GEORGE ARION insula cărţilor CRIME SCENE PRESS

„O remarcabilă realizare a literaturii române de azi."
Alex. Ştefănescu

GEORGE ARION

insula cărţilor

virtual-project.eu

Un bibliotecar pensionar trăiește într-un oraș în care sunt tot mai vizibile semnele dezinteresului față de literatură: bibliotecile sunt tot mai puțin frecventate, anticariatele și editurile dau faliment, cărțile zac nevândute în librării sau sunt puse pe foc, altele sunt folosite pentru un joc barbar. Acest mare cititor primește o și mai groaznică lovitură: familia îi vinde pe ascuns miile de volume pe care le strânsese de-o viață.

Dar soarta îi scoate în cale un miliardar care posedă o bibliotecă uriașă pe o insulă. Acesta îl angajează să-i ordoneze volumele aflate acolo.

Popasul pe insula misterioasă îi dezvăluie bibliotecarului un adevăr cutremurător: în acel loc mirific, cu mulți ani în urmă, s-a comis o crimă.

Smuls cu brutalitate din universul cărților, eroul încearcă să reconstituie faptele care au condus la tragicul eveniment.

George Arion
Insula cărților

GEORGE ARION – 2014
CRIME SCENE PRESS, 2014 pentru aceasta ediție.

Director editorial: GEORGE ARION

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ARION, GEORGE
Insula cărților / George Arion; pref.: Alex. Ștefănescu. București: Crime Scene Press, 2014
ISBN 978-606-93677-0-4

I. Ștefănescu, Alex (pref.)

821.135.1-31

Coperta colecției: ALEXANDRA BARDAN
Coperta: foto Shutterstock
Redactor: ALEXANDRU ARION
Corectura: MANUELA RUXNDRA ARION
Tehnoredactor: LAURA TIBĂR
Bun de tipar: februarie 2014
Tipărit în România, FED PRINT

George Arion

Insula cărților

Prefață de Alex. Ștefănescu

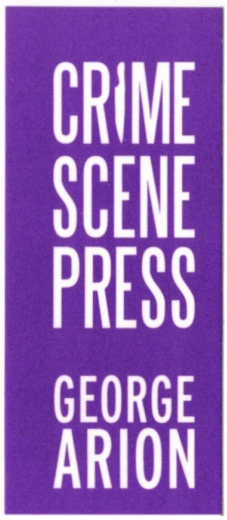

– 2014 –

Sunetul literaturii bune

Îl cunosc pe George Arion de multă vreme (în 2015 se vor împlini 50 de ani), dar n-am aflat decât într-un târziu secretul vieții lui. Am făcut împreună figură de boemi în timpul facultății, am citit amândoi foarte multe cărți (el – mai multe decât mine), am iubit aceleași fete (eu – platonic, el – aristotelic), am scris amândoi versuri și ne-am sărbătorit reciproc atunci când le-am văzut publicate, el a compus pentru mine o broșură, *Cum să cerşim* de V. Țandură, iar eu – o revistă pe a cărei primă pagină putea fi citit poemul *La mormântul lui Arion Pumnul,* am făcut împreună adevărate orgii de râs, având amândoi umor (el – mai mult decât mine), am rămas prieteni și după ce ne-am căsătorit (fiecare cu altă femeie) și, mai ales, am rămas prieteni chiar și după ce am început amândoi să avem succes ca scriitori (ceea ce se întâmplă rar în lumea literară).

Și totuși, cine este George Arion? Despre sine nu vorbește aproape niciodată. În timpul studenției a scris o poezie tulburătoare (a scris mai multe, dar mă refer acum la una anume), care începea cu versurile: „Cu mine neamul meu se întrerupe,/ Nicio femeie nu-mi va naște prunci”. Citind-o, mi l-am reprezentat pe prietenul meu ca pe un singuratic, cu o conștiință de damnat. Dar apoi, surpriză, când nimeni nu se aștepta, el s-a căsătorit și a făcut unul după altul, doi băieți frumoși și inteligenți. Transformarea lui dintr-un solitar într-un om cu familie m-a obligat să-i regândesc întreaga biografie. (O idee asemănătoare a dezvoltat cândva el însuși cu umor, într-o discuție cu mine. M-a întrebat ce înseamnă „tribord” și „babord”. I-am explicat „Tribordul este partea din dreapta a unei corăbii, iar babordul – partea din stânga”. Atunci, el a exclamat cu năduf: „Credeam că este invers. Poftim, acum trebuie să-l citesc pe Jules Verne încă o dată!”) Dar nici ipostaza de bărbat domestic nu m-a ajutat să-l înțeleg. În adâncul sufletului lui, George Arion nu este nici un boem, și nici un *pater familias.* Este cu totul și cu totul altceva. Abia acum, la bătrânețe, am avut parcă o revelație. El este un om al

bibliotecii, născut din spuma lecturilor și jucând simultan trei roluri: de cititor, de personaj și de autor. Numai Don Quijote al lui Cervantes, Peter Kien al lui Canetti și Borges însuși au mai mizat atât de mult pe cărți.

Regândesc încă o dată, din această nouă perspectivă, destinul lui George Arion și simt că totul se leagă. Mi-l aduc aminte cumpărând cărți din librării și deschizându-le cu infinită tandrețe. Mi-l mai aduc aminte despărțindu-se cu lacrimi în ochi de câte o carte pe care o împrumuta – el care este atât de generos! Îmi vine în minte și un moment amuzant: când ne-am procurat amândoi, studenți fiind, permise de intrare la Biblioteca Academiei, eu am primit un carnet nou, iar el unul uzat, împrejurare în legătură cu care a făcut următoarea remarcă: „Vezi, Alex, eu am carnetul gata uzat, nu mai trebuie să vin aici să citesc… În timp ce tu…” Era o glumă, în stilul lui inimitabil, dar era și un adevăr metafizic: la orice bibliotecă s-ar fi înscris, George Arion ar fi avut permisul dinainte uzat. Orice scriere i-ar fi recomandat cineva, afla că el deja o citise.

Și iată, acum, această carte, *Insula cărților,* care poate fi considerată cartea de identitate a lui George Arion. Și o remarcabilă realizare a literaturii române de azi.

Protagonistul romanului, Petru Dulce (numele strămoșilor săi îndepărtați fusese Dulca, dar, cu două generații în urmă, un funcționar neghiob de la starea civilă îl transcrisese greșit), este bibliotecar la o bibliotecă dintr-un cartier bucureștean. Dar nu orice fel de bibliotecar, ci unul pentru care cărțile sunt chiar viața lui. Soția lui, Axinia, și cele două fete urâte și rele dobândite de ea dintr-o altă relație, complotează și vând miile de cărți din locuința lui Petru, ceea ce pe el îl afectează profund, ca o pierdere gravă și ireparabilă. Drept urmare, colecționarul de cărți rămas fără colecție petrece tot mai mult timp în biblioteca de cartier, chiar și după ce iese la pensie (mai devreme cu trei ani decât ar fi fost cazul, numai și numai din bunătate, ca să o salveze de la concediere pe colega lui, tânăra bibliotecară Elena).

Petru se simte străin într-o epocă în care nu numai cei din familia lui, ci aproape toți oamenii ignoră sau

chiar disprețuiesc cărțile. Dezumanizarea pe care o produce renunțarea la citit este reprezentată de George Arion prin momente epice de o expresivitate ieșită din comun. Printre ele se numără în mod sigur scena „bătăii cu cărți", un joc barbar, inventat de tineri și practicat în aer liber, cu o fervoare care îl transformă într-un grotesc carnaval al recăderii în animalitate:

„Îndată izbucniră urale și începură să zboare cărți în toate direcțiile, urmând traiectorii rectilinii sau parabolice, unele deviate de obstacolele întâlnite în cale – pomi, mașini, pancarte. De-abia acum Petru observă împărțirea gloatei în două tabere care aruncau una în alta cu volume broșate, cartonate, cu multe pagini sau mai puține, mai vechi sau mai noi, romane, culegeri de poezii, antologii, manuale, atlase… Unora Petru le recunoștea coperțile, atunci se crispa și mai tare, ăsta-i un dicționar italian-român, astea-s însemnările lui Thor Heyerdahl din expediția Kon-Tiki, ăsta-i *Bâlciul deșertăciunilor*… ăsta ce-ar putea fi? A, da, *Aventurile lui Huckleberry Finn…* Fiecare proiectil care își atingea ținta provoca valuri de entuziasm într-o grupare, sau răcnete de frustrare în cealaltă, întețind canonada și congestionând fețele combatanților. Prin Piață zburau file desprinse din legăturile lor, unele cu ilustrații, ca niște păsări dezorientate în căutarea unui culcuș unde să se adăpostească. Unele volume se ciocneau în aer, ca și cum lupta oamenilor le incitase să se încaiere între ele, uitând în ce bună înțelegere stătuseră aliniate unele lângă altele pe rafturile bibliotecilor și librăriilor. *Trăiește-ți clipa*! de Saul Bellow fu zdrobit de *Pavilionul canceroșilor* al lui Alexandr Soljenițîn *Pe falezele de marmură* al lui Ernst Jünger își dădu obștescul sfârșit în contact cu *Faraonul* lui Prus… Diferența de gabarit își spunea cuvântul, ca într-o competiție pugilistică dintr-un ring între adversari care nu trăgeau la fel la cântar.

Și totuși, o imagine îl emoționă până la lacrimi. *Colț alb* se izbi de *La umbra fetelor în floare* și romanele se contopiră, formară un singur volum, căzând pe asfalt ca doi îndrăgostiți îmbrățișați cu disperare în fața unei primejdii.

Muniție era din belșug – din loc în loc se zăreau mormane uriașe de cărți. Unii nu se mai oboseau să se

aplece și să se aprovizioneze cu alte și alte volume și le șutau cu o precizie remarcabilă pe cele înnoroiate de pe jos drept în adversari, o performanță care dezvăluia un antrenament asiduu, răsplătită cu exclamații de satisfacție."

Dacă ar fi scris fie și numai acest pasaj, George Arion ar fi putut fi considerat un scriitor de elită. „Bătaia cu cărți" depășește în dramatism până și acțiunea de ardere a cărților imaginată de Ray Bradbury în celebrul său roman *451 de grade Fahrenheit.*

Treptat, pe neobservate, narațiunea alunecă în fantastic. Petru este angajat ca bibliotecar de un personaj misterios, care are o bibliotecă de proporții impresionante, undeva, pe o insulă, departe de civilizație. Autorul sugerează, discret, că protagonistul romanului face, de fapt, pactul cu diavolul, ca Faust al lui Goethe. Apoi se produce o nouă schimbare a registrului narativ, de la cel fantastic la cel detectivistic. Intră în scenă comisariatul de poliție al unui orășel din Grecia, Heraklion. George Arion obține un maxim efect literar făcând să intre într-o confruntare directă raționalismul anchetei polițienești cu ezoterismul aventurii lui Petru. Pe parcursul întregii istorisiri sunt aduse în discuție, fie și în treacăt, numeroase opere literare, de la cele aflate în patrimoniul cultural al planetei și până la romane propagandistice publicate, în anii stalinismului, în România, la Editura *Cartea Rusă.*

George Arion nu face niciun efort (sau, în orice caz, efortul nu este vizibil) să se folosească de tehnic narative de ultimă oră. El construiește un edificiu epic parcă în joacă, devenind intertextual, metatextual sau autoreferențial cu firescul cu care oricine vorbește limba sa maternă. Ceea ce prozatorilor autointitulați postmoderni li se pare o performanță – inclusiv realizarea unui dialog cu cititorul, în vederea unei (simulate) colaborări cu acesta – devine la George Arion un mod – mereu la îndemână – de a scrie. De altfel, toți scriitorii mari ai lumii, de la Swift la Creangă și de la Gogol la Caragiale s-au și jucat fabricând lumi imaginare din cuvinte, fără să facă în mod meschin-ostentativ un program estetic din jocul lor.

Modul cum îl *înființează* George Arion pe personajul principal al romanului, cum îl scoate din neant, este ilustrativ în acest sens. Prozatorul îl prezintă pe Petru încă dormind, acoperit până sub bărbie cu o cuvertură. Cu alte cuvinte, nu-i poate descrie deocamdată decât capul:

„Fiind acoperit cu o cuvertură, nu-i zărim trupul încovrigat, în poziția unui fetus de dimensiuni monstruoase. Chipul însă i se distinge în lumina nesigură a zorilor. Are o frunte imensă, iar sub sprâncenele stufoase ochii mari strălucesc intens, de un albastru fascinant. Nasul drept, buzele cărnoase. Urechile nu se zăresc complet, fiind acoperite parțial de părul de pe cap, un păr lung și moale, de culoarea cenușii. Toate aceste anexe ale chipului său tind spre perfecțiune. Numai că asamblarea lor pare să se fi făcut în grabă, de către un cârpaci, astfel încât n-avem privilegiul de a contempla chipul frumos al unui domn de vârsta a treia."

Cu un umor subtil, autorul romanului profită de faptul că personajul se dezvelește și continuă descrierea:

„Curiozitatea noastră de a-l vedea cum arată din cap până în picioare ne e rapid satisfăcută. În sfârșit, bărbatul dă la o parte cuvertura și se ridică la marginea canapelei, bâjbâind după papuci. Îi încalță și se ridică drept ca și cum ar fi la recrutarea în armată, într-un cabinet medical, și ar fi trebuit să fie măsurat – tu la infanterie, tu la tancuri, tu la marină. Trebuie să ne ducem mâna la gură, pentru a nu scoate vreun sunet nepotrivit într-o ambianță cufundată în liniște, sunet care ar putea fi interpretat și ca ireverențios la adresa înălțimii uriașe a bărbatului – mai are puțin și atinge tavanul."

Se poate vorbi de o comedie a actului istorisirii, jucată cu mare vervă, dar și cu finețe (fără nicio îngroșare de prost-gust) de un foarte-foarte bun cunoscător de literatură. Ca un pistolar din filmele despre Vestul sălbatic, pe care îl vedem învârtind pistolul pe un deget, George Arion învârte pe un deget o armă încărcată cu farmec literar. Cu care nimerește totdeauna drept în inima cititorului.

Tonul este bine găsit, de la început. Predomină o melancolie ironică, proprie unui aristocrat care

contemplă declinul lumii lui.

După încheierea lecturii romanului, această melancolie ironică reverberează încă multă vreme în conștiința noastră. Este *sunetul literaturii bune,* pe care îl auzim tot mai rar la acest început de secol.

Alex. Ștefănescu

GEORGE ARION s-a născut la 5 aprilie 1946 la Tecuci.

Absolvent al Facultății de Limba și Literatura Română din București – 1970.

În prezent este Director general la S.C. Publicațiile Flacăra S.A., Președintele Fundației „Premiile Flacăra" și Președinte al Romanian Crime Writers Club.

Membru al Uniunii Scriitorilor din România.

A publicat volume de versuri, critică literară, jurnalistică. A semnat scenariul la două filme polițiste (*Enigmele se explică în zori,* 1989, *Atac în bibliotecă,* 1992) și la serialul TV *Detectiv fără voie* (2001). Autor al unui libret de operă și al mai multor piese polițiste.

Proză mystery&thriller

Atac în bibliotecă – 1983, Editura Eminescu, reeditări în 1993 la Editura Flacăra și în 2008 la Crime Scene Publishing; *Profesionistul* – 1985, Editura Eminescu, reeditare în 2011 la Crime Scene Publishing; *Trucaj* – 1986, Editura „Albatros", reeditare în 2012 la Crime Scene Publishing; *Pe ce picior dansați*? – 1990, Editura Eminescu; *Crimele din Barintown* – 1995, Editura Flacăra; *Nesfârșita zi de ieri – 1*997, Editura Flacăra, reeditare sub titlul *Șah la rege* în 2008 la Editura Tritonic; *Detectiv fără voie* (integrala Andrei Mladin) – 2001, Editura All, reeditare 2008, Crime Scene Publishing; *Cameleonul* – 2001, Editura Fundației Pro, reeditare 2009, Crime Scene Publishing; *Anchetele unui detectiv singur* – 2003, Editura Fundației „Premiile Flacăra"; *Spioni în arșiță* – 2003, Editura Fundației „Premiile Flacăra"; *Necuratul din Colga* – 2004, Editura Fundației „Premiile Flacăra", reeditare în 2010 la Crime Scene Publishing; *Crime sofisticate* – 2009, Crime Scene Publishing; *Fortăreața nebunilor* – 2011, Crime Scene Publishing; *Sufocare* – 2012, Crime Scene Publishing.

A fost distins de trei ori cu Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1985, 1995, 1999).

Cetățean de Onoare al orașului Tecuci.

În 2013, Asociația Națională a Detectivilor din România i-a acordat titlul de DETECTIV DE ONOARE.

Ca și cum am fi într-un alt timp,
Totu-i scris în limbi necunoscute.
Lumea-ntreagă e-un morman de cărți
Care se destramă pe tăcute.

— Ce mama dracului e asta?

Întrebarea inspectorului-șef Demetrios Papanicolau nu primi niciun răspuns.

— N-auziți ce vă-ntreb?

Chiar dacă tonul îi era amenințător, toți cei aflați în încăpere rămaseră în continuare tăcuți, privind neputincioși unii la alții și dând din umeri, cuprinși de oroare.

PARTEA ÎNTÂI

AI GRIJĂ CE-ȚI DOREȘTI!

Povestea acestui bărbat începe, ca orice poveste, cu un prim cuvânt, așternerea lui pe hârtie având darul de a atrage alte și alte cuvinte, care i se alătură, interesate de proiectul ce se conturează, se ordonează într-un text, treptat-treptat totul căpătând un sens și o coerență care n-au mai existat niciodată. Ca printr-un miracol, vocabularul limbii în care se scrie este cuprins de un freamăt, „Ai auzit? Cineva a-nceput o nouă carte!”, „Ei, nu zău! Despre ce e vorba?”, „Nu știu, tocmai încerc să aflu.”, „O fi loc și pentru noi?”, „Hai să ne interesăm împreună”. „Hai!” Unele cuvinte se înghesuie țanțoșe să iasă în față, să fie alese, se autopropun cu insolență, chiar dacă nu sunt necesare, ca niște inși dând din coate la o coadă ca să înșface mai repede produsele râvnite. Altele, în schimb, sunt mai sfioase, se ascund – deși tocmai unele dintre ele ar fi mai potrivite – și apar după multă caznă din partea autorului, câteodată acesta ajungând la exasperare, fiind pe punctul de a abandona, sastisit, să le caute. Desigur, sunt și cuvinte care rămân indiferente, stau în expectativă, dovedesc indolență, vânzoleala din jurul lor le lasă rece, așteptând propuneri mai tentante care să le smulgă din letargie.

Lucrurile sunt diferite și în funcție de limba în care se scrie. De pildă, dacă e vorba de engleză, ai de ales dintr-un milion de cuvinte, o adevărată armată de conchistadori viguroși, bine antrenați, asta explicând și expansiunea lor în toate colțurile lumii. Dacă, însă, e vorba de română, cu un vocabular mai puțin spectaculos ca bogăție, doar în aparență sarcina autorului e mai ușoară, având la dispoziție o bază de selecție mai restrânsă, ca un antrenor de fotbal cu puține opțiuni înainte de meci, tu în poartă, voi fundași, voi mijlocași, voi la înaintare, uitându-se cu jale la banca de rezervă unde au mai rămas puțini jucători pentru a-i schimba pe cei din teren în caz de accidentări sau prestații necorespunzătoare. Deseori se întâmplă să ai nevoie de un termen pe care nu-l găsești decât într-o altă limbă și

te dai cu capul de pereți să-i descoperi echivalentul. Și totuși, o poveste scrisă în limba română n-ar diferi prea mult de aceeași poveste scrisă în portugheză, să zicem, dar între ele ar fi deosebiri de nuanțe, unele expresii sunt mai plastice într-un idiom decât în altul. Iar dacă ar fi rostită, schimbările ar fi majore, povestitorii având tendința de a face multe digresiuni, nefiind capabili să țină în permanență firul logic a ceea ce relatează, se lasă furați de amănunte parazitare sau, la îndemnul asistenței, bând un pahar de vin, ca să-și tragă sufletul, pierd șirul, nu mai știu unde au rămas, și atunci improvizează, pentru a nu se face de râs, ascultătorii lor din hanuri, taverne, birturi – locuri propice pentru depănat istorii – neobservând nimic, fiind ei înșiși preocupați să golească pahar după pahar, ajungând într-o stare euforică, ipostază în care acceptă cu deliciu orice ar auzi.

În cazul unei povești transmise oral, din generație în generație, modificările ar fi și mai dramatice. Unele adăugiri poate ar înfrumusețа-o, i-ar da o savoare necunoscută inițial, altele, dimpotrivă, ar sărăci-o, ar face-o searbădă, de nerecunoscut.

Până și o carte pe care cititorul a mai parcurs-o din scoarță în scoarță are un alt impact asupra acestuia într-o nouă ediție, având o altă grafică pe copertă, un alt format, o altă calitate a hârtiei, un alt corp de literă. Unii împing ideea la extrem, afirmă, de pildă – țineți-vă bine! – că ediția princeps a lui *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha* din anul 1605 ar spune altfel aventurile vajnicului Cavaler al Tristei Figuri, decât romanul pe care îl cumperi azi dintr-o librărie, sau îl comanzi de pe *Amazon,* nouă însă ni se pare a fi o exagerare a unor exegeți amatori de paradoxuri și însetați de aplauze obținute ca prestidigitatorii de la circ, prin iuțeală de mână și nebăgare de seamă, cum adecvat se spune.

Și totuși, există un sâmbure de adevăr în aserțiunea pe care tocmai am catalogat-o, oarecum pripit, cu maliție, drept o deformare a realității. O carte care călătorește prin veacuri a fost într-un fel înțeleasă acum trei sute de ani și altfel o pricepe un cititor din ziua de azi. În trecut era acordată atenție unor semnificații, astăzi acestea s-au pierdut, descoperindu-se, în schimb,

altele, poate mai pline de miez – iată miracolul operelor valoroase, capabile mereu să desfete, oferind noi și noi tâlcuri și invitându-te să meditezi îngândurat asupra lor, un hermeneut ne-ar putea lămuri mai exact cum e posibil un astfel de fenomen, dacă vom găsi unul binevoitor, ne vom adresa lui.

Alegerea primului cuvânt într-o poveste amintește de cazul celebrului Big Bang, toți au auzit despre asta, uriașa explozie care, dacă dăm crezare savanților – de ce nu i-am crede, sunt oameni serioși, tobă de carte, cu Premii Nobel în CV –, a provocat nașterea Universului, când, dintr-o fărâmă de materie care ar fi încăput într-o coajă de nucă, nu, nu într-o coajă de nucă, *wrong,* totul a pornit altfel, de la o așa-numită *singularitate* fără dimensiuni, dar cu o energie infinită, înghesuită acolo la presiuni formidabile, din care au apărut miliarde și miliarde de corpuri cerești, de constelații și galaxii, de stele, planete, asteroizi, o puzderie de comete și de meteoriți, toate evoluând pe traiectorii stabilite prin legi insuficient deslușite, populând doar în câteva clipe spații imense, pe care nu le vom cunoaște niciodată, noi fiind sechestrați într-o zonă cu o suprafață ridicol de minusculă în comparație cu neînchipuit de vastele tărâmuri pe care nu le pot scruta nici cele mai performante telescoape, nici măcar faimosul Hubble, și unde n-au ajuns nici aparatele pe care le-am trimis până acum în Cosmos – ce s-o fi ales de ele, multe nu mai emit niciun semnal, s-or fi rupt în bucăți sub bombardamentul rocilor rătăcitoare, s-or fi lichefiat trecând prin apropierea unor sori ajunși la o maximă incandescență.

Și totuși, fără a încerca să-i denigrăm pe emeriții pomeniți mai sus, la început a fost Cuvântul, ne face plăcere să ne-aducem aminte de această precizare lipsită de echivoc, inconturnabilă, venită din partea unei autorități de mare prestigiu.

În cazul istoriei noastre, acest cuvânt primordial atât de important este chiar cuvântul „poveste”, dar nu în sensul de basm, unde personajele sunt zmei și Feți-Frumoși încleștați în lupte acerbe pentru a cuceri mâna unor prințese, sau teritorii, sau bogății, premii care le recompensează cutezanța și rezultatele eclatante, inaccesibile muritorilor de rând. Relatarea noastră este

despre un om insignifiant, târât de valurile vieții sale într-o aventură extraordinară, mai potrivită pentru un individ cu alte însușiri, cu înzestrări care să provoace admirație, nu compasiune, dorință de a-l urma ca pe un model impresionant, nu de a-i plânge înfrângerea și nimicnicia, fiindcă, într-un moment de restriște, s-a dezis de tot ceea ce adorase până atunci cu fervoare, ca un zelot.

Povestea acestui bărbat (numele lui va fi dezvăluit în curând) începe într-o zi de sâmbătă a lunii aprilie. Nu-i nevoie de alte precizări, ar fi putut să înceapă în oricare altă zi a oricărui alt anotimp – trebuie totuși să facem rapid o rectificare, dacă istoria ar fi început mai devreme sau mai târziu, întâmplările s-ar fi petrecut, fără doar și poate, într-un alt fel, și nimeni nu poate garanta că ar fi fost mai captivante sau, dimpotrivă, mai puțin interesante.

Toate ceasurile din apartament arătau ora șase, mai precis șase fără un minut. N-avea o pendulă care să marcheze sonor orele, nici vreun orologiu deșteptător. Ca să fim mai exacți, nu poseda nici măcar ceas de mână, nu avusese niciodată. N-avea nevoie de niciun instrument de măsurare a timpului care să-i dea deșteptarea. De zeci de ani se trezea fix la ora asta, de parcă undeva, în creierul lui, era setat cu exactitate momentul în care trebuia să-și înceapă ziua. Când era la școală, la facultate, sau mergea la serviciu, un semnal transmis de undeva, dintr-o „celulă cenușie”, după vorba lui Hercule Poirot, un detectiv arogant, dar inteligent, infailibil, străbătea complicatele ramificații nervoase și îl smulgea din somnul cel mai profund. Nici după ce ieșise la pensie nu renunțase la trezirea la această oră – e drept, nici nu încercase vreo stratagemă care să-l ajute să mai trândăvească în pat, așa cum i s-ar cuveni cuiva care toată viața a tras la șaibă.

Oricât de târziu s-ar fi culcat, reușea să se trezească la orice oră vroia. Mai mult, ori de câte ori cineva îl întreba cât e ceasul, indica aproape fără greș ora, chiar dacă, după cum am mai spus, nu purtase niciodată vreun ceas la mână, vă putem recomanda, la cerere, un studiu demn de încredere despre indivizi cu un astfel de har.

În loc să dea de pe el cuvertura, se cuibări mai bine pe canapeaua pe care dormea – un semn indubitabil că

va urma o zi insolită, pe care el nu-l băgă în seamă – iată încă o dovadă a înzestrării sale precare, deja ne întrebăm dacă ne-am ales eroul potrivit pentru ceea ce va urma. Îi era frig, toată noaptea clănțănise din dinți, dar nu îndrăznise să se ducă în toiul nopții la bucătărie să-și facă un ceai – imediat ar fi auzit o voce care s-ar fi răstit la el cerându-i imperativ să nu mai hodorogească vasele, „ce dracu' faci acolo, plăvane, n-ai somn?" Ar fi vrut să mai pună pe el o pătură, habar n-avea însă unde erau păstrate așternuturile și n-avea pe cine să întrebe, orice chestionare în acest sens ar fi stârnit o furtună, mai bine lipsă, mai bine o dârdâială și liniște-n casă. Medicamentele erau ținute sub cheie – „îs scumpe, nu-i nevoie de ele pentru orice fleac de durere de cap, doar nu-s bomboane, la anii tăi ar fi trebuit să fi aflat asta". Nici termometrul nu știa unde e, stătea pitit în vreun sertar, inutil, cu mercurul la limita de jos, e lucru știut, termometrele medicale nu înregistrează cât de cald sau de frig e în casă.

Nici nu trebuia să și-l pună sub braț, avea, cu siguranță, febră, întregul corp îi ardea, pijamaua îi era leoarcă de transpirație. Ar fi trebuit s-o schimbe, dar și asta însemna să-i deranjeze pe ceilalți, umblând în dulapurile din celelalte încăperi – „Ce dracu' te scoli cu noaptea-n cap, haimana bătrână?", l-ar fi apostrofat ginerele lui.

Da, da, nu dormise deloc bine, dar nu numai din pricina răcelii care își trimisese doar primii soli, fiindcă nu era încă demolat pe de-a-ntregul. Pe strada unde locuia se desfășurase din nou un concurs nocturn de motociclete. De două, trei ori pe săptămână, la adăpostul nopții și profitând de traseul drept oferit de această arteră, cete de inși îmbrăcați în combinezoane de piele, bărboși și cu căști pe cap se luau la întrecere storcând toată puterea din motoare de Aprilia, Kawasaki, Honda, Harley-Davidson, Yamaha, Vespa, Piaggio…

El habar n-avea de mărcile astea, nu știa cum arată și care le sunt performanțele. Înregistra doar vuietul care creștea, creștea pe măsură ce se apropia de blocul lui, un val de pocnete, pârâituri, claxoane, ajungând să răsune infernal sub ferestre, pentru ca apoi să se piardă în depărtare, sculându-i pe alții din somn.

Așteptând, în orice moment, ca motocicletele să derapeze, să se izbească între ele, de mașinile unor șoferi pașnici aflați în trafic, fără nicio legătură cu vreo cursă, sau să intre în stâlpii de iluminat, în pilonii de beton ai podurilor, în zidurile blocurilor…

Așteptând să audă zgomotul metalului contorsionat, vaietele răniților, strigătele înspăimântate ale trecătorilor noctambuli…

Așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească…

Veneau, plecau, veneau, plecau, veneau, plecau… Cursele nu durau mult, pe urmele indivizilor beți de viteză, dornici de senzații tari, de competiții cu moartea, se năpusteau echipaje de poliție, sirenele mașinilor spintecau aerul, începea o altă goană, la fel de periculoasă, și el își acoperea exasperat urechile cu perne, își vâra capul în pături, pentru ca nu cumva să audă zgomot de tablă pe tablă, rostogolirea unor trupuri pe asfalt – brațe într-o parte, picioare în altă parte –, urlete de groază, căști țopăind pe carosabil – imaginea asta îl obseda, le vedea cum sar ca niște bile de popice lansate haotic și ieșite de pe pistă… Chiar și după ce liniștea revenea în cartier, nu reușea să adoarmă, rămânea încă multă vreme cu urechea ciulită, cuprins de panică – dacă se întorc, dacă se întorc…

De mulți ani, în vis, se vedea uneori călare pe o motocicletă, obligat să participe alături de zănatecii însetați de adrenalină la raliuri în toiul nopții, la concursuri de mare viteză și temeritate. Chiar și treaz fiind, în locuri unde domnea acalmia, tresărea dintr-odată, având impresia că aude bubuitul unor motoare ambalate la maximum.

Așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească…

În casă nu se auzea niciun zgomot, nici măcar sforăiturile Axiniei sau ale ginerelui său. De afară răzbătea până la el doar fâșâitul mașinilor pe asfaltul ud. Din când în când trecea și câte o ambulanță a cărei sirenă se tânguia pentru a-și croi cale liberă în trafic.

În astfel de ocazii nu se putea împiedica să nu se gândească la bolnavul transportat în goană la spital. Oare nu-l înfricoșa sirena sinistră? Nu-l înspăimânta viteza? Sau cei mai mulți dintre beneficiarii unui astfel

de mijloc de transport nu mai aveau cum să-și facă probleme de acustică, legăturile lor cu lumea fiind vremelnic retezate, sau, poate, total, astfel încât pentru deplasarea lor ar fi fost necesar un alt tip de vehicul?

Fiind acoperit cu o cuvertură, nu-i zărim trupul încovrigat, în poziția unui fetus de dimensiuni monstruoase. Chipul însă i se distinge în lumina nesigură a zorilor. Are o frunte imensă, iar sub sprâncenele stufoase ochii mari strălucesc intens, de un albastru fascinant. Nasul drept, buzele cărnoase. Urechile nu se zăresc complet, fiind acoperite parțial de părul de pe cap, un păr lung și moale, de culoarea cenușii. Toate aceste anexe ale chipului său tind spre perfecțiune. Numai că asamblarea lor pare să se fi făcut în grabă, de către un cârpaci, astfel încât n-avem privilegiul de a contempla chipul frumos al unui domn de vârsta a treia – ne-am fi dorit norocul să avem un astfel de erou, care să ne farmece de cum îl vedem, charismatic și cu prestanță. Barba pe care nu și-a ras-o de vreo lună seamănă cu o miriște, încă nu i-a dat o formă care să-l avantajeze, ar trebui să meargă grabnic la un frizer, chiar ne întrebăm dacă ideea de a nu mai folosi lama îl va face mai atrăgător, mai mult ca sigur că nu.

Curiozitatea noastră de a-l vedea cum arată din cap până în picioare ne e rapid satisfăcută. În sfârșit, bărbatul dă la o parte cuvertura și se ridică la marginea canapelei, bâjbâind după papuci. Îi încalță și se ridică drept, ca și cum ar fi la recrutarea în armată, într-un cabinet medical, și ar fi trebuit să fie măsurat – tu la infanterie, tu la tancuri, tu la marină. Trebuie să ne ducem mâna la gură, pentru a nu scoate vreun sunet nepotrivit într-o ambianță cufundată în liniște, sunet care ar putea fi interpretat și ca ireverențios la adresa înălțimii uriașe a bărbatului – mai are puțin și atinge tavanul, într-adevăr, apelativul „plăvan” i se potrivește! Are mai mult de doi metri și, spre deosebire de mulți oameni înalți, nu e încovoiat de spate, de parcă niciodată n-ar fi dorit să micșoreze diferența de statură față de semenii săi, majoritatea mult mai scunzi, e ca *Un Gulliver în țara piticilor*. De pe-acum trebuie s-o spunem – nicio armă nu și l-a revendicat, la infanterie, din tranșee, i s-ar fi văzut capul și-ar fi fost ciuruit

imediat, orice cască ar fi purtat, în tancuri n-ar fi încăput, marina n-avea ce face cu inși care ar fi avut nevoie de două cușete ca să doarmă, pe un vas spațiul este drămuit cu grijă. Despre aviație nici n-a putut fi vorba, avioanele nu sunt încă manevrate de oameni de peste doi metri înălțime, n-ar avea destul spațiu în carlingă.

Rămâne o clipă în mijlocul încăperii, ca și cum n-ar ști ce să facă, deranjat de propria lui persoană. E clar, nu se simte bine, efortul de a se ridica l-a și amețit puțin, fără a simți totuși nevoia de a se sprijini de ceva. L-am putea sfătui să se culce la loc, evitând astfel experimentul periculos la care va fi supus, i-am putea striga avertismente, evident, nu ne-ar putea auzi, rostul nostru e să fim martori, cronicari conștiincioși care înregistrează ceea ce văd, și o implicare de altă factură e imposibilă, ar însemna o încălcare a prerogativelor cu care am fost învestiți – ni le-am asumat cu plăcere, însă nu știm dacă am făcut bine, am început să avem dubii.

Se duce la baie și, după ce se ușurează și trage cu grijă apa, își scoate pijamaua cam uzată de atâta spălare – de fapt, e singura, n-ar fi avut rost să cotrobăie după alta – și se vâră sub duș. Acum chiar că îl vedem așa cum e. Nu e numai înalt, dar are și mâini și picioare puternice, iar mușchii de pe piept și de pe spate îi sunt minunat reliefați, ca ai unui individ care trage zilnic de fiare prin săli de gimnastică. Ne grăbim să venim cu o precizare, nu e vorba de așa ceva, bărbatul nu frecventează astfel de săli unde intrarea pentru a folosi o mulțime de aparate – extensoare, haltere, benzi de alergat, biciclete ergonomice – depășește posibilitățile lui financiare. Dar așa se joacă natura – pe unii îi înzestrează din naștere cu un trup armonios, ca de luptător – nu de sumo, aceia sunt grași, numai osânză – alții trebuie să se căznească ani în șir pentru a ajunge la un astfel de rezultat.

Închide robinetul, pășește din cadă pe un covoraș de cauciuc, ia un prosop și se șterge cu frenezie, parcă dorind să declanșeze în trupul său noi energii, capabile să se lupte cu boala incipientă, la urma urmei nu poate fi decât o banală răceală, are dreptate, nu e nimic grav, e doar ceva supărător și vremelnic, mai știi, poate nu-i neapărat nevoie de ceaiuri, medicamente și termometru.

Se uită în treacăt în oglindă și-și propune să treacă pe la un frizer care să-i aranjeze barba, sau mai bine ar fi s-o radă, ca să scape de aspectul hirsut, cel mai bine ar fi să-i ceară sfatul înainte de a lua o decizie.

Șterge cu o cârpă micile bălți de pe jos, își pune prosopul în jurul brâului și iese din încăperea unde s-a spălat mai mult cu apă călâie, pentru a nu face aburi, evitând astfel protestele celorlalți din casă, mare greșeală, în cazul său ar fi fost, totuși, mai nimerit un duș fierbinte, un ceai și câteva pastile contra răcelii, și fuguța din nou în pat, mă rog, pe canapeaua unde dormise. Din nou am putea fi acuzați că n-avem grijă de eroul nostru, nu-i impunem să urmeze un tratament care, într-o zi, maximum două, l-ar pune pe picioare, și din nou trebuie să ne apărăm, n-avem cum să-i influențăm faptele și vorbele, altcineva ar putea fi, eventual, învinovățit, că n-are grijă de el, ca de un copil mare, dar cine ar îndrăzni să comită un astfel de sacrilegiu, punând sub acuzație instanța supremă?

Începe să se îmbrace, cu gesturi cam lipsite de siguranță, încă o dovadă a stării de degringoladă în care se află. În curând îl vedem pe uriașul nostru într-un costum de modă veche, cu dungi și revere late, ponosit de atâta purtare, și încălțat cu niște pantofi scâlciați, numărul 46, așa cum au la picior baschetbaliștii din NBA, niște inși despre care a auzit doar în treacăt, neștiindu-le nici numele, nici performanțele uluitoare, nici salariile exorbitante. El însuși ar fi putut să joace baschet în adolescență, dar acest sport nu l-a tentat, și nici alte sporturi, oricât au tras de el unii și alții să-l aducă pe terenuri au fost refuzați, mare păcat, dacă se întindea puțin ar fi ajuns la panou fără să sară, mă rog, e o exagerare de care ne cerem scuze, dar realmente are un fizic pe care și l-ar fi dorit mulți sportivi din anumite discipline.

Fără să știe de considerațiile noastre legate de aspectul său, îmbrăcă un balonzaid de o culoare incertă, semn c-a trecut prin multe anotimpuri, cam strâmt, iar pe cap își puse o pălărie cu boruri largi, demult ieșită din tiparele modei actuale. Păși cu grijă până la ușa de la intrare, răsuci ușurel cheia în broască și ieși pe palier, cu aceeași lipsă de precipitare în gesturi. Încuie la loc ușa, atent în continuare să nu facă zgomot, și chemă liftul,

apăsând de mai multe ori un buton verde, până ce acesta puse în funcțiune mecanismele învechite. Ceasurile din apartamentul său arătau ora 7:10, dar el știa asta, chiar dacă nu le aruncase nicio privire la plecare, v-am spus, avea acest dar uimitor.

După o coborâre cu un ascensor care semnala cu un scrâșnet metalic trecerea prin dreptul etajelor, ajunse în holul unde la avizier erau diverse înștiințări legate de plata întreținerii, de convocarea unei adunări generale a locatarilor, de începerea unor lucrări la instalația de termoficare. Nu le luă în seamă, deși într-o vreme citea până și anunțurile lipite pe stâlpi – pierdut cocker, recompensă ex-cep-ți-o-na-lă, caut garsonieră în această zonă, execut puțuri, repar instalații electrice – și ieși în aerul jilav.

Poate ar trebui să indicăm strada unde se înălța blocul din care ieșise bărbatul – nu va mai intra niciodată în el –, na! am divulgat un amănunt care ar fi trebuit să fie o surpriză pentru cititor, la o altă ediție trebuie să eliminăm această precizare inoportună, făcută înainte de vreme. E suficient, în opinia noastră, să spunem că e vorba despre o construcție veche de vreo cincizeci de ani, cum sunt atâtea în București, încă nereabilitată termic, deși există fonduri europene pentru astfel de proiecte, neaccesate din pricina unor funcționari indolenți sau corupți. Desigur, dacă ne-am afla la Paris, la Londra, la Washington, am putea înșirui nume de străzi pe care multă lume a pășit, sau de care a auzit: Champs Élysée, Regent Street, Pennsylvania Avenue… În cazul nostru, dacă e vorba de bulevardul Mihalache, de Calea Griviței sau de Drumul Sării ar fi complet irelevant, nu s-au remarcat prin nimic pentru a fi știute de întreaga suflare a globului și nici nu se întrevede intrarea lor în curând într-un circuit turistic de justificat interes. Orice detaliu de natură topografică e inutil – indiferent unde s-ar afla blocul respectiv și oricum ar arăta, de-acum încolo nu s-ar mai putea modifica înlănțuirea întâmplărilor, așa cum nici avertismentul pe care i l-am adresa eroului de a nu porni astăzi pe străzi n-ar avea niciun rost, mai ales că nici nu l-ar auzi – ce îți este scris, în frunte ți-e pus, ca un abțibild imposibil de dezlipit.

De fapt, dacă l-ar lua cineva repede la întrebări, bărbatul s-ar fâstâci, n-ar ști să spună unde îi este domiciliul stabil, în fiecare noapte locuia în ambianța dintr-o altă carte, prin întunecoase case dickensiene, prin încântătoare decoruri descrise de Proust, prin apartamente de lux prezentate de Waugh, prin conacele nobililor ruși din *Război și pace,* prin cele din ținutul Yocknapatawpha imaginat de Faulkner, sau prin locuințele scunde din comitatul hobbiților pus pe hartă de Tolkien, în acestea intra încovoiat, tare îl mai durea spatele cât stătea acolo…

Exact când ieși în stradă, în oraș începură să bată clopotele, ca și cum apariția lui în lume ar fi trebuit marcată și celebrată cu fast. Evident, nu există nicio conexiune între cele două acțiuni, eroul nostru n-ar avea de ce să beneficieze de o astfel de întâmpinare de protocol de grad zero, potrivită unora de rang înalt, pur și simplu a fost vorba doar de o coincidență, vor mai fi câteva în cronica noastră…

Aerul vibra de dangăte melodioase sau dogite, de sunete de jale sau vesele, fiecare clopotar avea o altă îndemânare și fiecare se afla într-o altă dispoziție sufletească, unii erau pricepuți, adevărați maeștri, talentați, alții trăgeau de funii în dorul lelii, numai ca să se afle în treabă, sau poate doar exersau, ca niște ucenici încă lipsiți de experiență. Cacofonia te făcea să rămâi perplex, de ce era stârnit acest vacarm, anunța, ca odinioară, primejdii, ca de pildă un incendiu devastator, sau apropierea unei oștiri dușmane, sau era o zi de sărbătoare care trebuia amintită tuturor, astfel încât toți să fie cuprinși de bucurie, de la primele ceasuri ale dimineții?

Dangătele încetară la fel de brusc cum începuseră, ca la un semn al cuiva nemulțumit de acest demers artistic necorespunzător.

Bărbatul cu alură de baschetbalist rămase o clipă țintuit, amintindu-și de poezia lui E.A. Poe dedicată clopotelor, de repetițiile ei obsesive: *Bells, bells, bells*…

După ce se uită în dreapta și-n stânga, ca și cum n-ar ști încotro s-o pornească, o luă tacticos spre centru, ferindu-se de oamenii grăbiți, semn indubitabil că aceștia aveau o țintă, un scop, o urgență, sau mimau cu dezinvoltură interese presante, în timp ce el n-avea

nimic din toate acestea. Ploua cu stropi mici și calzi, ploaie de primăvară, care avea să împrospăteze aerul și să imprime sevei din florile de prin grădini, din pomi și din castani și plopi și arțari și ulmi un ritm mai vioi de curgere, grăbind renașterea miraculoasă a naturii la care asistăm cu uimire și în extaz în fiecare an. Din loc în loc, pe carosabil se formaseră bălți, prin care mașinile treceau în viteză, împroșcându-i pe trecătorii care nu apucau să se ferească și cărora nu le rămânea decât să-i blesteme pe șoferii bezmetici – de fapt, mai puțin bezmetici și mai curând lipsiți de bun-simț.

Oricât de încet ar fi mers, ajunse în centru în puține minute, doar avea pasul mare, dacă ar fi fost recrutat la infanterie i-ar fi lăsat pe toți în urmă, camarazii i-ar fi purtat ranchiună și l-ar fi apostrofat, mai ușor, bă, unde te grăbești, ne scoți sufletul, mai e până sună stingerea. Nu zăbovi prea mult pe aceste artere principale, nimic din vitrinele care etalau moda de sezon nu-l îndemna să poposească în fața lor, nici cele cu încălțăminte nu-l îmbiau, și cu atât mai puțin cele ale magazinelor de bijuterii.

Trecu pe lângă Biblioteca Academiei – nu mai intrase de mult aici, i se făcu dintr-odată dor de sala aceea mare și liniștită în care pășea zilnic pe vremea când era student și citea, uitând de foame și sete, cărți pe care nu și le putea procura din altă parte. Își propuse, încă o dată, ca într-o zi să vină și să întrebe dacă în depozitele ei se află *Amadis de Grecia, Isprăvile lui Esplandian, fiul legitim al lui Amadis de Gaula, Don Olivante de Laura, Florismarte de Hircania, Cavalerul Platir, Palmerin de Oliva, Istoria vestitului cavaler Tirante cel Alb* și alte bucoavne „cu scoarțe meșteșugit lucrate”, pe care nepoata lui Don Quijote, împreună cu chelăreasa, preotul și bărbierul din satul La Mancha le arestaseră din biblioteca iscusitului hidalgo și le aruncaseră ca pe niște gunoaie în ograda din spatele casei. Vroia să le citească și să înțeleagă ce provocase mânia celor patru cenzori intransigenți care le puseseră pe foc după ce le examinaseră superficial conținutul.

O luă pe străzi lăturalnice, ca să se mai liniștească – se enervase la culme amintindu-și episodul oribil din cartea lui Cervantes, pulsul i se accelerase, inima îi

bătea ca și cum ar fi participat la un maraton, nu era bine, doar nu urma să aibă iar blestemata aia de criză!

În curând, mergând agale și trăgând aerul curat în piept, își reveni, își recăpătă alura de plimbăreț fără țintă, de *promeneur*, de *flaneur*.

Însă începuse să-l doară în gât, ce bun ar fi fost un ceiuț cu multă lămâie și zahăr, băut încă din clipa în care deschisese ochii de dimineață, să nu-l certăm, și așa e suferind, iar în picioare simte o oboseală de parcă ar fi mărșăluit ceasuri în șir, ori el nu străbătuse mai mult de vreo trei kilometri, cu mare indulgență putem aprecia că ar fi cu vreo trei sute de metri mai mult. Și, culmea, în ciuda unei stări generale proaste, îi mai era și foame, nici nu-și amintea dacă mâncase ceva cu o seară înainte, în general mânca puțin, foarte puțin, e de mirare cum de arăta așa de mătăhălos.

Își cumpără un covrig și mușcă din el cu poftă – imediat ce înghiți simți o și mai mare usturime în gât, n-ar fi trebuit să cumpere unul cu sare, vai! vai! vai!, ce imprudență, sarea irită, așa că puse restul covrigului în buzunar, pentru a-l savura cu o altă ocazie. Se mai înviorase, totuși, nu se mai simțea atât de amorțit, semn că răceala n-avea puterea să-l doboare la pat, plimbarea prin aerul proaspăt îi făcuse bine, dar păși la fel de absent la tot ce era în jurul lui, ca un automat programat să străbată o anumită rută, mai întâi spre centrul orașului, apoi pierzându-se pe străduțe din ce în ce mai dosnice și mai întortocheate.

De-abia acum își aduse aminte de farmacia în care ar fi trebuit să intre, ca să se intereseze dacă primiseră medicamentele de care avea neapărat nevoie, și dacă răspunsul ar fi fost afirmativ, să întrebe cât costă, pentru ca să vină cu suma potrivită, de la lună la lună erau tot mai scumpe și mai greu de găsit.

Un cerșetor îi aținu calea, ce căuta în această zonă cu puțini trecători?, poate era și el în drum spre serviciu, spre o gură de metrou din centru, spre intrarea unui restaurant cu mulți clienți, acolo erau locuri favorabile pentru a-și psalmodia tânguirea lipsită de inventivitate și a testa gradul de milostenie a semenilor săi, înduioșându-i prin înfățișarea lui de om beteag și zdrențăros – „Dă-mi și mie, boierule, de-o pâine, să-ți dea Dumnezeu sănătate!”

Se scotoci prin buzunare și-i strecură zece lei în pălăria întinsă, murdară – zdrențărosul încercă să-i pupe mâna, făcuse safteaua pe ziua de azi, de i-ar merge așa bine în continuare!, dar bărbatul înalt se feri la timp, oripilat de o astfel de tentativă.

Mai făcu vreo câțiva pași – uitase de nepoata lui Don Quijote, de chelăreasă, de preot și bărbier, îi muștruluise zdravăn, ei plecaseră capul spășiți și nu ripostaseră nimic, cum se puteau apăra în fața unui judecător atât de competent și sever? Acum era cufundat într-o discuție cu Dorian Gray, încercând să afle de la acesta, printr-o meșteșugită tragere de limbă, ce înseamnă un pact încheiat pentru a-ți asigura o tinerețe perpetuă, o frumusețe veșnică, dar tocmai când conversația se încinsese, devenise mai palpitantă, se auzi un fioros zgomot de tablă pe tablă, ca în coșmarurile lui nocturne. Doamne! Ce s-o fi întâmplat?

Chiar în intersecția în care se afla, în dreptul unei treceri de pietoni, se ciocniseră două mașini, una dintre ele intrase ca un berbece în cea din față. Șoferii se dădură imediat jos, doi tinerei cu capsa pusă, puși pe harță cu mult aplomb, ca întotdeauna când se întâmplă un astfel de eveniment, „Boule! De ce nu caști ochii? N-ai văzut că semnalizam dreapta?” „Ești un cretin! Erai cu o mână pe volan și cu alta pe fufa aia blondă de lângă tine, n-ai dat niciun semnal, nu-i așa, domnule?”

Întrebarea care-i fusese pusă era firească, el se afla cel mai aproape de locul accidentului, dar bărbatul în vârstă se apără cu glas moale, nepotrivit pentru cineva cu o asemenea statură, „Îmi pare rău, n-am văzut nimic”, nu mințea, gândurile lui fuseseră în altă parte, după cum am precizat anterior, dar ambii conducători auto suferiră într-o clipă o ciudată metamorfoză, în loc să-și continue înfocata dispută, căzură la un imprevizibil consens, și se năpustiră asupra pașnicului pieton, cu o vehemență verbală inexplicabilă, făcându-l albie de porci pentru că nu oferea o relatare exactă a episodului buclucaș – „Boșorogii ăștia mai bine ar sta în casă, îi caută moartea și nu-i găsește, nu sunt în stare să spună nici ce văd pe stradă, vai de ei, își târâie bășinile la plimbare”.

Se îndepărtă de locul accidentului fără să riposteze, continuându-și incitantul dialog cu eroul lui Oscar Wilde

care tergiversa răspunsurile, se fofila cu viclenie, obținând astfel un răgaz copios pentru a descoperi justificări cât mai convingătoare ale acțiunilor sale.

Ploaia se cernea acum fin, ca și cum rezervele de apă din ceruri ar fi fost pe sfârșite.

N-avu noroc de liniște pentru mult timp. Pe poarta unui liceu pe lângă care trecea, ieși în stradă un val de elevi gălăgioși. Se încolonară și o porniră spre centru, precedați de câteva mașini de poliție cu girofarurile în funcțiune, pentru a se alătura, probabil, altor demonstranți, cu aceleași revendicări. Suflau în fluiere, în vuvuzele, băteau în tobe, învârteau moriști, chiuiau și scandau lozinci – JOS PROGRAMA ÎNCĂRCATĂ, CĂCI TRĂIM NUMAI O DATĂ!, AFARĂ! AFARĂ! CU PROFA DE-CU-SEARĂ!, ȘI CU BAC ȘI FĂRĂ BAC, PENTRU NOI E TOT UN DRAC!

Din când în când, în toată hărmălaia se făcea auzită o mică fanfară care intona cu destulă acuratețe *Recviemul* lui Chopin. În urma ei, șase elevi îmbrăcați ca niște ciocli purtau solemni un sicriu înjghebat din scânduri negeluite. Pe ambele părți se putea citi numele decedatului:

MANUALUL DE LIMBA LATINĂ.

Câțiva profesori cu mâinile la gură îi urmăreau de la ferestre.

O fetișcană cu trei inele în nas, cu câte alte trei în urechi și cu părul aranjat ca o creastă albastră de cocoș, purta cu nedisimulată mândrie o pancartă pe care scria cu litere stângace:

AI CARTE, NAI PARTE!

Ca să nu fim cusurgii, vom considera greșeala gramaticală din acest slogan ca fiind un rezultat al grabei cu care fusese executată pancarta, și în niciun caz o confuzie regretabilă cu instrumentul la care cânta Pan.

Junii demonstranți erau însoțiți pe margini de polițiști impasibili. Rarii trecători din această parte a orașului se uitau și ei cu indiferență la coloana zgomotoasă. Nici măcar imaginea puștilor cu coșuri pe față, care trăgeau cu sete din țigări, nu reușea să le stârnească interesul.

Un tip bondoc de pe trotuar i se adresă bărbatului mult mai înalt decât el:

— Au dreptate copiii ăștia! Ce mai contează cartea în ziua de azi? Dacă ești fotbalist, vedetă de televiziune sau măcar un bun meseriaș câștigi mai mult decât un profesor universitar. Nu-i așa, dom'le? Ei! Cu dumneata vorbesc.

Spre mulțumirea bărbatului îmbrăcat într-un balonzaid de culoare incertă, care nu se grăbea să răspundă, un bătrânel spilcuit și indignat i-o luă înainte:

— Nu-i așa! Cum să nu mai conteze cartea? Nu contează pentru puturoșii ăștia. S-au trezit cu prea multă libertate pe cap și nu știu încotro s-o apuce. Preferă să trândăvească prin cafenele, trăncănind la nesfârșit despre cum vor schimba lumea când vor avea ei în mâini pâinea și cuțitul. Se răzvrătesc împotriva părinților, contestă școala, nimic nu le convine, totul le pute. Se joacă ziua întreagă la computer și pierd vremea pe facebook. Cred că lumea a-nceput odată cu ei și se plâng că nimeni nu-i înțelege. Pfui! Generația leneșă! Găunoasă și leneșă! Blazată, lipsită de energie și trufașă. Ce părere aveți, dom'le? Eu am dreptate sau dânsul?

Suntem flatați, într-un scurt interval de timp mai mulți inși i-au cerut părerea eroului nostru în diverse chestiuni importante, stringente, una legată de circulația rutieră și alta de învățământ, ca și cum ar fi fost un guru, un înțelept de încredere, cu o judecată bine cumpănită, apt să arbitreze litigii delicate și să aplaneze conflicte periculoase. Marcat, însă, de incidentul cu automobiliștii, el mări pasul, nedorind să mai poarte discuții cu necunoscuți, și nemulțumit că Dorian Gray dispăruse, speriat chipurile de larma din stradă, un pretext pueril de a scăpa de întrebări incomode.

Bondocul strigă după el:

— Alo! Domnu'! Unde fugi așa? Da' grande te mai dai, tipule!

Spilcuitul nu se lăsă mai prejos:

— Unde te-nvârți, numai inși cu nasul pe sus! N-ai cum să stai de vorbă cu ei.

Imediat izbucniră în râs amândoi, încântați de dublul sens al frazelor pe care le rostiseră – bărbatul apostrofat era și la propriu, și la figurat „grande" și „cu nasul pe sus".

Trecu pe lângă o mașină de salubritate în pântecele căreia doi tipi în uniforme verzi, cu benzi de material fosforescent pe piept și pe spate, basculau tomberoane încărcate cu diverse resturi menajere. Dintr-unul se revărsară mai multe teancuri de cărți, repede sfârtecate de cilindrii cu dinți de oțel ai acesteia – eroul nostru n-apucă să schițeze nici măcar un gest și ele și dispărură printre sticle sfărâmate, cutii de carton strivite și alte gunoaie care se acumulează zilnic într-o gospodărie și nu știi cum să scapi mai repede de ele. Pe o rază de câțiva metri, în aer plutea un miros pestilențial, malaxorul scrâșnea zdrobindu-și prada, zgomotul metalic fiind întrerupt de sunete ciudate, semănând cu un vaier.

În sfârșit, la 9:25 se afla în fața intrării unei biblioteci de cartier – extraordinară potrivealã, o să vedem mai încolo de ce, să mai zică unii și alții că nu există coincidențe și jocuri ale hazardului. Își scutură pe îndelete picăturile de ploaie de pe balonzaid și pălărie și pătrunse într-un antreu mic, apoi într-o încăpere ai cărei pereți erau acoperiți cu multe rafturi pline cu cărți. În întâmpinare îi ieși bucuroasă o tânără cam la 30 de ani, nu prea înaltă, îmbrăcată într-o rochie modestă, scurtă până la genunchi. Părul castaniu îl purta strâns într-o coadă, în ochii ei căprui sclipeau luminițe vesele, fața rotundă nu îi era fardată, buzele nu aveau urme de ruj, nici genele urme de rimel. Un chip proaspăt, pe care cosmeticalele, dacă le-ar fi folosit, l-ar fi transformat într-o mască viu colorată, răpindu-i cu siguranță din farmec.

— Bună dimineața, domnule Dulce!

Ne putem închipui stupoarea cititorilor întâlnind un personaj cu un astfel de nume. Îl vor citi încă o dată, și încă o dată, bănuind o greșeală comisă la culegerea textului, se mai întâmplă astfel de pozne regretabile, când degetul apasă la computer o tastă în loc de alta. Ne grăbim să-i asigurăm că nu-i vorba de nicio eroare; ba nu, e vorba de o eroare care, însă, n-a fost săvârșită de către un culegător distrat, care lucrează și, în același timp, vorbește la telefon sau discută cu colegii despre viitoarea etapă din campionatul de fotbal. Într-adevăr, s-a petrecut o substituție de litere, dar cu mult timp în urmă, la nașterea tatălui domnului Dulce, când părintele

acestuia, ameţit fiind de bucuria apariţiei unui băiat, consumând, adică, prea multă băutură, n-a luat aminte la ce-a scris funcţionarul de la primărie pe certificatul de naştere, astfel încât „Dulca” a devenit „Dulce”. De-abia când s-a înscris la şcoală, Cosmin Dulce a realizat că nu este cel care a crezut a fi fost până atunci, ci un altul, cu un nume de tot râsul, care se preta la o sumedenie de jocuri de cuvinte cum numai copiii, cu imaginaţia lor prodigioasă şi răutatea lor perversă pot inventa – în *Împăratul muştelor*, William Golding a depus o mărturie senzaţională şi cutremurătoare în acest sens. Copilul a bocit amarnic, a ameninţat că nu mai merge la şcoală, dar tatăl lui, aprigul Sache Dulca, l-a readus la realitate administrându-i câteva scatoalce, în timp ce dădea cu palma a invocat şi diverse motive, toate legate de cheltuielile legate de schimbarea unui nume de pe certificatul de naştere, ca de pildă plătirea unor martori care să ateste veridicitatea cererii, taxele pe timbre, călătoriile la judecătoria de la oraş, fără a avea siguranţa câştigului de cauză. Toţi aceşti bani pe care Sache Dulca îi contabilizase la rubrica de pierderi inutile, el a preferat să-i lase în crâşma din sat, unde a băut vârtos, perorând împotriva unui stat care jecmăneşte oamenii pentru orice serviciu mărunt, luându-le şi cămaşa de pe ei. Bietul Cosmin a rămas cu un nume neobişnuit îndurând în copilărie destule batjocuri. E drept când a crescut a încercat în câteva rânduri, să demonstreze că el e un altul, solicitând să fie repus în drepturile legitime, dar între timp arhiva din sat fiind mutată de colo-colo în timpul celor două războaie, s-a pierdut şi astfel au murit şi tentativele de a repara greşeala unui funcţionar cu minţile aiurea, şi a unui tată cu creierii zăpăciţi de băutură, pentru care naşterea unui fecior a fost doar un motiv excelent de a se chercheli mai abitir decât în alte ocazii.

Cu timpul, Cosmin Dulce s-a obişnuit cu numele său şi doar necunoscuţii mai ridicau din sprâncene când dădeau prima oară mâna cu el. Nu-şi permiteau, totuşi, să chicotească, având în faţă un munte de om – de la el moştenise fiul său o statură impresionantă. Iar după ce-l cunoşteau mai bine, îl îndrăgeau, pentru fiecare avea o vorbă bună, şi sărea în ajutorul oricui fără să stea mult pe gânduri.

Cel mai mult l-a durut pe Cosmin Dulce când a înregistrat nașterea propriului său băiat, Petru Dulce, eroul nostru, favoritul pe care am pariat că va purta cu cinste în spate povara unor întâmplări neobișnuite – mare greșeală am făcut, se va vedea mai încolo de ce. A fost ultima lui încercare de a restabili adevărul istoric, eșuată și asta, vrând să-și scutească fiul de tracasările inerente purtării unui nume de tot hazul. Însă, spre surprinderea lui, a soției sale Aliseia – victimă colaterală a purtării numelui soțului ei –, Petru n-a venit niciodată cu ochii în lacrimi la părinții săi, pârându-i pe cei care îl necăjeau strigându-l Zahăr, Bombonică, Acadea – mai târziu Sucre, sau Sugar, sau Zuchero, semn indubitabil al cunoașterii unor limbi străine. Indiferent ce apelativ i-ar fi fost adresat, el răspundea întotdeauna cu aceeași blândețe pe chip, care l-a însoțit de la naștere și până acum, când a intrat decisiv în atenția noastră.

— Bună dimineața, Elena!

Între salutul tinerei bibliotecare și răspunsul domnului Petru Dulce n-a trecut decât o secundă, hai, cel mult două, cei doi nevăzând nimic neobișnuit în modul de curgere a timpului. De fapt, au trecut mai multe clipe, chiar minute, din moment ce noi am putut aduce o lămurire cvasi-completă legată de sorgintea numelui „Dulce”. Și într-o narațiune se poate opera cu scurtăturile despre care vorbesc fizicienii, nu numai în universul înconjurător, pentru ca distanțele și duratele să se prezinte într-un fel unor observatori și în alt mod altora, vestitele „găuri de vierme” au aplicabilitate și în proza unor scriitori care sfidează canoanele impuse în alte secole prin arte poetice azi perimate, unitatea de timp, de spațiu și de acțiune fiind regula cea mai cunoscută și mai rizibilă, ducă-se pe pustii, s-a dus demult…

Elena se grăbi să-i ia balonzaidul și pălăria oaspetelui cu mult mai vârstnic și le atârnă într-un cuier din fundul încăperii unde, într-un spațiu strâmt, era amenajat un fel de separeu cu o măsuță pe care trona o cafetieră înconjurată de cești, lingurițe, pliculețe de zahăr, nes, ceai.

— Vă fac o cafea?

— Nu, mulțumesc. Mai bine un ceai.

Tânăra se uită mai atentă la Petru Dulce. Se apropie de el și-i puse mâna pe frunte.

— Vai de mine! Ardeți! Aveți temperatură!

— Nu-i nimic grav. Dar un ceai ar fi bun.

Elena dispăru în separeul minuscul și puse apă la fiert într-un ibric așezat pe un reșou – prezența acestuia nu era prea în regulă în apropierea unor cărți, controalele pompierilor semnalaseră această imprudență. Petru – hai să-i spunem așa, ca să nu ne pufnească râsul scriindu-i mereu numele complet – începu să se plimbe gânditor prin fața rafturilor. Din când în când așeza cărțile care nu erau bine aliniate, atingându-le cu dragoste, cu evlavie, așa cum ating credincioșii un oscior rămas de la un sfânt cu puteri tămăduitoare. Pe cele mai multe le înregistrase el însuși în cataloage, de-a lungul anilor, când era aici bibliotecar, împreună cu Elena, mai înainte de ea cu alții și cu altele. Numărul cititorilor se împuținase drastic după 1989, scădea în permanență, chiar ne-am putea minuna de ce mai scriem povestea asta, și așa sunt prea multe, când să le citești pe toate, dar noi nu ne descurajăm, mergem mai departe, acceptând că, într-adevăr, situația deplorabilă în care se afla interesul pentru lectură nu mai justifica existența a două posturi în această anonimă bibliotecă de cartier, adăpostită la parterul unui bloc răpciugos.

Într-o zi, Petru venise mai târziu și o găsise pe Elena plângând de mama focului. Se repezise la ea, o cuprinsese pe după umeri și o întrebase nedumerit:

— Ce-i, fată dragă? Cine te-a supărat? iar ne-au tăiat din fonduri? Te-ai certat cu pompierii?

Ea i se smulsese din brațe și se refugiase într-un colț, nerăspunzând nimic, lacrimile curgându-i în continuare șiroaie, dar nereușind, totuși, s-o urâțească, Slavă Domnului!, unele chipuri rămân drăgălașe și în astfel de conjuncturi.

— E vorba de mama ta? I s-a agravat boala?

Mama Elenei era de multă vreme bolnavă, oasele ei nu-și primeau nutrimentele necesare și deveniseră fragile, ca de sticlă, se rupeau una-două la orice efort, la orice căzătură, așa că-și petrecea zilele mai mult în pat, citind mult, sau uitându-se la documentarele de la televizor. Petru o vizitase de câteva ori în căsuța de la marginea orașului unde locuiau singure, ceva

extravagant la un bărbat atât de lipsit de interes față de tot ce e în jurul său. Venise, de fiecare dată, încărcat cu pachete cu bunătăți. Descoperise o femeie puțintică la trup, resemnată cu boala de care suferea și-i diminua puterile, și care-i aducea aminte de bunica lui, Mama Clara, îndurând totul, ca și aceasta, cu seninătate.

— Nu… Nu-i asta…

Îi arătase cu bărbia spre masa unde stătea de obicei când completa fișele cititorilor care împrumutau sau restituiau cărți. Deasupra unui teanc de volume se afla o hârtie cu antet.

Petru o luă și începu s-o citească. După primele rânduri o parcurse pe sărite, înțelegând rapid despre ce e vorba.

Stimată doamnă Elena Tasiu,

Direcția Generală a Bibliotecilor vă comunică următoarele:

Biblioteca la care lucrați nu-și mai justifică existența a două posturi. Ca urmare vă anunțăm că postul dumneavoastră va fi desființat din data de…

Nu putem să vă oferim un alt post, într-o… Pentru ajutorul de șomaj va trebui să…

Cu stimă.

Și urma o semnătură indescifrabilă.

Elena se uitase disperată la el.

— Ce-o să mă fac? Cum o să mai văd de mama? Pensia ei se duce toată pe medicamente, sunt din ce în ce mai scumpe. Ajutorul de șomaj n-o să ne-ajungă nici de mâncare. Din ce-o să trăim? Unde să mă angajez? N-are nevoie nimeni de cineva cu pregătirea mea. M-aș duce să spăl vase, să mătur podele, nu mi-ar fi rușine, ei, da!, m-aș duce la săpat șanțuri, dar mi s-ar râde în nas, potrivit legislației, cei cu studii superioare n-au voie să efectueze astfel de munci.

Petru simțise în clipa aceea o tulburare, o sfâșiere în inimă, o milă imensă. O mângâiase pe cap, îi șoptise vorbe de încurajare și plecase. Nu dăduse pe la bibliotecă o săptămână.

Când revenise o găsise pe Elena resemnată, strângându-și lucrurile, atentă să lase totul în ordine, să

nu creeze bătaie de cap celui care avea să rămână singur în schema bibliotecii.

— Unde ați fost? Ați fost bolnav?

Petru era vesel, arbora mina unui om victorios, își freca palmele una de alta, cuprins de emoție.

— Dragă Elena, am învins!

Se uitase perplexă la el.

— Cum adică am învins?

— Mi-am făcut formele de pensionare. Nici nu-ți închipui ce alergătură înseamnă asta… Ăștia te trimit pentru semnături de la Ana la Caiafa… E atâta birocrație… Noroc că n-am avut decât un singur loc de muncă, altfel ar fi durat și mai mult. Cu ocazia asta am aflat și eu de Pilonul de pensie și cum se stabilește. De fapt, n-am înțeles nimic.

Fata îl privise uluită.

— Ce-ați făcut?

Colegul mai vârstnic încercase să transforme episodul într-o întâmplare insignifiantă.

— Doar nu credeai c-am să te las pe drumuri! Ai multe pe cap. O duci greu.

— Dar mai aveați trei ani până la pensie…

— Ce-s trei ani? Zboară-ntr-o clipă. Am cerut să ies cu anticipație. Le-am adus și niște dovezi medicale care să-mi susțină cererea. Uf! Gata! S-a aprobat.

— Ați pierdut bani…

— Bani! Ce-s banii? Mie mi-ajunge cât am. Prin urmare, liniștește-te! Nu te mai dă nimeni afară. Du-te și spune-i mamei tale vestea cea bună. Hai! Iute! Îți țin eu locul.

Fata izbucnise în plâns și îngenunchease în fața lui, ca în fața unui făcător de minuni. Uriașul încercase s-o ridice, dar Elena îi cuprinsese picioarele cu brațele și nu-i mai dădea drumul. Tocmai atunci un cititor intrase pe ușă, rămânând stană de piatră în prag.

A doua zi dimineață nevasta lui Petru rămăsese și mai siderată.

— Ce dracului faci? Nu te duci la slujbă? Te dai lovit? N-am chef să-mi stai toată ziua pe cap. Și-așa mi-e acru cât te văd.

— M-am pensionat.

— Ce-ai făcut?

Axiniei mai-mai să-i iasă ochii din orbite.

— Zi că nu-i adevărat! Zi că-i gluma tâmpită a unui boșorog.

Petru o privise liniștit.

— E adevărul gol-goluț.

— Nenorocitule! Ai bolunzitără! Ți-ai pierdutără mințile! Ți-ai bătutără joc de mine! Ți-ai bătutără joc de fetele noastre! De ginerele nostru! Ești o canalie! Mă mir cum te mai rabdă pământul! În loc să ne fii de ajutor, acu' trebe să te ținem noi în cârcă!

Auzind țipete în bucătărie, Sidi și Flori, cele două fete, năvăliseră cu ochii împăienjeniți. Abia trezite din somn arătau și mai rău decât în cursul zilei.

— Ce-i gălăgia asta?

Axinia îndreptase scârbită degetul spre Petru, ca și cum s-ar fi aflat lângă un guzgan mort.

— Idiotul ăsta s-a pensionatără.

— Ei, pe dracu'!

— Dacă-ți spun!

— Aoleu, măiculiță! Cum așa? Mai are până atunci.

— Nu mai are chef să muncească! Trage la huzur. Vrea să joace table în Cișmigiu.

Fetele săriseră și ele cu gura pe el și începuseră să-i care pumni în spinare cu ghiotura.

— Dobitoc bătrân! Țăcănitule! Să n-aibă parte de pace pe lumea ailaltă cine te-a născut!

Petru rămăsese nemișcat câteva clipe, îndurând cu totală resemnare loviturile și blestemele femeilor înfuriate. Apoi plecase de-acasă și nu mai venise decât seara târziu. Ziua și-o petrecuse la bibliotecă, ținându-i de urât Elenei și citind. De trei ani, cu excepția duminicilor, acolo era locul unde putea fi găsit în fiecare zi. Uneori chiar și duminica, deși biblioteca era închisă – își păstrase o cheie și intra când vroia.

Elena îi aduse ceaiul și două pastile.

— Luați-le! Or să vă pună pe picioare. Dar mai bine v-ați duce acasă și v-ați vârî în pat.

Bărbatul înghiți ascultător pastilele, sorbi cu voluptate și din ceaiul aromat, se așeză în singurul fotoliu din încăpere și se cufundă în lectura romanului *Reluarea* de Alain Robbe-Grillet. Dacă s-ar fi dus acasă, ar fi găsit canapeaua ocupată de către fetele însetate să urmărească serialele pe care le văzuseră, mai mult ca

sigur, și noaptea, iar în bucătărie ar fi dat de Axinia și oalele ei de pe foc.

Elena se apucă să completeze niște situații legate de numărul cititorilor care frecventau biblioteca. Cifrele erau catastrofale – doar cei mai în vârstă mai veneau să împrumute cărți. Viitorul era sumbru – această filială se va desființa în curând, și atunci chiar că nimeni nu mai avea cum s-o salveze pe fată de la intrarea în șomaj.

În urmă cu mulți ani, Petru scrisese cu litere mari, roșii, pe un carton de culoare albă, o frază a unei scriitoare pe care o admira, Marguerite Yourcenar:

> A FONDA BIBLIOTECI E CA ȘI CUM AI CONSTRUI HAMBARE ÎN CARE SĂ ADUNI PROVIZII ÎMPOTRIVA UNEI IERNI A SPIRITULUI PE CARE, DE MULȚI ANI, O PRESIMT VENIND.

Cartonul atârnat pe peretele dinspre ușă se îngălbenise, mușteleîl pătaseră, nimeni nu se mai învrednicise să-l curețe, sau să scrie pe un alt suport mesajul tulburător, semn al inutilității lui, al descurajării de care se molipsiseră până și cei doi bibliotecari din generații diferite.

Într-unul dintre rarele lui momente de expansiune, Petru îi mărturisise Elenei: „După ce am citit fraza asta, am început să construiesc, în minte, zeci și sute de biblioteci, în orașe, în sate, clădiri care atrăgeau privirile tuturor prin forme arhitectonice fermecătoare, deosebite de cele ale clădirilor din jur, și mă vedeam vizitându-le, rând pe rând, ca să le cercetez pe îndelete comorile din rafturi și depozite și să le aflu noile achiziții, îndemnându-i și pe alții să le treacă pragul, pentru a se lumina și a se împlini ca oameni, oferindu-mă să le fiu ghid, un cicerone fără plată, entuziasmat ori de câte ori mai adera cineva la cultul cărților.

De fapt, n-am fost și nu sunt un bun bibliotecar. Nu, nu protesta, știu ce vorbesc, eu am fost și am rămas un mare mâncător de cărți, asta da, sunt, nu mă feresc să recunosc. Habar n-ai ce greu îmi vine să împrumut, fie doar și pentru câteva zile, volumele asupra cărora trebuie să veghez! Nici nu știi câte nopți n-am dormit de grija lor, gândindu-mă că s-ar putea să-mi fie restituite pătate, sau cu filele îndoite, cu adnotări pe pagini, sau rupte, sau nu mi-ar mai fi fost înapoiate, fiind pierdute

pentru totdeauna. Am fost și sunt spaima cititorilor care nu se poartă grijuliu cu ele, de altfel m-ai auzit cum mă cert cu unii dintre barbarii ăștia…

În câteva rânduri am vizitat biblioteci abandonate de proprietarii lor prin poduri, magazii, cămări… Nici nu-ți închipui prin ce locuri și-aruncă oamenii cărțile – odată am găsit unele într-un staul dintr-un grajd, m-a cuprins jalea văzându-le acolo. Nu mai aveau unde să le țină, sau urmașii lor nu manifestau niciun interes pentru lectură și nu știau cum să scape mai repede de ele, ca să elibereze spațiul pentru cufere cu haine, pentru stive de lemne, pentru borcane cu murături, pentru fânul vitelor. Mi-a plâns inima când le-am cercetat – printre ele erau unele rare, legate în piele, tipărite în urmă cu un secol-două, cu o slovă elegantă, împodobite cu desene cum azi nu se mai fac… De câte ori m-am aflat în astfel de situații am încercat să salvez cât mai multe volume – deși unele erau mucegăite, atacate de microorganisme, roase de șoareci, mirosind îngrozitor, cu pagini lipsă, cu mâzgălituri… Așa cum există un serviciu de Salvare pentru oameni, ar trebui să funcționeze și un serviciu de Salvare a cărților, care să răspundă prompt, cu profesionalism și rigoare, ori de câte ori e solicitat, pentru că și paginile tipărite se îmbolnăvesc, au tot felul de suferințe, capătă beteșuguri și trebuie duse la doctori pentru consultații și tratamente. Am o mare admirație pentru restauratorii de cărți; seamănă cu niște chirurgi specializați în operații gingașe – o mișcare greșită și-ai distrus iremediabil o filă sau o copertă sau o ilustrație. Din păcate, sunt tot mai puțini – iată încă o meserie care se pierde, nimeni nu mai are răbdare și interes să învețe ceva atât de migălos și lipsit de profit.”

— Mai vreți un ceai?

Petru se uită la ea nedumerit.

— Cum? Nu, mulțumesc.

Se cufundă din nou în lectura cărții care părea să fie captivantă, pe chipul său se putea citi cu ușurință ce impresie îi făceau paginile parcurse, participa cu toată ființa la întâmplările din roman, acum e contrariat, acum e destins, acum se încruntă din pricina unui pasaj în care probabil eroii traversează vreo situație dificilă…

Elena își făcu o cafea, și îndată în încăpere nu se mai simți acel miros caracteristic hârtiei peste care a

trecut timpul. Fata aruncă o privire pe fereastră – continua să plouă – și se întoarse oftând la masa de lucru.

Din când în când, ridica ochii și se uita la Petru. I se părea un domn distins, chiar dacă era îmbrăcat într-un costum vechi, pantofii îi erau plini de noroi, cravata îi stătea strâmb și gulerul cămășii era probabil ferfeniță de la atâta spălare.

Dacă ar fi avut cu treizeci, hai, măcar cu douăzeci de ani mai puțin, s-ar fi îndrăgostit cu siguranță de el, chiar dacă nu era arătos. O fascinau blândețea lui, politețea, un așa bărbat și-ar fi dorit – caută mult și bine, Elena, tu n-o să întâlnești așa ceva, tu ai soarta acelor flori rare care se veștejesc nevăzute de nimeni, și iartă-ne că nu-ți acordăm prea multă atenție, nu destinul tău îl urmărim în această poveste, e destinul ingrat al personajelor secundare, mai sunt și altele în aceeași postură, și lor le datorăm scuze, n-avem cum să-i mulțumim pe toți, ar fi interesant un roman în care personajelor să le fie rezervat același număr de cuvinte.

Și totuși, ne călcăm pe inimă și inserăm câte ceva despre cei ale căror drumuri s-au intersectat cu cele ale lui Petru, pentru că au importanță în devenirea lui.

În vreme ce cruntul Sache Dulca savura șpriț după șpriț prin crâșme, Cosmin începuse să vadă de gospodărie ca un om mare. La zece ani mânuia sapa, secera, coasa, furca, grebla, încărca snopii de cereale în căruță și-i ducea la arie, ajuta la treieratul acestora care se făcea cu boii sau caii, trăgea la vânturătoare, cosea la fân, îl aduna în căpițe și-l căra acasă, lua parte la toate muncile agricole care cereau multă trudă. Ca o urmare a participării sale, de copil, la toate acele munci, a crescut voinic, înalt – nu cât avea să fie Petru – și i s-au dezvoltat extraordinar mâinile, cine îi vedea pumnii se ferea de el, nimeni neîndrăznind să râdă de numele pe care îl purta. Chiar Aliseia, înainte de a se căsători cu ea, uitându-se ca hipnotizată la mâinile lui, i-a zis cu frică: „Să nu mă bați! Cred că dacă-mi dai un pumn, mă zdrobești.” El a râs și-a asigurat-o că așa ceva nu se va întâmpla niciodată. Și nici nu s-a întâmplat, n-a dat în ea, nici pe Petru nu l-a atins nici măcar o dată, nici măcar nu l-a urecheat pentru vreo poznă – care băiat sau fată, oricât de drăgălaș sau drăgălașă ar fi, nu mai

comite și câte-o boacănă de-ți vine să te urci pe pereți! Cosmin era un om aparte, nu fuma, nu bea, nu se bătea, nu înjura – cine-a mai pomenit una ca asta, într-un sat unde sudalmele se auzeau ziua și noaptea, în case, prin curți, pe uliță, fiind înjurat motanul – pentru că se încurca printre picioarele cuiva, vaca – pentru că nu stătea liniștită la muls, copilul – pentru că spărsese vreun geam cu praștia, nevasta – pentru că nu era mămăliga gata, cine-a mai pomenit să existe cineva care să nu suduie de cristelniță, de grijanie, de Paște, de Dumnezei, de Cristoși, de anafură și de părțile intime ale omului, cine-a mai pomenit, zicem pentru a treia oară, cu perplexitate, un bărbat precum Cosmin, pe care nu l-a auzit nimeni vorbind murdar?

Aflând de mic ce înseamnă munca pământului, a cumpănit în mintea lui încă necoaptă și a luat hotărârea „să mănânce cartea”, pentru a-și croi alt destin decât acela de a sta la coarnele plugului și la coasă. Ca urmare a acestei decizii înțelepte a promovat mereu primul, în toate clasele, încă din școala primară, cu toate că avea colegi cu pile pe la învățători și profesori.

S-a înscris la Școala Normală, pentru a deveni învățător. Cu toate că era bursier datorită notelor bune, totuși trebuia să mai plătească o taxă care, pentru bugetul familiei, era destul de piperată, și îi mai trebuia și îmbrăcăminte, încălțăminte, lenjerie, cărți, rechizite și altele. A găsit însă soluția, nedorind cu niciun chip să întrerupă școala.

Rezolvarea era, însă, tot prin muncă.

Școala Normală la care învăța avea internat, cantină și o fermă cu un teren destul de mare. Acolo se cultivau varză, sfeclă, ardei, roșii, ceapă, usturoi, cartofi, fasole, mai erau și o vie și o livadă. Munca pe aceste pământuri se făcea cu personalul școlii, dar în perioadele de vârf erau necesare forțe sporite. De aceea se folosea și munca elevilor.

Participând la practica agricolă, Cosmin a fost scutit, în fiecare an, de toate taxele școlare și a căpătat și cărți gratuit. De două ori a primit și câte un costum de haine de uniformă – ce mândru a fost de hainele lui noi! În felul acesta n-a solicitat bugetul familiei decât pentru cheltuielile mărunte, spre fericirea lui Sache Dulca, un

bărbat iute la mânie, mereu însetat, care avea astfel mai multe parale pentru a-i îmbogăți pe cârciumari.

Cosmin a ajuns învățător, așa cum și-a dorit, scăpând de coasă și plug, s-a însurat cu Aliseia, tot învățătoare, o fată cuminte și frumoasă, dar amândoi au umblat de colo-colo pentru a-și exercita cu talent și devoțiune meseria, în special în anii crizei cumplite din ’33 posturile din școli se desființau cu o viteză uluitoare, rămâneau adeseori pe drumuri fiind tineri, cadrele didactice mai în vârstă reușind să se salveze datorită vechimii în muncă.

Dar pe noi ne-a luat valul povestind despre Cosmin, e drept, ar fi un personaj extraordinar, emblematic, are potențial, toată viața a trudit, o să vedem ce răsplată a primit pentru asta, noi să revenim la fiul acestuia, Petru, fiindcă el e eroul nostru, protagonistul.

Elena nu întâlnise în viața ei un astfel de om. Era întruchiparea bunătății pe Pământ. Mereu cumpănit la vorbă, nedorind să iasă niciodată în evidență, deși era o enciclopedie ambulantă, știa orice l-ai fi întrebat, Renașterea s-ar fi mândrit cu el. Părea un ursuz lipsit de sentimente numai în ochii celor care n-aveau răbdare să-l cunoască. Un altul în locul lui ar fi ajuns o somitate. El preferase să rămână în anonimat, păstrând ce cunoștea numai pentru sine, ca pe o comoară bine ascunsă. Îl iubea ca pe un tată de care nu avusese parte și pe care nu și-l amintea, acesta pierind într-o mină surpată când ea împlinise doi ani.

Ei, Elena, dacă ai ști de câte ori a fost lovit Petru până când a învățat că nu-i bine să iasă în prim-plan! Încă din copilărie i s-au servit lecții pe care le-a băgat la cap, fără măcar să-și propună cu tot dinadinsul să le rețină, influențându-i pentru totdeauna comportamentul. Noi, care știm prin ce-a trecut încă din leagăn până la vârsta senectuții, ne aducem aminte, de pildă, ce-a pățit când avea vreo zece ani, relatăm întâmplarea acum, din moment ce acum a răsărit dintr-un ungher al memoriei noastre, ne e teamă să n-o uităm, așa că nu respectăm cronologia faptelor, ca în procesul-verbal al unui accident, sau după indicațiile unei anumite arte poetice.

Aproape în fiecare an, Aliseia și Cosmin Dulce erau trimiși să predea într-un alt oraș. N-aveau încotro și

se supuneau, ordinele superiorilor nu se discută nu numai în armată, își puneau puținul calabalâc într-un camion și o luau de la capăt în locul unde erau repartizați. Trambalatul ăsta însemna pentru băiatul lor o continuă descindere în necunoscut, familiarizarea cu alți profesori, cu alți colegi, și nu întotdeauna era întâmpinat cu prietenie.

Era începutul verii, avusese loc serbarea de sfârșit de an școlar. Cete de copii țopăiau pe trotuare, se alergau, se îmbrânceau, pradă unei euforii tâmpe, și cântau din răsputeri:

A venit vacanța
Cu trenul din Franța.
Hai, copii, la joc!
Cărțile pe foc!
Dărâmarea școlilor,
Moartea profesorilor!

Fără să vrea, Petru memorase și el cântecelul ăsta, pe care îl socotea de o imbecilitate fără margini. Nu înțelegea de ce vacanța trebuia să vină dintr-o anumită țară (mă rog, exista o explicație plauzibilă, erau necesități de rimă), punerea cărților pe foc i se părea o blasfemie, dărâmarea școlilor o neghiobie, iar ultimul vers îl umplea de groază, cum să dorești moartea unor oameni care vor să-ți lumineze mintea, nemaivorbind că și părinții lui lucrau în învățământ!

Prin urmare, ieșind din curtea școlii, mergând de unul singur, ar fi preferat să aibă urechile astupate cu vată, așa cum procedau artileriștii atunci când trăgeau salvă după salvă ca să pulverizeze pozițiile dușmanilor – aflase această modalitate de protecție a timpanelor dintr-un roman de război.

Absolvise clasa a III-a și luase, și de astă dată, premiul I.

Așa cum era și mai e obiceiul, diploma pe care o primise era însoțită și de câteva cărți. De-abia aștepta să ajungă acasă și să se-apuce să le citească.

Cum mergea pe strada cu mulți castani de lângă școală, a auzit pași în urma lui. S-a întors și a zărit cinci colegi de clasă care se îndreptau grăbiți spre el. S-a oprit ca să-i aștepte.

— Noroc, frații lor!

I-a salutat, deși îi mai văzuse în sala de festivități, în urmă cu puține minute.

Ceilalți nu i-au răspuns și s-au așezat în cerc în jurul lui. Cel mai zdravăn dintre ei i-a zis în zeflemea:

— Bă, Zaharniță, ia fă-ncoace diploma aia, să vedem și noi cum arată!

Un altul mai înfipt i-ar fi răspuns: „Nici n-o să vedeți vreodată, nu e de nasul vostru”, dar Petru i-a întins cu naivitate cartonul de culoare gălbuie, pe care era scris caligrafic numele lui.

Colegul care-l abordase a început să silabisească pe un ton batjocoritor:

— „Se decernează elevului Petru Dulce Premiul I pentru rezultate deosebite la învățătură și la purtare…” Hă! Hă! Bă, veneticule, nu știi că ai furat diploma băiatului ăsta de-l vezi cu noi?

Arătase, cu un deget murdar, spre un pirpiriu cu ochelari, care mai că nu plângea.

— Asta era premiantul nostru, până când v-ați pripășit voi aici. Hoțule!

Petru a încercat o formă timidă de protest.

— N-am furat nimic.

— Noi zicem c-ai furat. Așa că uite ce facem cu diploma asta falsă…

Din câteva mișcări derbedeul o rupse în bucăți. Apoi îl luaseră la bătaie, lovindu-l cu pumnii, cu picioarele, oriunde nimereau – pirpiriul dădea și el cu sete –, și-l lăsaseră plin de sânge pe trotuar, cu nasul spart, dar când reuși să se ridice prima lui grijă fu să-și adune cărțile de pe jos și să le scuture de praf.

Din anul acela Petru n-a mai luat niciun premiu. Când era ascultat la școală, răspundea câteodată anapoda dinadins, numai ca să nu mai ia notele cele mai mari. Urma cu sfințenie adagiul lui Horațiu – *Aurea mediocritas* – pe aurita cale de mijloc nimeni nu te bagă în seamă, nu te smulge din confortul unui loc călduț, nu deranjezi și nu ești deranjat.

Iar ăsta e doar un exemplu, dragă Elena, care ți-ar putea explica de ce Petru nu suise pe scara socială, rămânând cufundat în anonimat, socotind că, la urma-urmei, vlăjganul care-i rupsese diploma avusese dreptate, o poziție înaltă obținută de către cineva

înseamnă, implicit, o anulare a șanselor celorlalți de a o căpăta ei, ceva asemănător cu un furt…

Și mai e ceva, să nu te superi pe noi fiindcă te contrazicem, deși ne ești aproape de suflet. Crezi că Petru ar fi putut ajunge o somitate? Te înșeli, drăguță, amarnic te mai înșeli! Într-adevăr, Petru era un eminent cititor, având o capacitate uriașă de a înmagazina cele citite, ca hard-disk-ul ultraperformant al unui computer, dar lui îi lipsea softul, n-avea acea înzestrare de a interpreta informațiile acumulate, de a le analiza în mod strălucit, de a le ordona despicând firul în patru, propunând formulări memorabile și puncte de vedere inedite. Textele îi plăceau sau nu, personajele îi stârneau admirație sau îi repugnau, dar nu se deosebea cu nimic de alți cititori care procedează la fel, numai că el citise enorm. Prin urmare, să nu-i supralicităm însușirile, capacitățile – el ar fi primul care ar sări până-n tavan, i-ar fi ușor la statura lui! – dacă ar fi asemuit cu un mare învățat sau cu un creator.

Se auzi scârțâitul ușii. În încăpere pătrunse un alt domn în vârstă, mărunțel de statură, jovial.

— Sărut mâna, doamnă Elena! A! Bună ziua, domnule Dulce! Citiți de zor! Nu mai aveți timp nici să vă radeți barba!

— Salut, salut, îi răspunse bărbatul absorbit de lectură, fără să-i pese de observația referitoare la aspectul său. Tot mai plouă?

— Plouă, plouă. E bine pentru câmp.

Ca orice orășean, și acesta se arăta interesat de starea recoltei, de fapt o preocupare de ochii lumii, pentru a da impresia de solidaritate cu cei care muncesc efectiv ogoarele, cu atâta trudă, Cosmin Dulce știa el ce știa de a fugit din văgăuna unde ar fi dat cu sapa din zori până seara, mai bine rămânea acolo, ar fi avut un alt sfârșit.

Restitui o carte și luă alta în schimb, dar nu plecă imediat, având chef de vorbă. Elena n-avu încotro, se întrerupse din treburi și se strădui să susțină o conversație care n-o interesa.

În cele din urmă, după ce-și înșirase multele necazuri și puținele bucurii, domnul în vârstă plecă aferat. Ultima frază pe care o rosti îi atrase atenția și lui Petru:

— Ai grijă ce-ți dorești!

Nici Elena, nici Petru nu pricepură cui i se adresase.

În ceasurile următoare mai trecură pragul bibliotecii o gospodină amatoare de romane de dragoste, un elev care trebuia să facă un referat despre *La țigănci,* nuvela lui Mircea Eliade, și un student care se interesă de o carte a Părintelui Ignacio – *Lectura ca pedeapsă.*

Elena îi răspunse bâlbâindu-se ușor:

— N-am primit-o încă.

De fapt, nici nu știuse de existența ei.

Petru prinsese frânturi din discuția celor doi și făcuse ochii mari – nici el nu auzise de cartea asta. Dacă studentul n-ar fi dispărut ca din pușcă după ce primise o informație nesatisfăcătoare, l-ar fi iscodit în legătură cu titlul cerut, i se părea extraordinar de incitant, auzi, lectura ca pedeapsă, pentru cineva înnebunit să citească zi și noapte așa ceva era de neconceput, o monstruozitate.

Elena își terminase situațiile și se apucase să înregistreze câteva noi apariții repartizate bibliotecii. Din când în când îl privea pe bărbatul țintuit în fotoliul șubred și se întreba ce-l determinase să ducă o viață atât de departe de realitate. Era capabil să vorbească ore în șir, cu însuflețire, despre Don Quijote, Andrei Bolkonski, prințul Mîșkin, căpitanul Ahab, Dorian Gray, ducele de Salina, Jean Valjean, Adrian Leverkühn, Hlestakov, Gatsby, Martin Eden, Narziss și Goldmund, Moș Goriot, Trigorin, Doamna Dalloway, tânărul Werther, Lolita, Nora, Swann, Ulrich, Zadig, Mountolive, Clyde Griffiths, Ostap Bender, Oskar Matzerath, Blanche DuBois, Bagradian… Povestea despre ei ca și cum i-ar fi cunoscut îndeaproape, fiindu-le prieten la cataramă, le știa cutumele, vorbele, însă habar n-avea ce evenimente se petreceau zilnic în lume și nici în propria lui țară. Când l-a întrebat odată, într-o doară, cine e prim-ministru, a dat neputincios din umeri. Nu reținea mai nimic dacă nu era consemnat într-o carte.

Dar cel mai mult o intrigase povestea legată de Axinia Gaiță, individa nesuferită cu care se combinase Petru. Știa o parte din istorie de la o colegă căreia îi luase locul după ce aceasta se pensionase.

Axinia era o femeie de serviciu care venea de două ori pe săptămână la bibliotecă să șteargă praful și să dea cu mătura în dorul lelii – pe vremea aceea erau mai multe fonduri, își permiteau să beneficieze de astfel de înlesniri. Femeia cu nas coroiat, mărunțică de statură, stafidită prematur la față și cu vorbă mieroasă se tot plângea că nu se ajunge cu banii. Ca de obicei, Petru o asculta cum îi asculta și pe ceilalți, cu o jumătate de ureche, el fiind atent la hărmălaia din capul său, unde personaje din diverse romane se întâlneau, conversau cu eleganță, sau se luau la harță – tocmai atunci căpitanul Nemo încerca să-l convingă pe Zorba că traiul frenetic, exuberant este o iluzie, și doar refugiul în studiu și cercetare, cât mai departe de oameni, îți asigură împlinirea.

— Domnule Petru, am impresia că nu prea sunteți atent.

— Vai de mine, doamnă Axinia, sunt ochi și urechi.

— Ziceam că nu mă ajung cu banii.

— De, toți o ducem greu…

— Unii însă o duc mai greu decât alții.

— Așa e.

— N-aveți nevoie de o menajeră?

— Eu… nu știu ce să zic… mă descurc singur.

— Nu cer mult. O să vin o dată pe săptămână.

Discuția rămăsese în coadă de pește.

Cam atâta știa Elena de la fosta bibliotecară, dar tare mult i-ar fi plăcut să afle cum evoluaseră lucrurile, cum de ajunsese Petru bărbatul Axiniei – deplorabilă pereche, în ochii ei de fată crescută în respectul buneicuviințe și a integrității morale. E mai bine că nu cunoștea urmarea, s-ar fi înnegrit la față de supărare, revolta ei ar fi fost fără margini, nu se știe dacă nu s-ar fi zbătut să rupă această relație promiscuă și odioasă.

Într-o seară, când Petru se întorsese de la bibliotecă, o găsise pe Axinia în fața ușii apartamentului său – n-o mai văzuse niciodată așa de gătită, împodobită ca o sorcovă.

— Ce s-a întâmplat?

— Am venitără să fac curat.

— Dar n-a fost vorba de așa ceva… N-am stabilit nimic… M-ați luat pe neașteptate…

Vorbele rostite cu glas șovăielnic n-avuseseră niciun efect.

Femeia așteptase ca el să descuie și a intrat înaintea lui pe ușă, fără să fie poftită, ca o stăpână a locurilor. Mare lucru n-a avut de făcut în cele trei camere. A dat puțin cu aspiratorul, a mai șters cada din baie de niște pete imaginare, în bucătărie nu era niciun vas murdar în chiuvetă, a inspectat frigiderul și a făcut trei sandviciuri – pe unul l-a mâncat imediat clefăind, pe celelalte le-a luat la pachet. Pentru două ore petrecute mai mult stând de pomană a cerut o sută de lei. A înșfăcat victorioasă bancnota fără să mulțumească și și-a luat tălpășița.

S-a înființat din nou, după trei zile, cu tupeu, ca și cum totul ar fi fost perfectat și ea angajată potrivit unei înțelegeri între ambele părți. Dacă prima dată s-a abținut, a doua oară n-a mai rezistat, văzând încăperile cu pereții tapetați cu cărți.

— Măiculiță! Sunt mai multe decât la biblioteca unde lucrați. Le-ați citită pe toate? Mare barosan sunteți! Aici e ditamai averea!

Nu i-a așteptat răspunsul. S-a repezit la el, i s-a agățat de gât și a început să-l sărute cu foc. Apoi l-a dezbrăcat și l-a împins în pat, în timp ce Petru se împotrivea tot mai anemic, ce faceți, doamna Axinia? Nu-i frumos… Eu… Nu…

La sfârșit femeia a izbucnit în râs.

— De ce n-ai spusără că n-ai mai făcut-o niciodată? Te-aș fi luatără cu binișorul.

A venit de atunci în fiecare seară. Petru nu știa cum să mai reacționeze, era vorba despre o agresiune pe care n-o întâlnise în nicio carte, degeaba căuta un precedent care să-l scoată din încurcătură.

Tot Axinia a avut inițiativa.

— Eu mi-s femeie cinstită. Nu poți să-ți bați joc de mine. Trebuie să ne luăm. Dar să știi că eu nu-mi schimb numele. Bine mi-ar sta să mă strige lumea madam Dulce! Ar fi de tot rahatul.

De parcă madam Gaiță suna mai pompos! Însă nu Petru era omul potrivit să facă o astfel de observație.

Peste o săptămână, un ofițer al stării civile, perplex, le oficiase căsătoria. În viața lui nu mai văzuse un cuplu atât de bizar. Cei doi fuseseră singuri, ca și cum

consfințirea legăturii dintre ei trebuia să rămână un secret strașnic păzit.

Când ajunsese acasă îi dăduse raportul soției.

— Azi am avut parte de o gaiță și de un dulce!

Nevasta s-a uitat la el ca picată din cer – oare nu gustase mai mult din șampania oferită în astfel de ocazii?

— Închipuiește-ți, draga mea, un individ înalt de peste doi metri, cu un cap cât o clopotniță, cu numele Petru Dulce, și o femeiușcă mai în vârstă ca el, nu cu mult, dar orișicât, care nu-i ajungea nici până la piept, urâtă ca dracu', mă rog, ca mama lui, cu o claie de păr roșu în cap, bâțâindu-se pe niște tocuri de vreo zece centimetri. Asta fiind doamna Axinia Gaiță. Nu era el arătos, dar măcar părea un tip de treabă, cu zâmbet blând, cu carte, însă ea parcă era adunată de pe străzi, când deschidea gura să spună ceva ți se făcea greață, „în sfârșit, am făcutără ce trebuia făcut", „nasulii e toacele astea", „e tardiv de târziu, mai durează mult? C-acuș mă scăp pe mine", și-și mai dăduse pe ea și cu o tonă din cel mai prost parfum pe care l-am mirosit vreodată. Mi-a întors stomacul pe dos. Mare-i grădina Ta, Doamne!, și greșit se spune că ne-ai făcut pe toți după chipul și asemănarea Ta!

În aceeași seară Axinia își trimisese bărbatul să se culce pe canapea, aruncându-i în brațe un maldăr de așternuturi.

— Mi-s obosită. Nu-mi arde de hârjoană.

Nici lui nu-i ardea de așa ceva – uitase și de ce ea era în casa lui, având în acel moment o foarte interesantă conversație cu Adrian Leverkühn, în legătură cu o dilemă: ce au apărut mai întâi, florile de gheață de pe geamuri, sau cele din natură?, între formele lor neexistând nicio deosebire, o veritabilă scamatorie a firii.

Femeia nu știa că locul lui preferat de dormit era pe canapea. Dacă dorise să-l pedepsească, să-l umilească, să-i arate cine e autoritatea supremă, se înșelase amarnic, îi făcuse, de fapt, un nesperat favor, tot acolo dormea și înainte de-a o cunoaște.

Prin casele din orașele pe unde se preumblaseră ai săi, mutați cu serviciul de colo-colo, avusese parte doar de paturi înguste, în spații strâmte, sufocante, în special

coridoare – numeau aceste ambianțe opresive prin dimensiunile lor, făcând haz de necaz, „strâmtori Gibraltar”. De aceea, chiar și într-un pat matrimonial, acum dormea chiar la margine, și oricine l-ar fi văzut s-ar fi mirat cum de nu se prăbușește pe podea, mai ales că deseori somnul îi era agitat.

Dacă n-ar fi fost cărțile, s-ar fi mutat demult într-o garsonieră, ar fi făcut schimb cu o familie care avea nevoie de mai mult loc, renunțând la apartamentul în care se pomenise singur după moartea părinților săi – Axinia nu bănuia ce-i trece prin cap, ar mai fi avut un motiv să se inflameze împotriva lui, să suduie și să afurisească.

De fapt, Elena nu știa multe despre binefăcătorul ei sexagenar. Îl credea cel mai bun om din lume, însă el nici măcar în vis nu îndrăznea să se compare cu bunica lui, Clara Dulca. Femeia aceea fusese pentru el o sfântă, ar fi trebuit să fie canonizată după câte îndurase din partea înverșunatului Sache Dulca – sudălmi și bătăi în fiecare zi, și totuși nu-și pierduse omenia din suflet și nu se acrise și nu blestemase ziua în care s-a născut. Culmea! Și Cosmin, și Petru, amândoi considerați oameni buni ca pâinea caldă, se socotiseră mai prejos în această privință, Mama Clara fiindu-le un model intangibil, icoana lor pentru toată viața.

Avea și puteri tainice, albinele n-o înțepau când umbla la stupi, fără masca de prisăcar pe față, vorbea cu orătăniile din curte, cu vacile și viteii și caii, chemând toată suflarea din ogradă la mâncare sau la culcare, cunoștea incantații din vechime, descânta de deochi, de dragoste, de inimă rea, era o magiciană recunoscută în multe sate, invoca ploile în vreme de secetă, le poruncea să se oprească dacă era primejdie de inundații, întorcea din zbor roiurile de lăcuste, înainte ca ele să apuce să aterizeze hulpave în lanuri și să le devoreze fără milă. Se specializase în alungarea șobolanilor din hambarele cu știuleți de porumb, din magaziile unde se adăposteau sacii de grâu, asta era piesa ei de rezistență. Ritualul se desfășura noaptea, Petru își urmărise bunica ascuns după un salcâm, și văzuse cu groază și încântare șiruri de șobolani care ieșeau de prin unghere și plecau pe uliță, încolonați ca niște militari zeloși, mărșăluiau voinicește spre râu și, ajunși acolo, se aruncau în apă, în timp ce

bătrâna plesnea ușurel dintr-un bici și bolborosea ceva de neînțeles, ca un cântec de adormit copiii, întrerupt din când în când de câteva cuvinte enigmatice care se auzeau distinct: *Panarufa*! *Panarufa*! *Hârşti*! *Harşti*!

Desigur, Elena nu știa nimic nici despre maniera sălbatică, samavolnică în care intrase Axinia în viața lui Petru, bulversându-i obiceiurile, nici despre remarcile usturătoare ale ofițerului de la starea civilă – își exprimase opiniile în particular, nu poate fi acuzat de atitudine ireverențioasă față de cetățeni –, și nici despre miracolele înfăptuite de Clara Dulca. Dacă ar fi trebuit ca tânăra bibliotecară să spună povestea lui Petru Dulce, chiar dacă i-a stat multe ore în preajmă, în calitate de colegă și ucenică, ne îndoim că ar fi putut însăila mai mult de două-trei pagini despre acest erou, hai să-i spunem în continuare așa, ceea ce nu-i diminuează tinerei femei nici calitatea umană, nici frumusețea. Dar nici vorbă, nu l-ar fi putut lua în custodie fiindcă n-ar fi suportat să afle detaliile din viața acestui personaj, prea dure pentru sufletul ei delicat, s-ar fi îngrozit și ar fi lăsat baltă totul, ar fi bocit neconsolată zile-n șir. Ne rămâne nouă, povestitorilor autorizați, omniscienți și cu pielea mai tăbăcită, sarcina de a urmări în continuare destinul lui Petru, completând petele albe din trecutul său – unele detalii ne-au rămas și nouă absconse – ținând aproape de el, pentru a vedea ce i se mai întâmplă.

A doua zi după cununia civilă, neurmată de vreo masă festivă, Petru se dusese la bibliotecă, precum orice slujbaș conștiincios, care nu ține cont de evenimentele familiale, oricât de importante ar fi, punând mai presus îndeplinirea exemplară a sarcinilor de serviciu. Revenise acasă pe la opt seara. Acolo îl aștepta o grandioasă surpriză.

De cum intrase pe ușă, fără a-l mai lăsa să se dezbrace de hainele de oraș, Axinia îl trăsese în încăperea cea mai mare și-i zisese pe un ton plin de mândrie:

— Ăstea este fetele noastre.

Pe canapea stăteau două gemene urâțele, de vreo 14 ani, îmbrăcate sărăcăcios și cu uitătură obraznică.

Petru și Axinia erau împreună doar de câteva săptămâni, așa că era imposibil ca bărbatul să fi avut

vreo contribuție la procrearea junelor pline de coșuri aflate în fața lui, prezentate ca aparținându-i, decât dacă ar fi avut loc vreo minune, ceva ce nu s-a petrecut, însă, decât în casa tâmplarului Iosif, cu peste 2000 de ani în urmă, dar și acea întâmplare supranaturală a respectat, într-un fel, legile naturii, de-abia după nouă luni de la însămânțarea miraculoasă a nevestei respectatului meseriaș a apărut un prunc. Fetele cu privire insolentă proveneau dintr-o altă relație a Axiniei, una din lungul șir de legături pasagere pe care le avusese femeia, preumblată prin multe case în calitate de menajeră, unde uneori mai presta și alte servicii, cu mai multă râvnă decât angajamentele inițiale.

— Ea e Sidi și cealaltă e Flori. Pe Sidi o recunoști după alunița de pe obrazul stâng.

Deși aflase doar de câteva clipe că este tată, Petru nu s-a pierdut cu firea și s-a recomandat înclinându-se ceremonios, ca în fața unor prințese, consfințind astfel cu nonșalanță și inconștiență o adopție pentru care nu fusese consultat.

— Eu sunt Petru Dulce.

Gemenele izbucniseră în râs.

— Petru Dulce! Ce nume!

Se dăduseră jos de pe canapea și începuseră să-i dea ocol, așa cum oricare dintre noi procedează când cercetează ceva ieșit din comun.

— Mamă, da' mare mai e!

Petru suportase amuzat examinarea critică și de-a dreptul ireverențioasă fără să zică nimic. Doar când ele începuseră să tragă cărțile din rafturi și să le împrăștie pe jos le spusese cu blândețe:

— Cărțile nu-s pentru joacă! N-ați vrea mai bine să vă dau ceva de citit? Uite, pe raftul ăsta sunt niște volume de Jules Verne… Exact pentru vârsta voastră.

Imediat, fetele izbucniseră în plâns, începuseră să bată cu picioarele în parchet și cu pumnii în canapea.

— Mamă! Ne-ai spus că-i un bleg! Un mototol! De ce nu ne lasă în pace? Vrem să ne jucăm.

Axinia se proțăpise cu mâinile în șolduri în fața lui Petru. Fața îi era roșie de mânie, iar când începu să zbiere, în gura larg deschisă i se văzu lipsa câtorva dinți.

— Brută! Cum îndrăznești să-mi repezi fetele? Și ce-i dai zor cu cititul? Cititul strică ochii, ghiolbane!

Fetele încetaseră brusc să mai plângă și începuseră să țopăie prin încăpere, lovindu-și palmele cu veselie.

— Brută! Ghiolbane! Brută! Ghiolbane!

Axinia se topise văzând o asemenea manifestare a exuberanței, întrebându-se curioasă dacă era o moștenire din partea ei, sau venise pe linie paternă – pentru a afla asta ar fi trebuit recoltate probe ADN de la mai mulți bărbați, o acțiune sortită din start eșecului, analiza asta costă și mult și mai și durează, nu oricine și-o poate permite.

— Dragele mele, haideți la mama! O să am grijă ca bestia asta să nu vă facă niciun rău.

Le apărase așa cum o cloșcă își strânge sub aripile ei puii amenințați de vreo răpitoare din cer, și se duseseră într-o altă cameră, continuând să chicotească și vorbind tare, „mamă, mamă, da' uriaș e molâul ăsta, de unde l-ai pescuit?"

Rămas singur, Petru ridicase cărțile de pe jos și le pusese în rafturi – le nimerea locul și cu ochii închiși. Una dintre ele era *Băieții din strada Pal* de Molnár Ferenc. O răsfoi câteva clipe, amintindu-și cu tristețe de sfârșitul micuțului Nemecsek, victimă a unei bătălii între niște puștani care își disputau un maidan ca loc de joacă…

Într-o zi se simțise rău și plecase mai devreme de la serviciu. Ca întotdeauna, descuiase cu grijă ușa de la intrare și pătrunsese pășind ca o pisică în holul strâmt. În cuier atârna o haină pe care n-o cunoștea. Gemenele ar fi trebuit să fie la școală, dacă nu cumva chiuleau, cum aveau obiceiul, ca să nu-și strice ochii folosindu-i la citit. Axinia trebuia să fie și ea plecată la o familie pe care o ajuta la curățenie.

Îi găsise în dormitor, gâfâind înlănțuiți. De-abia deschisese ușa și o închisese rapid la loc, ca și cum o astfel de mișcare vivace ar fi anulat realitatea la care fusese fără voie martor. Nu sunt puțini filosofii care cred că toate din jur sunt o creație a simțurilor noastre. Ce nu vezi, nu miroși, nu pipăi, pur și simplu nu există. Dacă ochii lui Petru nu mai înregistrau imaginea a două trupuri zvârcolindu-se într-un pat, înseamnă că așa ceva a fost doar o nălucire.

Axinia apăruse îndată lângă el, îmbrăcată într-un halat cu nasturi lipsă, și l-a apostrofat cu sfruntare.

— Tâmpitule! Nu puteai să dai un telefon să spui că vii mai devreme acasă?

Continuase cu aceeași violență:

— Nevolnicule! Doar nu credeai că mă mulțumesc doar cu tine! Acu' șterge-o! Nu vreau ca omu' ăsta de dincolo să se simtă nasol dând ochii cu un țăran. Mocofane!

Cei mai mulți dintre bărbați, confruntați cu o astfel de ofensă strigătoare la cer, ar fi apucat-o pe femeie de păr, fie el și roșu, izbind-o de toți pereții, lovind-o cu pumnii și cu picioarele, umplând-o de sânge, după care l-ar fi luat în tărbacă și pe amorezul dornic de nuri străini, probabil beat din moment ce o Mumă a Pădurii ca Axinia îi stârnise poftele. Petru, însă, nu-i aruncase nicio privire nevestei, nu-i spusese nimic usturător și ieșise din casă, fără ca măcar să trântească ușa în urma lui, ce mai, un domn.

Rătăcise toată noaptea pe străzi, în ciuda frisoanelor de care era cuprins.

Cine își închipuie că în această peregrinare nocturnă Petru evocase de zeci de ori scena dezgustătoare la care fusese martor, se înșală amarnic. În acele ceasuri pe care un altul le-ar fi petrecut clocind diabolice planuri de vendetă, el își adusese aminte de orele de desfătare pe care le trăise după ce învățase să scrie și să citească.

Primele cărți pe care le-a citit proslăveau faptele de vitejie ale Armatei Roșii împotriva ocupanților hitlerişti, isprăvile pionierilor, comsomoliștilor, membrilor de partid din Măreața Uniune în diverse alte momente de cumpănă – *Zoia şi Şura* de L. Kosmodemianskaia, *Sub semnul lui Marte* de Lev Kassil, *Generalul Dovator* de Pavel Fiodorov, *Timur şi băieţii lui* de Arkadi Gaidar, *Vasiok Trubaciov şi tovarăşii săi* de V. Oseeva, *Şoseaua Volokolamskului* de A. Bek, *O pânză în depărtare* de Valentin Kataev, *Aşa s-a călit oţelul* de Nikolai Ostrovski, *Povestea unui om adevărat de* Boris Polevoi, *Stiletul* de A. Rîbakov, *Strada mezinului* de Lev Kassil și Max Poleanovski, *Fiul regimentului* de Valentin Kataev, *Mesteacănul alb* de Mihail Bubbenov… Autori azi uitați, romane de negăsit prin biblioteci. Le știa și acum acțiunea, personajele – memoria lui fabuloasă funcționase la parametri maximi încă din copilărie în

privința cărților. Le citise cu nesaț, ar fi vrut să fie și el la fel de drept, de curajos, de cinstit și de bun ca acești eroi exemplari. Începuse să viseze la o carieră militară de referință și la un comportament brav pe câmpul de luptă. Dacă e adevărat ce spun psihanaliștii, că în primii ani de viață ni se definește personalitatea și că tot ce ni se întâmplă în continuare e o consecință a ceea ce-am înmagazinat atunci, ei bine, putem afirma, fără exagerare, că pe Petru, acele cărți despre război l-au smintit ca și pe Don Quijote, despre care o să mai vorbim în mai multe rânduri – acesta, însă, își datora nebunia romanelor cavalerești.

Își alcătuise o ceată de vreo șase băieți și împreună interpretau episoade din romanele citite. Decupa cartoane, le colora și desena pe ele stele – trei stele mici pentru locotenent-major, o stea mare pentru maior, trei stele mari pentru colonel. Împărțea acești epoleți improvizați celorlalți copii și încingeau bătălii imaginare, deosebit de palpitante și ingenioase. Nimeni nu vroia să fie hitlerist, „friț", ar fi fost o rușine, așa că se războiau cu buruienile, cu tufișurile de pe dealul din spatele școlii, cu scaieții. În urma asalturilor pe care le executau cu săbii, cu puști și pistoale din lemn – tot Petru meșterea arsenalul acesta periculos, alegea lemnul cel mai potrivit și mânuia cuțitul cu dexteritate, astfel încât te minunai cum de lamele acelea nu tăiau ca un bisturiu, iar armele nu slobozeau cu adevărat rafale de gloanțe – rezulta un măcel înspăimântător – vegetația era culcată la pământ, administratorul școlii îi reclama mereu la conducere și se lăsa cu note scăzute la purtare. Încăierările respectau adevărul istoric, la urma urmei soldații de la Răsărit își apăraseră cu vitejie patria, nimicindu-și dușmanii și acoperindu-se de glorie, nimeni nu poate contesta asta, oricât de cârtitor ar fi, statisticile sunt zguduitoare, una dintre ele se referă la tinerii ruși căzuți pe câmpul de luptă, dintre cei născuți în 1923, optzeci la sută n-au mai apucat să-și serbeze ziua de naștere în 1945.

Din păcate, joaca lor de-a războiul nu-l mulțumea întotdeauna pe Petru. Amicii lui nu citiseră cărțile respective, așa că trebuia să le povestească anumite scene și de-abia după aceea să treacă la transpunerea lor în realitate, ceea ce mânca timp și, deseori, se produceau

inadvertențe din pricina înțelegerii eronate a scenariului, a uitării replicilor și a altor neconcordanțe rizibile.

Lectura unor astfel de cărți mai provocase și alte consecințe. Într-o dimineață, când mama lui Petru a vrut să-i schimbe așternutul, a descoperit, cu stupoare, sub cearșaf, mai multe pietre – odrasla ei dorea să-și călească trupul, fiindcă un personaj îndrăgit proceda la fel. Femeia a început să-l supravegheze mai îndeaproape și a luat cunoștință și de alte isprăvi ale fiului său – chiar și în toiul iernii se spăla cu apă rece, mă rog, nu aveau duș, dar și așa, umplând ligheanul cu apă rece, în care mai punea și țurțuri de gheață, era primejdios pentru corpul unui copil, de aceea și umbla mai mult răcit, fără ca totuși să cadă deseori la pat. Mai mult, chiar dacă nu aveau cine știe ce de mâncare, când rămânea singur și nu-l îmbia nimeni la masă, nu punea nimic în gură ziua întreagă, pregătindu-se pentru eventualitatea c-ar fi rămas izolat în spatele frontului și ar fi trebuit să se hrănească doar cu fructe și rădăcini din pădure.

Se gândise și la posibilitatea c-ar fi căzut prizonier și ar fi fost torturat pentru a divulga planuri secrete de o importanță vitală. Ca să preîntâmpine o vinovată scurgere de informații din pricina lui, se supunea unor cazne care să-i sporească rezistența fizică și morală: aprindea lumânări și-și punea palmele deasupra lor, strângând din dinți, de fiecare dată rezistând mai mult decât la încercarea precedentă, se tăia cu lama și se uita, fără să scoată un geamăt, cum i se scurge sângele, se lovea pe spinare cu un bici pe care îl împletise el însuși – flagelările acestea l-ar fi umplut de mirare și pe un călugăr plin de păcate și pedepsit să-și mortifice zilnic trupul.

În ciuda ascezei, a tuturor privațiunilor la care se supunea, băiatul creștea voinic, nefiind deloc bolnăvicios, semn că toate canoanele pe care și le impunea și care pe un altul l-ar fi doborât, îi erau benefice, îl fortificau.

Mai rămâne să povestim o singură întâmplare din perioada războinică a lui Petru – ele sunt multe, dar n-are rost să le înșirăm pe toate, ca mărgelele pe ață, mai știi?, le-ar putea da și altora idei să le pună în practică, n-ar rezona cu lupta pentru pace la care cu toții suntem părtași.

Totul s-a petrecut în parcul orașului. Potrivit scenariului din ziua aceea, Petru trebuia să păzească un depozit de muniții – de fapt, era vorba de o magazie cu lopeți, săpăligi, greble și alte unelte folosite la amenajarea peluzelor de iarbă și a straturilor de flori. Urma să fie schimbat la o anumită oră, când se socotea că dușmanul n-ar mai fi îndrăznit să atace, nefiind pregătit pentru bătălii nocturne, cu inamici de ăștia slab dotați să te tot confrunți.

Au trecut ore după ore și schimbul n-a venit. Plictisiți de misiunile care le reveniseră și care nu-i prea atrăgeau, și îmboldiți de foame, colegii lui plecaseră acasă, uitând de cel care iniția toate jocurile, închipuindu-și-l deja așezat la masă, ce puțin îl cunoșteau!

Se făcuse noapte. În parc nu mai era nimeni. Doar o mogâldeață se profila în dreptul unei magazii, făcând trei pași încolo, trei pași încoace, ca orice santinelă disciplinată aflată sub consemn. Așa l-au găsit la miezul nopții părinții disperați care îl căutaseră în toate amplasamentele pe unde știau că bântuie. Au vrut să-l ia acasă, dar băiatul i-a repezit.

— Nu-mi pot părăsi postul!

Nici rugămințile, nici amenințările n-au avut niciun efect. Băiatul era de neînduplecat.

Nu se știe care ar fi fost deznodământul acestei întâmplări, dacă tatăl n-ar fi avut o idee extraordinară. În apropierea parcului era o unitate de tancuri. S-a dus acolo și a cerut să stea de vorbă cu un ofițer. A găsit un locotenent cumsecade care, după ce a rămas mască – deși cam vulgară, asta e expresia cea mai potrivită –, auzindu-i cererea, l-a însoțit în parc. Spre lauda lui, a intrat în joc cu o naturalețe deplină.

Când l-a văzut, Petru a îndreptat pușca lui de lemn spre el.

— Stai! Parola!

Ofițerul nu s-a pierdut cu firea.

— Stejarul trăsnit!

Petru s-a încordat.

— Nu-i asta parola! Mâinile sus!

Din nou locotenentul a improvizat genial.

— E trecut de miezul nopții. S-a schimbat parola.

A dus mâna la caschetă și a pocnit din cizme, luând poziția de drepți.

— Soldat Petru Dulce, eliberează postul și marș la cazarmă în pas alergător. Executarea! Un-doi, un-doi…

Petru a pocnit din călcâie, salutând la rândul lui.

— Am înțeles!

Era bucuros, din întâmplare se derulase o scenă despre care citise într-o carte, și-a propus s-o mai repete și cu o altă ocazie, n-a mai repetat-o niciodată, în curând avea să se lecuiască de lectura romanelor de război, vom vedea din ce cauză.

…Multe clipe după ce Petru și părinții lui s-au făcut nevăzuți pe drumul lor spre casă, ofițerul a mai rămas țintuit în poziție de drepți, cu mâna la caschetă…

Nepotolita sete de a citi a lui Petru nu a rămas neobservată. Într-o zi mama lui venise bucuroasă din oraș. Cosmin și băiatul o așteptau cu masa pusă.

— Petru! Ai ajuns faimos. La gazeta de stradă din centru s-a afișat un articol despre tine.

— Cum așa?, s-a mirat Cosmin.

— Știam, a răspuns Petru.

— Și nouă de ce nu ne-ai spus?

Băiatul și-a aplecat ochii în farfurie. Aliseia a continuat:

— A primit titlul de cel mai mare cititor al orașului. A împrumutat cele mai multe cărți de la bibliotecă.

— Bravo, băiatule!

La sfârșitul anului școlar i s-a înmânat și o diplomă. Petru s-a urcat pe scenă, vădit stânjenit, ca să primească felicitările. După ce aplauzele au contenit, din sală s-a auzit un profesor pufnind cu dispreț:

— Ce mascaradă! Cine-a mai auzit ca un copil să citească într-un an două sute de cărți!

Pentru prima oară în viața lui și, poate, pentru ultima oară, Petru a avut o reacție la care nimeni nu se aștepta.

— Așa e! N-am citit două sute de cărți. E o greșeală.

Asistența înmărmurise.

— Am citit mai multe. Nu s-au numărat și cele pe care le-am împrumutat de la biblioteca școlii.

Aplauzele care s-au auzit atunci l-au determinat pe profesorul cusurgiu să iasă mofluz din sală.

Cu acea ocazie Petru a primit și trei cărți – două erau de dimensiuni obișnuite, niște culegeri de basme cu multe poze, a treia – voluminoasă, cartonată. Potrivit obiceiului său, cum a ajuns acasă s-a apucat să le citească. Mai întâi, pe cele cu pagini puține, care nu-l impresionară cu nimic, el nefiind entuziasmat să urmărească isprăvile vrăjitoarelor, ale unor feciori de crai și ale zmeilor. Apoi a luat-o pe a treia, care avea să-i înrâurească toată viața: *Don Quijote de la Mancha*, a lui Miguel de Cervantes Saavedra.

În vacanța aceea a citit-o de trei ori, fără să se mai ducă atât de des la biblioteca din oraș. A renunțat definitiv și la joaca lui de-a războiul, spre dezamăgirea amicilor săi care se plictiseau neavând ce face vara, în amorțitul târg de provincie. Acum nu-l mai interesau decât uimitoarele pățanii ale iscusitului hidalgo, aventurile lui în căutarea Dulcineei – asemănarea numelui acestei domnițe cu numele lui nu a influențat în niciun fel pasiunea pe care i-a provocat-o această carte. În vara aceea a început îndepărtarea lui de realitate și edificarea unui adăpost confortabil în lumea cărților. Lectura aceasta îi arătase cât de greșit procedase până atunci: nu trebuia să aduci din romane, în viața de zi cu zi, personaje și întâmplări, dimpotrivă, tu trebuia să pătrunzi în lumea lor imaginară, să devii un familiar al eroilor, astfel încât să te considere unul de-al lor, părtaș la tot ce trăiesc. Așa că, treptat-treptat, de la nouă ani, Petru a început să reteze legăturile cu exteriorul, refugiindu-se tot mai mult în spații inaccesibile muritorilor de rând. Încă de atunci a căpătat privirea aceea vagă, de om care abia percepe ce e în jurul său, de-atunci a început să se izoleze de oameni, răspunzându-le monosilabic, citind și mai mult, de cum se trezea dimineața până ațipea obosit de atâta lectură. Peste ani și ani va da cu încântare peste o frază a lui John le Carré care îi justifica opțiunea din copilărie. Marele as al literaturii de spionaj afirma: „Spre deosebire de realitate, literatura trebuie să aibă un sens.” Ei bine, tocmai acest sens securiza spațiul în care descindea Petru în timp ce citea.

Noi, povestitorii, știm și ce se petrecea în capul său, era un vârtej ametitor de întâmplări și personaje din toate timpurile, din ce în ce mai multe pe măsură ce

parcurgea alte și alte cărți, din ce în ce mai complicate, Hector conversa cu D'Artagnan, Ghilgameș o certa pe Ofelia, Jean Valjean, Fabrizio del Dongo hoinăreau împreună cu Stephen Dedalus, Meursault își împărtășea gândurile Antigonei, Britannicus îl povățuia pe Giovanni Drogo… Petru îi asculta pe toți, îi incita și el cu propriile sale opinii, câteodată fiind nevoit să intervină energic, dacă vreo gâlceavă amenința să se transforme într-o altercație. Alteori purta dialoguri doar cu câte un personaj, aprobându-i sau nu comportamentul, cerându-i sfaturi, oferind, la rândul lui, soluții de viață, ce mai, conversații ca între prieteni la toartă.

— Ești minunat, domnule Gatsby, gestul tău de a o proteja pe femeia adorată nu poate stârni decât admirație, chiar dacă ea nu s-a ridicat la înălțimea sentimentelor tale. De fapt, tu ai iubit o fantasmă, ca oricare alt îndrăgostit, dar, cu cât persoana fictivă e înzestrată cu mai multe calități, cu atât mai mult se dezvăluie bogăția sufletească a plăsmuitorului…

Dacă înainte de-abia aștepta să-și întâlnească amicii, pentru a le povesti ce-a mai citit, după vacanța aceea magică petrecută cu Don Quijote a încetat să mai spună cuiva ce carte l-a impresionat și de ce. Unii au început să șoptească pe la colțuri că marele cititor al orașului a fost o cacealma, a avut dreptate acel profesor care s-a îndoit de probitatea lui. Adevărul e însă cu totul altul: Petru citea și mai mult decât odinioară, părinții lui erau singurii martori, ei îi stingeau lumina la ore târzii și atunci el continua să citească sub plapumă la lumina lanternei, mă rog, ăsta e un clișeu, mulți dintre noi am procedat la fel.

În casa lor erau cărți puține, războiul și mutatul din oraș în oraș răzlețiseră volumele dintr-o bibliotecă modestă, a unor oameni cu venituri mici. Băiatul se hotărâse să-și creeze propria lui bibliotecă. Economisea orice ban pe care îl primea pentru prăjituri, pentru o gustare în recreații, vara presta diverse munci, plătite prost, dar plătite, astfel încât la terminarea liceului adunase vreo mie de volume. În studenție numărul lor se triplase, iar la vreun deceniu după ce devenise bibliotecar și avea banii proprii, biblioteca lui număra cu mult peste zece mii de volume.

Își construise singur rafturile, din scânduri înalte până în tavan și din altele, de nouăzeci de centimetri lungime pe cincisprezece centimetri lățime care alcătuiau polițele pe care odihneau volumele. Singur fixase în pereți tot acest ansamblu, îmbrăcându-i ca și cum ar fi dorit un strat izolator cât mai eficient între el și ceea ce era în exteriorul lor. Erau rafturi simple, date cu baiț și extrem de funcționale, nelăsând nicio palmă de spațiu nefolosit. Cu vremea, unele dintre aceste lemne, provenite de la copaci care nu fuseseră de esență tare, se curbaseră sub greutatea cărților și, din când în când, trebuise să le înlocuiască pe cele afectate.

Ștergerea prafului era o operațiune migăloasă, când avea timp se ocupa de cărțile dintr-un corp de bibliotecă, apoi, după o săptămână sau două, trecea la un altul, și tot așa, până termina cu toate și revenea la punctul de unde pornise, reluând peregrinarea prin fața rafturilor. Altcineva ar fi fost mai rapid mânuind cârpele, el, însă, răsfoia toate volumele, indiferent dacă erau citite sau nu, ca și cum ar fi vrut să le salute, să le omagieze printr-un astfel de gest de curtoazie. Uneori, captivat de anumite pasaje dintr-o carte, zăbovea asupra acesteia vreme și mai îndelungată – în atari condiții nu mai putea fi vorba de un randament mulțumitor.

La aceste rafturi se uitau deseori cu jind chiar și Axinia, Sidi, Flori și Rică – între timp în familie apăruse un ginere, era și normal, fetele crescuseră, cea cu aluniță pe obrazul stâng se măritase, își găsise un rost, cealaltă era și ea pe punctul de a-și găsi o pereche, doar nu era să rămână fată bătrână, ar fi fost inacceptabil în ochii mamei sale, atât de grijulie cu odraslele ei. Era acum mai puțin loc, tinerii căsătoriți ocupau o odaie, Axinia și cu Flori dormeau împreună în patul cel mare, lui Petru îi revenea în continuare canapeaua, însă nimeni nu știa cum se va împărți spațiul după ce va mai fi încă un ginere – eu nu-mi las fetele să plece de-acasă, repeta peremptoriu întruna Axinia, vreau să le am tot timpul sub supraveghere, ca să nu le lipsească nimic, ai auzit, dulcele meu soț?

Petru auzea și suporta fără să crâcnească ironia acestui apelativ, alintul impertinent de care Axinia era foarte mândră, ce dacă n-am citit grămezi de cărți,

important e că mă duce mintea, la vorbă mă iau la întrecere cu zece savanți și pe pariu că-i fac de rușine…

Gemenele nu crescuseră prea mult din ziua în care bibliotecarul le văzuse pentru prima dată, dar se rotunjiseră, arătau ca niște jupânese dintr-o vreme în care la mare preț erau formele planturoase, fiind mai mult late decât înalte – ei, nici chiar așa, asta e o exagerare, să nu fim răutăcioși! Nu terminaseră liceul, ce folos atâta școală dacă nu câștigi bani să-i întorci cu lopata – spunea Axinia când mai stătea de vorbă cu vecinele de bloc și îl dădea ca exemplu pe bărbatul său, un tălâmb care degeaba studiase atâta, dacă leafa de-abia-i ajungea de la o lună la alta, își obosise creierii de pomană, în loc să învețe o meserie ca Rică, bine plătit oriunde se ducea să pună parchetul sau să zugrăvească.

Nu ne e simpatică Axinia, e și greu să o considere cineva agreabilă pe scorpia asta lacomă, vicleană, desfrânată și insolentă, nătângă și spurcată la vorbă, dar bunăcuviința ne obligă să trecem cu vederea multe dintre faptele sale care ne-au provocat oroare, ne-au dezvăluit ce odioasă poate fi o ființă umană, în Infernul lui Dante n-am ști unde s-o plasăm, genialul florentin ar fi trebuit să mai imagineze niște bolgii, mai bine ne abținem, autorii nu trebuie să-și exprime dezacordul sau simpatia față de personaje, asta e o lege nescrisă, cititorului îi revine misiunea să le caracterizeze, din poziția sa de observator neutru, scuze c-am sărit calul și-am răbufnit indignați, gata, ne-am răcorit.

Și totuși, ceva a pus capac la toate, și nu rezistăm să nu ridicăm vălul de pe această întâmplare, încă o piesă la dosarul cotoroanței Axinia, mai gravă decât altele.

Într-o zi Petru era singur în bibliotecă, Elena se dusese cu mama ei la un control de rutină. Ușa s-a deschis și un domn bine îmbrăcat și sigur pe el a intrat în încăperea ticsită cu cărți. S-a uitat jur-împrejur, apoi a început să-l studieze pe bibliotecarul în vârstă, ca și cum n-ar mai fi văzut un astfel de specimen. Petru s-a ridicat stânjenit în picioare, fără ca blândețea de pe chip să-i dispară.

— Bună ziua, domnule! Cu ce vă pot fi de folos? Vreți să vă înscrieți? Imediat vă fac o legitimație și fișă de cititor.

Individul scund, cu barbișon, a pufnit în râs.

— Sunteți Petru Dulce?

O voce baritonală, a unui ins obișnuit să poruncească.

— Da.

Necunoscutul s-a apropiat de el.

— M-am interesat să aflu ce sunteți, cine sunteți… Referințele au fost excelente.

Petru nu înțelegea nimic. De unde apăruse individul ăsta? Ce vroia?

— Sunteți căsătorit cu Axinia Gaiță?

Bărbatul s-a cutremurat de spaimă.

— S-a întâmplat ceva cu ea? Vreun accident? E la spital? Spuneți-mi mai repede, vă rog!

Domnul bine îmbrăcat a pufnit din nou în râs.

— Sunteți uluitor, domnule! Uluitor! Exact așa cum mi-ați fost descris. Rar întâlnești în ziua de azi oameni de soiul ăsta.

Veselia i s-a topit ca prin farmec.

— Domnule Petru Dulce, am venit să vă informez în legătură cu ceva deosebit de neplăcut: soția dumneavoastră e o hoață. Da, da, nu faceți ochii mari, așa e! Mi-a furat din casă 2000 de euro.

— Cum? Nu se poate!

— Aveam într-un sertar suma asta. Banii au dispărut după ce Axinia Gaiță a venit la noi pentru a face curățenie. N-am dat-o pe mâna poliției fiindcă am aflat ce om sunteți. Nu voi face plângere – pentru mine e o sumă ridicolă. Am venit doar să vă spun ca să știți cu cine aveți de-a face și să luați măsuri. O astfel de faptă poate să se repete. S-ar putea ca alții să nu fie la fel de înțelegători ca mine.

— Domnule… Nu se poate… E o greșeală…

— Nu-i nicio greșeală. La revedere!

A ieșit pe ușă ca o vijelie. Petru s-a repezit în urma lui.

— Domnule… Domnule… Mă angajez să vă restitui banii… În rate… O să mă împrumut… Găsim noi o soluție… Fiți om de înțeles…

Păgubașul n-a mai scos nicio vorbă și s-a urcat pe bancheta din spate a unui Mercedes. Șoferul a pornit mașina imediat…

După cum lesne se poate observa, ceea ce s-a petrecut în decursul a mulți ani, noi, povestitorii, am comprimat în câteva fraze, mă rog, în mai multe, din nou avem de-a face cu miracolul narațiunilor, în care timpul și spațiul se comportă potrivit voinței autorului, se dilată, se contractă, astfel încât o zi din viața unui personaj ca Leopold Bloom, să zicem, poate fi relatată în 700 de pagini, și cam de tot atâtea pagini a fost nevoie și pentru a istorisi întreaga viață a lui Adrian Leverkühn, iată una dintre minunile literaturii. În privința asta scriitorii au luat-o înaintea fizicienilor, aceştia încă n-au reușit să stăpânească timpul și spațiul așa cum își doresc, bunăoară mai au multe experimente de făcut în acceleratorul acela magnific de la CERN, din Elveția, unde moșmondesc la particula lui Dumnezeu, ca să descifreze misterul Creației, mai au multe teorii de elaborat, ne-au rămas datori cu o grămadă de răspunsuri la întrebările noastre insistente și justificate. În schimb, în universul literar se poate jongla cu tot mai multe reguli, într-o libertate deplină, fiecare secol inventează cu voioșie altele noi, flexibilitatea lor permite realizarea unor efecte surprinzătoare, personajele pot să apară și să dispară cu iuțeala fulgerului, eroi din epoci diferite pot să stea netulburați la taclale, o aceeași întâmplare poate fi povestită diferit, și nimeni nu poate acuza pe cineva c-a oferit o versiune mincinoasă, un protagonist își poate rememora trecutul pornind de la savoarea unei madlene, sau se poate pierde în meandrele propriei lui istorii, nemaiștiind cine este și ce-a făcut, victimă a unei amnezii totale. Acesta este farmecul scrierilor literare – mereu imprevizibile, mereu neliniștitoare, mereu atractive.

Isprăvile Axiniei au culminat cu altceva, oricât am tergiversat nu mai putem amâna să relatăm această faptă odioasă a unei hoațe și adulterine, suntem sufocați de indignare, ne vine s-o strângem de gât, cum de-a avut inimă să-i administreze lui Petru o asemenea lovitură letală, după ce acesta i-a oferit cu mărinimie un adăpost și un statut de respectabilitate cum nici n-a visat?

Catastrofa s-a petrecut cu trei zile înainte de începutul adevărat al istoriei noastre. Contrar obiceiului său, Axinia îl trăsese pe Petru în bucătărie de cum îl văzuse intrând pe ușă, vorbindu-i extrem de afabil,

încercând să-i intre în voie, deși acesta nu emitea niciodată pretenții, ca alți soți – fă-mi aia, dă-mi aia, vezi că ai încălzit mâncarea prea tare! Îi pusese înainte o farfurie cu supă de tăiței făcuți în casă și îl silise să mănânce și o tocăniță de cartofi, deși lui, de obicei, îi ajungea un singur fel. Tot timpul cât mâncase, gemenele și ginerele deschiseseră de mai multe ori ușa bucătăriei și îi aruncaseră priviri cercetătoare și îngrijorate.

Petru nu le acordase nicio atenție – tocmai purta un dialog cu Platon referitor la Atlantida, la locul unde ar trebui să se afle scufundatul continent, leagăn al unei civilizații mirifice. Mulțumi pentru mâncare – se simțea greoi – și se duse în bibliotecă pentru a verifica un amănunt din opera filosofului grec. Aprinse lumina și, fără să se uite, întinse mâna după volumul căutat – după cum am mai spus, le nimerea cu ochii închiși.

Spre stupoarea lui, mâna i se lovi de perete. Se uită uluit jur-împrejur – cărțile dispăruseră.

— Ce… s-a… întâmplat?, întrebă el bâlbâindu-se și văzând negru în fața ochilor.

Axinia și ceilalți trei erau în spatele lui. Pe chipurile lor se citea frica, de parcă ar fi trebuit să străbată un câmp cu proiectile neexplodate. Femeia încercă să braveze, mimând indiferența, adoptând tonul potrivit unei conversații banale.

— Ei, ce să se întâmple? Am vândutără hârțoagele. Ocupau prea mult loc. Știi doar, în curând vom fi și mai mulți, trebuie să ne îngrijim din timp ca să nu ne călcăm unii pe alții pe picioare, nu-i așa c-am făcutără bine, dulcele meu soț?

Sidi și Flori prinseseră curaj.

— Așa e. Uite acu' cât spațiu am câștigat.

Ginerele își încordase mușchii, gata să intervină în caz de nevoie. Arăta cam pricăjit față de Petru, datul cu bidineaua nu-i prea dezvoltase bicepșii, însă era colțos, spurcat la gură – lucrul pe șantiere nu e pentru domnișoare, Elena ar fi preferat să moară de foame decât să se angajeze într-un astfel de loc.

Lui Petru venele i se umflaseră la tâmple, mai-mai să-i plesnească. Începuse să răsufle greu.

— Cum ați făcut una ca asta?

Axinia începuse să creadă că întinsese cam mult coarda. Și totuși, țoapa din ea nu bătuse în retragere, e-

adevărat ce se spune, cea mai bună armă de apărare e atacul, așa că a inițiat un asalt devastator, ca o armată care dacă nu-și aduna forțele și nu riposta, risca să fie definitiv nimicită.

— N-auzișI că nu era destul spațiu? De câte ori să-ți spun? Uite, acum avem loc să ne luăm mobilă, să cumpărăm o masă mare la care să ne-adunăm cu toții de sărbători – nu-ți place să fim toți laolaltă? Or să vină și nepoții… Îmi doresc cel puțin patru. Ce ziceți, fetelor? Vă puneți pe treabă? Rică! Tu n-ai niciun cuvânt de zis?

Petru vru să se repeadă în celelalte încăperi. Sidi îl opri.

— Nu te mai obosi, s-au vândut toate.

Axinia mai adăugase cu dispreț:

— Măcar dacă am fi primitără bani ca lumea pe ele. Aș! Anticarul de le-a luatără a zis că e doar maculatură. Nu-ș de ce le-am ținutără atâta vreme. Ai cheltuitără o groază pe fleacuri. Am crezutără cu toții că te pricepi. Aș! Degeaba te dai cult la cap, numai vorba-i de tine.

Căpătase curaj, îi revenise cutezanța de mahalagioaică.

Ginerele se amestecase și el în vorbă.

— Nu e suficienți nici pentru zugrăvit. Ce v-ați face fără mine? O să văd cum mă-mpart printre atâtea lucrări câte am pe cap și o să repar și o să zugrăvesc eu.

În pereți se vedeau găurile în care fuseseră bătute cuiele ca să se fixeze rafturile. Pe parchet erau grămăjoare de tencuială, demontarea bibliotecii se făcuse în mare grabă, cu neglijență, ca nu cumva proprietarul ei să apară fără de veste și să-i surprindă asupra faptului, și dacă-i surprindea, ce-ar fi făcut?

Axinia a intervenit radioasă cu o veste bună, ca să mai detensioneze atmosfera.

— Pe lemne am luatără un preț bun. Lemnul are cătare.

Lui Petru i se muiaseră picioarele. Un val de căldură îi cuprinse întreg corpul. Se prăbuși pe parchet și începu să se zvârcolească, lovindu-se de canapea, de masă, rostogolindu-se într-o parte și-n alta, cu ochii bulbucați, bolborosind cuvinte fără înțeles, sufocându-se. O spumă vineție începuse să-i curgă din gură. Până când, la un moment dat, își pierdu cunoștința…

Se trezi tot pe parchet, Axinia, fetele, ginerele se uitau la el cu groază, ca la un film horror, fără să facă nimic, nu mai văzuseră așa ceva, și ce dacă? doar n-o să ne înduioșăm de spaimele lor, na! iar ne-am înfierbântat și am început să judecăm indignați niște ipochimeni scârboși, e însă imposibil să stai în expectativă când asiști la astfel de blestemății.

De-abia când îl văzu că deschide ochii, femeia care refuzase să-i poarte numele exclamă înfricoșată:

— Aoleu, măiculiță! Mi-am luatără bărbat nebun! M-ai înșelat, otreapă, nu mi-ai zisără că ești sonat! Ai speriatără fetele astea! Ne-ai băgatără pe toți în răcori.

El se ridicase anevoie și făcuse câțiva pași clătinându-se.

— Nu-i nimic, sunt doar puțin ostenit.

Se așezase pe canapea și își cuprinsese fața în mâini. Simțea înțepături în inimă. Ceilalți se retrăseseră în liniște în culcușurile lor. Pentru prima oară nu mai răsunaseră în toată casa glasurile lor cu inflexiuni vulgare și nu-și mai puseseră manele.

Petru nu dormise toată noaptea, dar în acele lungi ceasuri de veghe nu clocise planuri de răzbunare, nu studiase varianta de a-și lua lumea în cap, sau aceea de a-și pune capăt zilelor. Bibliotecarul se gândise la celebrul sinolog Peter Kien din *Orbirea* lui Elias Canetti și la tracasările pe care le suportase acesta din pricina unei menajere zgripțuroaice. În comparație cu tribulațiile savantului, ale lui i se păreau floare la ureche, având și credința, imposibil de validat, că pe un erou îl doare mai mult orice suferință decât pe un om în carne și oase, cineva ar trebui să analizeze odată și-odată această aserțiune.

O astfel de lovitură năprasnică bibliotecarul nu mai încasase în toată viața. Ba nu, fusese una cu adevărat cumplită, despre care o să vorbim mai încolo, să ne facem un nod la batistă ca să n-o uităm. După cum se vede, nici noi nu apreciem narațiunea lineară, și nouă ne place să mai sărim de la una la alta, în funcție de cum ne amintim faptele – de pildă, o întâmplare pe care Petru a trăit-o la zece ani, noi am plasat-o înaintea altora pe care le-a trăit când era mai mic.

A doua zi, însă, Petru se comportă ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Totuși, cei din casă căutau să nu-i

stea în cale, de teama unei reacții întârziate și violente. I-ar fi putut da afară, în acte era încă singurul proprietar al apartamentului, un tip câinos așa ar fi făcut unor pramatii cum erau ei, ce ne-am mai fi bucurat!

…O tuse se auzi în încăpere, ca și cum cineva și-ar fi dres glasul. Petru tresări.

— Iartă-mă. Elena! Trebuie să închizi. Mai lasă-mă câteva clipe – mai am de citit două pagini.

— Fiți pe pace, domnule Petru! Dacă vreți, mai puteți rămâne, doar aveți chei.

— Nu, nu, plec odată cu tine.

După ce închise cartea, se ridică din fotoliu și se întinse, trosnindu-și oasele.

— Am amorțit, se scuză el.

— Cum e romanul?

— Plin de secrete, ca tot ce scrie Alain Robbe-Grillet. Citind, ai senzația că parcurgi un labirint înțesat cu surprize. Uneori, ele îți apar în cale cam ostentativ, de dragul de-a te uimi. E o simplă părere, un critic literar te-ar putea lămuri mai bine, eu n-am calificarea necesară.

Ieșiră din bibliotecă și făcură câțiva pași împreună. Apoi fiecare o luă pe alt drum.

— Bună seara, domnule Petru!

— Sărut mâinile! Salutări din partea mea mamei. Am să vă mai fac o vizită în curând.

Pe drumul spre casă, Elena repetă de câteva ori în gând versurile lui Rimbaud: „Par délicatesse/ J'ai perdu ma vie…" În opinia ei, îl caracterizau cel mai bine pe Petru.

În schimb, acesta era bântuit de impresiile pe care i le provocase lectura, de atmosfera stranie a romanului, avea să-și amintească totul și peste mult timp.

1949. Berlinul e în ruine. Foamete. Deznădejde. Inși abulici, îmbrăcați în haine ponosite, rătăcesc fără adăpost. Însă unii prosperă. Fac trafic de alimente și de carne vie, falsifică acte. Pretutindeni mișună spioni și chiar asasini. Nimeni n-are încredere în nimeni. Pe străzi circulă patrule ale trupelor de ocupație care îi arestează pe cei suspecți și-i supun unor interogatorii brutale, obținând informații mai mult sau mai puțin credibile. Într-un decor răvășit de bombe, traumatizați de ororile la

care au asistat, toți mint, toți percep eronat derularea evenimentelor și își atribuie identități multiple, apelează la deghizări, pentru a-și salva viețile.

Fiecare personaj relatează în mod diferit aceeași faptă petrecută în prezența mai multor martori. Eroii sunt bântuiți de amintiri confuze, ale unor întâmplări de care nu sunt siguri că le-au trăit cu adevărat, sau sunt doar rodul imaginației lor. O „ceață cerebrală" le joacă feste în perceperea a tot ce este în jur, le dereglează simțurile. Nimic nu e sigur în această carte. Când o parcurgi ai aceleași trăiri ca și atunci când contempli tablourile impresioniștilor. Nimic n-are consistență. Totul amenință să se destrame de la o clipă la alta.

Nu te poți bizui pe nicio interpretare a paginilor pe care le citești, chiar dacă recunoști teme recurente din literatură, precum cea a dublului sau a lui Oedip. Referințele livrești tulbură și mai mult înțelegerea textului, pentru că ele au un alt rol decât cel cunoscut înainte.

Desigur, există un fir al acțiunii pe care l-ai putea urmări. H.R., un agent dintr-un serviciu francez de informații și operațiuni speciale, primește o misiune și se aventurează pe teritoriul Germaniei divizate. Dar sarcinile nu-i sunt bine precizate și, din această cauză, acționează haotic, aleatoriu, la inspirație, fără o finalitate clară. Se comportă ca o marionetă încăpută pe mâna unui nepriceput. Când o lume veche zace sub dărâmături, când reperele știute dispar, personalitatea oamenilor se volatilizează și ea, iar încercarea de a o recupera le cere eforturi dramatice.

Atmosfera e stranie, neliniștitoare, sub semnul vagului. Multele neconcordanțe temporale și spațiale provoacă frisoane. Suspansul e generat cu mijloace subtile, ca și în alte cărți ale lui Alain Robbe-Grillet, amintind, mai ales, de scenariul său la faimoasa și halucinanta peliculă *L'Année dernière à Marienbad*. Explorarea lumii visului îl ajută la edificarea altei realități, cu o altă dispunere a elementelor și cu alte reguli. De aceea, mai mult ca în alte scrieri care urmăresc descifrarea unui mister, *Reluarea* îl invită pe cititor să se transforme el însuși într-un anchetator perspicace, capabil să asambleze faptele într-o suită logică, înainte de a se hazarda în spulberarea enigmei

propuse de către un povestitor nemulțumit de modul în care înțelegem ceea ce ne înconjoară…

Da, da, Petru avea să-și amintească de acest roman și peste mult timp, nu-i va uita nici măcar detaliile mai puțin semnificative, deosebindu-se de un cititor pe care îl întâlnise mai demult și care devora și el cărțile. Acesta îi declarase, cuprins de febrilitate, eu, domnule, citesc o carte ca și cum aș poseda o femeie, contează doar trăirile pe care le am în timpul lecturii, pe moment, bucuriile și tristețile pe care le am atunci, după ce închid volumul nu mai știu nimic din paginile lui, parcă nici nu l-am parcurs, exact așa cum, după o partidă de amor, totul se risipește ca un fum, nu mai poți să refaci în memorie nimic din ce te-a tulburat și ți-a provocat voluptate, oricât de ieșite din comun ar fi fost clipele acelea…

Îi era în continuare rău, absorbit de lectură uitase de răceală, iar acum aceasta părea să-l acapareze mai abitir în mrejele ei. Și totuși, n-avea niciun chef să se întoarcă acasă și să vadă pereții goi, cu găuri în ei. Se hotărî să mai bântuie pe străzi, sub ploaia care devenise mai rece, ca de toamnă – greșită decizie, ar fi trebuit să se ducă urgent la adăpost, la căldurică, mai ales că n-avea nici umbrelă.

Îi cunoaștem cu exactitate itinerariul parcurs și l-am putea reconstitui cu lux de amănunte, dacă ar avea vreo relevanță, ceea ce nu-i cazul. Vom puncta doar etapele mai importante ale periplului său – na, am folosit un cuvânt care înseamnă, de fapt, călătorie pe mare, voiaj în jurul unor insule, continente, ne-am molipsit de la cei care cred că neologismul acesta, nu, termenul acesta livresc înseamnă orice fel de plimbare, până la urmă sensul acesta se va impune, nu te joci cu tendințele limbii, amintiți-vă de încântătorul și instructivul *Appendix Probi,* o comoară pentru lingviști, o lucrare din secolele III-IV, cu exemple de variante corecte și greșite din limba latină, *calida non calda, viridis non virdis, rivus non rius,* un îndreptar care s-a dovedit a fi de o futilitate strigătoare la cer, deseori limbile romanice parcă numai de-al naibii au preluat forma eronată și au acționat asupra ei, tocmai abaterea de la norma impusă cu atâta țâfnă de gramaticieni a fost mai atractivă pasionaților vorbitori de *vulgata* și urmașilor acestora.

La un moment dat se trezi din nou în centru, de parcă un magnet îl atrăsese să urmeze o cale pe care o străbătuse și de dimineață, decorul arăta însă altfel, luminile din vitrine erau aprinse, reclamele străluceau amețitor, dar el nu vedea nimic din jur, nu observa nicio schimbare, și recita în gând poemul lui Mallarmé: „La chair est triste, hélas! Et j'ai lu tous les livres. Fuir! Là-bas fuir…" Ce fericit fusese poetul francez, reușise să citească toate cărțile, cum oare? De aceea simțise imboldul de a pleca, nimic nu-l mai putea ține locului. O dorință pe care el în veci n-avea s-o cunoască, doar mai avea atât de citit…

Îi atrase atenția o firmă slab luminată în comparație cu altele din jur: *XIX*. Dedesubt scria cu litere de-o șchioapă: CĂRȚI VECHI ȘI FOARTE VECHI.

Nu mai intrase de mult în anticariatul lui Arin Leuben în care acesta se ocupa de toate, un vrednic și ubicuu factotum: era achizitor, vânzător, contabil, om de serviciu și călăuză literară. Urmărea anunțurile de prin ziare și bătea la ușile celor care își vindeau bibliotecile, aducea la magazin cărțile achiziționate trambalându-le cu Dacia lui veche și le așeza cu pietate în rafturi, după ce mai întâi le scutura de praf și le dregea defectele, ca să le dea o față comercială, tot el îi întâmpina pe clienții în căutarea vreunei rarități și, dacă n-o avea, se făcea luntre și punte ca să le-o procure. Nu-i dădeai optzeci de ani când îl vedeai ce sprinten se mișcă prin încăperea cu vrafuri de volume și cu ce volubilitate perora despre vreo achiziție de preț sau despre orice alt subiect la ordinea zilei – spre deosebire de Petru, pe el îl pasionau și evenimentele din realitatea înconjurătoare, refuzând să fie un om „unidimensional", dăruit numai cărților. Purta tot timpul un halat albastru, era destul de înalt, însă doar piele și os, cu ochi neastâmpărați în spatele ochelarilor cu lentile mici și rame de sârmă, pe cap având o *kippa*, mereu curtenitor, câteodată surâzând malițiios. Chiar și când în anii '40 purtase *Steaua lui David* în piept și trebuise să măture străzile alături de alții de-aceeași credință cu-a lui nu-l părăsise optimismul, nu capotase lăsându-se pradă deznădejdii. Se spunea că meșteșugise un suport la mătura pe care o mânuia, i-l fixase pe coadă, pe el punea câte-o carte, și citea netulburat în timp ce se lupta cu gunoaiele

orașului, multe se mai zic în ziua de azi, chiar așa să fi fost? E greu de crezut!

Anticariatul lui avea o particularitate, nu deținea cărți din secolele XX și XXI, firma lui, *XIX*, indica termenul limită până la care proprietarul considera că se creaseră lucrări valoroase, după 1900 nu s-au mai scris decât rareori proze și poezii meritorii, spunea ritos Arin Leuben, fumând țigări fără filtru pe care și le rula singur, toate s-au degradat, omul a luat-o pe o cale greșită, a devenit mai crud, mai înghețat la suflet, de-a dreptul o fiară, dovadă peremptorie a cruzimii lui sunt cele două masacre la nivel planetar, ghetourile, lagărele de exterminare, gulagurile, toate purtând ștampila XX, sau proliferarea actelor teroriste în veacul în care am intrat nu demult, barbarii și-au întețit atacurile împotriva civilizației, o să iasă din nou o încăierare mondială, un măcel, știu și cine-o să câștige confruntarea asta, dar nu spun, ca să nu-mi aprind paie-n cap. De aceea și literatura a apucat-o pe un făgaș aiurea, s-a rătăcit ca Ulise pe mare, au început să se facă experimente falacioase, prea multe experimente, cui folosesc? dadaism, futurism, constructivism, suprarealism, structuralism, experimentalism, postmodernism, fracturism și alte *isme* lipsite de substanță, după ce s-a intrat în secolul XX n-au mai apărut cărți cinstite, cu istorii tulburătoare, nu-i așa, domnu' Petru? Nu-i așa că scriitorii au început o joacă periculoasă de-a cuvintele, le combină cât mai bizar, ca să atragă aplauzele vulgului însetat de experiențe chipurile novatoare, de fapt niște elucubrații greu de digerat, factice, nimeni nu le pricepe, nici măcar cei care le închină osanale, apologeții de circumstanță… Ce zici, facem o cafeluță la domnu' Petru?

Risipite prin ungherele rămase libere erau lucruri vechi, nepuse în vânzare, ținute doar pentru a face decorul mai agreabil, oferind o intimitate conformă standardelor dintr-un alt veac: piulițe și râșnițe de cafea din alamă, fiare de călcat cu cărbuni, vătraie cu mânere lucrate artistic, bastoane cu măciulii ornamentate, frapiere împodobite cu stemele unor restaurante faimoase în urmă cu multe decenii, alambicate suporturi de lumânări, samovare pântecoase, vaze venețiene, monede și bancnote de multă vreme retrase din

circulație și putând fi admirate acum în vitrine… La loc de cinste trona un gramofon marca *His Master's Voice*, un obiect frumos, migălit cu mare artă, în stare bună de funcționare. Când era cu chef, anticarul punea plăci de ebonită pe platan, învârtea o manivelă și în încăpere răsunau vocile lui Zavaidoc, Cristian Vasile, Jean Moscopol… Domnu' Petru, cântece de astea n-or să se mai compună niciodată, te ung la suflet și în același timp ți-l și sfâșie, îl aruncă pe jar, hai să-ți pun și *Zaraza*…

Bărbatului cu statură de baschetbalist îi plăcea să poposească aici și să-i asculte sporovăială incontinentă, frazele presărate cu multe neologisme și sintagme de o picantă prețiozitate – pe unele le preluase și el, contaminat de un astfel de limbaj special. Deși deseori nu era de acord cu sagacele său amfitrion, nu-l contrazicea decât în sinea lui, nu vroia să-l necăjească și nu năzuia să-l clintească din convingerile sale susținute cu franchețe, n-avea dreptate venerabilul anticar, secolul XX crease multe capodopere literare, la fel și primul deceniu din secolul XXI, însă, cu toate *parti-pris*-urile pe care le avea, domnul Leuben își cunoștea meseria și punea mult elan în tot ce întreprindea, ce mai, era un sufletist, mai era și un cititor nesățios, știa și toaca-n cer, cum inspirat se spune prin popor. Domnu' Petru, unii au mâncat cartea la propriu, de pildă, în 1783, islandezii au îndurat ravagiile produse de către erupția vulcanului Laki, o tragedie, locuitorii de la poalele lui au rămas fără turmele de oi, fără mijloace de subzistență, și, neavând altceva comestibil, n-au avut încotro, și-au fiert bucoavnele scrise pe piei de animale, auzi ce-au făcut năpăstuiții ăia, le-au fiert și s-au hrănit cu pagini smulse din hârțoage, așa au supraviețuit, nu m-aș fi gândit în veci la o astfel de soluție de a-mi astâmpăra foamea, n-aș fi avut inimă să arunc terfeloagele în ceaunul cu apă în clocot, și apoi să le tai cu cuțitul și să le duc la gură cu furculița, azi un capitol, mâine un altul, până la cinstitul epilog…

Ce-ar fi să-i facă o vizită domnului Leuben, de ce nu, chiar dacă se apropie ora închiderii, cu atât mai bine, o fi mai liber acum, o cafeluță la domnu' Petru ar pica la țanc, atunci așa să fie…

Apăsă pe clanță și pătrunse cuprins deodată de voioșie în ambianța în care se aflase de zeci de ori,

presimțind că va petrece un ceas de maximă delectare în compania eruditului octogenar, dar în loc de mirosul încins de carte veche și de ușorul iz de mucegai aspiră mefient efluvii de parfumuri, unele subtile, altele violente, ca și cum ar fi intrat într-o grădină unde fiecare floare râvnea să-și semnaleze prezența – doamnelor și domnilor, aici am cultivat levănțică, dincoace am pus crini imperiali, alături de ei – trandafiri, liliac, lăcrămioare, avem și tuberoze, și toporași…

În întâmpinare îi veni o fetișcană la vreo douăzeci de ani, drăguță și cochet îmbrăcată, extrem de politicoasă și serviabilă, o raritate în ziua de azi, bună seara, domnule, bună seara, duduie, domnul Arin Leuben e la slujbă?, domnul Arin Leuben anticarul?, da, da, el, îmi pare rău, nu-l mai găsiți aici, de ce?, prăvălia lui a dat faliment, cum?, da, domnule, cum vă spun, domnul Leuben n-a mai putut plăti chiria pentru un spațiu atât de mare și central, a renunțat la afacere, când s-a întâmplat asta?, acum vreo lună, vă pot ajuta cu altceva?, acum aici e o parfumerie luată-n franciză, dar firma? A, firma, din pricina ei se mai nasc confuzii, patroana o s-o schimbe în câteva zile, a dat deja comanda pentru ea.

De-abia atunci Petru își roti ochii, zărind în jur multe rafturi cu sticle de diverse forme cu parfumuri, cutiuțe cu pudre și creme, șampoane, rujuri, săpunuri, pe o tejghea, lângă o casă de marcat și un cititor de carduri aflându-se flacoane și testere, totul luminat puternic de becuri fluorescente și strălucind de o curățenie cum numai în farmacii mai găsești.

Se retrase cu spatele bâiguind niște scuze, v-am inoportunat, v-am luat de la treburi, nu face nimic, nu mă ocupam cu ceva special, suntem încă în curs de amenajare, poate-i spuneți doamnei să treacă pe la noi, avem marfă de calitate și prețuri pentru toate buzunarele, rezonabile, o să-i spun, negreșit să-i spuneți să caute magazinul *Douglas*, după cum v-am zis o să avem în curând și firmă, bună seara, duduie, bună seara, domnule și mai poftiți pe la noi.

Era dărâmat, prin urmare domnul Arin Leuben își închisese afacerea, *biznisul*, cum îi spunea el, făcând strengărește cu ochiul, biznis înfloritor în special prin anii ’60-70, nu-i știa nici adresa, nici numărul de

telefon, îi făcuse o singură vizită într-o seară în mansarda în care locuia solitar, într-o hărmălaie de obiecte vechi, disparate, ca și cum ar fi fost ascunzătoarea unui tăinuitor de lucruri furate, „o cafeluță la domnu' Petru?", dar nu reținuse nici cum se numea strada, nici numărul blocului, blestemata lui lipsă de atenție îi mai jucase o festă, oare cum o să poată da de el ca să-l întrebe ce făcuse cu miile de volume de pe rafturi?

„Arin" însemna în ebraică om cult, instruit… Un prenume care i se potrivea de minune octogenarului, și lui Petru i-ar fi plăcut să-l strige oamenii tot așa, dar și prenumele lui avea un tâlc aparte, însemna piatră pusă la temelia unei mărețe construcții spirituale, a cărei semeție dăinuia de două milenii…

Își continuă întristat drumul, și prietenul lui mai în vârstă rămăsese fără cărțile pe care le slujise toată viața, oare ce se întâmplă cu lumea asta, o apucase într-adevăr pe o cale greșită?

Pe o tarabă de pe trotuar erau etalate mai multe volume, ploaia răpăia în cadență pe ele, nu erau acoperite nici măcar cu o folie de plastic, vânzătorul nici nu se sinchisea, se adăpostise sub copertina unui magazin și trăgea cu sete dintr-o țigară, ce faci, domnule, ți se strică marfa, dă-o-n mă-sa, nu-i a mea, de mâine mă angajez la alt patron, comerțul cu cartea nu mai rentează, să-l ia dracu'!, da' ce-ți pasă de maculatura asta, vrei s-o cumperi? Scoate banu' și-i a ta!

Oameni cu umbrele viu colorate îl depășeau prin dreapta, prin stânga, el înainta fără să-i bage în seamă, purta o povară în suflet, în urechi îi răsunau vibrațiile mașinii de salubritate pe care o văzuse dimineață, scrâșnetul metalic al malaxorului care hăcuise teancurile de volume prelinse din tomberoane, chiar se prefigura un timp al întunericului, dacă nu cumva sosise deja…

Trecătorii habar n-aveau de frământările lui, el nu le cunoștea pe-ale lor, fiecare își plimba singurătatea printr-un oraș care-i ținea laolaltă, ca într-o carapace uriașă, fără să-i apropie sufletește unul de altul.

Străini vorbind aceeași limbă.

Unii bolboroseau ca nebunii, rosteau repezit cuvinte subliniindu-le cu gesturi largi, fără să aibă lângă ei vreun interlocutor, Petru îi privi la început cu teamă și

stupefacție, dar observând că au căști minuscule în urechi se liniști, nu scăpaseră dintr-un spital de boli nervoase, își aduse aminte de *hands-free*, de posibilitatea de a conversa la telefonul mobil fără a-l ține în mână, e de mirare câte drăcii se mai născocesc, ziua și invenția, ziua și invenția, până și el auzise de echipamentul ăsta, își luase și Elena unul, ca să poată discuta cu mama ei fără să se întrerupă din lucru, e drept, folosea rareori celularul, abonamentul avea un cost piperat…

— Domnule Dulce!

Tresări, în fața lui se afla Raul Calomfirescu, redactor la Editura „Azur”, îl știa de pe când acesta era de-o șchioapă și venea aproape zilnic să împrumute cărți de la bibliotecă, un pușstan însetat de lectură, mai sunt și de ăștia.

— Domnul Raul! Ce surpriză!

Bărbatul de patruzeci de ani îl privi posomorât de sub umbrela veche pe care o ținea cu ambele mâini, ca să nu i-o smulgă o rafală de vânt stârnită pe neașteptate, parcă regretând că-i întrerupsese celuilalt drumul, nici acesta nu părea vesel, de, fiecare cu necazurile lui.

— S-a întâmplat ceva?, se interesă panicat Petru.

Mai întâi cel interpelat șovăi – să spună? să nu spună? Nu rezistă prea mult și izbucni:

— M-au pus pe liber!

— Cum?

— Gata. S-a sfârșit. „Azur” nu mai există. Încă o editură pe năsălie. Dar vă rog să mă iertați, mă grăbesc, am o întâlnire importantă, am o promisiune de angajare la o corporație, mă duc la un interviu pentru un job. Traducător de contracte, de procese-verbale ale unor ședințe cu parteneri din străinătate, translator… Trebuie să trăiesc din ceva.

Oameni cu umbrele viu colorate îl depășeau prin dreapta, prin stânga, el înainta fără să-i bage în seamă, purta în suflet o povară din ce în ce mai grea.

Oare cărui pezevenghi vânduse Axinia cărțile? În niciun caz lui Arin Leuben, acesta n-ar fi escrocat-o, nu, nu putea fi vorba de el, mai ales că își lichidase afacerea în urmă cu o lună. Atunci cui? Avea vreo șansă să dea de el? Femeia nu i-ar spune niciodată, de spaimă c-ar trebui să dea înapoi banii. Și dacă îl va găsi pe vicleanul

anticar care o jupuise putea să spere că își va răscumpăra biblioteca, fie și la suprapreț? Dar unde o va adăposti? Acasă în niciun caz nu o mai putea aduce, ar fi ieșit un scandal monstru.

Nu se întrebă de unde avea să facă rost de banii necesari pentru răscumpărare, un terorist îi luase ostatici prietenii și trebuia să se dea peste cap să-i elibereze, va găsi el o modalitate de a strânge suma exorbitantă ce i se va pretinde cu nerușinare. În cap i se contura deja un alt plan și, absorbit de măreția lui, păși de-a dreptul prin bălțoace, fără să-i pese că-și împroașcă pantalonii și balonzaidul cu noroi.

Ce-ar fi dacă… ei, ce-ar fi dacă ar săpa o groapă pe un câmp lăsat în paragină, sunt destule pârloage pe care nimeni nu mai cultivă nimic, și ar amenaja acolo o pivniță cu pereți din beton, capabili să reziste și la un cutremur sau la un bombardament? În hruba aceea secretă și-ar aduce cărțile recuperate, le-ar înșira din nou pe rafturi și le-ar vizita oricând ar avea chef. Ar mai aduna și altele, mii și mii, zeci de mii, sute de mii, milioane, din toate părțile lumii, provizii sățioase împotriva unei ierni a spiritului, ar sfredeli ca o cârtiță galerii în toate direcțiile folosind utilajele de la construcția unui metrou sau de la perforarea unui tunel submarin, ca să aibă cât mai mult spațiu de depozitare, ar fonda prima bibliotecă subterană pe care n-ar mai putea s-o distrugă nici oamenii, nici incendiile, nici inundațiile, nici alte calamități. Și-ar lua și un fotoliu, o masă de lucru, și-ar trage lumină – ce ore magice ar putea petrece acolo, neștiut de nimeni, nederanjat de nimeni, citind pe rupte, până la sfârșitul vieții! Ba nu, trebuia să fie generos, o cartelă de acces ar permite și altora intrarea – numai cititori unul și unul, aleși pe sprânceană, cu-adevărat robiți de patima lecturii. Împreună ar forma o ghildă selectă de gardieni ai scrierilor din toate veacurile, cu parole de recunoaștere între membri, cu însemne purtate la reverul hainelor, o grupare imposibil de anihilat, oricâte coaliții s-ar constitui împotriva ei… Cu timpul, dacă se vor organiza exemplar, acolo dedesubt vor putea construi un oraș având toate facilitățile: spații de cazare, cantine, brutării, magazine de îmbrăcăminte și încălțăminte, cafenele, prăvălii cu carne și pește, cu legume și fructe, cu

zarzavaturi, teatre, cinematografe… Din momentul acela vor ieși tot mai rar la lumina Soarelui, ca să nu mai vadă cum sunt batjocorite cărțile…

Într-o piață se adunaseră mulți tineri, îmbrăcați în uniforma timpului – blugi, adidași, tricouri inscripționate cu nume de diverse echipe, de fotbaliști, de trupe rock, de personaje din *Harry Potter, Stăpânul inelelor, Urzeala tronurilor*, cu siguranță cunoscute mai ales din filme, nu din cărți. Mulți purtau geci pe spatele cărora era etalată figura lui Che Guevara, emblematică pentru o generație care îl considera un rebel, un luptător înverșunat împotriva canoanelor, neștiindu-i isprăvile sângeroase, de pildă activitatea de temnicer nemilos, de comandant al unei închisori unde au fost executați sute de deținuți politici, după o judecată sumară – însuși mult adoratul Che recunoscuse cu trufie faptele astea.

— Vai, ce bine c-am ajuns la timp!, exclamă o femeie cam la 30 de ani, împărtășindu-și bucuria lui Petru. Era fardată violent, răspândea un miros suav de parfum scump, în picioare avea niște cizme lucioase, dincolo de genunchi, iar vesta cu multe fermoare părea confecționată din materiale diferite, predominant de culoare roz. N-am ratat nici anul trecut evenimentul ăsta.

Câțiva cameramani de televiziune se postaseră deja în locurile pe care le consideraseră cele mai favorabile, discutau între ei, ascultau în căști recomandările echipelor din carele de reportaj. Jurnaliști de la diverse publicații notau de zor în carnețele pe care încercau să le protejeze sub haine de picăturile de ploaie. Nu lipseau fotoreporterii – e știut, o imagine spune mai mult decât o mie de cuvinte! Să nu exagerăm, nu întotdeauna, depinde cine ține aparatul, și nici atunci nu e sigur că fotografia câștigă în competiția cu pagina scrisă…

Polițiști înconjuraseră perimetrul, atenți ca lucrurile să nu degenereze în vreo busculadă soldată cu capete sparte, își transmiteau informații cu ajutorul unor aparate walkie-talkie, scrutau chipurile care li se păreau dubioase, pe unii inși îi legitimau.

Petru vru să treacă mai departe, probabil se organizase încă un miting în favoarea sau contra vreunui personaj politic, nu-l interesa nici cine e la putere și nici cine îi contestă prestația.

Făcu doar câțiva pași, fiindcă se auzi un răpăit de tobe, ca la circ, atunci când urmează un număr de mare atracție. Gloata din piață fu imediat cuprinsă de freamăt.

De la un microfon se auzi o voce de bas:

— Bună seara și bine ați venit la bătaia anuală cu cărți dotată cu multe premii în bani și în obiecte. Câștigătorului i se va decerna trofeul *The End of the Books.* A doua ediție se anunță MAG-NI-FI-CĂ! Va fi CO-LO-SA-LĂ! Pe măsura așteptărilor noastre. Suntem tineri și fără prejudecăți. Suntem liberi! Meritățm o astfel de sărbătoare!

Mulțimea începu să scandeze:

— Me-ri-tăm! Me-ri-tăm!

Vocea de la microfon reuși să se facă din nou auzită.

— Nu ne sperie ploaia!

— Nuuu!

— Vor fi trei probe în care o să vă confruntați forțele. Știți ordinea lor!

— Știm! Știm!

— Mulțumim sponsorilor care ne-au ajutat să realizăm acest eveniment unic. Toată recunoștința televiziunilor care transmit în direct ce se întâmplă aici. Dragilor! E o bucurie să fim din nou împreună. La semnalul meu începeți numărătoarea inversă. Rar. Când ajungeți la zero, porniți!

Insul care vorbea era ascuns undeva, în mulțime. Trecură câteva clipe de încordare, până și Petru devenise curios, ce luptă grandioasă urma să se desfășoare, și ce rol aveau cărțile, nu mai auzise de o astfel de bătălie, dar nu era de mirare, cu multe nu era la curent, nu știa nici ce se petrece în blocul în care locuia.

Vocea de bas se auzi din nou:

— Acum! *Now*! Prima probă!

Deodată, toți cei din piață începură să numere:

— Zece…, nouă…, opt…

Parcă s-ar fi pregătit lansarea unei nave spațiale.

— Trei…, doi…, unu…

Ce urma să se întâmple?

— Zero!

Îndată izbucniră urale și începură să zboare cărți în toate direcțiile, urmând traiectorii rectilinii sau parabolice, unele deviate de obstacolele întâlnite în

cale – pomi, mașini, pancarte, bannere… De-abia acum Petru observă împărțirea gloatei în două tabere care aruncau una în alta cu volume broșate, cartonate, cu multe pagini sau mai puține, mai vechi sau mai noi, romane, culegeri de poezii, antologii, manuale, atlase… Unora Petru le recunoștea coperțile, atunci se crispa și mai tare, ăsta-i un dicționar italian-român, astea-s însemnările lui Thor Heyerdahl din expediția Kon-Tiki, ăsta-i *Bâlciul deșertăciunilor…* ăsta ce-ar putea fi? A, da, *Aventurile lui Huckleberry Finn,* într-o ediție mai veche… Fiecare proiectil care își atingea ținta provoca valuri de entuziasm într-o grupare, sau răcnete de frustrare în cealaltă, întețind canonada și congestionând fețele combatanților. Prin Piață zburau file desprinse din legăturile lor, unele cu ilustrații, ca niște păsări dezorientate în căutarea unui culcuș unde să se adăpostească. Unele volume se ciocneau în aer, ca și cum lupta oamenilor le incitase să se încaiere între ele, uitând în ce bună înțelegere stătuseră aliniate unele lângă altele pe rafturile bibliotecilor și librăriilor. *Trăiește-ți clipa*! de Saul Bellow fu zdrobit de *Pavilionul canceroșilor* al lui Alexandr Soljenițîn, *Pe falezele de marmură* al lui Ernst Jünger își dădu obștescul sfârșit în contact cu *Faraonul* lui Prus… Diferența de gabarit își spunea cuvântul, ca într-o competiție pugilistică dintr-un ring între adversari care nu trăgeau la fel la cântar.

Și totuși, o imagine îl emoționă până la lacrimi. *Colț alb* se izbi de *La umbra fetelor în floare* și romanele se contopiră, formară un singur volum, căzând pe asfalt ca doi îndrăgostiți îmbrățișați cu disperare în fața unei primejdii.

Muniție era din belșug – din loc în loc se zăreau mormane uriașe de cărți. Unii nu se mai oboseau să se aplece și să se aprovizioneze cu alte și alte volume și le șutau cu o precizie remarcabilă pe cele înnoroiate de pe jos drept în adversari, o performanță care dezvăluia un antrenament asiduu, sub supravegherea unor specialiști competenți, realizare răsplătită cu exclamații de satisfacție.

O formație de pe o estradă urla în englezește un cântec pe un ritm îndrăcit. Din refren se înțelegea un singur cuvânt – *Books* – repetat pe diverse tonalități.

De pe margini se auzeau sfaturile și încurajările frenetice ale spectatorilor – „Așa, dă-i să-i meargă fulgii!”, „Atenție! Vine din dreapta! Atenție!”, „Hai, mormolocilor, mai cu snagă!”

Cameramanii filmau de zor – iată o ispravă în plin centru al orașului care asigura audiența și aducea mari câștiguri din publicitate, aur curat ar fi dacă s-ar prelungi până la miezul nopții.

Fără să stea mult pe gânduri, Petru se repezi ca un vultur enorm în mijlocul încăierării, încercând să apuce din grămezi cât mai multe volume, luă la întâmplare un teanc și încercă să fugă cu el, ca un fur speriat de ideea de a fi descoperit, dar deveni în curând o țintă și îl scăpă din brațe, încercând să se apere cu mâinile de loviturile dureroase. N-avu încotro, se lăsă păgubaș, retrăgându-se înghiontit pe trotuar, împleticindu-se, huiduit de mulțime, în timp ce de la microfon se auzea vocea mânioasă a celui care conducea ostilitățile și nu vroia să le scape de sub control:

— Alo! Alo! Domnu’ cu balonzaid! Ce faci acolo? Ieși dracu’ din Piață! Ce păzesc oamenii de ordine? Duceți-l de-aici! Ne strică distracția! Nu vedeți că-i nebun? Fură cărți! Poliția! Puneți mâna pe el!

Se urcase plin de furie pe estradă – un ins cu capul ras, care sfida ploaia și vântul îmbrăcat doar în blugi, pe bustul lui gol zărindu-se tatuaje în diverse culori – șerpi încolăciți, sirene cu zâmbet onctuos, dragoni lansând flăcări pe gură și pe nări –, la gât atârnându-i un lanț greu din aur.

Pe ecranele mari fixate pe clădiri se zărea agitația de care toți fuseseră cuprinși căutându-l pe intrus.

Acesta își reluase locul ca și cum habar n-ar fi avut de incident, dar fierbea în sinea lui.

— Sper ca anul ăsta să câștige ai noștri!, îi spuse femeia strângându-l pe Petru de braț, vădit surescitată, tropăind din cizme, zornăindu-și fermoarele. E tare! E tare de tot! Mai grozavă decât bătaia cu perne de-acu’ o săptămână. Nu-i așa că am dreptate?

Petru reuși cu greu să se smulgă din strânsoare. Individa în cizme de-abia acum îl văzu cu adevărat.

— Cu cine ții? Nu cumva ești de-al ălora? Hai, răspunde, iscoadă! A! Tu ești ăla care încerca să fure cărți! Marș de-aici, jigodie bătrână!

Bărbatul care nu ținea nici cu unii, nici cu alții o luă grabnic din loc. Așa ceva nu mai văzuse niciodată, și nici n-auzise c-ar fi existat. O pedepsire a cărților în văzul lumii, ca execuțiile cu public de pe stadioane.

Pentru ce vină?

O luă la fugă în stare de șoc, dornic să lase cât mai în urmă bătaia aceea dementă care încă nu ajunsese la apogeu – mai urmau două probe, refuză să-și închipuie în ce constau.

Când hărmălaia din piață abia mai ajunse până la el, o luă din nou la pas, așteptând ca bătăile inimii să i se potolească.

Era îngrozit. Oripilat. Nu-și găsea cuvintele ca să descrie ce simțea. Numai o imaginație bolnavă crease un astfel de eveniment, care să adune atâția participanți și la care să asiste atâția spectatori ațâțați. Totul sub protecția poliției. Dar n-ar fi trebuit să-l mai mire nimic, de-a lungul timpului cărțile fuseseră supuse la multe probe, spre uimirea multora rezistaseră cu brio la toate încercările, domnia lor încă nu se sfârșise, cum preconizau cu entuziasm unii.

În orice caz, nu și-ar fi dorit să se întâmple una ca asta cât timp el mai era încă în viață.

Picăturile reci de ploaie continuau să cadă, îi răcoreau fruntea înfierbântată, în spatele căreia gândurile nu-și mai găseau astâmpăr, ce era cu ziua asta? Dimineața – o demonstrație a elevilor împotriva programei școlare, seara – o demențială bătaie cu cărți!

Intrarea într-o librărie era blocată de o coadă cum nu mai văzuse de mult. Inima i se umplu dintr-odată de bucurie, partida nu era definitiv pierdută dacă lumea se mai călca în picioare sfidând ploaia, dorind să pună mâna pe-o carte.

Curios, se așeză la rând, și de-abia după aceea îi întrebă politicos pe cei din fața lui:

— A apărut ceva interesant?

După ce-i studie cu dispreț hainele ponosite, un flăcăiandru cu multe coșuri pe obraz îi răspunse pe un ton obraznic:

— Sigur c-a apărut ceva interesant! De-aia stăm aici. E vorba de cartea Părintelui Ignacio.

Apoi i se adresă unui amic de lângă el, fără să-i pese că uriașul îmbrăcat într-un balonzaid ud îl putea

auzi:

— Babalâcii ăștia se cred tot în comunism. Unde văd o coadă imediat se instalează la rând, fără să știe dacă stau pentru portocale, pentru lapte sau pentru săpun. Nu-i mai ia odată cea cu coasa! M-am săturat de ei până-n gât! Pun pariu că ăsta are un PPC în buzunar.

— Ce-i ăla un PPC?, se interesă amicul și-și scoase căștile de la urechi ca să audă mai bine, până atunci ascultase muzică de la un iPod, bâțâindu-se în ritmul cântecelor.

— Poate Pică Ceva. Așa își numeau stafiile astea sacoșele pe care le aveau tot timpul cu ei când ieșeau în oraș și colindau prin magazine, doar-doar vor prinde niște tacâmuri de pui, vreo conservă de pește sau vreun pachet de margarină.

Petru n-avu noroc, mai avea cinci inși în fața lui când o librăreasă transpirată anunță cu o voce ursuză:

— Am epuizat stocul! Reveniți mâine după-amiază!

Cineva strigă vesel:

— Uau! Ce bine! Era să fac o tâmpenie. Dacă nu era ploaia nici nu intram aici. Mai bine beau două beri decât să cumpăr o carte care te-adoarme. Hai frate, e-un pub vizavi!

Petru își reluă peregrinarea pe străzi. Un afiș lipit pe peretele unui bloc anunța un turneu internațional de șah.

Își aduse aminte de Fischerle, unul dintre personajele din *Orbirea*, care visa să devină campion mondial la șah sub numele Fischer – ce premoniție avusese autorul, un geniu cu acest nume avea să apară la vreo patruzeci de ani de la publicarea cărții, cum de nu făcuse nimeni legătura între ea și campionul cu un comportament bizar, care își zdrobea toți adversarii întâlniți la turnee, sau poate cineva o făcuse și nu știa el.

În mijlocul unei intersecții câțiva polițiști blocaseră circulația – un accident? O coloană oficială? O altă demonstrație? Girofarurile de la mașinile lor transformau ambianța într-un decor de bar, unde lumina stroboscopului metamorfozează în mod straniu chipuri și obiecte.

N-avu încotro, o luă împreună cu alții într-o altă direcție, trecând pe lângă ziduri mâzgălite cu graffitti.

Erau și inscripții inteligibile – „Jos guvernul!” (nu se specifica despre care guvern e vorba, ceea ce inculca interesanta idee că orice guvern trebuie să cadă), „Hai Steaua!”, „Basarabia, pământ românesc”. Pe una o citi de câteva ori, ca și cum n-ar fi pătruns înțelesul cuvintelor „Moarte lecturii!”

Ocoli un parc și se pomeni din nou în fața librăriei în care intrase cu puțin timp înainte. Acum era pustie, vânzătoarele stăteau de vorbă plictisite printre vrafuri de cărți nevândute și bâzâite de muște. Îi atrase atenția un omuleț așezat la o măsuță din mijlocul încăperii – îl recunoscu din fotografii, un scriitor în vârstă, îmbrăcat elegant, în semn de respect față de cititori, care aștepta, jucându-se calm cu un stilou, să dea autografe, însă în jurul lui nu era nimeni. Îl uimi încrederea care i se citea pe chip, nici măcar librăresele nu-l băgau în seamă, el totuși își păstra atitudinea cutezătoare și mândră a unui temerar care va izbuti odată și-odată în încercările sale, avea dreptate Giovanni Papini, pentru a trăi, fiecare om are nevoie de credința că nu e inutil.

Fără să-și dea seama, mersese în cerc. Intersecția era în continuare blocată, așa că, de data asta, o luă în partea opusă, de-abia târându-și trupul greu.

Cufundat în gânduri se izbi de câțiva trecători și bâigui niște scuze, dar aceștia tratară incidentul cu nepăsare și-și văzură de drum, continuându-și discuția animată. Unul dintre ei îi spuse altuia: „Ai grijă ce-ți dorești!”, și îi dădu amical o palmă peste ceafă. Nu se auzi ce-i răspunse celălalt. În schimb îi ajunseră la urechi vorbele unei fete: „Auzi, dragă, ce-a scris unul la bacalaureat: *Spre deosebire de tragedie, într-o comedie deznodământul se termină de obicei vesel*.” „Și n-are dreptate?” Tinerii izbucniră în hohote de râs și o luară mai repede la picior.

„Și cu bac, și fără bac, pentru noi e tot un drac!”

Continuă să meargă agale și îngândurat, pentru el perlele absolvenților de liceu nu însemnau un motiv de amuzament, ci de îngrijorare, învățământul se ducea vertiginos de râpă, nu se găsea nicio soluție care să-i oprească decăderea, de aceea nu trebuia să mire pe nimeni de ce tot mai puțini intrau în librării și biblioteci – iarna spiritului despre care vorbea Yourcenar se apropia cu pași repezi și toți erau vinovați, elevi,

părinți, cadre didactice, politicieni… Chiar și el, ca bibliotecar, își avea partea lui de vină, nu comunica eficient cu ceilalți, ca să-i incite să descopere frumusețile tulburătoare din cărți…

Se opri în dreptul unui teatru. Mai era puțin până la începerea unui spectacol cu *Scaunele*, piesa lui Ionesco. Căută în portofel – era deja în plin absurd, n-avea destul pentru bilet, Axinia îl pândea pe poștaș în ziua când venea pensia și se repezea întotdeauna în calea lui, s-o primească ea, și apoi îi dădea bani cu țârâita, „după ce că-s puțini, dacă te-ai vedea cu ei pe mână i-ai da toți pe prostiile alea de cărți.” Uitase de întâlnirea de dimineață cu cerșetorul care-i ușurase și mai mult portofelul. Nu-i rămase altceva de făcut decât să se uite la fotografiile actorilor surprinși în diverse secvențe ale reprezentației, expuse într-o vitrină. Cu ajutorul lor, urmărindu-le gesturile și mimica, în câteva minute își aduse aminte unele dintre replicile pe care le schimbau personajele.

I se mai întâmplase să n-aibă destui bani ca să intre într-o sală de spectacol, noi știm asta, am cercetat episodul cu luare-aminte. Odată, pe la unsprezece ani, stătea amărât în fața unui cinematograf unde rula un film cu Louis de Funès și Fernandel, *Oaia cu cinci picioare*, îi mai lipseau cincizeci de bani și s-ar fi putut distra în compania marilor comici, se scotocea cu febrilitate prin buzunare, cu speranța că va da peste niște mărunțiș de care uitase, zadarnic, nu găsea nimic, așa e când îți arde buza.

Deodată a apărut Binefăcătorul, un domn corect îmbrăcat, cam la cincizeci de ani, i s-a adresat cu glas blând, cât îți mai lipsește, puștiule?, atât, dă încoace ce ai și-ți iau eu bilet, mulțumesc, cu mare drag, hai să ne grăbim, acuși începe.

Intraseră tocmai când o muzică triumfală anunța jurnalul de actualități, în vremea aceea filmele erau precedate de zece-cincisprezece minute de prezentări pe ecran ale măreților realizări din țară, datorate harnicilor constructori ai socialismului, și de imagini din iadul capitalist, unde copiii erau exploatați fără milă, oamenii sărmani își improvizau culcușuri în cutii de carton, în timp ce bogătani lipsiți de griji se distrau pe iahturi, înfulecau prin restaurante fripturi uriașe și consumau

Coca-Cola – o băutură etalon al decadentului imperialism american.

La vreo cinci minute de la începerea filmului, Binefăcătorul l-a luat pe după umeri, și l-a tras spre el, luat prin surprindere Petru s-a crispat, n-a zis însă nimic, dar după alte cinci minute i-a simțit mâna între picioare, i-a auzit respirația tot mai șuierătoare, degetele lui încercau să-l descheie la pantaloni, bâjbâiau după nasturi, ce faceți, domnule?, șșș!, stai liniștit, o să-ți mai dau bani, uită-te la Fernandel, mă ocup eu de tot, nu domnule, nu!, hei!, nu te mai zbate, nu domnule, nu!, lăsați-mă în pace, dați-mi drumul, încep să strig, pentru numele lui Dumnezeu, băiete, dacă ai probleme de sănătate stai acasă, nu tulbura liniștea celor care vor să se distreze cu un film, hei!, oameni buni, aici e un copil bolnav, faceți-i loc să iasă din sală…

Doi tipi beți se luaseră la harță ieșind dintr-un restaurant și mai aveau puțin până să-nceapă să-și administreze pumni și picioare, în mijlocul trotuarului. Petru îi observă în ultima clipă și se feri luând-o pe o străduță lungă, la capătul căreia era parcul pe lângă care mai trecuse. Îi dădu iarăși ocol, se prelinse din nou pe lângă pereții cu graffitti și inscripții – de data asta mai observă ceva scris, cu litere mai mărunte –, chiar cântecelul acela idiot, auzit pentru prima oară în copilărie, cu vacanța venită din Franța, cu îndemnurile de a pune cărțile pe foc, de a dărâma școlile și de a-i condamna la moarte pe profesori.

După câteva minute ajunse din nou în dreptul librăriei.

De data asta la ușă era un lacăt, doar becurile din vitrine mai erau aprinse, luminând lugubru mormane de cărți prăfuite, decolorate de soare – un decor în paragină.

Parcă nimerise într-un cerc magic, a cărui circumferință îi interzicea să păsească în afara lui, aflat la cheremul unor forțe ostile, sau era cumva vorba de un spațiu ocrotitor, dincolo de granițele căruia îl pândeau pericolele, iar cineva veghea grijuliu asupra lui și-i interzicea categoric să se aventureze în necunoscut?

Năucit, măcinat de febră, necăjit, obosit de atâta mers, fără vlagă – valetudinar, s-ar fi exprimat Arin Leuben – prins într-o capcană din care nu reușea să

scape, se uită la intersecția pe unde vroia să traverseze – oftă ușurat, polițiștii și mașinile lor cu lumini ametitoare dispăruseră, spirala nebuniei se volatilizase…

Pentru a evita ciocnirea de alți trecători, o luă pe străzi lăturalnice, aproape pustii. Din grădini se simțea mirosul frust al pământului îmbibat de apă. Câte un dulău se trezea lătrând fără niciun motiv, stârnindu-i din apatie și pe alții. Din unele case cu ferestrele deschise răzbătea glasul crainicilor care prezentau cu emfază știrile la tv.

Un câine costeliv îl însoți o bucată de drum.

— Îmi pare rău, n-am ce să-ți dau…

Ca și cum i-ar fi înțeles vorbele, patrupedul famelic se opri, îi aruncă o privire tristă și se pierdu în altă direcție.

Ce era oare cu înghesuiala de oameni de la librărie, care așteptau să pună mâna pe cartea Părintelui Ignacio? Ce se ascundea în paginile ei? Cine era acest autor de care nu știuse până azi?

De undeva se auzea un radio la care se transmitea un meci de fotbal: „În seara asta s-a înregistrat o afluență record. Pe stadion se află 45624 de spectatori plătitori…”

Cel care vorbea cu precipitarea caracteristică tuturor comentatorilor sportivi se făcea cu greu auzit din pricina vacarmului.

45.624 de spectatori… Urmărind cu suflarea tăiată rostogolirile unei mingi pe gazon… Oare va fi vreodată o asemenea îmbulzeală la o lansare de carte?

Nu-și răspunse, atenția fiindu-i atrasă de altceva.

La un colț de stradă, o echipă de intervenții se ocupa de o defecțiune la rețeaua de canalizare. Câțiva muncitori își luaseră o pauză de-o țigară și aprinseseră un foc într-un butoi de tablă. Oamenii în mantale cauciucate stăteau în jurul lui bând vin dintr-o sticlă de-un litru plimbată de la unul la altul, vorbind tare și râzând grosolan, înjurând la fiecare două-trei cuvinte și alimentând vâlvătaia cu file smulse din niște cărți trântite pe trotuar.

Nu mai avea puterea să se ia la harță și cu ei, îi era de-ajuns bumbăceala încasată în Piață. Ca să nu-i mai vadă, se uită în sus – se înseninase, o lună puhavă

acoperea o bună parte din cer, nu mai ploua, nu mai bătea nici vântul, aerul se mai încălzise, va urma o liniștită și binecuvântată noapte de primăvară.

Dar astrul era de un roșu aprins – cei din vechime îl priveau cu frică în nopțile în care avea culoarea asta purpurie, credeau că prevestea nenorociri – războaie, cataclisme, molime, invazii de dăunători – scoteau îndată icoanele, prapurii și organizau procesiuni-maraton ca să-i îmbuneze pe sfinții iritați de păcatele oamenilor.

Iar lui îi era din ce în ce mai rău, dorea să ajungă cât mai repede acasă și să se întindă pe canapea, dacă o va găsi liberă, iar dacă nu, să se ducă în bucătărie, să bea un ceai fierbinte și să se cufunde în lectură – cel mai potrivit remediu de a uita de boală și de tracasările acestei zile, e de mirare ce virtuți terapeutice au cărțile, *Recursul la metodă* de Alejo Carpentier e bun pentru stările de apatie, *Gargantua și Pantagruel* se recomandă celor care vor să țină o dietă, *Émile* al lui Jean-Jacques Rousseau e un leac potrivit contra durerilor de cap, poate cândva se vor găsi diverse scrieri și în farmacii, și ele se vor cumpăra pe baza rețetelor eliberate de către medicii de familie, obligați să absolve și cursuri filologice, asta-i o utopie, și-așa le fierb creierii de cât au de învățat.

Așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească…

Avertismentul care îi răsună pe neașteptate în urechi veni prea târziu.

Tocmai când păși pe carosabil ca să traverseze strada, fără să se asigure – începuse o dezbatere incitantă cu Maestrul lui Bulgakov despre scrisul ca damnare, nu infamant mijloc de parvenire – se pomeni împroșcat cu apă de sus până jos. Auzi zgomot de frâne, apoi o portieră deschisă și trântită la loc. Vrând să revină pe trotuar, se dezechilibră și căzu într-o baltă. Se căzni să se ridice, dar alunecă din nou în mâzgă. În ultima clipă evită să-și prindă sub el un braț.

Atunci îl văzu.

Stătea aplecat deasupra lui, un domn îmbrăcat în smoching, mai tânăr ca el, dar nu cu mult mai tânăr, ba nu, avea cu siguranță vreo zece ani mai puțin, care îl cuprinse în brațe ca să-l ajute să se ridice. Chiar dacă

felinarele de pe stradă luminau anemic, imediat îi remarcă ochii triști, pomeții reliefați, fruntea înaltă.

— V-ați lovit?

Glasul îi era îngrijorat. Avea o voce gravă, plăcută, potrivită pentru un crainic la radio.

— N-am… nimic, bâigui Petru. Lăsați, mă descurc singur. Fiți atent să nu vă murdăriți. Sunt plin de noroi.

— Dați-mi voie să văd… Căzăturile astea pot fi tare păcătoase. Vă doare ceva?

— N-am nimic, repetă Petru, mai stăpân pe el, încercând să-și potolească tremurul din trup.

— Vă jur… n-am știut ce intenție aveți, altfel aș fi oprit.

Nu mai părea atât de speriat.

— N-aveați de ce să opriți, nu-i trecere de pietoni. A fost vina mea… nu m-am asigurat… Sunt și cam distrat… Am mai avut necazuri de astea… Ar fi trebuit să-mi fie învățătură de minte… Nu m-am lecuit…

Necunoscutul își apropie fața de fața lui și aspiră cu putere aerul pe nas. Petru se înveseli imediat.

— O, ce vă trece prin gând, nu sunt beat! Nu obișnuiesc să beau. Mi-e doar puțin cam rău… Am răcit.

Necunoscutul mirosea frumos a parfum. Venea de la o recepție? Avusese o întâlnire de taină? La vârsta lui nu era exclus, arăta încă bine, ridurile de la ochi de-abia se observau.

— Da, da, am răcit, repetă Petru, ca și cum i-ar fi fost teamă că n-a fost auzit.

Străinul îi puse mâna pe frunte.

— Ați răcit zdravăn! Aveți temperatură. Aproape 39 de grade.

— Așa de mult? N-aș fi crezut. O să mă duc direct acasă și o să mă bag în pat.

Bărbatul vorbea românește cu un ușor accent pe care nu-l putea identifica.

— Da. Așa o să fac.

Celălalt îl studie din cap până în picioare.

— V-am făcut fleașcă hainele! Nu se poate să vă întoarceți acasă în halul ăsta. Ce-o să zică soția?

Vorbea politicos, avea gesturi elegante, se mișca în jurul lui cu grația unui balerin.

N-așteptă ca bărbatul de o statură impresionantă să răspundă.

— Știți ce? Eu stau în apropiere. Veniți la mine să vă curățați hainele și să vă uscați. Haideți!

Petru, asta e o capcană! Nu accepta.

— Nu, domnule, mulțumesc. Mă descurc singur.

Bravo, Petru! Nu te-ai lăsat ademenit. Vrea să te fascineze cu ochii lui mari și negri, ca ai unui hipnotizator.

— Vă rog să veniți cu mine! Nu m-aș putea ierta dacă nu v-aș da o mână de ajutor. La urma-urmei, e și vina mea. Când ești la volan trebuie să fii cu ochii în patru.

Petru! Atenție! Și-a reînnoit atacul!

— Nu, domnule, nu-mi place să deranjez oamenii. Și dumneavoastră n-aveți nicio vină pentru că eu sunt un căscat. Zău, cel mai bine ar fi ca fiecare să-și vadă de drumul lui.

Așa te vrem, Petru! Ignoră momeala.

— Insist să veniți cu mine!

Îl apucă de braț cu delicatețe și îl împinse ușurel spre mașină. Petru se lăsă purtat ca în transă. Capul îi vâjâia, nu mai avea puteri să se împotrivească. Se pomeni așezat pe bancheta din spate, în diagonala șoferului, pe locul considerat a fi cel de cinste – numai activiștii de partid credeau că locul șefului e în față, în dreapta celui care conduce.

Ce-ai făcut, Petru? Ți-ai făcut-o cu mâna ta. De-acum încolo zilele tale s-au împuținat drastic. Scena asta trebuia să se desfășoare într-un alt fel. O mai poți modifica.

— Insist să veniți cu mine.

Îl apucă de braț cu delicatețe și îl împinse ușurel spre mașină. Petru se smulse din strânsoare și făcu câțiva pași într-o parte. Capul îi vâjâia, dar mai avea puteri să se împotrivească.

— Mulțumesc, domnule. Sunt așteptat acasă. Noapte bună!

Se îndepărtă fără să se uite în urmă.

Dacă ai fi procedat așa, te-ai fi salvat, Petru! La fel cum ai scăpat de libidinosul pe care l-ai crezut un Binefăcător în copilărie, pentru că ți-a dat cincizeci de bani.

Mașina era un SUV negru, stropit din belșug cu noroi, semn că în ziua respectivă străbătuse mulți

kilometri pe drumuri nu prea bine întreținute, din păcate sunt destule de astea. Interiorul, însă, strălucea de curățenie. Scaunele erau capitonate cu piele, pe bord străluceau luminițele a o sumedenie de butoane. Petru nu luă aminte la nimic – nu-l interesaseră niciodată mașinile, nu se pricepea să deosebească un vehicul de lux de un hârb. Nici măcar motocicletele care îl torturau în unele nopți cu decibelii lor nu-i erau familiare.

Într-adevăr, bărbatul care venea de la o recepție sau de la un randevu nu minți se, stătea în apropiere, în cinci minute opriră în dreptul unei porți din fier forjat pe care o deschise cu ajutorul unei telecomenzi. Străbătură o alee flancată de castani bătrâni și pătrunseră într-un garaj unde mai erau două limuzine.

Se dădură amândoi jos, în timp ce ușa garajului se rabata aproape fără zgomot.

— O iau eu înainte.

Din garaj urcară trei trepte, pătrunseră într-un vestibul și de acolo într-un hol spațios. În calea lor apăru precipitat un bărbat cu părul grizonat, îmbrăcat cu pantaloni negri și cu o vestă de aceeași culoare peste o cămașă de un alb imaculat. Se înclină ușor în fața lor, fără să rostească vreo vorbă. Nu părea deloc surprins de apariția lui Petru și de felul în care arăta.

— Igor! A avut loc un mic eveniment neplăcut. Te rog să ai grijă de domnul…

Vorbele fuseseră rostite în rusă.

Necunoscutul i se adresă lui Petru în limba română.

— Scuze! Cum vă numiți?

Avu o mică ezitare înainte de a-și rosti numele.

— Petru Dulce.

Spre deosebire de alții cărora li se recomanda, pe chipul bărbatului în smoching nu apăru nicio grimasă care să exprime surpriza sau amuzamentul. Își continuă dialogul cu majordomul, valetul, omul de casă sau cum o fi fost el trecut în fișa postului.

— Te rog, ai grijă ca domnul Petru Dulce să facă un duș fierbinte. Dă-i un halat până îi cureți și-i usuci hainele. Invită-l apoi în salon. A! Neapărat să aduci și niște medicamente contra răcelii.

I se adresă apoi fostului bibliotecar care arăta smotocit ca Don Quijote după lupta purtată cu morile de vânt.

— Domnule Dulce! Vă las pe mâini bune. Ne vedem în salon peste o jumătate de oră. Eu o să lipsesc puțin, am de dat niște telefoane. Vă rog să mă scuzați.

…Salonul era mai mult decât încăpător. Pereții îi erau acoperiți cu tablouri pictate în maniera maeștrilor de odinioară. Copii sau originale? Spațiul era împărțit în trei module – ei stăteau în cel mai mic, în care se aflau două fotolii și o măsuță, celelalte adăpostind mai mult mobilier, necesar dacă ar fi fost mai mulți oaspeți.

Într-o astfel de ambianță un altul s-ar fi simțit copleșit. Nu și Petru, care nu putea fi impresionat decât de spațiile unde se aflau sute și sute de tomuri. Imediat s-ar fi repezit să le studieze titlurile, să le evalueze condițiile grafice în care au apărut.

— Domnule Dulce, vă rog din nou să mă scuzați! E culmea, am un profund dispreț pentru nesimțiții care trec cu mașinile în viteză prin bălți și împroașcă pereții caselor, oamenii…

Își păstrase pe el aceiași pantaloni, dar își scosese haina și papionul și, peste cămașa descheiată la primii doi nasturi, acum purta o jiletcă din catifea verde. În picioare rămăsese cu pantofii de lac. De statură potrivită, părea slab, dar nu lipsit de forță, numai fibră.

După dușul fierbinte, lui Petru i se răspândise o moleșeală plăcută în corp. Nu-l durea nimic, nu se julise și nu se învinețise. Nici măcar ghionții primiți în Piață nu-l mai supărau. Se simțea, însă, stânjenit, în halatul altuia, și nu pricepea cum de acceptase cu atâta ușurință să ajungă aici.

Parcă ghicindu-i gândurile, cel care fusese foarte aproape de a comite un accident îl liniști.

— N-a mai purtat nimeni halatul ăsta.

Sorbi dintr-un pahar de whisky, celălalt ținea în mâini o ceașcă uriașă de ceai cu multă lămâie și zahăr. Luase deja două pastile dintr-o folie pe care nu scria nimic.

— Beți cât mai e încă fierbinte!

După ce adusese tava cu băuturi, Igor se făcuse nevăzut.

— Vreți să vă uitați la televizor? Pe unele posturi acum sunt emisiunile de știri.

— O, prea bunule domn, nu mă uit niciodată la emisiunile de știri. Mi se par o pierdere de timp. Într-o

vreme mă uitam la filme, eram înnebunit după ele, dar nu mai am cum să le văd.

— Adică?

— Soția și fetele mele sunt ahtiate după seriale care mie nu-mi spun nimic. Le las pe ele să-și facă plăcerea.

— Înțeleg. Și atunci dumneavoastră cum vă petreceți seara?

— Citesc.

— O, foarte frumos.

Necunoscutul avu un zâmbet larg, arătându-și dinții de un alb strălucitor.

— Da. Citesc în bucătărie.

— Cum? În bucătărie? De ce?

Amfitrionul era vădit mirat. Degetele lui osoase, lungi, ca ale unui pianist, se albiră pe paharul pe care îl ținea cu ambele mâini.

— Vedeți, apartamentul nostru are trei camere. Într-una doarme una dintre gemene cu bărbatul ei – v-am spus că fetele sunt gemene? Nu v-am spus, încă o dovadă că sunt cu mințile aiurea, de fapt nici nu v-am spus că am două fete. Într-un alt dormitor stau cealaltă fată și mama ei, iar în a treia încăpere e televizorul. Așa că eu mă refugiez în bucătărie. E un loc bun pentru lectură, seara nu se gătește, nu se spală vase, e liniște… A, mai citesc și într-o bibliotecă de cartier, într-un fotoliu, toată ziua mă lasă acolo, nu deranjez pe nimeni, nu mă deranjează nimeni… E bine, e foarte bine, sunt un răsfățat, un om fericit.

— Și dumneavoastră unde dormiți?

— În încăperea cu televizorul, după ce toți ceilalți se duc la culcare. Am acolo o canapea.

Necunoscutul și-l închipui pe uriașul din fața sa înghesuindu-se pe o canapea, oricât de mare ar fi fost aceasta, vru să spună ceva, dar se abținu. Își netezi ușor cu mâna părul dat pe spate. Surprinse privirile lui Petru care fixau tablourile.

— Să nu vă închipuiți că sunt copii.

Petru rămase tăcut – de fapt, se uitase spre pânzele de pe pereți, însă nu le vedea, ochii i se împăienjeniseră, asaltat de un alt val de febră.

— Eu nu colecționez tablouri faimoase. Nu v-ascund, mi-aș putea permite, dar eu sunt fascinat de realizările pictorilor anonimi din alte vremuri. Puțin le-a

lipsit s-ajungă și ei celebri, dar n-au reușit să iasă în evidență, fiecare dintr-un alt motiv – unii n-au fost însetați de glorie, alții n-au găsit pe cineva care să-i finanțeze și să-i promoveze… Asta nu înseamnă că arta lor nu merită să fie respectată, prețuită. În plus, mie nu-mi place să admir ceea ce admiră o lume întreagă. Ca să vă dau un exemplu, nu *Gioconda* este pânza mea favorită din creația lui Leonardo. În opinia mea, are alte tablouri mai fascinante, mult mai tulburătoare.

Se uită cu dragoste la picturile care îi înconjurau.

— Și în ziua de azi sunt artiști cărora s-ar cuveni să li se dea mai multă atenție, altfel vor avea soarta celor despre care am vorbit. Am în cap un proiect ca să le vin în ajutor. Din păcate, încă nu mi-e limpede nici mie cum anume trebuie să procedez.

Petru continua să rămână tăcut. Îl frământa vizibil ceva. Unde se mai întâlnise cu amfitrionul său? La bibliotecă? Nu. La teatru? La un cinematograf? Sau îl văzuse la televizor?

— Nu vă supărați… Vă știu de undeva… Ne-am mai întâlnit cândva?

Bărbatul în jiletcă verde îl privi contrariat.

— Nu, nu cred. Am o bună memorie a chipurilor. V-aș fi reținut cu siguranță. Sunteți greu de uitat.

— Uriaș cum sunt…

— Nu numai de asta. Aveți o figură interesantă. Și vă stă bine cu barbă.

— Da, probabil e doar o impresie… Uneori ni se pare c-am mai trecut prin locuri pe care, de fapt, le vedem prima oară, sau ne-am mai întâlnit cu oameni pe care, de fapt, nu-i cunoaștem.

Celălalt îl aprobă dând din cap.

— Nu vreți niște rom? Merge bine cu ceaiul.

— Nu obișnuiesc să beau. V-am mai spus.

— Ei, puțin alcool nu face rău.

Petru nu-l contrazise. Se uitau încurcați unul la altul, neștiind ce să mai zică. Gazda părea să regrete invitația pripită, oaspetele se foia neliniștit, oare cum putea să-și recupereze hainele mai repede și să-și ia rămas bun?

— Cu ce vă ocupați? Sau poate ar trebui să vă întreb cu ce v-ați ocupat? Ați zis ceva de o bibliotecă…

— Da, am fost bibliotecar.

— O! Ce meserie frumoasă! Admirabil!

— Nu e alta pe lume mai frumoasă.

— Și ați lucrat într-o bibliotecă importantă?

— Nu, într-una mică, de cartier. Liniștită, la parterul unui bloc.

Necunoscutul păru dezamăgit. Igor își făcu apariția, chemat cu o sonerie ascunsă, sau din proprie inițiativă.

— Adu, te rog, o sticlă de rom. Și niște alune, sticksuri… Vezi ce găsești.

Apoi i se adresă lui Petru:

— I-am spus să aducă rom. Cine știe, poate vă ispitește. I-am spus s-aducă și ceva de rontăit.

— Nu e nevoie să traduceți. Înțeleg rusa.

Proprietarul casei făcu ochii mari.

— Cum așa?

— Am studiat-o șapte ani la școală. Doar era obligatoriu… Pe urmă am continuat s-o învăț de unul singur.

— Incredibil!

— De ce?

— Românii nu sunt mari amatori de rusă.

— Am învățat-o ca să-i pot citi pe marii prozatori ruși în original. Au niște scriitori extraordinari.

Se uită la sticla de rom de pe masă pe care Igor o adusese pe o tavă împreună cu un pahar și niște alune și sărățele. Sticla avea o etichetă aurie, dar nu deslușì ce scria pe ea.

— Știți ce? Un strop nu cred că are să-mi facă rău. Măcar așa, de curiozitate…

— E din Jamaica. Original. E minunat.

Începu să-i toarne într-un pahar. Petru îl opri cu un gest.

— E destul!

Luă paharul și-l mută dintr-o mână în alta, ca și cum n-ar fi știut ce să facă. Până la urmă sorbi din licoarea aromată.

— E tare!

— Vi se pare, așa-i la început. Dar mai cunoașteți vreo limbă?

Pusese întrebarea doar ca să nu lase ca tăcerea stânjenitoare să se instaleze din nou.

— Franceza, engleza, italiana, germana…

Necunoscutul era copleșit. Întâmplarea îi scosese în cale un poliglot. N-ar fi crezut una ca asta după cum arăta trântit în balta de pe stradă.

— Cunoașteți cinci limbi și ați lucrat la o bibliotecă obscură de cartier? Atunci cei de la Biblioteca Academiei câte limbi cunosc? Zece?

Petru nu-i luă în seamă ironia. Își scărpină discret barba, dintr-odată începuse să-l mănânce mai tare decât în alte zile, ar trebui să o radă, chiar dacă nu cu mult timp în urmă i se spusese că-i stă bine cu ea, poate fusese o vorbă de complezență…

— Am uitat de spaniolă. Și de latină. Mă descurc destul de bine în latină. I-aș putea scrie Papei o misivă fără prea multe greșeli. I-aș atrage atenția că pe lume e din ce în ce mai puțină credință în Cel de Sus, dar cred că deja știe cum stau lucrurile. În privința asta e vinovată și Biserica. A, i-aș face și o recomandare Suveranului Pontif.

— Ce recomandare?

— Să ceară ca *Biblia* să fie tipărită cu o literă mai mare. Sunt convins că numărul enoriașilor ar spori dacă pentru citirea paginilor ei n-ar mai trebui, uneori, să folosești lupa.

Gazda părea să nu mai aibă aer. Simți nevoia să-și toarne o porție zdravănă de whisky pe care o termină din trei înghițituri. Se uita la bărbatul în halat ca și cum ar fi vrut să-i testeze capacitatea de a se exprima în limbi străine.

Fostul bibliotecar se minună de viteza cu care dispăruse băutura, dar imediat se gândi la altceva.

— De fapt, exagerez, bunul meu domn. Știu să citesc și să scriu în limbile astea. La conversație stau foarte rău. Mizerabil! Sunt de-a dreptul ridicol.

— De ce?

— N-am avut prilejul să port discuții cu nimeni. Am o pronunție execrabilă, nu-mi găsesc cuvintele… M-am întâlnit, odată, pe stradă, cu un turist străin, care vroia să ajungă nu știu unde. M-am fâstâcit când mi-a pus întrebările în engleză și franceză. Parcă îmi tăiase cineva limba.

Luă câteva alune și sărățele și le mestecă încet, mai mult în silă, deși nu mâncase nimic toată ziua. Mai bău și din ceaiul care se răcise. Gâtul nu-l mai supăra.

Amfitrionul rămăsese pe gânduri. În ochii lui încercănați se citea o mai mare tristețe decât mai înainte. Ridurile de pe fruntea înaltă parcă se înmulțiseră.

— Am cunoscut pe cineva care vorbea fluent multe limbi străine. Avea un IQ formidabil. Un fenomen. Și citea enorm! De toate – și literatură, și istorie, și filosofie…

— Cu ce se ocupa?

Bărbatul nu-i răspunse. Părea pierdut în reveriile sale. Neavând ce face, Petru își termină romul. Nu i se mai păru atât de agresiv. Mai luă câteva sticksuri și niște covrigei cu susan.

— Îmi pare rău că nu știu limba *ayapaneco*.

Interlocutorul său tresări.

— *Ayapaneco*? N-am auzit de ea.

— E o limbă care s-a vorbit în Mexic până la venirea spaniolilor. Acum o mai vorbesc doar doi bătrâni. Deși trăiesc în același sat, sunt certați, nu-și dau nici măcar bineț când se întâlnesc pe uliță. Mi-ar plăcea să știu limba asta ca să-i împac.

— Extraordinară poveste! Dar care limbă vă place mai mult?

— Mi-e greu să răspund. Fiecare își are farmecul ei. E drept, unele limbi sunt mai aspre, altele au o rezonanță mai dulce… Aduceți-vă aminte de discuțiile dintre Hans Castorp și Clavdia Chauchat din *Muntele vrăjit*. Din când în când Thomas Mann își pune aceste personaje să converseze în franceză. Oare de ce? Răspunsul e simplu: pentru că sună altfel în gura unor îndrăgostiți decât germana.

— Și totuși…

— Dacă ar fi să aleg, m-aș opri la limba latină. Are rigoare, precizie, însă e potrivită și pentru poezie. O îmbinare perfectă între răceala geometrică și sensibilitate.

— Există o vorbă: spune-mi ce limbă vorbești ca să-ți spun cât de tare ești.

Petru pufni.

— O, nu, cu asta nu sunt de acord, mă opun cu strășnicie unei astfel de idei. Poți fi cineva indiferent ce limbă vorbești. Câți vorbesc daneza? Dar de Søren Kierkegaard a auzit o lume! Și, în principiu, orice limbă are șansa de a deveni cândva importantă nu numai

pentru comunitatea care o vorbește, oricât de restrânsă ar fi ea.

— Ei, da, în principiu, dar să nu ne-amăgim: cele mai multe limbi de mare circulație s-au impus, indiscutabil, prin forța armelor.

— Dar și prin avans tehnologic. Prin puterea minții. Prin cultură.

— Forme mai subtile de cucerire.

Petru nu-l mai contrazise.

— Și totuși, rând pe rând, aceste limbi importante la un moment dat dispar, oricât de falnice ar fi fost popoarele care le-au vorbit… Păcat.

Ca și cum nu l-ar fi auzit, necunoscutul trecu la altceva.

— Domnule Petru Dulce, bănuiesc că ați citit tone de cărți…

— Dar mai am de citit mii de cărți… Așa sună un vers care-mi place mult.

— Ați încercat să scrieți? Versuri? Sau proză? Orice fel de literatură? Este știut, cărțile nasc cărți…

Petru se înfofoli mai bine în halat, de parcă fusese brusc cuprins de un frison.

— Prea amabile domn, asta ar fi fost o mare îndrăzneală din partea mea! Cum aș putea să țin condeiul în mână după ce înaintași iluștri au creat capodopere? Ar fi o obrăznicie fără margini. Nu! Asta n-aș face-o nici dacă aș fi picat cu ceară! Mă rog, e o vorbă, sunt torturi mai cumplite.

Se montase, ieșise din calmul lui dintotdeauna, părul lung nu-i mai stătea drept, așa cum îl aranjase în baie.

Necunoscutul nu știa ce să mai creadă – bărbatul din fața lui era plin de surprize.

— Cum adică? Dacă au existat Dante, Shakespeare, Dostoievski înseamnă că nimeni altcineva n-ar trebui să creeze versuri, piese de teatru, romane?

— Nu mă-nțelegeți greșit: e vorba doar de mine. Eu unul îi admir prea mult pe cei pe care i-ați pomenit și pe alții de statura lor impresionantă, ca să încerc să aștern vreun rând.

— Adică n-ați avut niciodată vreo tentativă de a vă apuca de scris?

— Ba da, dar de fiecare dată, în fața paginii albe, îmi veneau în minte întâmplările prin care trecuseră Ifigenia, Aeneas, Don Quijote, David Copperfield, familia Buddenbrock, Iago, Bolkonski și alții și nimic din ceea ce doream să povestesc nu mi se părea comparabil cu isprăvile lor.

Șovăi o clipă, ca și cum s-ar fi pregătit pentru o confesiune importantă, și ar fi vrut să-i ceară celuilalt să păstreze secretul spovedaniei.

— Vă fac o mărturisire: în tinerețe am vrut să scriu o povestire, *Al treilea foc*.

— Superb titlu! Și?

— Ideea mi-a venit de la experiența soldaților din tranșee. Când cineva își aprindea pe front țigara, nu oferea foc decât unui singur camarad, pe următorul îl refuza.

— Nu înțeleg.

— Un băț de chibrit aprins putea atrage atenția inamicilor. Dacă și un altul își aprindea țigara, cei din tranșeele dușmane aveau timp să ia poziție de tragere. Al treilea care folosea același chibrit era cu siguranță ucis. Statisticile nu mint.

— Ia te uită!

— Și acum mai dăinuie această superstiție, deși lumea i-a uitat originea. Nu se aprinde niciodată țigara unei a treia persoane de la aceeași flacără. E ca și cum ai atrage o nenorocire asupra ei.

— Hmm! Nu știam, mai ales că eu nu fumez. Și cum a ieșit povestirea? Ați publicat-o?

— N-a ieșit în niciun fel. N-am avut curajul s-o scriu. Nici măcar titlul nu i l-am bătut la mașină.

Necunoscutul îl privi și mai intrigat.

— Dacă toți v-ar împărtăși concepțiile, pe lume n-ar fi decât vreo mie de cărți.

— Până la urmă, cam la atâta se ridică numărul celor care merită să fie citite.

— Sper că glumiți!

Gazda își privi întrebătoare musafirul. Acesta rămase tăcut, ca și cum socotea că vorbise prea mult. Își mângâie barba – nu-l mai supăra.

— Domnule Petru Dulce, omenirea ar fi săracă dacă ar avea un patrimoniu de numai 1000 de cărți, fie

ele și capodopere. Dumneavoastră sunteți un cititor împătimit. Ce v-ați face dacă n-ați mai avea ce citi?

N-avu încotro și vorbi din nou.

— Aș reciti. Marile scrieri ascund infinite semnificații pe care nu le poți descoperi de la prima lectură. De aceea o carte cunoscută în copilărie ți se înfățișează altfel la maturitate sau la bătrânețe. Parcă n-ar mai fi aceeași. Bunica mea citea zilnic din *Noul Testament* și nu se plictisea.

Discuția se încinsese, se prefigura o dispută.

— Sunt sute și sute de scriitori valoroși în literatura universală, alții sunt doar stimabili, și e o întreagă pletoră de autori care se salvează de la uitare cu câteva pagini admirabile de proză, cu câteva poeme excepționale. Ați citit, cu siguranță, *Scrisorile unei călugărițe portugheze.*

— Desigur. O carte minunată.

— Singur ați spus-o. Mariana Alcoforado n-a compus *Divina comedie.* Dar trăirile pe care le-a exprimat nu ne tulbură și astăzi?

Nu-i plăcea controversa care se iscase din Senin, așa că adoptă un ton conciliant.

— Ba da. Eu vorbeam numai și numai despre mine. Poate am citit prea mult sau, poate, prea puțin, și asta mi-a creat o stare de inhibiție în fața paginii albe… Poate e altceva… Nu știu.

— Sunteți ca personajul din *Ciuma* lui Camus, care pritocește una și aceeași frază, visând s-o cizeleze până atinge perfecțiunea.

Cuvântul „pritocește” sună straniu în gura bărbatului cu accent străin.

— Vă înșelați, prea nobile domn, spre deosebire de acela, eu n-am așternut încă nicio frază pe hârtie. V-am spus, nici măcar titlul povestirii pe care am vrut s-o scriu.

— Cine știe? Poate va veni vremea. Giuseppe Tomasi di Lampedusa a creat *Ghepardul* la…

Fostul bibliotecar îl întrerupse dând din umeri a neputință.

— Eu am trecut demult de vârsta aia. Dar cred că ar trebui să plec. Se apropie miezul nopții.

Necunoscutul se ridică și veni la el, apăsându-l ușor cu palmele pe umeri, de parcă s-ar fi temut ca oaspetele

său să nu-și pună gândul în aplicare.

— Vai de mine, unde să plecați? Hainele încă nu vi s-au uscat. Dați un telefon și spuneți că rămâneți la un prieten.

Glasul îi suna amabil, dar și vag poruncitor.

— A, nu se îngrijorează nimeni dacă lipsesc de-acasă. Dar nu-mi place să vă stau pe cap și să pălăvrăgesc. N-aș vrea să vă faceți o impresie greșită, nu sunt vorbăreț din fire. Poate că de vină e febra, sau romul… E, într-adevăr, bun… Parfumat… Zău, nu știu ce m-a apucat să trăncănesc atâta. Vă rog să mă scuzați, nu-mi aduc aminte să fi avut în viața mea o asemenea limbariță ca în seara asta, și nici nu-mi stă în fire s-o fac pe filosoful. Oricât aș fi citit, multe probleme mă depășesc, singur îmi dau seama de asta.

Necunoscutul se așează din nou în fotoliu și se uită la bărbatul din fața lui cu și mai multă curiozitate.

— N-am întâlnit de multă vreme un om atât de interesant. Auzi! Știe șase limbi, descifrează textele latinești și a fost doar bibliotecar la o bibliotecă de cartier… Ascuns printre cărți. Neștiut de nimeni. Doamne! Unde duci lumea asta! Ce-o să…

Petru nu-l lăsă să-și termine vorba.

— Borges a condus marea bibliotecă din Buenos Aires. Dar a fost mai fericit ca mine? Nu cred. E drept, a avut la dispoziție cărți la care eu n-am avut acces și n-o să-mi cadă în mâini niciodată, dar când te gândești că la un moment dat a orbit, că altcineva i le citea, nu ajungi să-l compătimești? Poate de aceea compunea eseuri despre lucrări inexistente, pentru că nu le mai putea parcurge pe cele reale. Și la scris îl ajuta cineva – o vreme, asistenta lui, Maria Kodama, parcă așa o chema, mi se pare că s-a și căsătorit cu ea. Eu, nici la anii mei nu port ochelari, nici la citit, nici de distanță. A fost faimos ca scriitor? Bravo lui! Dar eu n-am visat niciodată s-ajung celebru! După cum vedeți, nu sunt deloc de plâns. Deși mi-am dorit și îmi doresc, totuși, ceva. Din tot sufletul mi-aș dori… Din păcate, nu se poate, am pășit într-un univers fabulos, în lumea lui Clemens Brentano, Bettina și Achim von Arnim, Ludwig van Tieck, Adelbert von Chamisso…

Se rușină imediat – ce-l apucase să pomenească numele astea, ca și când ar fi dorit să facă paradă de

erudiție, să se împăuneze cu lecturile lui, nu era obligatoriu ca gazda lui să cunoască scrierile acestor autori mai puțin cunoscuți, cu siguranță nu le știa…

Nu-i spuse însă ce anume își dorea cu atâta ardoare și celălalt nu insistă să afle. Bănuia la ce râvnește oaspetele său: la un loc în care să poată citi în liniște, într-un fotoliu, înconjurat de mii și mii de cărți valoroase, nu aspirând mirosurile aţâţătoare dintr-o bucătărie, în zgomot de vase și cratițe trântite în chiuvetă și în bâzâit de mixer.

— Este o vorbă: Ai grijă ce-ți dorești!

Petru tresări – era a treia oară într-o singură zi când auzea fraza asta – pe un ton placid, la bibliotecă, pe un ton șăgalnic pe stradă și acum pe un ton de avertisment, însă uită imediat de ea.

— Lafosque avea o vorbă care îmi place foarte mult: „Mă găsiți întârziat? Poftim, luați-mi-o-nainte!”

Glasul amfitrionului răsună dintr-odată și mai sever, iar chipul său suferi o transformare, căpătă trăsături dure.

— În cazul ăsta sunteți vinovat, domnule Petru Dulce. Teribil de vinovat. Și ca dumneavoastră sunt mulți. Stați pe margine cu mâinile încrucișate și-i lăsați pe alții să apară în prim-plan și să vă dirijeze viețile. Lamentabil! Haideți să vă spun ceva: în seara asta am trecut printr-o Piață centrală și am asistat la o bătaie cu cărți. Da, da, la o bătaie cu cărți.

Petru avu din nou o tresărire – asta-i culmea, l-o fi zărit cum fusese îmbrâncit de gloata aia cuprinsă de nebunie și a mers pe urmele lui, înscenând o întâlnire întâmplătoare? În ce scop? Ce-ar fi putut dori de la el?

Nu zise nimic și ascultă mai departe, dus pe gânduri și neliniștit, cu mâinile crispate pe brațele fotoliului.

— Vă puteți închipui o asemenea aberație? O bătaie cu cărți! M-am înspăimântat. Cine permite așa ceva? Cine încurajează astfel de grozăvii? Cine are nevoie de ele? Cum cine? Cei care dau din coate ca să fie la cârmă, să conducă. Odată ajunși acolo nu vor să-și piardă cumva locurile de vază. Cei care înșfacă Puterea n-o mai lasă din mână, cu una, cu două. Însă, pentru a o păstra, au nevoie de o masă de manevră cât mai ignorantă și docilă. Credeți c-a fost abolită sclavia? Ha,

ha… Ce nerozi sunt cei care cred asta! Nu, dragă domnule, nu. A îmbrăcat doar forme mai subtile, cu denumiri pompoase – egalitate, fraternitate, libertate… Drept la vot universal, promovarea femeilor, grija pentru copii și bătrâni… Drepturile omului… Niște gogorițe pe care pot să le creadă doar cei care se bat ca nătângii cu cărți prin piețe. Nu există libertate, egalitate, fraternitate, domnule Dulce! Unii sunt stăpâni și alții umilii lor servitori, asta e de când lumea, împărțirea în prădători și victime n-a încetat nicio clipă. E drept, mecanismul subjugării mulțimilor s-a perfecționat de-a lungul secolelor, s-a rafinat. Acum nu mai e nevoie de bici pentru a-i supune pe oameni. De la o vreme se acționează prin mijloace mai sofisticate, direct asupra minții umane, ca la o operație cu laser pe creier.

Se ambalase, se înroșise la față, mâinile începuseră să-i tremure, își pierduse stăpânirea de sine, semn că vorbea despre lucruri care îl apăsau de multă vreme pe suflet.

— Ziarele, radioul, televizorul au devenit mai importante decât scrierile din librării și biblioteci. De ce? Pentru că guvernanții de pretutindeni pot să folosească mass-media ca să dirijeze cetățenii mult mai ușor și să-i țină sub ascultare. De aceea transformarea locuitorilor planetei într-o turmă docilă e tot mai vizibilă. Iată, zilnic ni se oferă un belșug de știri. Câte dintre ele sunt reale? Câte dintre ele conțin mesaje subliminale? Faceți așa, votați-l pe ăla, la zdup cu ăla, consumați asta… Informarea prin dezinformare e la ordinea zilei, e cea mai extraordinară descoperire în materie de manipulare a maselor. Toți am căpătat niște ochelari de cal ca să privim doar în direcția în care ni se spune. Sau ni se ocupă timpul cu prostii. De pildă, ce sunt toate aceste telenovele, spectacole de *reality-show, sitcom*-uri și cum naiba le mai zice, la care cască gura tot neamul? Modalități de imbecilizare, îndobitocire, asta sunt, forme de tâmpire, de cretinizare. Ce e această campanie deșănțată împotriva fumatului pe care o susțin tot mai multe guverne? În schimb, numărul dependenților de droguri e într-o creștere explozivă, se iau doar măsuri de fațadă împotriva acestui flagel, prin unele locuri comercializarea de substanțe halucinogene se legalizează, un om ametit de stupefiante e doar mai

ușor de ținut în frâu. Ne-așteaptă timpuri de coșmar, domnule Dulce, ascultați ce vă spun! Mai mult ca odinioară alții gândesc în locul nostru. Câteva sute de oameni și câteva mii de acoliți ai lor au drept de viață și de moarte asupra a șapte miliarde. Dacă dumneavoastră și alții ca dumneavoastră îi acceptă pe acești scelerați și farsori să ne controleze mințile, vă faceți părtași la cea mai monstruoasă crimă împotriva umanității: interdicția de a mai gândi. Ăsta e adevăratul sfârșit al vremurilor, când *homo sapiens* se va transforma, într-adevăr, într-o simplă unealtă vorbitoare, în slujba Marelui Înșelător.

— Marele înșelător?

— Da. Inamicul dintotdeauna al lui Dumnezeu. Cunoaște tertipuri machiavelice, le perfecționează, inventează altele noi…

— Dar Cel de Sus ne-a dat o tablă de legi – nu face asta, nu face ailaltă… Ne-a lăsat numeroase alte învățături. Ar fi destul să le respectăm.

Ca un *Appendix Probi* divin, gândi Petru – să nu ucizi, să nu furi, să nu poftești casa aproapelui tău…

— Dumnezeu n-are un comportament despotic. În bunătatea Lui ne-a lăsat și libertatea de a alege între Bine și Rău, liberul arbitru. Marele înșelător profită de el și-l atrage în tabăra lui pe cei slabi și ignoranți. Posedă un excepțional dar de a-i convinge, are mijloace parșive de a-și racola noi și noi prozeliți. După aceea, îi conduce ca un dictator.

Discursul pătimaș al celuilalt nu-l scoase pe uriașul tolănit confortabil în fotoliu din calmul său obișnuit. Ce-l priveau pe el elucubrațiile astea despre Putere și despre Marele înșelător? Când se cufunda în lectura unui roman se muta într-un univers guvernat de alte reguli, fără nicio tangență cu zbaterile oamenilor, trăirile personajelor îl impresionau mult mai mult, acolo totul avea un sens, cum spunea John le Carré, venit în literatură din lumea spionajului știa el ce știa.

Înainte, însă, de a răspunde și a-și manifesta scepticismul față de cele auzite mai ronțăi câteva alune – dintr-odată i se făcuse foame. Nu îndrăzni să ceară ceva mai consistent.

— Nu vă supărați, îmi cer mii de scuze pentru întrebările nedelicate, dar dumneavoastră sunteți un om

bogat. Cum de nu vă convin aranjamentele sociale de azi? De ce vă pasă și de ceilalți?

Necunoscutul ezită puțin înainte de a-i răspunde, era rândul lui la confesional.

— Da, bune întrebări… Vedeți, eu am fost extrem de sărac, am avut o copilărie amară, dar n-are rost să mă lamentez intrând și în alte amănunte legate de biografia mea. Am visat să am avere pentru a deveni liber. Da, sunt un om avut. Am proprietăți, mașini, cărți, tablouri. Dar libertatea bazată pe bani e o fantasmă. În urmă cu mai bine de un deceniu am trăit o întâmplare teribilă care m-a schimbat total și mi-a arătat ce iluzorie e bogăția. A fost cea mai dureroasă experiență din viața mea. Ea mi-a deschis ochii, mi-a dezvăluit cât de neputincioși suntem în fața sforarilor care ne mânuiesc ca pe niște marionete, locotenenții fideli ai Marelui Înșelător. Se uită la noi ca la niște păpuși și se prăpădesc de râs, ne socotesc de o idioțenie incurabilă. Ne distribuie în roluri mărunte, de trepăduși, pe care le vom interpreta cu stoicism toată viața, rezervându-și-le lor pe cele principale. Cum spuneam, de la întâmplarea aia nenorocită nu mai sunt interesat numai de persoana mea, îmi pasă și de soarta celorlalți, nu poți fi cu adevărat liber dacă nu sunt liberi și ceilalți. De-atunci visez la clipa în care voi putea avea încredere în cei din fruntea bucatelor – o șleahtă de ticăloși e acum în capul mesei. Pentru asta, domnule Dulce, oamenii de valoare din umbră, cei nebăgați în seamă, anonimii ca dumneavoastră trebuie să vină în față și să se facă auziți, să-i mături pe șnapanii cocoțați în cele mai confortabile jilțuri, să dea cu ei de-a azvârlita…

Petru abia se stăpâni să nu râdă – el în capul mesei? Haida-de, bună glumă!

— E prea târziu pentru mine, onorabile domn, sunt prea bătrân, și deloc interesat să fiu smuls din liniștea mea și propulsat pe o altă cale. Doar de dragul discuției vă pun, cu umilință, încă niște întrebări, ultimele: dacă odată ajunși în fruntea bucatelor, cum ziceți dumneavoastră, oamenii din umbră, neștiuții, anonimii, cei considerați cu suflete curate și de caracter vor deveni, ca printr-o vrajă, și ei ca și cei de dinaintea lor, poate chiar mai canalii? Nu cumva ADN-ul umanității este de vină, din moment ce din zorii nașterii ei și până

astăzi se perpetuează aceeași stare de lucruri? Asta nu vă pune pe gânduri? Oare nu cumva Puterea corupe și murdărește pe oricine gustă din ea? Ei? Ce ziceți? Am dreptate?

Trupul necunoscutului se chirci în fotoliu, ca și cum acesta ar fi primit o lovitură în moalele capului.

— Atunci chiar că nu mai e nimic de făcut înseamnă că orice zbatere de a schimba lucrurile e o iluzie și omenirea n-are nevoie, de fapt de această operație radicală, fiind mult mai fericită să trăiască în minciună și manipulare, la bunul plac al Marelui Înșelător. Într-un fel, e de înțeles, e mai comod să lași altuia responsabilitatea destinului tău, și să te bați cu cărți, în loc să le citești.

Necunoscutul rămase tăcut cu ochii pe jumătate închiși. Arăta obosit dezamăgit și învins. Lui Petru i se făcu milă de el și căută câteva cuvinte consolatoare, ar fi trebuit să-și muște limba înainte de a-i pune întrebările care îl marcaseră atât de profund.

N-avu timp să le rostească. Bărbatul în jiletcă verde se învioră dintr-odată, alungându-și ca prin farmec gândurile negre. Era precum un actor care după ce interpretase un monolog grav trebuia să intre într-o altă stare, de bună dispoziție, de exuberanță. Se părea că îi venise o idee și nu știa cum s-o formuleze și s-o comunice celuilalt. Șovăia, și asta părea curios la un om obișnuit probabil să comande și să fie ascultat fără crâcnire de către ceilalți. Îl aștepta pe Igor să dispară după ce adusese pe un platou plăcințele cu brânză și cornulețe cu nucă, din care fostul bibliotecar se servi imediat, fără să mai aștepte vreo invitație.

În cele din urmă, necunoscutul își luă inima-n dinți.

— Vedeți, eu sunt proprietarul unei insule…

Petru îl privi fără pic de emoție, de parcă ar fi întâlnit toată ziua posesori de pământuri înconjurate de apă. Oboseala începuse să-i joace feste – i se părea că fața gazdei sale se schimonosea, ba se alungea, ba se lățea, în ochi îi sclipeau câteodată luminițe batjocoritoare, și devenea ba mai mic de statură, ba mai înalt, auzindu-l chicotind ca un saltimbanc într-o arenă de circ. Exact astfel de metamorfoze descria cu încântare Bulgakov în *Maestrul și Margareta.* Când Woland, specialist în magie neagră, și asistenții săi –

scamatorul Fagot, uriașul motan vorbitor Behemoth cu falnice mustăți de cavalerist și Azazello care își schimba la iuțeală înfățișarea – organizau un spectacol, participanții la el asistau înfiorați la abrogarea legilor realului, în locul lor instaurându-se altele, din sfera fantasticului, care permiteau obiectelor să zboare prin aer, oamenilor să li se smulgă capetele și să li se monteze la loc, unii dintre ei trezindu-se într-o clipă la mari depărtări de locuințele lor.

Ca să-și alunge vedeniile provocate de surmenaj și pentru a nu se mai crede în atmosfera burlescă a unui carnaval, mai ceru câțiva stropi de rom – se simțea ghiftuit după ce aproape că golise în viteză platoul, era clar, cu o seară înainte nu mâncase nimic, iar în ziua asta plină de peripeții luase în gură doar o bucățică dintr-un covrig, mai bine n-ar fi luat-o, l-a iritat și mai tare în gât.

Necunoscutul îl servi imediat și continuă să povestească, din ce în ce mai precipitat, ca un profesor presat de timp în fața studenților dintr-un amfiteatru.

— Pe insula asta e o casă. Într-o vreme am locuit în ea. De foarte mulți ani n-am mai călcat pe-acolo, din anumite motive, care n-au legătură cu discuția noastră. Din când în când, oameni de-ai mei se duc să dea cu aspiratorul, să șteargă praful, să verifice starea instalațiilor electrice și sanitare, să ia proviziile vechi de prin frigidere și să le înlocuiască cu altele proaspete… În permanență casa trebuie să poată fi locuită, pentru momentul în care mă voi hotărî să mă duc din nou acolo. Chiar acum o săptămână a fost o echipă pe insulă și a avut grijă să pună totul în ordine. E drept, n-au avut timp să lucreze și în exterior – vreau să fac niște schimbări și e nevoie de prezența mea. Acum totul e lăsat cam în paragină.

Petru se uita întrebător la el. Nu înțelegea de ce i se împărtășeau toate aceste chestiuni administrative. Efortul de a urmări vorbele celuilalt îl obosea peste măsură. Mai luă câteva alune doar ca să aibă o ocupație și să-și alunge somnolența.

— În casa aceea e o bibliotecă… Nu știu câte volume sunt acolo… sunt multe, nu câte are Umberto Eco, dar nu-s puține.

— Câte cărți are Eco?

— Vreo 50.000.

— Oho! N-am știut.

Petru deveni visător închipuindu-și cum arată biblioteca faimosului italian.

— Am nevoie de un catalog al acestor cărți, de un inventar complet al lor. Am nevoie de cineva care să le pună în ordine… acum e un talmeș-balmeș de parcă le-ar fi răvășit o furtună. Am nevoie de un specialist… Domnule Petru Dulce, n-ați vrea să fiți dumneavoastră specialistul acesta? Aș fi onorat! V-aș recompensa regește. Ați și lucra, ați și petrece o vacanță de vis.

Petru! Mai ai încă o șansă. Refuză! Prefă-te că n-ai auzit nimic! Prefă-te că te-a luat somnul. Sau înșfacă-ți hainele și îmbracă-le, așa jilave cum sunt, și fugi acasă mâncând pământul! Ceva nu-i în regulă cu individul care ți-a oferit plăcințele și rom, ivirea lui în calea ta ne-a luat pe neașteptate, nici noi nu știm ce hram poartă, mai bine te-ai feri de el, tovărășia lui poate fi toxică, sulfuroasă…

Ei, aș! Picoteala de care fusese cuprins dispăruse subit. I se oferise posibilitatea de a scăpa dintr-un oraș cu o atmosferă apăsătoare, unde se înmulțeau semnele dezinteresului față de cărți, unde bibliotecile se desființau, librăriile semănau cu niște depozite de vrafuri de hârtie fără cumpărători, iar în locul anticariatelor, vestite odinioară, apăreau parfumerii, n-avea de gând să dea cu piciorul la șansa asta care îi apăruse în cale tocmai într-un moment de mare cumpănă.

— Dacă doriți o aranjare după Clasificarea Zecimală Universală e o muncă sisifică pentru un singur om, oricât de harnic ar fi el. Evident, dacă e vorba de multe volume.

— Despre asta e vorba. Și n-are importanță cât timp durează. Dar vă dați seama? O să aveți o casă întreagă la dispoziție. După orele de lucru veți putea citi relaxat într-un șezlong, pe terasă, sau într-un fotoliu în salon, și nu într-o bucătărie unde miroase a prăjeli, sau pur și simplu v-ați odihni întins pe nisipul plajei.

Ochii lui Petru scânteiară plini de interes.

— Și pe insula asta nu e nimeni?

— Veți fi singur și nu vă va lipsi nimic. Aveți acolo de toate – hrană, apă, medicamente… Este totuși un

inconvenient n-am instalat telefon, iar celularele n-au semnal.

— Nici n-am telefon mobil.

— Și mai e ceva – există un generator de curent electric. Din când în când trebuie să umblați la el, pentru alimentarea cu motorină – o să găsiți un set de instrucțiuni foarte limpezi, și un copil le-ar putea înțelege. Sunt și niște panouri solare. La astea nu trebuie să umblați.

Musafirul dădu din mână, ca și cum ar fi alungat o muscă.

— Nici nu m-aș pricepe.

— Săptămânal va trece pe deasupra insulei un elicopter. Dacă v-ați terminat treaba, dacă v-ați plictisit, sau dacă v-ați îmbolnăvit, este suficient să arborați un steag pe catargul de pe terasă – era într-o vreme un steag pe-acolo, nu știu dacă nu s-a rătăcit. Dacă nu-l găsiți, puteți improviza unul dintr-un cearșaf. Elicopterul va coborî imediat și pilotul va afla care vă e dorința. Dar n-o să fiți singur pentru mult timp, n-o să aveți când să vă plictisiți, peste trei-patru săptămâni o să vin și eu. Nu pentru a afla cum stați cu lucrul, n-am de gând să vin în control, am deplină încredere în dumneavoastră, însă, după cum v-am spus, n-am mai fost acolo de multă, multă vreme, și am nevoie de odihnă într-un loc care mi-a fost drag, și unde să nu mă bată toată ziua lumea la cap, vreau să mă gândesc în liniște la ce vreau să fac în continuare, v-am spus, am în cap un proiect. Va fi un bun prilej de a ne continua interesanta discuție din seara asta. Nu vă ascund, mi-ați dat un imbold ca să-l realizez.

Petru izbucni în râs – râdea rareori, dar de data asta nu se putea abține.

— Formidabil! În ce moment a venit oferta asta senzațională!

Amfitrionul îl privi fără să priceapă nimic.

— În ce moment?

— Tocmai am rămas fără biblioteca de-acasă.

— Ce s-a întâmplat cu ea? A luat foc?

— O, nu! A fost vândută.

— Erați în pană de bani și ați vândut-o?

— Nu, nu de asta. Nu eu am vândut-o. S-o lăsăm baltă, e prea greu de explicat.

Celălalt nu insistă să afle detalii.

— Ce ziceți: v-ar interesa propunerea mea?

— Sună tentant, dar nu pot.

— De ce?

— Ce se întâmplă cu familia mea? Cine o să vadă de-ai mei? Cine-mi încasează pensia? Mă rog, asta nu e o problemă…

Interlocutorul lui izbucni în râs.

— Asta să vă fie singura grijă! Am oameni care vor veghea ca familia dumneavoastră să nu ducă lipsă de nimic. Ei? Ce ziceți? Batem palma? Mâine plecarea?

Petru îl privi ca picat din cer.

— Cum mâine? Fără să trec pe-acasă? Fără să-mi iau bagaje, niște haine de schimb? Fără să-mi iau rămas-bun?

— Familia va fi anunțată. Și o să aveți tot ce vă este necesar. A, mai trebuie să vă avertizez în legătură cu ceva: în vilă nu sunt computere. Prin urmare, n-o să aveți nici acces la internet.

— Nici nu știu să lucrez la computer. Însă mi-ar trebui o mașină de scris și panglici de rezervă.

— Sunt vreo două mașini în stare foarte bună. Și panglici. Și hârtie.

Petru era cuprins de o surescitare cum nu mai cunoscuse nicicând. El, care nu plecase niciodată din țară, o să aibă parte de o aventură uimitoare. „Fuir! Làbas fuir!” Își mai turnă singur în pahar și îl dădu imediat pe gât. Băutura i se părea acum de-a dreptul catifelată.

Deodată se dezumflă.

— Dar n-am pașaport, distinse domn!

— Aveți carte de identitate?

— E în haină.

— E destul. Și chiar dacă n-aveați, nu era o problemă.

Liniștit și în privința asta, se cuibări mai bine în fotoliu. Romul începuse să-și facă efectul. Și întâmplările de peste zi îl obosiseră peste măsură. Și conversația în timpul căreia rostise mai multe cuvinte decât rostea de obicei într-o săptămână. O discuție în care fuseseră dezbătute idei la care nu se gândise niciodată.

În curând adormi.

Exact atunci, în mod inexplicabil, clopotele din oraș răsunară din nou. De data asta nu mai era vorba de acele dangăte lipsite de armonie care te îndemnau să-ți acoperi urechile ca să nu le mai auzi. Acum toate răsunau la unison, interpretau aceeași partitură tulburătoare, avertizau, se tânguiau, prevesteau bucurii, inspirau solemnitate, de parcă de funiile lor trăgeau cu fervoare numai clopotari cu vechi state de serviciu, niște virtuozi pătrunși de importanța actului lor artistic, ageamiii de dimineață fiind trimiși să mai exerseze, înainte de a mai fi solicitați pentru o astfel de misie grea.

Petru ar fi fost încântat să le audă, dar nimic nu-l putea trezi din somnul lui adânc.

Dragă Petru, nu mai avem ce face cu tine. Tu ai ales o cale pe care n-ar fi trebuit să pășești niciodată. Te-ai lăsat ispitit de o perspectivă care îți va fi fatală. Cum de te-ai lăsat atras în cursă? A fost destul ca un ins cu care te-ai întâlnit pentru prima oară să-ți descrie o bibliotecă fabuloasă și tu imediat ai cedat. Ai uitat experiența scârboasă cu individul de la cinematograf pe care l-ai considerat un Binefăcător? Ce-ți garantează că de data asta n-o să ai parte tot de o deziluzie? De unde știi că n-ai dat ochi chiar cu Marele înșelător, oricât a tunat și a fulgerat împotriva acestuia? Oare înverșunarea aceasta n-ar fi trebuit să-ți pară suspectă?

Ai confundat o persoană reală cu una dintr-o carte, numai așa se explică de ce te-ai încins la vorbă, ai emis opinii și ai provocat o controversă, ai îndrugat verzi și uscate, tu care ești un mutălău în viața de toate zilele, ai stat la taclale cu bărbatul în jiletcă verde ca și cum te-ai fi întâlnit cu eroii din romane cu care obișnuiești să faci zilnic schimburi de păreri.

Când Diavolul vrea să ispitească pe cineva, adoptă un ton mieros și știe mai de dinainte ce să ofere ca să-l tenteze pe acela și să fie cât mai persuasiv, e pregătit, deține toate informațiile despre el, și are o logoree care te amețește. Desigur, dacă ți s-ar fi propus o veșnică tinerețe, averi inimaginabile, ai fi refuzat, domnule Petru Dulce, însă ideea de a fi suzeran, fie și temporar, peste mii de volume, ți-a întunecat judecata de bărbat cu minte de copil, ți-a anulat orice sistem de protecție și ai bătut palma, ai făcut târgul. Degeaba ai citit atâta, ai uitat că unele pacturi sunt pecetluite cu sânge. Ai ajuns

ca Sancho Panza, guvernator pe o insulă, nici măcar nu știi unde e situată, zăbăuc cum ești nu te-a dus capul să pui o întrebare elementară ca să-i afli poziția, să-i notezi coordonatele, să le comunici și altora, ca să-ți știe noua adresă de corespondență – dacă vrea să-ți expedieze cineva o scrisoare de maximă importanță? Ai grijă să nu devii, aidoma sărmanului scutier, ținta batjocurii tuturor…

Proprietarul insulei care poseda o bibliotecă în care domnea harababura îl privi câteva clipe, aproape cu duioșie, dar și cu neliniște, ca și cum ar fi regretat propunerea pe care i-o făcuse, și acum era prea târziu ca să o retracteze cerându-și scuze. Părea aidoma unui comandant care tocmai trimisese o grupă de soldați în recunoaștere, neștiind dacă ei se vor mai întoarce teferi din misiune. Se întrebă dacă să-l lase acolo, sau sa-l cheme pe Igor să-l ducă împreună într-unul dintre dormitoare. Se hotărî să nu-l mai deranjeze, se cufundase într-un somn prea profund.

Părăsi încăperea închizând încet ușa în urma lui.

PARTEA A DOUA

„CE MAI FACI, ALBĂSTRELULE?”

Dacă am păstra comparația nașterii unui text cu nașterea Universului, – de ce n-am păstra-o, are suficientă plasticitate –, am putea preciza, fără a comite vreo eroare, că am ajuns în punctul în care, în vidul înghețat, s-au format și răspândit cele mai multe obiecte cosmice, migrând în toate direcțiile, în sus, în jos, la dreapta, la stânga, determinări arbitrare, în Cosmos nu există astfel de coordonate, după cum nu există nici o margine de care, la un moment dat, să se izbească, adunându-se acolo claie peste grămadă, așa cum se strâng aluviunile de pe un râu atunci când întâlnesc un baraj. În treacăt fie zis, fără nici o legătură cu veridica noastră relatare, toate deplasările aștrilor, ciocnirile dintre ei, aparițiile și disparițiile lor produc un zgomot colosal, din fericire inaudibil de către pământeni, deoarece coliziunile astea au loc la distanțe de ani-lumină. Numai cu o aparatură extrem de sofisticată se percepe o rumoare, un huruit al maselor stelare în expansiune, ca scârțâitul unei osii neunse la o căruță, sau ca fâșâitul unor automobile pe asfaltul ud, totuși, muzica sferelor e o legendă, o invenție grațioasă a poeților, cuvântul potrivit e vacarm.

Prin urmare, ne aflăm cam la jumătatea poveștii noastre, și-l vedem pe eroul nostru imprudent stând pe o plajă și uitându-se aiurit după elicopterul care l-a adus aici, depunându-l ca pe un bagaj, aidoma genților aflate la picioarele lui, și luându-și apoi zborul.

Își aducea aminte vag cum s-a petrecut descinderea în acest teritoriu străin.

S-a trezit, ca de obicei, la ora 6, și i-a luat ceva timp ca să se dumirească de ce se află îmbrăcat într-un halat de bună calitate, cu o monogramă aurie, imposibil de descifrat, așezat într-un fotoliu comod dintr-o casă necunoscută. Imediat Igor i-a adus hainele, curate și călcate. Fără să rostească o vorbă, l-a îndemnat prin gesturi elocvente să se ducă la baie, să se refrișeze, și apoi să se îmbrace. Când a revenit de sub duș, pe o tavă așezată pe o măsuță îl aștepta micul dejun – ochiuri,

bacon, crenvurști, roșii, castraveți tăiați în felii subțiri, pâine prăjită, un bol cu cereale cu lapte, unt, dulceață, miere, cafea. De-abia s-a atins de aceste produse îmbietoare, manifestând interes mai ales pentru cafeaua preparată la ibric – „o cafeluță la domnu' Petru?", cu o zi înainte băuse doar ceai, a, nu, și un excelent rom jamaican, totuși cam tare.

La ora 7 a apărut și amfitrionul. Acum era îmbrăcat în niște blugi și cu un tricou negru pe care era inscripționat cu litere roșii cuvântul LIVED – marca fabricii producătoare? Numele vreunei echipe notorii – nu și pentru Petru!? După ce l-a întrebat cum a dormit și cum se mai simte, întrebări pe care le-ar pune oricine e cât de cât politicos, l-a anunțat cu entuziasm nereținut că totul e pregătit.

— Pregătit pentru ce?, a întrebat nedumerit Petru, ațintindu-l cu ochi aburiți încă de somn, în care nu se citea, însă, nicio urmă de prefăcătorie – nu mai avea temperatură, dar încă nu-și revenise complet, îl mai deranja o ușoară amețeală și mișcările nu-i erau foarte sigure, în unele momente vedea totul ca prin ceață, și înțelesul unor cuvinte îi scăpa, poate că abuzase de amețitoarea și excelenta băutură din Jamaica.

Necunoscutul l-a privit surprins, nu se aștepta la o astfel de reacție deconcertantă, care punea sub semnul întrebării planul croit cam în pripă și în care el personal își punea mari nădejdi, dovadă fiind urgentarea preparativelor de plecare în delegație a noului său angajat.

— Ați uitat ce-am vorbit aseară? Mi-ați promis să mă ajutați cu aranjatul cărților în biblioteca din casa pe care o am pe o insulă. Sper din tot sufletul să nu vă fi răzgândit. Mi-am legat mari speranțe de dumneavoastră. Mi-ați dat impresia unui om de cuvânt.

Spre cinstea lui, Petru a reușit să nu pară speriat de rapiditatea trecerii de la decizie la faptă.

— Prin urmare, n-a fost o glumă?

— De foarte mulți ani nu prea mi-a ars de glumă.

De-abia acum bibliotecarul reangajat fără carte de muncă a simțit o sfârșeală, o secătuire a forțelor, și s-a așezat din nou în fotoliu. Încăperea începuse să se învârtă cu el, obiectele din jur căpătaseră contururi tremurate, chipul Necunoscutului își modifica din nou

trăsăturile, parcă magul Woland și-ar fi făcut din nou apariția și ar fi oferit un spectacol la matineu. Să-i fi fost strecurat ceva în micul dejun din care abia ciugulise, ar fi trebuit să-i acorde mai multă atenție, cu o zi înainte se hrănise doar cu plăcințele, cornulețe, sticksuri și alune, sau era vorba de neobișnuința sa de a mânca dimineața, chiar și ceva frugal – mai mult ca sigur asta era explicația, cum să pui sub acuzație o gazdă atât de ospitalieră, bănuind-o de intenții subversive, chiar dacă încuraja munca la negru? Mă rog, nu știm nimic despre asta, nu se negociase niciun salariu, nu se specificase dacă se vor achita contribuțiile la sănătate, pensie și șomaj, de altfel trebuia studiat ce se plătește din toate acestea în cazul unui pensionar reangajat, dacă se mai plătește ceva, și care e baza de impozitare. Se rostiseră doar cuvinte vagi despre recompense regești – oare acestea sunt scutite de taxe? –, se oferise cazare și masă, la cât s-ar fi ridicat ele ca bani nu se poate contabiliza încă, dar nu trebuie să uităm și de perspectiva petrecerii unei vacanțe într-un loc presupus mirific, or, pentru asta, chiar nu se avansase nicio sumă, va trebui dat un telefon la o agenție de turism, pentru a afla cât costă un sejur pe o insulă, garantat costă al naibii de scump.

Fără să se sinchisească prea mult de starea precară în care se afla noul său salariat, Necunoscutul l-a chemat pe Igor. Amândoi l-au ridicat pe Petru ținându-l de subsuori și l-au dus cu destulă dificultate în garaj, urcându-l într-una dintre cele două limuzine pe care le văzuse seara – SUV-ul dispăruse, cineva trebuia să aibă grijă și de el, frumușelul, ducându-l la o spălătorie auto, să-i redea strălucirea din fabrică. Bărbatul luat pe sus nu schiță niciun gest de protest, i se părea că visează, așa că închise ochii și se lăsă purtat ca în transă, scena semănând mai mult cu o arestare fără împotrivire decât cu debutul unei călătorii spre un Tărâm al Făgăduinței.

Mașina a ajuns la aeroportul de la marginea orașului, dar n-a oprit în parcarea arhiplină, a rulat în continuare spre o gheretă vopsită în roșu și alb. După ce Igor le-a șoptit câteva vorbe unor paznici în uniforme negre, cu ochelari de soare negri, cu bocanci negri cu talpa groasă, s-a ridicat instantaneu o barieră și limuzina a înaintat câteva sute de metri în interiorul aeroportului, până la un mic avion care aștepta cu motoarele pornite.

Necunoscutul a rămas în mașină, uitându-se impasibil la oaspetele de care se despărțea, nu tu o urare de „Drum bun”, nu tu o fluturare de mână, nimic nefiresc, angajatorii nu se bat pe burtă cu salariații, ei doar îi supraveghează să-și ducă sarcinile la bun sfârșit, le evaluează rezultatele și îi plătesc în funcție de performanțe. Igor l-a ajutat pe Petru să urce scara și l-a așezat pe un scaun, legându-i centura de siguranță, după ce a ajustat-o ca să-l cuprindă pe călătorul uriaș. După aceea a coborât rapid și ușa s-a închis la o comandă electrică. Singurul pasager al aeronavei a simțit cum aceasta începe de îndată să ruleze pe pistă, zgâlțâindu-se la denivelările din panglica de beton, dar n-a mai prins ridicarea ei în aer, fiindcă a adormit – să fi fost, totuși, ceva în cafea?

S-a trezit când un tinerel îmbrăcat în niște pantaloni negri și cu o bluză albă l-a scuturat ușor de umăr, făcându-i semn să coboare. Zadarnic a încercat să lege o conversație cu el în românește. Junele cu pistrui s-a mulțumit să-i zâmbească și să-l ajute să pășească pe treptele care-l readuceau pe pământ, ghidându-l apoi, ca pe un om aflat într-o stare avansată de ebrietate, spre un elicopter parcat în apropiere, cu palele elicelor deja în mișcare. Pistruiatul s-a dovedit din nou util, instalându-l pe scaunul de lângă pilot – a urmat o nouă legare a unei centuri de siguranță, executată de data asta cu mișcări de expert, nu cum fuseseră cele ale rusului, încete și neîndemânatece. De-abia a apucat tinerelul să coboare și să se îndepărteze câțiva metri, ținându-și cu o mână șapca de fan al echipei „Chicago Bulls”, că aparatul s-a și ridicat vibrând în aer, o gânganie uriașă, avântată cu zgomot spre cerul senin, fără turbulențe atmosferice.

Din nou a încercat Petru să capete răspunsuri la întrebările sale legitime, puse de data asta în mai multe limbi: „Unde suntem? Încotro ne îndreptăm? Cât facem până acolo?” Omul cu casca pe cap se mulțumise doar să se uite la cadranele de la bord și să mânuiască manșa, vorbind în engleză doar cu turnul de control, despre coordonate, altitudine, direcția vântului și alți parametri de neînțeles pentru un profan.

Cât zburaseră? Petru ațipise din nou și, pentru prima oară în viața lui, pierduse noțiunea timpului, de-acum încolo i-ar fi trebuit un ceas la mână, dar n-avea

nici bani și nici de unde să și-l procure. Când se trezise, nu mai știa să aproximeze ce oră e, nu mai știa nici dacă e duminică sau luni, nici data din calendar.

Debarcat. Aruncat ca o valiză din pântecele unui avion într-un cărucior de bagaje pe care nu-l manevrează nimeni. Dezorientat. Posibil obiectul unei farse. Încă una în viața sa.

Pe prima n-avea s-o uite niciodată.

Avea cinci ani și era la țară, la Mama Clara. La ea se strângeau verile și alți copii, ai rudelor din sat, dar și alții, de prin vecini. Curtea largă le îngăduia să se joace de-a v-ați ascunselea, leapșa, șotron, țurca, să bată mingea. Sache Dulca îi alunga de câte ori îi vedea, îi suduia și arunca după ei cu bolovani de țărână, cu bucăți de lemn, cu ce nimerea, dar el nu prea stătea pe-acasă, așa că joaca n-avea de suferit.

Micul Petru se împiedica în picioarele celor mai mari, încercând să participe și el la vânzoleala care dura de dimineața până seara.

Într-o bună zi se plictisiseră, începuseră să caute ceva nou, care să alunge monotonia, să-i distreze.

Cuiva îi venise o idee: ce-ar fi dacă ne-am face cadouri? În fiecare zi să sărbătorim pe cineva. Luni pe Ionuț, marți pe Ralu, miercuri pe Anișoara, joi pe Sile, vineri pe Nelu, sâmbătă pe Gelu, duminică pe Petru…

Toți bătuseră din palme încântați…

Cel mai entuziasmat fusese Petru. I se păruse că zilele trec prea încet până duminică.

În ziua în care trebuia să-și primească și el cadoul, se trezise dis-de-dimineață, se spălase până la brâu și-și pusese cele mai bune hăinuțe pe care le avea, niște pantalonași scurți, cu bretele, și o cămășuță albă. Apoi se puse pe așteptat. Oare ce avea să primească?

În celelalte zile fuseseră cadouri minunate – păpuși, o minge de cârpă, bile colorate… Cel mai mare dintre ei, Nelu, primise un fluier de metal, ca al arbitrilor – tare mândru mai devenise de-atunci, trecea pe uliți și sufla în el încontinuu, stârnind câinii.

În sfârșit, alaiul copiilor pătrunsese în curte. Pășeau solemn, ca la o ceremonie de gală. În fruntea lor, Nelu purta cu infinite precauții un cub strălucitor, învelit într-o poleială de un galben de-ți lua ochii, pe care i-l întinse lui Petru înclinându-se ușor.

Acesta se fâstâcise, nu se așteptase la așa ceva, era un cadou uriaș, cum nu mai primise.

— Hai, desfă-l, vezi ce e înăuntru, îl îndemnase Nelu.

Petru desprinsese cu grijă foița de staniol și se pomenise ținând în mâini o cutie de carton nu prea curată. Ce conta? Asta găsiseră copiii, important era cadoul.

Se auziseră strigăte:

— Ridică-i capacul! Ridică-i capacul!

Petru era roșu de emoție. Oare ce era înăuntru? Ceva nemaipomenit!

Înăuntru, însă, era o altă cutie. O scoase și pe aceasta. Era și mai murdară ca prima.

— Ridică-i capacul! Ridică-i capacul!

Încă o cutie. Și înăuntrul ei – o alta. Din ce în ce mai mici și mai neaspectuoase. Tăvălite parcă dinadins prin noroi.

— Hai, nu te mai codi! Nu vrei să-ți vezi cadoul?

Ultima cutie avea cu siguranță ceva în ea, se auzea cum un obiect se izbește de pereții ei când o înclinai în dreapta, în stânga. Copiii își țineau răsuflarea și îl priveau surescitați. Unii își mușcau buzele, ca să nu izbucnească în râs.

— Hai!

Îi ridicase și acesteia capacul. Mâinile îi tremurau de emoție. Începuseră să-i tremure și mai tare după ce se uită înăuntru.

Pe fundul cutiei se afla o balegă uscată.

Copiii porniseră să râdă în hohote, se prinseseră într-o horă în jurul lui, fuduli nevoie mare de inventivitatea lor deșucheată. El rămăsese descumpănit numai o clipă. Lăsase cutia jos, lângă celelalte, ridicase din praf foița de staniol și începuse s-o netezească.

— O, ce grozav! Mulțumesc. N-am avut niciodată o poleială atât de mare și de frumoasă.

Se dusese în casă, ca să-și pună bine comoara. N-avea de împărțit cu nimeni nimic. Îi iertase pe toți. Așa cum avea să-i ierte și pe alții, de-a lungul vieții, până și pe nenorocitul ăla de pedofil.

Ceilalți încremeniseră sub soarele dogoritor. Nu tu țipete, nu tu bocete? Spectacolul fusese ratat. Se

împrăștiaseră dezamăgiți pe la casele lor. Nu mai veniseră niciodată în curtea largă…

Elicopterul dispăruse demult. Nu se mai zărea nimic pe cerul fără nori. Era singur.

Debarcat. Aruncat ca o valiză din pântecele unui avion într-un cărucior de bagaje pe care nu-l manevrează nimeni. Dezorientat. Posibil obiectul unei farse. Încă una în viața sa.

Ca să se încurajeze, se închipui în postura unui zeu civilizator, coborât printre pământeni pentru a le împărtăși din cunoștințele lui fabuloase, menite să le îngăduie un trai mai îmbelșugat. O astfel de credință în venirea unui emisar binevoitor al Cerului le facilitase spaniolilor supunerea a numeroși băștinași din Lumea Nouă. Totul fusese, însă, o iluzie, o confuzie, o mistificare grosolană, un *qui pro quo*, cel așteptat cu inima deschisă nu sosise cu gânduri pașnice, nu adusese cu el metode de a crește calitatea vieții unor oameni cu o filosofie, totuși, sofisticată, dimpotrivă, făcuse să curgă râuri de sânge, conchistadorii fiind puși doar pe jafuri pentru a-și rotunji averea personală și a umple cu aur vistieriile regilor și reginelor care le finanțaseră călătoriile și deloc preocupați de prosperitatea unor localnici înfricoșați de răpăiala puștilor, de bubuiturile tunurilor și de cai, animale necunoscute celor care se închinau lui Quetzalcoatl.

Coborât din cer ca un zeu, dar neașteptat de nimeni.

Se uită jur-împrejur, sperând să descopere un reper cunoscut. În copilărie fusese cu părinții de câteva ori la mare, dar culoarea apei care se întindea în fața ochilor lui nu aducea cu cenușiul trist al mării în care se bălăcise atunci. Era de un albastru ireal și de o limpezime de cleștar. Un vânt blând îi ondula suprafața pustie.

Culoarea aceasta îi aduse aminte de ceva la care nu se mai gândise de multă vreme…

La un moment dat, Cosmin și Aliseia ajunseseră la o școală din Sibiu, oraș în care mama lui Petru a tras o spaimă cumplită, către sfârșitul lui septembrie 1944, dacă deznodământul întâmplării ar fi fost tragic, Petru n-ar mai fi fost eroul nostru, n-ar mai fi văzut lumina zilei, până la nașterea lui având să mai treacă vreo câțiva ani.

Aliseia se dusese la clinica Facultății de Medicină pentru un consult. După ce a ieșit din clinică s-a urcat în

tramvai ca să vină acasă. În urma ei s-au suit și doi ostași sovietici – o urmăriseră pe stradă, dar nu-i văzuse, bântuiau mulți prin oraș în zilele acelea. Îndată i-au pus automatele în piept, spunându-i pe rusește că este arestată fiindcă este nemțoaică – de unde și până unde, nemții fugiseră cu coada între picioare, era clar, pierduseră războiul, dar în zonă rămăseseră mulți sași, unii îi primiseră cu bucurie, nici ăștia nu erau bine văzuți de către armata aflată pe urmele hitleriștilor.

Era ușor de confundat cu o nemțoaică, avea un păr galben-auriu de toată frumusețea și ochii de un albastru pe care îl puteai zări doar deasupra munților, în dimineți senine.

Aliseia s-a speriat, cu militarii care ocupaseră țara nu era bine să te pui, dacă le cășuna pe tine, una-două îți luau bijuteriile, ceasul – „davai ceas" era o vorbă care deseori se auzea, circula și un cuplet al unui mare comediant, „a fost greu cu *der, die, das,* dar mai greu cu *davai ceas"*. Dacă te împotriveai și făceai scandal, te luau pe sus și te-aruncau în lagăr, mai scăpai de-acolo după mulți ani, dacă mai scăpai.

Mama lui Petru a avut curajul să-i înfrunte pe cei doi militari care trăsneau a băutură de la o poștă.

— Eu sunt româncă, sunt învățătoare, soțul meu este român, ce-aveți cu mine?

Rușii însă o țineau morțiș pe-a lor, că nu-i româncă, e nemțoaică și trebuie să meargă cu ei. Nu se poate ști ce aveau de gând cu ea, s-o ducă într-un ungher și s-o violeze, sau s-o închidă într-un lagăr, sau și una și alta.

Călătorii rămăseseră înmărmuriți, își plecaseră capetele, unii în picioare, alții pe scaune, tramvaiul se apropia de o stație, în curând Aliseia avea să fie dată jos și dusă cine știe unde, dar nimeni nu îndrăznea să-i ia apărarea.

Deodată, un bărbat în vârstă, distins, bine îmbrăcat, cu ochelari, s-a ridicat de pe scaun și a strigat:

— Oameni buni, eu sunt profesorul doctor Iuliu Hațieganu și afirm cu toată tăria că doamna are dreptate, este româncă, spune adevărul. Se cunoaște după felul corect în care vorbește românește. Mai mult, o cunosc, e pacienta mea. Nu știe nimeni rusește ca să le explice soldaților că fac o mare greșeală?

La auzul acestei intervenții, unul dintre ostași și-a retras automatul din pieptul femeii care tremura de frică, i-a spus și celuilalt să facă la fel și, într-o românească aproape fără accent, a țipat cu furie:

— Să-ți vopsești ochii, fire-ai a dracului!

Aliseia nu și-a vopsit ochii, era o recomandare prostească, iar când era mic, Petru o întreba adeseori: „Ce mai faci, albăstrelule?”, nebăgând de seamă că și ochii lui aveau aceeași culoare, abia mai târziu aflând în ce cumpănă s-a aflat mama lui din pricina acestei culori…

Plaja era destul de îngustă, cu nisip mai fin decât cel pe care îl folosise odinioară la înălțarea unor castele de basm. Stânci colțuroase o mărgineau într-o parte și alta. N-avea mai mult de două sute de metri în lungime. Poate nici atât.

I se făcuse cald. Balonzaidul era complet nepotrivit pentru o astfel de zi și într-un astfel de loc. Ar fi trebuit să acopere cu el cărțile lăsate în ploaie de pe taraba aia din centrul orașului, pe lângă care trecuse cu o seară înainte, ca întotdeauna nu avusese prezență de spirit să facă o faptă bună, nu-i dăduse prin cap nici măcar să intre în librăria aia unde aștepta răbdător scriitorul, ce era dacă i-ar fi cumpărat o carte și i-ar fi cerut un autograf? L-ar fi făcut fericit, l-ar fi îndemnat să se așeze în continuare cu încredere la masa de scris.

Își scoase balonzaidul, îl împături și-l puse deasupra uneia dintre genți. Mai înainte însă se cotrobăise prin buzunare, descoperind cu stupoare resturile covrigului nemâncat. Se întărise ca piatra. Îl lăsă să cadă în nisip – poate vreo pasăre va reuși să-l ciugulească, sau va atrage atenția unor furnici. Igor a dat cu siguranță de el când a curățat balonzaidul – ce-o fi zis la vederea lui? S-o fi mulțumit să rostească un simplu *Boje moi*?

Își aduse aminte de câinele costeliv care îl însoțise pe stradă. Dacă n-ar fi avut mintea în altă parte, lui ar fi trebuit să i-l dea, atunci covrigul mai era încă bun de mâncat.

Nu știa unde-i era pălăria. O uitase în elicopter? În avion? În casa Necunoscutului? Sau o lăsase la bibliotecă?

De când coborâse pe plajă începuse să se simtă mai bine. Parcă locul unde păşise îi oferise o energie miraculoasă, care îi alungase vertijurile şi răceala. Era în continuare confuz, nu pricepea cu exactitate care e tâlcul sosirii lui aici, dar sângele i se pusese vioi în mişcare, căpătase exuberanţă în gesturi şi de pe ochi i se luase ceaţa care îi acoperise în ultimele ore.

Îşi luă privirea de la mare şi se uită în spatele lui. Văzu un dâmb stâncos, cu pantă lină, cam de două sute de metri înălţime, poate ceva mai mult, acoperit de tufişuri lăsate să crească în neorânduială. Din loc în loc erau pomi şi copaci. Nu se zărea nicio casă.

Din nou îl cuprinse neliniştea. Unde fusese abandonat? Să fi greşit pilotul locul de aterizare? Necunoscutul să-şi fi bătut joc de el? Nici măcar nu-i ştia numele. Şi dacă i l-ar fi ştiut, la ce l-ar fi ajutat? Şi-ar fi dat în judecată angajatorul? Unde s-ar fi judecat procesul? Ar fi obţinut câştig de cauză?

Totul se desfăşurase repede, mult prea repede, şi-l luase pe nepregătite.

Miji ochii şi de-abia atunci zări o potecă acoperită de bălării şi străjuită de tufişuri. Urca molcom spre culme, cotind printre ele. Pilotul elicopterului îi indicase cu mâna să urmeze direcţia asta, dar era încă buimac şi nu-l luase în seamă, sau nu-i înţelesese semnul.

Transpirase, era mai cald decât în locul de unde venise, însă nu-şi scoase şi haina. Înşfăcă cele două genţi şi o luă spre creastă. Atent să nu se împiedice de pietre, rătăci cărarea şi se pomeni din nou pe nisipul unde se întipăriseră urmele lui. Lăsă genţile jos şi se odihni câteva clipe. Marea continua să fie liniştită, de-abia se auzea un clipocit când apa ajungea la ţărm şi apoi se retrăgea.

O luă din nou în sus, de data asta cu ochii în patru ca să nu se mai lase înşelat de şerpuirile drumului. Curând se convinse că mergea în direcţia bună. Pe măsură ce urca începeau să se ivească, printre tufişuri, contururile unei case. De-abia când ajunse la capătul potecii reuşi s-o vadă în întregime.

Era foarte mare, dar n-avea un aspect spectaculos. De fapt, nici nu se gândise la ea închipuindu-şi-o într-un anume fel, de pildă ca pe un palat dintr-o poveste, căţărat pe munte, inaccesibil, inexpugnabil, deasupra

unei prăpăstii, astfel încât acum să fie eventual dezamăgit, pentru că nu vedea donjoane, ziduri crenelate, poduri cu lanțuri care noaptea se ridică și ziua sunt coborâte, steaguri fâlfâind pe turnulețe.

Era un gigantic patrulater din beton și sticlă, cum se construiesc pretutindeni în ultimii ani, fără complicate jocuri de forme agreabile pentru privitor, dar lipsite de funcționalitate. Semăna cu un bunker construit la suprafață, cu ziduri groase, cenușii, imposibil de străpuns, masiv și neprietenos ca un depozit. Avea parter și două etaje, poate și subsol. Ferestrele erau multe, mici, ca niște posturi de observație, unele cu geamuri colorate, într-o încercare zadarnică de a mai înveseli fațada. Vitraliile serveau aceluiași scop. Nu avea acoperiș. Un brâu dantelat te făcea să presupui existența unei terase. Treptele unei scări de marmură, ușor în curbă, cu balustrade din același material, duceau la o mică platformă unde era ușa de la intrare – monumentală, grea, din fier forjat. Nu se mai vedea nicio altă cale de acces, dacă nu cumva se mai afla vreuna în spate.

Petru mai zăbovi pe terenul din fața casei, acoperit cu un prundiș roșiatic. Pietricelele netezite de ploi păreau să aibă toate aceleași dimensiuni – o simplă iluzie optică. Privi în jos – printre arbori se zărea, cu intermitențe, strălucirea valurilor, pe care nu le despica niciun vapor. De aici păreau verzi. Se vedeau și porțiuni de plajă. Se uită din nou la clădire – în dreapta ei erau și niște panouri solare, înălțate pe un schelet metalic.

Amâna. Încă nu vroia să afle ce e înăuntru. Tergiversa de parcă ar fi presimțit o cursă. Era aidoma unui animal ademenit cu o halcă de carne pusă deasupra unei gropi acoperite cu nuiele fragile peste care s-a așternut un strat subțire de pământ. Un singur pas greșit și fiara flămândă se prăbușea, înfigându-se în pari ascuțiți.

Oare ce făceau Axinia și fetele? Elena ajunsese la bibliotecă? Neștiind pe ce meridian poposise, n-avea cum să afle care e diferența de fus orar între orașul părăsit cu atâta lipsă de prevedere și acest țărm scăldat de o mare de azur.

Oftă resemnat, luă din nou gențile – erau grele chiar și pentru un bărbat cu puterea lui – și urcă treptele

până la intrare. Ajuns în fața ușii se opri descumpănit. Cum avea s-o descuie? Nu i se dăduse nicio cheie. O simplă omisiune? Dar dacă avea un sistem de alarmă? Alungă repede gândul ăsta – cine putea fi alertat într-o asemenea pustietate? Se uită mai atent la ușă – nu era nicio broască în care să poată fi introdusă o cheie.

În cele din urmă apăsă clanța și împinse ușa masivă care se deschise mai ușor decât ar fi crezut. Se pomeni într-un hol spațios, cu multe oglinzi pe pereți și câteva coloane de marmură care nu susțineau nimic, plasate acolo doar de decor. Pe jos erau întinse câteva covoare frumos colorate, peste parchetul care fusese probabil curățat și lustruit nu de multă vreme – într-adevăr, trecuse de curând echipa despre care i se vorbise și-și făcuse treaba cu osârdie, trebuia să ia aminte la acest model de îndeplinire exemplară a sarcinilor de serviciu, nu-l va acuza nimeni de concurență neloială dacă va fi și el la fel de riguros în ceea ce avea de făcut.

Se uită în sus și ameți. Pe plafon fuseseră pictate, în diverse culori, cercuri concentrice, multe cercuri concentrice, unele mai subțiri, altele mai îngroșate, creând un impresionant joc optic, privitorul având senzația că este absorbit, fără scăpare, într-un halucinant tunel al timpului, străbătut în viteză, fără a anticipa ce e la capătul lui.

Lăsă gențile să-i cadă din mâini. Își odihni privirea pe capitelurile coloanelor – dorice, ionice, corintice. El prefera simplitatea celor dorice, podoabele celorlalte le considera un semn de decadentism, de îndepărtare de la comandamentele constructorilor de altădată, mai interesați de durabilitatea lucrului ieșit din mâinile lor, decât de ornamente care să-ți fure ochiul.

Din hol puteai pătrunde în mai multe încăperi.

O luă la întâmplare pe o ușă și intră într-un salon cu suprafața unui teren de tenis. După înfățișarea exterioară a casei te-ai fi așteptat ca mobilierul să fie modern, de serie, dar scaunele, fotoliile, canapelele, mesele și măsuțele erau confecționate după gustul oamenilor din alte secole – unele sculptate cu migală, altele cu desene întortocheate, din materiale costisitoare, care astăzi nu se mai produceau decât la comandă. Comode. Elegante. Îmbinând forța cu impresia de fragilitate. Chiar și barul avea patină, aducea cu o piesă din vechime. Un șemineu

în care focul nu mai fusese de mult aprins. Vreo douăzeci de tablouri, de diverse dimensiuni, atârnau pe pereți. Autentice sau nu, pânzele erau realizate în maniera unor pictori din alte vremuri. Deodată, își aduse aminte de vorbele Necunoscutului: „Eu nu colecționez tablouri faimoase. Nu v-ascund, mi-aș putea permite, dar eu sunt fascinat de realizările pictorilor anonimi din alte vremuri. Puțin le-a lipsit s-ajungă și ei celebri, dar n-au ieșit în evidență, fiecare dintr-un alt motiv – unii n-au fost însetați de glorie, alții n-au găsit pe cineva care să-i finanțeze și să-i promoveze… Asta nu înseamnă că arta lor nu merită să fie respectată, prețuită. În plus, mie nu-mi place să admir ceea ce admiră o lume întreagă."

Prin urmare, și pânzele de aici erau autentice. Chiar dacă fuseseră realizate de pictori uitați, tot valorau o avere. Ele imortalizau domni în costume de curteni, doamne în rochii largi, cu pliuri, cu pălării cu panglici pe cap și cu multe bijuterii la gât și la încheieturile mâinilor, cu inele masive pe degete. Altele înfățișau copii la joacă, sau adânciți, chipurile, în lectura unor cărți, de fapt fiind mai interesați de cățelușii de la picioarele lor. Îi atraseră atenția și câteva tapiserii – reprezentau scene de vânătoare, cete vesele de nobili încordând arcuri cu săgeți multicolore și căutând să nimerească vulpi, urși, porci mistreți.

Risipite ici-colo, pe piedestale, tronau statuetele în marmură sau în bronz ale unor zei și zeițe, executate cu o mare grijă la detalii: Apolo, Atena, Afrodita, Poseidon… Aceeași acuratețe se vedea și în reprezentarea unor scene vestite din mitologie și din *Biblie* – Cronos îngurgitându-și copiii, Heracle în luptă cu leul din Nemeea, Moise prezentând Tablele de legi, David înfruntându-l pe Goliat – sau a unor conducători militari din Antichitate – Alexandru Macedon, Caesar, Octavian Augustus. Cu siguranță, și aceste lucrări aparțineau unor sculptori pe care doar istoricii artei îi mai evocau, din când în când, în disertațiile lor, ținute în fața unui auditoriu restrâns.

Sus, la îmbinarea dintre perete și tavan erau ornamente aurii, cu desene complicate, un amalgam de linii curbe, spiralate, drepte, elipsoidele, care nu se repetau, și, din loc în loc, ghirlande de frunze poleite cu cel mai prețios metal, iar dedesubtul lor, în câteva

basoreliefuri, se zăreau cete de îngeri bucălați care suflau în trompete. Întreaga stucatură era așa de încărcată încât privitorul se minuna cum de nu se desprinde din locul ei și nu se face fărâme pe podea.

Pe tavan erau pictate diferite divinități, din diverse religii, îmbrăcate în stofe albastre ca marea pe care o zărise. Cine avusese ideea de a-i aduna ca la un conclav, ca la o dezbatere de maximă urgență și importanță pe Vishnu, pe Amon-Ra, pe Buddha, pe Iisus, pe Mahomed și pe alți călăuzitori ai oamenilor, veneraţi în vechime, unii și în zilele noastre? Privind în sus, te apuca amețeala, asta și fusese intenția pictorului, de a crea un vârtej de trupuri plasate deasupra unor cetăți binecuvântate, a unor pustiuri cu oaze primitoare, a unor grădini cu pomi înfloriți, a unor oceane lipsite de pericole. Nimic amenințător pe chipurile acestor suzerani cu puteri inimaginabile, doar de aceea erau idolatrizați, totul era scăldat de lumină și exprima o fericire de Paradis, dând impresia instaurării unei armonii universale. Și totuși, dacă schimbai unghiul din care le contemplai, dintr-odată se modifica întreaga perspectivă, imaginile se distorsionau, se tulburau, amabilele peisaje deveneau sedii ale unor forțe ostile, ochii surâzători scrutau cu mânie, pumnii strânși prevesteau pedepse.

Un candelabru cu multe brațe împodobite cu frunze aurite amenința să smulgă plafonul sub greutatea lui.

Era o încăpere în care n-aveai cum să nu fii copleșit, barocul fusese utilizat la maximum, solicitat până la exagerare, printr-o prea mare încărcare cu obiecte, printr-o alăturare imposibilă de emisari din zone geografice diferite și ireconciliabili, într-o retorică plină de emfază, orgolioasă, greu de descifrat. Cele câteva vitralii pictate cu sfinți filtrau lumina cu parcimonie, o dirijau sub unghiuri special alese, contrazicând parcă legile opticii, astfel sporind și ele misterul.

O colecție de mesaje codate? Sau nu era nimic ininteligibil și doar lui, un vizitator lipsit de experiența ambianțelor opulente, i se părea a fi descins într-un cadru ambiguu, ciudat?

Și totuși, prea des întrezărea simboluri, unele știute de către toată lumea, altele absconse. Ce rost aveau într-o scenă din Antichitate triunghiul, compasul, echerul,

abia sesizabile, ascunse cu dibăcie în faldurile unei tunici? De ce apărea Uroborus – șarpele care își înghite coada, o reprezentare a nesfârșirii timpului – într-un peisaj bucolic? Sau Pentagramele, Ankh-urile – „crucile cu mâner” ale egiptenilor, semnificând viața veșnică? Iar discurile în care o parte era colorată în alb și alta în negru, nu puteau fi decât o reprezentare a lui Yin și Yang, forțele care țin Universul în echilibru. Care era locul lor într-un vitraliu cu sfinți?

Îi atrase atenția un drăcușor din teracotă de pe o etajeră. O caricatură, cu limba scoasă, rânjind satisfăcut de cornițele pe care le purta și de coada mai lungă decât trupul. Ținea într-o mână o furcă și nu arăta copleșit de zeitățile care se aflau în preajma lui.

Simțea din nou durerea de cap, aglomerarea de forme convexe și concave, cu o distribuție fără rigoare, fără o disciplină agreabilă pentru privitor, cu simboluri risipite alandala, imposibil de sesizat în totalitate, cu o tehnică a *trompe d'œil*-ului perfectă, îl năucise. Nu fusese în Khan el-Khalili, bazarul din Cairo, și nici în Marele Bazar din Istanbul, dar își închipuia că și acolo domnea același haos.

Măcar aici era liniște.

Se întoarse în hol și deschise o altă ușă, intrând de data asta într-o bucătărie cum nu-și închipuise vreodată că există, cu două frigidere mari, o ladă frigorifică precum catafalcul unui împărat, o masă de lucru în mijlocul încăperii, pe care se putea tranșa în voie carne, se puteau curăța și tăia legume, o plită electrică, un cuptor electric, alte două cu microunde, dulapuri în perete, o sumedenie de alte piese din lemn natur, cu multe sertare. Curios, se uită în câteva dintre ele: adăposteau linguri, furculițe, linguriță, cuțite, și alte ustensile a căror uzitare îi era străină, toate din argint, polonice, tăvi, cratițe, oale confecționate din materiale care nu-i erau cunoscute, probabil rezistente la temperaturi înalte. Totul strălucea de curățenie. Dacă ar fi trebuit să citească într-o astfel de ambianță, așa cum citea la el acasă, s-ar fi crezut în decorul somptuos al unui castel.

A treia, a patra și a cincea ușă pe care le deschise dădeau în apartamente destinate probabil celor care se ocupau cu gătitul, cu întreținerea casei și a

împrejurimilor sale. Păreau modeste în comparație cu încăperile văzute mai înainte, dar erau mai mari decât locuința sa și mobilate cu piese mult mai valoroase.

Nimeri și în sufragerie. O cercetă din prag. Nu vroia să mai riște un popas într-un cadru care să-i sporească durerile de cap. Dar, chiar și din acest loc, totul părea copleșitor.

În mijloc, o masă la care puteau să mănânce douăzeci de persoane. Solidă, fără a da impresia c-ar fi greoaie. Pe ea – cinci sfeșnice cu lumânări albe. Scaune cu spătarul înalt, cu un model frumos lucrat. Mai multe mese de servit, pe rotile. Ferestre la fel de mici, ca în salon. Pe pereți – tablouri executate după aceeași tehnică și cu același subiect, ca și în salon. Plafonul, împodobit cu ornamente aurii, susținea un candelabru cu șapte brațe. Și aici era un bar, cu multe sticle pe rafturi, și cu pahare atârnate cu gura în jos pe stativul de deasupra lui. Fresca de pe tavan era mai puțin pretențioasă, prezentând jocurile galante ale unor păstori și păstorițe, într-un cadru bucolic, vegheați de niște nimfe cam durdulii. Și, totuși, zeul Pan, ascuns parțial în niște tufișuri, strecura o notă de îngrijorare, afișând un zâmbet fals.

Din hol, o scară largă urca lin la etaj, o alta ducea la subsol. O luă, mai întâi, în jos. O ușă dădea într-o sală de forță, o alta într-o încăpere care adăpostea generatorul electric, iar a treia înlesnea pătrunderea într-o cămară. Pe jos, sau pe rafturi, aici se aflau cutii de conserve de legume, de carne, de pateuri, de mazăre și fasole, de pește de multe soiuri, borcane cu murături – castraveți, gogoșari, sticle cu ulei de măsline și de floarea-soarelui, sticle cu bulion, pungi cu făină, compoturi, cutii cu sucuri naturale, multe sticle cu apă plată și acidulată. Se afla și o colecție impresionantă de vinuri, din multe părți ale lumii, sticlele înclinate la un anumit unghi odihneau pe stelaje de lemn, precum și cutii care conțineau sticle de whisky, coniac, romuri, lichioruri. Necunoscutul nu mințise – cu alimentele din vilă cineva putea rezista multă vreme, fără să fie nevoit să facă dese curse de aprovizionare.

I se făcuse foame. Luă o conservă mare de hering în sos tomat și urcă în bucătărie. O desfăcu și mâncă direct din ea, stând în picioare. I se păru extraordinară la

gust. Pentru prima oară în viață folosi un tacâm de argint, pe care imediat după aceea îl spălă la chiuvetă, ca și cum ar fi comis un abuz utilizându-l. Bău și câteva pahare de suc rece – era o cutie în frigider. Spălă și paharul, îl șterse cu un prosop de hârtie, și-l puse la loc. La fel procedă și cu furculița. Cutiile în care fuseseră sucul și peștele le aruncă într-un coș de gunoi cu capac.

Întremat, își continuă inspecția urcând la etaj. La fiecare trei-patru trepte se opri pentru a admira tablourile atârnate pe perete. Erau portretele unor doamne care purtau veșminte cu multe podoabe, din alte vremuri, cu priviri ca de păsări de pradă, și ale unor domni cu peruci, foarte încântați de propria lor persoană. Oricât de anonimi ar fi fost pictorii cărora le pozaseră, aceștia dovedeau a fi avut o doză accentuată de umor și ironie, chiar de sarcasm.

Sus era un coridor uriaș care șerpuia prin întreg etajul, după o logică greu de înțeles de la bun început, uneori se intersecta cu el însuși, alteori se înfunda și trebuia să revii pentru a o lua în direcția bună, orice neatenție te costa, te rătăceai ca într-un labirint. Dacă n-ar fi semănat cu un râu cu multe meandre, ar fi adus aminte de coridoarele lungi din *L'Année dernière à Marienbad*. Gândindu-se la filmul pe care îl văzuse de vreo trei ori, în timp ce alții nu suportau să-l vadă în întregime nici măcar o dată, părăsind sălile de cinematograf plictisiți și comentând indignați, Petru avu o revelație. Acum știa de ce crezuse a-l mai fi întâlnit și într-o altă ocazie pe Necunoscut. Semăna leit cu personajul îmbrăcat în costum negru din film, ras sever, cu bărbia ascuțită, cu nasul drept, cu urechile lipite de craniu și sprâncenele bine desenate, care îi provoca la un joc misterios pe oaspeții din hotelul unde se desfășura acțiunea enigmatică. Întotdeauna câștiga – *Je gagne toujours* declara el chiar înainte de a începe orice confruntare, cu un glas lipsit de trufie, mai curând încărcat de tristețe, acea amărăciune a cuiva care nu-și găsește un adversar pe măsură. Necunoscutul avea exact aceeași voce, același chip, numai că arăta mai în vârstă.

Ca un navigator bucuros de a fi ajuns pe un tărâm inexistent pe vreo hartă, își continuă cu și mai mult elan explorarea.

„Hai cu mine, prietene Don Quijote, cavaler fără frică și fără prihană, nu te lăsa învins de boală, nu blestema cărțile, iubirea pentru ele te-a făcut nemuritor, îți vindeai pământurile pentru a cumpăra vreo hârțoagă cu scoarțe grele, ce superb!, ai suferit amarnic când ți-a fost arsă biblioteca, nu-i nimic, o să ai alta, cu și mai multe bucoavne, cu învelitori și mai meșteșugit lucrate, nu le socoti niște dușmani care te-au amăgit, nu te tămădui de nebunia ta sfântă, rogu-te, lasă gândurile negre, hai cu mine să cercetăm aceste locuri enigmatice, fii sprijinul meu, eu o să fiu sprijinul tău, deși un alt scutier mai vrednic decât Sancho Panza n-ai să găsești!”

Altădată, invocarea lui Don Quijote i-ar fi umplut inima de bucurie, l-ar fi propulsat în al nouălea cer. Acum îi suna fals, ca și cum ar fi rostit-o în virtutea obișnuinței, fără nicio vibrație, fără participare sufletească. Oboseala, numai ea putea provoca o astfel de impresie dezastruoasă și descurajantă, da, da, oboseala…

Covoarele de pe jos înăbușeau zgomotul pașilor, oricât de apăsat ar fi călcat. Și aici multe oglinzi pe pereți – la ornamentele de pe ramele lor migăliseră meșteri iscusiți, cu fantezie bogată. Unele dintre ele deformau chipurile celor care se priveau – oricât de multe am ști noi, povestitorii, nu cunoaștem reacțiile unor frumoase dornice să-și aranjeze părul, văzându-se slute în chip grotesc, deoarece gazda își permisese o glumă amplasând astfel de obiecte cauzatoare de surprize. Poate au fost țipete, poate s-au strecurat și blesteme printre dinți. Păstrăm tăcere în legătură cu faptele pe care nu le știm, n-avem răgaz să pornim o anchetă în legătură cu ele.

Din zece în zece metri, statui în mărime naturală – de data asta era vorba despre cavaleri medievali anonimi, surprinși în poziții de luptă, în mâini cu săbii, halebarde, sulițe, arcuri, contribuiau la crearea unui cadru amenințător. Petru nici nu se sinchisi de potențialele primejdii, îi luă ca repere ca să se poată orienta, și, în curând, știu ce cale să aleagă pentru a nu mai străbate aceleași locuri în van. Pe suporturi trainice erau expuse și câteva armuri complete, veritabile – vizitatorul se uimi ce statură mică aveau oamenii odinioară.

Din loc în loc, câte un refugiu – un intrând în semicerc, cu fotolii și canapele, pentru cei obosiți de străbaterea unui coridor atât de lung, sau descumpăniți de linia lui sinuoasă. Lampadarele asigurau intimitate cu lumina lor discretă oricui ar fi poposit în aceste separeuri. Pe tije aurite atârnau draperii grele. Dacă le trăgeai, dincolo de ele dădeai de perete. False erau și unele uși – le deschideai zadarnic, nu era nicio încăpere în spatele lor. Dacă arhitectul care proiectase casa lucrase sub îndrumarea Necunoscutului, însemna că stăpânul locului avea o minte extrem de întortocheată, sau o propensiune remarcabilă pentru mistificare. Asta ne permitem s-o spunem noi, povestitorii – lui Petru nu-i trecu prin cap o astfel de observație în legătură cu Binefăcătorul său, el aștepta surescitat întâlnirea cu biblioteca, profund nedumerit de ce nu dă mai repede de ea, el avea de îndeplinit o lucrare și trebuia să se apuce cât mai rapid de trudă, chiar dacă nu semnase niciun contract cu clauze penalizatoare.

Ușile din lemn sculptat dădeau în mai multe dormitoare, unul mai mare, pentru stăpânul casei, și altele mai mici, pentru oaspeți. Nu zăbovi mult în intimitatea lor, dar se minună de un pat uriaș, cu baldachin, în care riscai să te pierzi dacă îl foloseai fără a avea un bun simț al orientării.

Draperii în spatele cărora nu era nimic, uși false, oglinzi care deformau, galerii care nu duceau nicăieri, arcade pe sub care nu puteai trece… Și o înspăimântătoare aglomerare de obiecte eteroclite. Fiecare detaliu ascundea un secret. Nimic nu era sigur.

Al doilea etaj era *open space* – expresia îi venise în minte instantaneu, întâlnise termenul într-o revistă de arhitectură care-i căzuse întâmplător sub ochi. În sfârșit, ajunsese la locul lui de muncă! Pereții erau aproape toți acoperiți de rafturi cu cărți. Erau mii și mii – ar fi evaluat biblioteca la aproape 30 000 de volume, mai multe decât văzuse în orice altă casă, i-ar fi plăcut să-i facă o vizită și lui Eco, să-i admire și acestuia agoniseala de cărți, nici o șansă, nu e prea primitor, e și sarcastic, până și pe Borges l-a încondeiat în *Numele trandafirului.* Din loc în loc, între corpurile de bibliotecă erau lăsate spații libere, pe perete fiind fixate tablouri – de data asta numai peisaje –, sau atârnate tapiserii. Ca și

celelalte lucrări de artă pe care le văzuse până acum, evocau aceleași timpuri apuse. Nimeni n-ar mai fi pictat astăzi cascade spumegând, corăbii pe mare surprinse de furtună, lacuri înconjurate de sălcii. Pentru a ajunge la volumele așezate mai sus exista o scară din metal – chiar și ea un rafinat obiect de artă.

Rafturile erau simple, dar lucrate cu dichis, dintr-un lemn capabil să suporte greutăți mari. Erau de diverse dimensiuni, potrivite și pentru cărțile de format obișnuit, dar și pentru albume de artă. Dacă i s-ar fi cerut părerea, după ce s-ar fi scuzat de îndrăzneală, Petru ar fi reproșat marea risipă de material și de spațiu.

Se aflau și aici canapele și fotolii comode, scaune, măsuțe rotunde, dreptunghiulare și un birou minunat, cu picioare modelate în forma labelor de leu, pe care se afla o lampă cu picior de porțelan și cu un abajur confecționat din mătase. Nu lipseau nici aici plantele puse în vase mari – amână pentru altă dată aflarea modului în care erau udate chiar și în absența stăpânului.

Nici plafonul cu amorași nu-l încântă prea mult, l-ar fi socotit mai potrivit pentru dormitoarele de jos.

Ce-l apucase? Numai niște neamuri proaste comentează acid între ele ce-au văzut într-o casă unde au fost invitați și s-au ospătat – „Câtă lipsă de gust, dragă! Unde-or fi găsit draperii de culoare mov?”, „Ca să nu mai vorbim de mobilă! Masa aia era de-a dreptul oribilă, parcă picioarele i le-ar fi sculptat un orb.”, „La banii lor își puteau permite ceva mai de soi, dar de, ce poți să ceri unor oameni fără cultură?”

Dacă unele obiecte de mobilier erau în mod evident ieșite din mâinile unor meșteri contemporani, altele purtau amprenta timpului, cu toată recondiționarea la care fuseseră supuse.

Frenezia îl cuprinse imediat. Începu să cerceteze modul de dispunere a cărților pe rafturi. Erau în mai multe limbi, unele și în română, cele mai multe de beletristică, dar și albume de artă, enciclopedii, jurnale de călătorie, memorialistică, filosofie, istorii ale literaturii, ale muzicii, teatrului, cinematografiei, dicționare bilingve, tratate științifice. Te făceau să presupui existența cuiva însetat să asimileze cunoștințe din cât mai multe domenii – strădanie zadarnică, nici măcar Pico della Mirandola nu reușise să le acumuleze

în totalitate, iar pe vremea lui orizontul cunoașterii era mult mai limitat, astăzi, dacă îi dăm crezare genialului fizician Stephen Hawking, punând una lângă alta cărțile și publicațiile noi care apar, ar trebui să te miști cu 150 kilometri pe oră ca să ții pasul cu capătul stivei.

Prin urmare, cine avea nevoie de lucrări de numismatică, arheologie, teologie, astronomie, economie, psihanaliză, adunate aici ca într-o bibliotecă publică? Ce era cu aceste cataloage de la saloane auto și târguri de motociclete – răsfoindu-le se familiariză cu numele unor mărci de agregate care îi pricinuiseră nopți de calvar.

În bibliotecă domnea un haos total. Nu era nicio logică în așezarea volumelor. Un spirit capricios le zburătăcise care încotro. În plus, pe jos mai erau cutii din care cărțile nu fuseseră scoase, iar altele zăceau pe covor, claie peste grămadă. Cu siguranță, echipei care făcuse curățenie i se interzisese să miște ceva aici, atunci când șterse praful.

Se așeză într-un fotoliu și începu să se gândească.

Oare cine era Necunoscutul stăpân peste atâtea cărți? Un scriitor? Imposibil. N-ar fi putut agonisi din scris atâtea proprietăți – printre care o insulă!

Era vreunul dintre miliardarii care apăruseră după căderea comunismului, îmbogățit din vânzarea de focoase nucleare și arme, din comerț cu fier vechi, sau intrat în afaceri spectaculoase cu droguri? Dar profilul unui astfel de tip uman nu se potrivea cu cel al unui ins însetat de cultură. Pentru asta i-ar fi trebuit timp. Nu-l vedea trăind în recluziune și parcurgând cărți după cărți, meditând asupra lor, acumulând o cultură enciclopedică. Desigur, arăta ca un om rafinat și școlit, însă preocuparea lui de bază era producerea de bani.

Achiziționase cărțile pentru a-și impresiona oaspeții? Era la fel de greu de crezut. Anturajul pe care l-ar fi avut era interesat de mărimea conturilor în bancă, nu de scrierile unor indivizi care uneori făcuseră foamea, murind în mizerie.

Sau biblioteca asta aparținea altcuiva?

Chiar dacă aruncase cărților doar o privire fugară, ceva îi dădea de gândit.

Merita să facă o verificare.

Luă la întâmplare volume din rafturi și se uită la anul de apariție. Cele mai multe fuseseră tipărite în secolul XX, dar și cu un secol-două mai înainte. Nu descoperi niciuna din secolul XXI, fără a avea o certitudine în acest sens, ar fi trebuit să se uite la toate cărțile, ar fi durat mult.

Își aduse aminte de cele de pe jos și din cutii – erau mai puține și, deci, mai ușor de controlat. Puteau fi socotite ca ultime achiziții, din moment ce nu fuseseră puse în rafturi.

Timp de o oră cu asta se îndeletnici. Cea mai recentă era apărută în 1995.

Era ca și cum în acel an se întâmplase ceva care stinsese pasiunea pentru lectură a nesățiosului cititor de până atunci, astfel încât nu-l mai interesau noutățile propuse de edituri.

Curios! Foarte curios!

Se lăsase întunericul, așa că aprinse lumina. Un candelabru uriaș cu cristale și mai multe aplice plasate prin colțuri scoaseră din beznă încăperea. În mijlocul ei, tulburat de întrebări, Petru se simțea insignifiant și fără rost. Din spirit de economie, mai stinse din lumini și, dintr-odată, ambianța deveni și mai misterioasă.

Altădată s-ar fi apucat imediat de lucru. Nu și de data asta. Îl sleiseră întâmplările prin care trecuse în ultimele ore. Se simțea ca un astronaut nimerit pe o planetă despre care nu știa nimic și nimeni de la bază nu-l putea consilia, ar fi psalmodiat zadarnic celebrele vorbe *Houston, we have a problem*!

Îl mai intriga ceva: în aproape toate încăperile în care intrase erau ceasuri – de masă, de perete, pendule… Adevărate bijuterii, cu incrustații de sidef, cu cadrane de cristal, cu cifre și ace din argint, din aur, produse de orologerii faimoase. Ar fi trebuit să fie de o precizie fără cusur, însă toate încremeniseră la ora 9:25.

Ce însemna asta? O suspendare a timpului?

Totuși, de două ori pe zi arătau ora exactă… Se întâmpla ceva deosebit atunci?

O, Petru, te-am putea întreba: la ce oră ai intrat sâmbătă în bibliotecă și te-ai văzut cu Elena? Nu cumva era 9:25?

Nu te întrebăm, nu pentru că nu ne-ai auzi, ci pentru că tu nici n-ai băgat de seamă, când te-a

întâmpinat tânăra bibliotecară, cel puțin așa ni s-a părut, și nici n-are vreo importanță ora aceea, n-a fost decât o simplă coincidență, de care rămâne să ne mirăm numai noi, povestitorii, dacă am fi fost mai atenți am fi putut-o interpreta ca pe o prevestire a ceea ce avea să urmeze, dar noi nu știm să ghicim în cafea, în cărți, în bobi, nu știm să tălmăcim vise, nu descifrăm viitorul în mărunțaie de păsări sau animale, ca preoții din vechime, abia întrezărim câte ceva din ceea ce i s-a pregătit eroului nostru, nimic bun, din păcate…

Ceea ce făcu în continuare pur și simplu îl surprinse. Se repezi în bucătărie și luă de pe o etajeră o sticlă de vin roșu pe care o ochise de la venire. Îi scoase dopul cu un tirbușon de o formă cum nu mai văzuse, luă un pahar și urcă din nou scara, până la capătul ei. Într-adevăr, așa cum bănuise, acolo se afla o terasă, cu mai multe mese și scaune de plastic, cu șezlonguri fără perne – erau ele pe undeva, la adăpost de intemperii. Un catarg se înălța semeț spre cer.

Dacă ar fi avut vreo problemă, acolo ar fi trebuit să ridice un steag.

Acum, însă, n-avea niciun motiv să-l arboreze.

Își turnă un pahar și se apropie de brâul de piatră.

Era lună plină și lumina ei lăsa pe apa mării o urmă ca o cărare pe care ai fi putut păși în deplină siguranță. Își închipui viețuitoarele din adâncuri adăpostite printre alge, pe sub pietre sau în nisip, odihnindu-se pentru a face față unei noi zile care urma, la fel de plină de pericole ca și ziua care trecuse. I-ar fi plăcut să se audă zgomotul valurilor, ca în romanul Virginiei Woolf, dar până la el nu răzbătea decât corul obsedant și neîntrerupt al cicadelor și, din când în când, vaierul vreunei păsări.

Se așeză pe un scaun, își puse picioarele pe un altul, pe care îl trăsese în fața lui, și mai sorbi din pahar. Încă nu-și putea reveni. Făcuse un pact cu Diavolul, ca și Faust? Sau Binefăcătorul său era un ambasador al lui Dumnezeu? Cum de ajunsese să beneficieze de condițiile astea, la care nu visase niciodată? Era o răsplată venită din ceruri pentru pierderea bibliotecii?

La urma urmei, ce i se ceruse în schimb? Să pună în ordine fondul unei biblioteci particulare. Să-și folosească priceperile pe care le avea. Nu-și vânduse sufletul pentru o veșnică tinerețe, comori inestimabile

sau pentru a obține dragostea unor femei. Înțelegerea cu Necunoscutul semăna mai mult cu un contract de muncă din cadrul unei corporații, chiar dacă încă nu fusese perfectat, mai e timp, și de-abia după aceea poate fi consemnat în Registrul Electronic de Evidență a Salariaților, însă imediat, altfel se lasă cu amenzi usturătoare.

Dar de ce fusese ales tocmai el? Oricare alt bibliotecar ar fi fost la fel de îndreptățit să se bucure de o astfel de învestitură. Întâlnirea de pe stradă să nu fi fost întâmplătoare? Necunoscutul să-și fi pus oamenii să-l urmărească – pe Igor și pe mulți alții cărora le plătea serviciile, la negru sau cu contracte în regulă – și totul să fi fost o înscenare, pentru a-l trimite pe această bucată de stâncă? În ce scop? Să-l fi zărit în Piața unde niște smintiți se băteau cu cărți? Ce foloase trăgea încredințându-i o asemenea misiune? Să-l fi înduioșat tracasările prin care trecuse întreaga viață? Dar cum de le cunoștea?

Prea târziu, Petru, prea târziu te întrebi! Dumnezeu nu citește, el le știe pe toate, chiar înainte de a fi așternute pe hârtie. Prin urmare, nu te afli în biblioteca Lui.

În schimb Diavolul are nevoie să citească enorm, pentru a ține pasul cu adversarul pe care îl contestă și la a cărui putere râvnește de la începuturile lumii. Desigur, nu ești în reședința Marelui Înșelător, nu se deranjează pentru oricine, ci într-o sucursală condusă de către un servitor de-al său, un amploaiat oarecare, un conțopist cu mânecuțe lustruite, un înșelător având competențe restrânse – ia citește de la coadă la cap cuvântul inscripționat pe tricoul pe care Necunoscutul îl purta dimineață, și-ai să te dumirești de îndată la ce echipă joacă!

Era să scape paharul din mână.

DEVIL! Diavolul! Cum de nu-și dăduse seama? Ce trebuia să facă acum?

Un trișor îl trăsese pe sfoară. Și nu unul obișnuit.

Paharul pe care îl terminase de băut îl amețise. Nu se mai putea concentra. Îl lăsă pe o masă și în scurt timp adormi, în timp ce în ceruri stelele își continuau expansiunea spre fruntariile Universului, iar în adâncuri pești de toate formele și culorile, caracatițe, midii, pisici

de mare, moluște își adunau forțele pentru a întâmpina o nouă zi.

El, însă, avu parte de un coșmar, în care protagoniști erau părinții lui. De fapt, ceea ce visă se petrecuse în realitate, și revăzu totul ca și cum scena respectivă nimerise într-o buclă a timpului și se repeta obsesiv.

Noapte. În apartamentul lor din București, în care se mutaseră de curând, domnea o liniște deplină. Și Petru, și Cosmin, și Aliseia dormeau adânc. După ce Sache Dulca fusese găsit într-un șanț, cu gâtul rupt, aruncat din șa de un cal pe care urcase beat, Mama Clara vânduse pe te miri ce căsuța de la țară și pământul de acolo și stătea acum cu ei. În noaptea aceea, însă, nu era acasă, trebuia să-și facă niște analize și se internase într-un spital.

Deodată, se auziseră lovituri în ușă, cu pumnii, cu picioarele.

— În numele legii – deschideți!

Petru se trezise primul și rămăsese speriat și tremurând în pragul camerei sale, neștiind ce să facă. Cosmin apăruse și el și-i făcuse semn să rămână locului. Încă buimac de somn, tatăl se dusese împleticindu-se la ușă și o deschisese. Imediat în casă năvăliseră doi civili cu pistoale în mâini, însoțiți de trei milițieni. Îl trântiseră pe cimentul din hol și-i puseseră cătușele.

— Unde-i curva de nevastă-ta?

Aliseia încercase să-și pună un capot peste cămașa de noapte. N-apucase. Unul dintre milițieni o îmbrâncise lângă bărbatul ei, îi răsucise mâinile la spate și îi pusese și ei cătușe.

— Ce e? Ce s-a întâmplat?, bâiguise Cosmin.

Unul dintre civili îl lovise cu piciorul în burtă.

— Tacă-ți fleanca! Tâlharilor! Jefuiți țara!

Aliseia izbucnise în plâns.

Petru se repezise la ea, dar un milițian îl înșfăcase imediat, ducându-i mâinile la spate.

— N-o face pe eroul, gânganie!

Începuseră să cotrobăiască prin apartament. Căutaseră prin dulapuri, pe sub paturi, prin cămară… Spintecaseră perne, deschiseseră valize, smulseseră porțiuni mari de parchet. Controlaseră până și în bazinul de la WC.

— Unde-s banii?

— Care bani?

Civilul îi mai arsese lui Cosmin un vârf de pantof.

— Te faci că nu știi?

Mai urmase o lovitură, și mai puternică.

— Banii poporului, năpârcă! Banii muncitorilor și țăranilor!

Într-un târziu, dezamăgiți pentru că nu găsiseră ce căutau, civilii își descărcaseră nervii luându-i la bătaie pe cei doi de pe jos, zdrobindu-le oasele, umplându-i de sânge, înjurându-i în toate felurile. În tot acest timp, milițienii îl ținuseră de mâini pe Petru care se zbătuse și urlase ca din gură de șarpe.

În cele din urmă, Cosmin și Aliseia fuseseră ridicați și împinși în ghionturi afară din apartament. Trecând pe lângă Petru, civilii îi administraseră câte un dos de palmă.

— Pui de lele! Bagă la cap! Uite ce pățesc dușmanii poporului!

El începuse să tremure – nu, nu din nou! – simțind cum nu-și mai poate controla mișcările. Scăpat din mâinile zdravene ale milițienilor căzuse pe hol, zvârcolindu-se, gemând, văzând negru în fața ochilor, aiurând, auzind glasurile îngrijorate ale unor personaje din cărți, „Ce-i cu tine, ce-ai pățit? Ce-i cu brutele astea?”, nereușind să le răspundă, să-i liniștească, gura i se încleștase într-un rictus sălbatic, se forța să nu-și înghită limba, nu era nimeni să-i sară în ajutor, ca în alte dăți, când trecea prin astfel de episoade, bărbații în uniformă și civilii plecaseră, unul dintre ei rostind cu satisfacție și dispreț: „Ăsta și-a luat deja pedeapsa!”, asta fu ultima vorbă pe care o mai înțelesese, înainte de a se lăsa absorbit într-un vârtej de culori întunecate.

…Într-un târziu, încă ametit, sleit de puteri, se duse să închidă ușa lăsată vraiște, se uitase pe palier – niciun vecin nu ieșise din vreun apartament…

Fâlfâitul unor aripi mari îl trezi peste câteva ore. Aerul se răcise. Coșmarul îi accentuase proasta dispoziție. Ar fi vrut, totuși, să continue, pentru ca urmarea episodului să aibă loc tot în visul cumplit, când simțea durerea mai puțin acut decât atunci când era treaz.

Mama Clara renunțase și la analize, și la tratamentul care i s-ar fi recomandat. De cum aflase cele întâmplate, venise val-vârtej acasă, să aibă grijă de „băiet", să-i „ostoiască" suferințele.

N-o întrebase nimic despre părinții lui. Aflase singur de soarta lor, trăgând de limbă pe unul, pe altul.

O mașină a Băncii de Stat a Republicii Populare Române fusese jefuită. Ziua în amiaza mare. Dispăruseră peste 1.500.000 de lei – o sumă colosală pentru anul 1959, exorbitantă și-acum.

De-abia după două luni făptașii au fost prinși. Au fost torturați și au recunoscut totul.

La *hold-up* participaseră cinci bărbați și o femeie. Unul dintre bărbați petrecuse la familia Dulce seara de dinaintea atacului. Cosmin și Aliseia fuseseră considerați complici, tăinuitori ai sumei furate, conspiratori, hoți din bunurile muncitorilor și țăranilor.

Anchetatorii realizaseră o reconstituire a jafului, așa cum consideraseră ei că se produsese, și-i puseseră pe cei acuzați să-și interpreteze propriile roluri. În filmul realizat cu acea ocazie, Cosmin și Aliseia nu apăreau, fiind catalogați drept „plevușcă", numai „peștii mari" trebuiau arătați pe ecran și înfierați cu vehemență, cu mânie proletară, ca să știe harnicul popor muncitor din pricina cui trăia în lipsuri.

Petru îi iertase pe mulți în viața lui. Pe civilii și milițienii care îi bătuseră părinții n-avea să-i ierte niciodată. Nici pe anchetatorii care îi torturaseră până când semnaseră declarații în care mărturiseau participarea la jaf.

În adolescență, în tinerețe, în orice zi în care se gândise la ei, inventase noi și noi metode de a-i chinui. De vreo trei decenii, după ce citise *Omul cu șobolani* al lui Freud, se oprise la o singură metodă de tortură, descoperită în această lucrare. O pedeapsă orientală, în care victima înspăimântată era legată cu fața în jos și peste fese i se punea un vas în care se găseau șobolani. Animalele înnebunite căutau să scape, se încăierau între ele și, în cele din urmă, pătrundeau în anus, mușcând, sfâșiind țesuturi, provocând dureri îngrozitoare.

În noaptea aceea barbară, Petru retezase definitiv toate punțile care l-ar mai fi putut lega de lumea exterioară… Avea dreptate Don Quijote – universul

cărților îți oferea protecție, în vreme ce realitatea deseori o lua razna, smulsă brutal din țâțâni, oprimând și înfricoșând, bătându-și joc de destinele oamenilor – mult mai târziu citise opinii despre cei învinovățiți a fi atacat mașina Băncii de Stat, unii se îndoiau că făptașii fuseseră ei, serviseră doar ca paravan pentru cine știe ce acțiune tenebroasă, tertipurile la care recurge istoria au fost și au rămas inimaginabil de alambicate. Printre argumentele de care amatorii de teorii ale conspirației se foloseau era unul care, într-adevăr, dădea serios de gândit după proces, cei cinci bărbați fuseseră împușcați, dar trupurile lor nu fuseseră date familiilor îndurerate, ci fuseseră îngropate în cel mai mare secret, nimeni însă nu putea băga mâna în foc că aceștia nu trăiseră încă mulți ani, prin alte părți, sub acoperirea unor identități false, executând misiuni sub acoperire pentru statul român. Femeia care scăpase de gloanțele plutonului de execuție și fusese aruncată în închisoare, un semn de clemență de care se făcuse mult caz, își susținuse nevinovăția până în ultima clipă a vieții sale, toți condamnații fac la fel, cine stă să-i asculte, dar dacă erau adevărate spusele ei, și doar pentru a scăpa de tortură acceptase să recunoască participarea la o acțiune de care habar n-avea?

Plauzibilă era și altă variantă, cei șase fuseseră arestați și trimiși în fața unui complet de judecată numai pentru a ascunde incompetența unor anchetatori, capabili să frângă degete în uși, să bată cu bastoanele încarcerații în beciuri, dar prea puțin dotați în descoperirea unor indivizi certați cu legea. Având nevoie de niște țapi ispășitori pentru a se împăuna cu succese în lupta cu infracționalitatea, culeseseră câțiva evrei și, folosind mijloacele de constrângere de care dispuneau, îi siliseră să declare câte-n lună și-n stele, în speranța că vor scăpa de bătăi, autoritățile dând o dublă lovitură: și rezolvarea unui caz care n-avea alte șanse de soluționare, și atragerea atenției asupra manifestărilor dușmănoase din partea celor care frecventau sinagogi față de cuceririle revoluționare…

Atâta suferință, atâta durere…

Nu văzuse nicio scrumieră în toată casa, dar pe masa la care stătea se afla o cutie de chibrituri goală, probabil uitată de vreun fumător din echipa de curățenie.

Își aduse aminte de un joc din copilărie și încercă să-și alunge gândurile negre distrându-se cu el.

Cutia de chibrituri se punea la marginea mesei și, cu un bobârnac, trebuia s-o introduci în pahar. Uneori aceasta ateriza chiar pe marginea lui, atunci obțineai punctajul maxim.

După mai multe încercări ratate renunță – își pierduse antrenamentul, nu mai avea precizie, deși odinioară fusese un as la acest joc.

Uită să pună la loc dopul sticlei din care nu băuse decât un pahar și coborî în bibliotecă. Se ghemui pe o canapea – mai lată și mai lungă decât cea pe care dormea acasă – și adormi la loc, nu înainte de a-și spune că prima lui zi petrecută pe insulă fusese un fiasco.

Dragă Petru, ești tulburat de coșmarul pe care l-ai avut, de amintirea părinților tăi, așa că te luăm cu blândețe și te asigurăm că nu, nu ai dreptate, prima ta zi pe insulă n-a fost un eșec. În fond, la ce te-ai fi așteptat? La o rezolvare bătând din palme a misiunii tale? La ajutorul unor duhuri invocate prin frecarea unor lămpi? – sunt câteva cu desene frumoase printre obiectele aduse din Orient și aranjate în vitrinele din salon. Nu trebuia, mai întâi, să te acomodezi cu locurile, să pătrunzi în atmosfera lor, și abia după aceea să te apuci de lucru? E drept, această adaptare nu s-a terminat, mai ai multe de descoperit, și nu tot ce vei mai afla și vei trăi îți va face plăcere, chiar dacă n-ai s-ajungi să fii schingiuit ca nefericiții acuzați de acel furt de proporții.

Era amiază când Petru deschise din nou ochii. Nu mai dormise atât de mult din copilărie, semn că trupul său, viguros în aparență, acumulase o oboseală cumplită.

Își aduse aminte de gândurile lui de pe terasă. LIVED – DEVIL. DEVIL – LIVED. Ce prostii le mai trec prin cap oamenilor nedeprinși cu băutura, nimeriți într-un cadru neobișnuit!

Și totuși, ceva nu-l lăsa să fie liniștit, îi zgândărea sufletul, așa cum râcâi un ambalaj de pe o cutie: de când sosise pe insula asta începuse să-și aducă aminte o seamă de întâmplări la care nu se mai gândise sau le rememorase de puține ori, fiindcă fuseseră înfricoșătoare, se ferise cu strășnicie de a le retrăi, l-ar fi tulburat peste măsură, l-ar fi smuls din tihna lecturilor.

De două zile – de două sau mai multe? – era în aceleași haine, chiar dormise în ele – e drept, trecuseră de curând printr-o calificată operațiune de curățare, însă transpirase, gulerul cămășii cu siguranță se înnegrise, și chiar dacă n-ar fi fost murdar, nu purta o ținută potrivită pentru ceea ce avea de făcut. Ar fi vrut să îmbrace ceva mai ușor și mai comod, astfel încât să se miște cu mai multă agilitate și să aibă mai mult spor.

Se duse în camera de îmbrăcare de lângă dormitorul principal. Deschise, rând pe rând, dulapurile de acolo. Zeci de costume din stofă de bună calitate, sacouri mai subțiri sau mai groase, pantaloni de vară, ușori ca spuma laptelui sau dintr-un material mai gros, zeci și zeci de pantofi pentru toate ocaziile, șiruri de sandale, teancuri de cămăși cărora nu le fusese ruptă încă eticheta. Nimic, însă, nu i se potrivea bărbatului cu alură de boxer de categoria grea.

Își aduse aminte de genții pe care le lăsase în hol. Oare era ceva în ele de care se putea folosi? Ajunse cu greu la parter, rătăcind pe coridorul acela misterios de la etajul unu, pe care apucase din greșeală. În genți găsi și pantaloni, și bluze, și cămăși, și lenjerie de corp, și ciorapi, și două sacouri, și pantofi, și sandale, și papuci… Toate pe măsura lui. Erau până și periuțe și pastă de dinți.

La fundul uneia dintre genți dădu peste ceva care-l umplu de uimire: un costum. După etichetă – un Armani. Era frumos, de o croială elegantă, gris-fer. I-ar fi venit ca turnat. Ce să facă el cu o asemenea vestimentație? Unde să o poarte? Era oare o glumă a Necunoscutului sau, poate, a lui Igor? Cu siguranță, acesta din urmă a trebuit să umble în toiul nopții ca să le achiziționeze, folosindu-și relațiile pe care le avea la magazinele de îmbrăcăminte și încălțăminte și, ca să se răzbune, îl înzestrase și cu o piesă vestimentară inutilă și scumpă.

Avea să fie cald și azi, așa că îmbrăcă un pantalon de doc și o bluză albastră cu mâneci scurte, iar în picioare își trase niște sandale ușoare. Celorlalte obiecte de îmbrăcăminte le făcu loc într-un dulap.

Dorea să ajungă cât mai repede în bibliotecă. Poposi, totuși, mai întâi în bucătărie, unde se ospătă cu un ghiveci la borcan. Cu ocazia asta observă existența

unui aparat de copt pâine. Într-un sertar erau și instrucțiunile de folosire. Își propuse ca în zilele următoare să-i testeze performanțele – la subsol dăduse peste multe pachete cu făină.

Un alt gând nu-i dădea pace. În toată casa nu văzuse nimic care să ateste prezența unei femei. Începu să scotocească prin sertare, prin dulapuri, prin băi, în toate cotloanele, din subsol până pe terasă, dar nu descoperi nici măcar un ruj, sau o pudră, sau o cremă de mâini. În cele din urmă renunță să mai cotrobăiască, rușinat de cercetările lui.

Când ajunse la capătul căutărilor se înserа, iar el nu se apucase încă de lucru. Ronțăi în bucătărie niște biscuiți și după aceea urcă pe terasă unde îl aștepta sticla de vin.

Își spuse: Ce se-ntâmplă cu mine? Sunt plin de energie cum n-am mai fost din tinerețe, dar n-am chef să mut un pai. O fi de vină ambianța în care mă aflu?

De data asta luna era ascunsă de nori, numai câteodată un mănunchi de raze scăpa de sub pavăza lor și mătura suprafața mării ca un reflector. Aerul era sărat și tare, te amețea dacă îl trăgeai cu sete în piept. În curând i se făcu somn și se duse la culcare, după ce mai încercase zadarnic să introducă afurisita aia de cutie de chibrituri în pahar.

Sticla de vin rămase neatinsă, și tot fără dopul pus.

Se trezi mai devreme, dar nu la ora lui obișnuită. Bău o cafea, mâncă un croasant al cărui termen de valabilitate expira peste o lună și urcă în bibliotecă. Pe masa de lucru așeză o mașină de scris *Consul* în perfectă stare, găsită într-un colț sub o husă. Așa ceva avusese și el.

Își aminti de anii ’80, când trebuia să se prezinte în ianuarie la secția de miliție ca să dea teste la mașina lui. În cazul în care cineva ar fi multiplicat texte defăimătoare la adresa conducerii de partid și de stat, s-ar fi comparat probele și s-ar fi găsit mașina la care fuseseră bătute – fiecare cetățean trebuia să-și declare mașina de scris, se ținea o evidență strictă a lor, inclusiv a celor aparținând unor întreprinderi și instituții. Ca și oamenii, mașinile de scris au amprente care le individualizează – un „ț” mai tocit, un „a” mai cărnos,

un „ă” a cărui căciulă abia i se mai ghicește – din primul an Miliția alcătuise o colosală bază de date.

Într-o sălițăse înghesuiau câte zece inși și băteau la mașinile lor cu degetele înțepenite de frig, în vremurile acelea deseori apa înghețata în calorifere, se dezmorțeau doar în câteva zile de iarnă. Noroc că paragraful – același în fiecare an – ales dintr-un manual de socialism științific era scurt, anunțând ca iminentă prăbușirea capitalismului, aflat pe marginea prăpastiei, și victoria deplină a socialismului.

Lui Petru puțin îi păsa de prăbușirea capitalismului sau de victoria socialismului pe toate meridianele sau de orice altceva s-ar fi petrecut în întreaga lume – atentate, prăbușiri de aeronave, cutremure devastatoare. Era la vârsta când izolarea lui deja se desăvârșise, devenind un prizonier al cărților pe care le citea. Ce nu era în paginile parcurse cu febrilitate nu exista. Din pricina asta, orice dialog cu el era imposibil, dacă nu se referea la universul livresc. Nu era numai acel boicot al istoriei, despre care vorbise cineva. Era o totală înstrăinare de realitate, o repudiere a ei, ca și cum ar fi fost un balast rușinos.

O cutie de sub masă îl împiedica să-și întindă în voie picioarele. Se aplecă și o împinse sub un scaun. Din ea căzu o carte. O ridică și se uită pe copertă: *Copiii din Arbat* de Anatoli Rîbakov. O traducere din rusă apărută în 1992.

Titlul nu-i spunea nimic. În copilărie citise însă un alt roman al acestui autor: *Stiletul*, o narațiune despre vârsta candorilor, despre căutarea unor idealuri înalte, în care câțiva băieți de pe strada Arbat din Moscova se aventurează să descâlcească o poveste complicată cu dușmani neîmpăcați ai Sovietelor.

Deschise cartea și citi primele pagini. Lectura îl cuprinse imediat în capcana ei. Se mută într-un fotoliu, lângă o fereastră, și continuă să citească la fel de pasionat. Da, era vorba și de data asta despre Arbat și despre locuitorii lui. Eroii erau de-abia desprinși de copilărie, puteau fi chiar acei pionieri din *Stiletul,* ajunși acum comsomoliști. Însă nu mai era nimic îmbietor ca în romanul citit odinioară. Personajele își pierduseră naivitatea. Acum înțelegeau teroarea în care trăiseră și trăiau, într-un sistem infernal de umilire a omului ca să-l

ținută sub ascultare. Pentru instaurarea și menținerea climatului malefic se folosea orice metodă, la ordinele celui proslăvit ca părinte al popoarelor: suspiciunea, delațiunea, mărturia mincinoasă, plasa de intrigi, închisoarea, tortura, asasinatul.

Aprinse lumina, bău un pahar cu suc, mai bău unul, dar nu lăsă cartea din mână până când nu citi ultima propoziție: „Vin vremuri sumbre". De-abia atunci o închise zguduit și se duse mâhnit la culcare. Încă o dată cărțile pe care le adorase în copilărie primiseră o lovitură năprasnică: fuseseră cele mai mincinoase din câte citise vreodată.

Era trecut de miezul nopții și din nou nu făcuse nimic. De data asta nu mai avea, însă, mustrări de cuget.

La cafeaua de dimineață își întocmi un plan: cel mai bine era ca timp de câteva zile să cerceteze împrejurimile din jurul casei, să se familiarizeze cu ele, ca într-o călătorie inițiatică. Nu era firesc să nu știe unde se află. Și Necunoscutul l-ar fi înțeles dacă i-ar fi cerut aprobarea, părea să fie un angajator cumsecade, oferea și tichete de masă, mai rar unul ca el în ziua de azi, cei mai mulți își tratează subalternii ca pe niște sclavi, urlă la ei și-i penalizează pentru orice fleac.

Bănuise bine, în spate nu era nicio altă intrare. Cercetă curios zidurile clădirii: construcția data de câteva decenii, de asta și un profan ca el își dădea seama, după tencuiala căzută ici-colo, după urmele de mucegai… Asta putea să însemne că Necunoscutul cumpărase casa odată cu insula, și doar o mobilase și o decorase în interior, după o fantezie debordantă.

Dar dacă o cumpărase exact așa cum era și singura sa contribuție se referea la bibliotecă și pinacotecă?

Pentru a ajunge la înălțimea acoperită de o pădurice din spatele clădirii, apucă pe una dintre multele cărări năpădite de ierburi. Trebui să-și facă loc printre tufe de scaieți, printre înalte tije de cucută, prin mari aglomerări de maci sau ciuperci viu colorate. Ici-colo se zăreau măslini uscați, câte o boltă de viță-de-vie contorsionată ca după un incendiu, smochini fără viață, ca niște lucrări de Giacometti. Castanii nu înfloriseră, nici salcâmii, și nu dădeau semne că vor înflori prea curând. Câțiva plopi mlădioși străjuiau ca niște santinele care supravegheau marea până departe. Totul creștea la voia întâmplării, în

sălbăticie și neorânduială, natura nu suportă rigoarea și constrângerile, dacă o lași liberă își face de cap, ca și oamenii care de-abia așteaptă un prilej ca să nu respecte convențiile sociale, anarhia li se pare mai dulce.

Luase cu el un cuțit și-și confecționă un toiag dintr-o creangă găsită pe jos. Se sprijinea în el, dar și culca la pământ urzicile cu frunze pișcătoare. Fluturi planau deasupra unor flori fără miros, al căror nume nu-l știa. Roiuri de insecte îl însoțeau bâzâind nervoase, neobișnuite ca să fie deranjate în habitatul lor.

Mergea agale, când descoperea ceva interesant se oprea ca să-și mai tragă sufletul, aruncând priviri curioase jur-împrejur. De când nu mai ieșise din oraș? Decorul vegetal din parcuri, aranjat ca pentru o expoziție, nu semăna cu ceea ce vedea aici. De pe terasă auzise fâlfâit de aripi – însă nicăieri nu se vedea nicio pasăre.

Se gândi, din nou, la Axinia. Oare ce făcea? Cum primise vestea plecării lui? Își strânsese la piept gemenele, se văitase și blestemase? Își așteptase ginerele și croise cu acesta planuri de răzbunare? Mai vânduseră ceva?

Își aduse aminte de Arin Leuben și de pasiunea lui înflăcărată pentru romanticii germani, ei, domnu' Petru, n-or să mai existe scriitori ca Hauff, Heine, Hölderlin, Novalis, Hoffmann, Chamisso, soții Arnim, von Eichendorf, Tieck… Sunt feblețea mea, le-am declarat amor pentru vecie, în vremea lor aș fi vrut să trăiesc, să-i întâlnesc când se plimbă, să-i urmăresc cum discută înfierbântați prin taverne la o halbă de bere, să le-ascult părerile despre virtuțile visului și valențele lui magice, din păcate nu ne putem alege perioada în care să ne naștem și nici locul în care să trăim, mi-ar fi plăcut să locuiesc în Heidelberg, o minune de oraș, cu străzi înguste și pietruite cu bolovani de râu, cu case joase cu pereți groși, cu piețe mici, cutreierate de târgoveți gălăgioși, cu grădini publice unde să te lași pradă melancoliei, acolo să fi avut o mică afacere cu cărți, să fiu vizitat de studenții de la Universitate, de literați faimoși și de jurnaliști cu verb ascuțit, păcat, mare păcat că nu ne putem noi hotărî destinul, o cafeluță la domnu' Petru?, tare drag mi-ar fi fost să ți-o fi putut oferi în Heidelberg…

Absorbit de gânduri, rătăci drumul și se pomeni din nou în fața casei, pe prundișul roșiatic. Se frecă la ochi nedumerit. Parcă pășise prin coridorul acela întortocheat dinăuntru, menit să deruteze pe oricine vroia să-l străbată.

Își impuse să fie mai atent, să o lase mai ușor cu visătoriile, și o luă pe o altă potecă, folosindu-se în continuare de toiagul noduros.

În cele din urmă ajunse pe culmea cea mai înaltă și se uită jur-împrejur. Priveliștea era magnifică. Dacă ar fi fost după el, aici ar fi construit casa. Oriunde întorceai privirea zăreai întinderea de apă albastră. Dar și clădirea ar fi fost observată din depărtare și ar fi atras musafiri nepoftiți. Tocmai de aceea proprietarul o pitise în încâlceala de arbori și tufe de mai jos.

Insula asta era vârful unui lanț muntos scufundat în apele rezultate în urma unei încălziri bruște a planetei, care topiseră ghețarii de cine știe unde? Sau se ridicaseră din străfunduri, acum milioane de ani, șuvoaie de lavă incandescentă care, după răcire, luaseră forma de astăzi și, odată cu trecerea secolelor, mileniilor, semințe aduse de vânt se înfipseseră în sol, rodiseră, luând naștere o vegetație din ce în ce mai abundentă? Fusese vreodată locuită, înainte ca Necunoscutul s-o cumpere? Exclus, era prea mică pentru ca aici să se întemeieze vreo așezare oricât de modestă. Cel mult fusese un loc de popas pentru ambarcațiuni ale pescarilor. Ar fi fost potrivită și pentru niște pirați dornici să ascundă vreo comoară. *Comoara din insulă* – ce carte încântătoare!

Din locul în care se afla putea vedea terasa unde desfăcuse sticla cu vin – o uitase acolo, nu-i pusese dopul și conținutul se răsuflase cu siguranță, stând în bătaia razelor de soare. Privi în jos, în partea opusă. Peretele stâncos, acoperit pe alocuri cu licheni, era aproape vertical, doar un alpinist experimentat s-ar fi putut cățăra pe el. Dacă ar fi fost un război, versantul ăsta ar fi fost ușor de apărat. Și în Cele *40 de zile de pe Musa Dagh* de Franz Werfel erau versanți inexpugnabili.

Dar plaja era largă, mai mare decât cea pe care îl lăsase elicopterul – pe aceea o botezase Omaha, în amintirea altei debarcări, în Normandia, mai glorioasă decât a lui. Golful mușca și el mai mult din roca insulei,

astfel încât valurile erau domoale și orice apropiere a unui vas era lesnicioasă.

Urmări cu atenție cuprinsul mării: nicăieri nu se zărea niciun vapor, niciun iaht, nicio barcă. Oare unde se afla? Cât era până la cel mai apropiat pământ? Acum înțelegea mai bine ce simțise Robinson Crusoe după naufragiul lui. Sau, mai bine zis, Alexander Selkirk, prototipul personajului imaginat de Daniel Defoe. Se întrebă dacă nu cumva cititorii ar trebui să cunoască pe propria lor piele prin ce trec personajele. Nu, n-ar fi bine, asta le-ar micșora drastic numărul – și așa sunt din ce în ce mai puțini, iar unii dintre cei care pun mâna pe cărți le folosesc ca muniție în bătălii prin piețele orașelor.

La întoarcere coborî prin altă parte, zgâriindu-se în niște ciulini, iar urcând, iar coborând, încurcând iarăși drumul. În trecerea lui sperie câteva șopârle care se soreau pe lespezi netede de bazalt. Pentru ca excursia să-i fie și mai palpitantă, alunecă pe un petec de noroi din albia secată a unui pârâiaș și se rostogoli la vale într-un vacarm de pietre dislocate. Dar era fericit. Din copilărie nu mai hoinărise prin locuri atât de primejdioase și pline de farmec, julindu-și genunchii și coatele.

Clipă, rămâi că ești frumoasă!

Verweile doch! Du bist so schön!

Versurile din *Faust* îi aduseră aminte de ceasurile cu limbile încremenite la ora 9:25.

Marcau ele astfel un moment de maximă fericire în viața Necunoscutului?

Sau, dimpotrivă?

Nu cumva totul se lega de întâmplarea nenorocită despre care vorbise?

Urmărea curgerea lenește a unui nor care-și schimba rapid forma – arăta când ca un crocodil, când ca o caracatiță, așa că văzu de-abia în ultima clipă silueta care îi apăruse în față între niște trestii uscate. Înmărmuri – i se garantase că insula nu-i locuită. Strânse toiagul, gata să-l mânuiască dacă l-ar fi atacat cineva.

Ca și cum un vrăjitor ar fi făcut semn cu bagheta sa magică, totul încremeni pentru câteva clipe, ca într-un instantaneu fotografic: Petru rămase cu piciorul stâng ridicat, o libelulă se opri în aer, o buburuză nu-și mai

continuă drumul pe piatra pe care urca, frunzele pomilor nu se mai clintiră sub adierea vântului.

Nemișcare.

Liniște.

Apoi totul reveni la normal: Petru puse piciorul jos, libelula își continuă zborul, buburuza se grăbi să recupereze timpul pierdut, frunzele pomilor începură din nou să foșnească.

Se uită mai bine și inima îi veni la loc.

Silueta era statuia unui Minotaur apatic care veghea împrejurimile, sprijinit într-un ciomag.

În jurul lui – mai multe blocuri de marmură și de piatră. Mai erau și statuile unor zei și eroi din mitologie. Zăceau claie peste grămadă, făcuți bucăți, ca și cum sculptorul ar fi fost nemulțumit de ceea ce realizase și îi zdrobise cu barosul într-un moment de furie.

Sau poate că erau victimele Minotaurului.

Se sprijini de el ca să-și mai tragă sufletul și să alunge o muscă sâcâitoare. De-abia îl atinse – cel puțin așa îi păru lui – și totuși, statuia, menținută până atunci într-un echilibru fragil, se prăbuși cu zgomot la pământ.

Sări speriat într-o parte – puțin lipsise ca să nu fie prins sub ea.

Evaluă situația – statuia nu se ciobise, dar n-avea cum s-o mai pună la loc, ar fi fost nevoie de câțiva bărbați vânjoși ca s-o salte, niște hamali din port ar fi fost cei mai buni.

Și, totuși, nu era nevoie de o asemenea convocare de forțe. Doi oameni solizi o puteau ridica – statuia era goală pe dinăuntru, de aceea și căzuse atât de ușor.

Trebuia să-i notifice Necunoscutului întâmplarea imediat ce-l va întâlni, cerând, evident, o diminuare a salariului, care să sancționeze această neglijență în îndeplinirea serviciului, până la urmă se va ajunge cu siguranță la o conciliere, va renunța și la orice bonus trecut în contract.

Căzătura, care nu avusese consecințe nefericite, îi aduse aminte de o alta, de care uitase.

Avea vreo 35 de ani când îl invitaseră la sediul Bibliotecii de Stat, într-o cămăruță, erau trei – doi bărbați și o femeie –, pe ușa pe care intrase scria Comitetul de partid. Îl poftiseră să ia loc pe un scaun în fața unei mese acoperite cu pânză roșie la care stăteau,

toți cu fețe binevoitoare, destinși, zâmbitori, ce mai faceți tovarășe Dulce?, mulțumesc, bine.

Bărbații erau la costum și cravată, femeia purta un taior cu tăietură severă, avea buzele subțiri, un nas ascuțit, ochi mici, ea îl întrebase ce mai face, el îi răspunsese politicos mulțumesc, bine, și tot ea continuase să-l chestioneze.

— Cum merge treaba la bibliotecă?

Treaba mergea bine, cititori erau mulți, aprovizionarea cu carte se desfășura fără sincope, o reflectare corespunzătoare a unei producții editoriale bogate, azi se investește în cultură mai mult decât odinioară.

— Cam ce citesc tinerii?

Tinerii citeau în special beletristică, mai ales traduceri din scriitori la care o vreme nu avuseseră acces, țara cunoștea o oarecare deschidere, asta se reflecta și în cărțile care acum vedeau lumina tiparului, clasici ai literaturii universale, tragicii greci, scriitorii latini, Shakespeare, Fielding, Goldsmith, Balzac, Zola, Schiller, Rilke, Kafka, Pirandello, Thomas Mann, Feuchtwanger, Alberto Moravia, Italo Calvino, Nikos Kazantzakis, Pirandello. În mare vogă erau Michel Butor, Nathalie Sarraute, Georges Perec, Alain Robbe-Grillet… Promotorii *Noului roman* francez stârniseră multă vâlvă printre pasionații de carte din România, dornici să le cunoască stilul care dinamita convențiile prozei tradiționale, libertatea de expresie din cărțile lor părea un reflex al libertății de care se bucurau oamenii de pe alte meleaguri, spiritul lor de frondă era entuziasmant.

Evident, ultima observație n-o formulă cu glas tare.

Unul dintre cei doi bărbați – costumul plesnea pe el – intervenise și el în discuție.

— Recomandați cititorilor să nu-i uite pe autorii români! Doar avem și noi atâtea valori! Eminescu, Sadoveanu, Arghezi… și… ă… și…

Petru se angajase să țină cont de această recomandare judicioasă, era de acord cu ea, într-adevăr, mulți scriitori autohtoni meritau să fie citiți, unii dintre ei ar fi meritat Premiul Nobel, odată și odată va veni și vremea unui astfel de premiu, nimic nu-i încă pierdut,

trebuie doar să ne facem mai bine cunoscuți peste hotare.

Încântați, cei trei au exclamat într-un glas:

— Da! Da! Da!

De obicei neatent la ce-i iese pe gură, Petru se oprise la timp și nu pomenise de cazul lui Lucian Blaga care fusese propus de către intelectuali din străinătate pentru prestigioasa distincție, dar autoritățile de la București se opuseseră cu strășnicie și trăseseră sfori în culise ca nu cumva poetul, catalogat drept idealist, să fie încununat cu lauri, asta ar mai fi lipsit, ce-ar fi zis muncitorii și țăranii dornici să se regăsească zugrăviți cu autenticitate în opere despre viața în uzine și pe ogoare, mânuind ciocane, culcând lanuri cu secera…

S-a amestecat în vorbă și cel de-al treilea bărbat – și el era gras, dar hainele îi veneau ca turnate.

— Tovarășe Dulce, ați fost utecist?

Petru s-a uitat cu luare-aminte la el, nu, nu fusese, în treacăt fie zis nici nu se sinchisise de asta, și chiar dacă l-ar fi preocupat chestiunea n-avea un dosar bun, dimpotrivă, fusese un miracol și că îl acceptaseră la facultate și, după aceea, fusese încadrat și în muncă, asta era expresia consacrată, pe asta o folosim.

Femeia a luat din nou cuvântul, parcă ghicindu-i gândurile.

— Ei, vremurile s-au schimbat, se vede cu ochiul liber, acum sunt alte comandamente, vă știm un om cu o bună pregătire profesională, sunteți cunoscător de limbi străine, ar trebui să fiți promovat, să ocupați un post conform acestei pregătiri, avem nevoie de cadre cu un orizont cât mai larg, ne-așteaptă fapte mărețe…

Toți vorbiseră politicos, în sediul Comitetului de partid nu se mai auzeau zbieretele și înfierările de odinioară, când din încăperea cu o masă acoperită tot cu o pânză roșie puteai fi dus direct în vreun beci al Miliției, ca să te pătrunzi profund de ideile revoluționare și să nu mai deviezi de la linia partidului.

— Tovarășe Petru Dulce, pentru o avansare e necesar să fiți membru de partid. Uitați, aici aveți o coală de hârtie, aveți și un pix, unde e?, iată-l, faceți o cerere și vă promit că în prima adunare ea va fi discutată, nu vă faceți griji, n-o să fie nicio problemă aprobarea ei…

Lui Petru începuseră să-i tremure mâinile, să i se zbată picioarele, întregul trup îi fu cuprins de convulsii, ce s-a întâmplat? vă e rău? nu putea să rostească nicio vorbă, fălcile îi erau încleștate, totuși o spumă albă îi apăruse pe buze, scaunul se zguduia sub el, apă! aduceți apă! deschideți fereastra, să-i vină aer curat!, până să ajungă unul dintre bărbați la geam el căzuse deja de pe scaun, se zvârcolise încă vreo câteva minute până își venise în fire, când se ridicase, în sfârșit, femeia îi spusese cu glas speriat, tovarășe Dulce, duceți-vă acasă, îngrijiți-vă, continuăm discuția altă dată, el ieșise, nu mai auzise ce mai vorbiseră cei trei de la masa acoperită cu o pânză roșie, de-atunci nu-l mai chemaseră niciodată acolo, de-atunci se dusese vorba c-ar fi deranjat la minte, c-ar fi țăcănit…

În dimineața următoare ar fi dorit să-și continue hoinăreala pe insulă, dar se pornise o ploaie deasă și rece. Privind pe o fereastră de care se izbeau picăturile de apă, un gând îi încolți în minte. Ce-ar fi dacă s-ar apuca să scrie câteva pagini despre miraculoasa întâlnire cu Necunoscutul și despre zilele petrecute pe insula asta? Deja adunase multe impresii din casa cu mobile, cu tablouri și cărți, cu un coridor enigmatic, din împrejurimile vizitate unde dăduse nas în nas cu un Minotaur – l-ar fi putut descrie ca pe un stăpân al unui teritoriu organizat ca un labirint, nu, nu, ar fi fost o uzurpare a drepturilor Necunoscutului, o contestare a actului său de proprietate, ar fi un viciu de procedură, mai curând i-ar putea atribui rolul unui paznic care veghează ca intrușii să nu-și însușească bunuri care nu le aparțin și să nu dărâme statui.

Alungă îndată ispita de a se așeza în fața mașinii de scris. Pe cine ar putea interesa o astfel de relatare? Cui i-ar folosi? Doar nu era un Pigafetta, un Marco Polo, un Mikluho-Maklai ale căror jurnale consemnau impresii din călătorii pe tărâmuri exotice. Și, la drept vorbind, nu venise aici în vacanță, avea o treabă de făcut, extrem de complexă, și o va executa cu acribie, ca un veritabil profesionist.

Ca să se convingă de justețea hotărârii sale, își drese glasul și începu să peroreze ca un orator în fața unei asistențe numeroase – de mirare o astfel de ieșire a

lui, nu vorbise niciodată în public, îndrăzneala i se datora lipsei unor ascultători reali:

— Doamnelor și domnilor, eu sunt un consumator. Un nesățios consumator de cărți, filme, spectacole de teatru, concerte de muzică clasică… Un bulimic. N-am avut și n-o să am niciodată pretenția de a ajunge un creator. Îți trebuie un curaj nesăbuit să scrii romane după ce alții au realizat capodopere ca *Don Quijote, Război și pace, Frații Karamazov.* Cine poate concura cu dramaturgi ca Shakespeare, Molière, Ibsen? Cum poți să rivalizezi cu titani ca Mozart, Beethoven, Bach? Cine mai poate realiza pelicule ca *Pe aripile vântului, Cetățeanul Kane, Casablanca, A fost odată în America*… De mulți ani, de foarte mulți ani, nimeni nu mai știe să povestească sau să aibă trăiri puternice și știința de a le transmite și altora. De mulți ani nu mai sunt pictori de valoarea lui Rembrandt, Caravaggio, Van Gogh, Dali…

Desigur, asta nu înseamnă că nimeni nu mai trebuie să scrie, sau să compună, sau să facă filme, sau să picteze. Dar trebuie mai multă modestie. Foarte puțini vor mai atinge înălțimea capodoperelor de odinioară și, totuși, mulți se cred genii și vor să fie copleșiți cu onoruri… Câți dintre ei au acumulat experiențele artistice excepționale datorate predecesorilor? În opinia mea, mai întâi ar trebui să străbați în lung și în lat cultura umanității și de-abia după aceea să te încumeți să propui, la rândul tău, cu sfială, cu modestie, propria ta viziune artistică…

Își frânse brusc intervenția, i se făcuse rușine auzindu-se, ce-l apucase să dea din gură ca un politician demagog?

De fapt, nu se închipuise în vreo sală de conferințe, discursul lui era o tentativă de reluare *in extenso* a celui pe care îl ținuse Necunoscutului, lui îi fusese adresat și de astă dată, chiar dacă nu era de față. Dorise doar să mai adauge câteva nuanțe, pentru a-l face mai convingător, însă nu reușise să-și ducă disertația până la capăt.

Totuși, de ce să ne mințim, alta îi era ținta: vroia să-și demonstreze lui, încă o dată, că nu merita să se așeze la masa de scris și să aștearnă pe hârtie măcar proza *Al treilea foc*, o narațiune pe care o avea cap-coadă în cap,

încă din tinerețe, tare mult am dori și noi, povestitorii, să-i aflăm conținutul, Doamne-ferește!, ce vă trece prin gând, n-am plagia-o, dar poate ne-ar fi o sursă de inspirație…

După cum s-a mai spus, rafturile aveau dimensiuni diferite – unele, cu adâncimea de douăzeci de centimetri și cu aceeași înălțime, erau potrivite pentru volumele de format obișnuit. Alte rafturi, însă, fuseseră rezervate pentru cărțile de format mare – tratate și albume de artă. Dacă n-ar fi existat aceste diferențieri, ar fi trebuit să le pună unele peste altele, ceea ce-l enerva, accesul la ele fiind, în astfel de condiții, mai greoi. Îl mai supărau și volumele americanilor care scriau pe cotor titlurile și autorul de la dreapta la stânga – trebuia să le așeze invers pentru a păstra o ordine. Îi mai trebuiau și etichete pe care să le lipească pe toate tomurile – proprietarul se îngrijise să facă rost de ele, se aflau în mai multe cutii. Mai trebuia să scrie la mașină și o sumedenie de cartoane care ar fi despărțit domeniile. Părea, într-adevăr, o muncă sisifică, n-ar fi terminat până când ar fi venit Necunoscutul peste o lună, sau mai puțin, așa cum promisese. Iar el pierduse deja multe zile, nu le mai știa numărul.

Și cât de ușor i-ar veni dacă s-ar apuca de lucru! Știa încă pe de rost pagini din cursul de biblioteconomie pe care îl urmase.

„Clasificarea Zecimală Universală (C.Z.U.) este o schemă generală de clasificare pentru toate domeniile de cunoaștere, disponibilă în diferite limbi și limbaje. C.Z.U. este un sistem de clasificare utilizat în biblioteci, dezvoltat de bibliografii belgieni Paul Otlet și Henri La Fontaine la sfârșitul secolului XIX. Toate domeniile cunoașterii au un loc în C.Z.U.: universul informației (suma cunoștințelor omenești) este tratat ca un sistem coerent, construit din părți diferite. Notația C.Z.U. este capabilă să exprime relații dintre subiecte, dar principiul de bază al diviziunii este cel ierarhic: cunoștințele sunt împărțite în zece mari clase, fiecare clasă este subdivizată în alte zece subclase, fiecare subclasă este subdivizată în continuare. Prin urmare, C.Z.U. cuprinde următoarele clase: O (generalități, știință și cunoaștere, organizare etc.), 1 (filosofie, psihologie), 2 (religie,

teologie), 3 (științe sociale), 4 (clasă liberă), 5 (matematică, științele naturii), 6 (științe aplicate, medicină, tehnică), 7 (artă, recreere, spectacol, sport), 8 (lingvistică, filologie, literatură), 9 (geografie, biografie, istorie). Astfel, fiecare dintre aceste zece mari clase (utilizate, practic, doar nouă) este notată cu o singură cifră arabă și poate fi subdivizată în alte zece subclase, mai restrânse sub aspectul conținutului cuprins…”

Simplu. Clar. Metodic.

Ar fi trebuit să elibereze raft după raft, și apoi să le ocupe cu volume ordonate după infailibila Clasificare Zecimală, zeița la care se închină toți bibliotecarii. Își scutură pletele – oare de ce o muncă pe care ani la rând o efectuase cu plăcere acum îi dădea atâtea bătăi de cap, șovăia să se apuce de ea?

Aruncă o privire în jurul lui, la cărțile împrăștiate pe jos. Putea bănui că mai încercase cineva să facă ordine, dar renunțase din cine știe ce pricini. Fără să se gândească prea mult, se apucă să le așeze în rafturi la întâmplare, oriunde găsea un loc liber, contribuind și mai mult la haosul din bibliotecă. Duse toate cutiile de carton la subsol.

În timpul curselor de la un nivel la altul, în minte îi încolți un gând: ce-ar fi… Ce-ar fi dacă din copacii de pe insulă și-ar construi o plută uriașă pe care ar încărca toată biblioteca din casa Necunoscutului? Ar porni apoi spre casă, plutind în liniște săptămâni la rând, fără grabă, sub văpaia soarelui, sub clarul de lună. Ar împodobi Arca asta cu lampioane care noaptea ar lumina fastuos stivele de volume. Ar pavoaza-o cu flamuri pe care ar scrie nume nemuritoare de scriitori. I-ar instala boxe din care s-ar revărsa valuri de muzică datorată celor mai mari compozitori. Oricui ar vedea-o i-ar oferi o imagine de neuitat, socotind-o o genială acțiune de marketing, de propagandă în favoarea lecturii, de ea ar vorbi toată planeta, i-ar îndemna pe oameni să intre mai des în librării și în biblioteci. Ar trece pe lângă nave care l-ar saluta reverențioase cu douăzeci și una de salve de tun. Poate că ar întâlni și bricul *Mircea*, iar mateloții s-ar cățăra într-o clipită pe catarge și s-ar înșira emoționați pe vergile care susțin velatura, fluturându-și beretele cu panglici în cinstea lui, cel mai frumos omagiu marinăresc de pe necuprinsul apelor. Până când, în

sfârșit, muntele de cărți plutitor ar ajunge la destinație, întâmpinat cu urale și aplauze de către mulțimile de pe țărm. Ce-ar zice Axinia, Sidi, Flori, Rică dacă l-ar vedea debarcând cu o astfel de pradă bogată, mai valoroasă decât cuferele cu aur ale conchistadorilor spanioli de pe caravelele lor? L-ar chema din nou pe vicleanul anticar care le-ar oferi un preț de nimic? Nu, nu, așa ceva nu se mai poate întâmpla, de data asta își va păzi comoara ca pe ochii care îl ajută la citit, o va duce în adăpostul de beton pe care îl va construi săpând într-un pământ lăsat în paragină, în biblioteca subterană, cu acces pe baza unor cartele magnetice…

Mai rămăseseră pe parchet câteva casete video, cu înregistrări de filme – pe unele dintre ele le văzuse la televizor, pe vremea când telecomanda nu intrase în stăpânirea Axiniei, pe altele la cinematograf. Îi atrase atenția unul dintre titluri – *L'Année dernière à Marienbad.* Scenariul îi aparținea lui Alain Robbe-Grillet. Zâmbi – făcea ce făcea și se întâlnea iarăși și iarăși cu unul dintre promotorii *Noului roman francez,* mare maestru al pulverizării narațiunii în fragmente pe care cititorul trebuia să le așeze într-o ordine logică, dacă vroia să priceapă ceva – cei mai mulți nu reușeau, se lăsau păgubași, ce vrea zăpăcitul ăsta să spună?

Simți nevoia să-și verifice impresiile pe care le avusese străbătând coridorul acela straniu, când își adusese aminte de acest film.

Televizorul se afla pe o comodă, era un Sony de prin anii '90, cu un ecran mare, cum nu mai văzuse. Alături de el se afla un aparat video. Introduse caseta în locașul ei și dădu drumul la ambele aparate. Funcționau.

Își trase un fotoliu în fața televizorului și se așeză cât mai comod, închipuindu-se într-un cinematograf de prin anii '30 în care spectatorii fumau și mâncau popcorn, beau cola sau bere, comentau cu glas tare, în timp ce se uitau la film – o asemenea atmosferă destinsă, sărbătorească nu mai întâlneai în ziua de azi, când vizionarea unei pelicule cerea să fii concentrat ca în timpul slujbelor religioase, mă rog, nu chiar așa, dar trebuia să ai o conduită civilizată, altfel ai fi fost evacuat din sală.

Timp de aproape două ore petrecu în compania unor personaje stranii, aflate într-un hotel cu

ornamentație excesivă, cu mobile elegante, cu draperii grele la ferestre, cu candelabre și coloane. Nimic nu era limpede în pelicula asta, trecutul și prezentul își intersectau planurile, nu puteai distinge cine spune adevărul și cine minte, ce secrete ascund eroii și în ce scop. Dar nu bărbatul și femeia care susțineau partiturile principale și care avuseseră – sau poate că nu – o poveste de dragoste, îl impresionară cel mai mult, ci domnul îmbrăcat în negru, mare jucător de cărți, care proclama, din când în când, sigur pe el: *Je gagne toujours*!

Ar fi băgat mâna în foc că Necunoscutul îl interpretase pe eroul ăsta.

O, nu, era imposibil, acum ar fi trebuit să aibă peste 80 de ani!

Tulburat, lăsă ca înregistrarea să ajungă la sfârșit, privind ecranul pe care apăreau numele celor care realizaseră filmul, fără a reține vreunul – uneori se întreba de ce mai sunt menționate, nimeni nu le bagă în seamă, se irosește peliculă fără rost.

Ce festă i se jucase?

Ajunsese într-o ambianță care, în mic, arăta ca și cea din *L'Année dernière*… Aceeași structură labirintică în care te rătăceai, aceleași încăperi înalte cu draperii grele la ferestre, aceleași tavane cu decorațiuni complicate, aceeași sumedenie de obiecte executate cu mult rafinament, aceleași tapiserii lucrate cu migală.

Însă în exteriorul casei nu se afla un parc amenajat cu îngrijire, cu havuzuri, cu alei lungi pe care te pierdeai; dar la fel de bine te puteai rătăci și în vegetația sălbatică și luxuriantă care o înconjura, i se și întâmplase deja, natura era cel mai complicat labirint, niciun fir al Ariadnei nu-ți putea fi de ajutor, întâlnirea cu Minotaurul numai dintr-o întâmplare nu-i fusese fatală, și-acum se crispa aducându-și aminte de ea.

Pe ecranul televizorului se intersectau haotic dungi negre. Luă telecomenzile pentru a opri aparatele. Între timp apăruseră alte imagini, care nu mai erau alb-negru, așa cum fuseseră în pelicula vizionată.

Urma înregistrarea altui film?

Își dădu imediat seama la ce se uita: la o filmare care prezenta insula. Zări plaja Omaha unde fusese debarcat, tufișurile pe care le străbătuse cu o zi înainte,

creasta pe care urcase. Nu se auzea vocea vreunui comentator – singurele zgomote erau palele de vânt, țipătul unor păsări și sunetele pe care le scoteau cicadele.

Era o filmare a unui amator, uneori camera tremura în mâinile lui, făcând ca imaginea să sară pe neașteptate și să surprindă priveliștea dintr-o altă perspectivă, revenind apoi la cea de dinainte.

Lui Petru nu-i trebui mult timp ca să-și dea seama de unde se filmase. Terasa oferea cea mai bună perspectivă – de altfel și zări mesele, scaunele și șezlongurile de plastic, surprinse din întâmplare în imagini. E drept, cameramanul improvizat ar fi putut să obțină cadre și mai bune de pe creasta cea mai înaltă a insulei. De acolo ar fi avut cu adevărat o panoramă completă a stâncii înconjurate de apă, inclusiv a casei – compararea ei cu un depozit nu fusese hazardată, din moment ce adăpostea atâtea obiecte. Dar cel care ținuse aparatul, luând la nimereală o casetă pe care deja era înregistrat ceva, filmase vreun sfert de oră doar ca să-și omoare timpul, fără a avea pretenția unei realizări artistice.

Opri aparatele gândindu-se din nou la Necunoscut.

Oare își mai aducea aminte de el? Își punea probleme legate de investiția de încredere acordată? Oamenii bogați pot fi afabili, dar pot și întoarce iute foaia, se pot burzului dintr-un fleac, dacă nu îți respecți angajamentele față de ei. Își făcea bagajele așteptând ziua în care se vor reîntâlni ca să inspecteze stadiul lucrării la care se angajase? Mai erau vreo două săptămâni până atunci, poate și mai puțin, valizele mai puteau să aștepte, mai ales că avea cine să le facă, Igor nu era plătit ca să stea degeaba. El, Petru, nu avea de ce să se îngrijoreze, până la sosirea lui avea să avanseze cu lucrul, mâine negreșit va renunța la trândăveală, își va sufleca mânecile și va trece conștiincios la treabă.

Je gagne toujours…

Oare Necunoscutul știa jocul din film? Îl juca? Avea întotdeauna sorți de izbândă?

La urma urmei nici nu era prea complicat.

Se luau șapte bețe de chibrit și se puneau pe un rând. Dedesubtul lor se aliniau cinci. Sub acestea – trei. În fine, pe ultimul rând se punea un singur băț.

Se confruntau doi jucători. Fiecare putea să ia bețe numai de pe un singur rând. Oricâte vroia. Pierdea cine lua ultimul băț.

Petru se distrase o vreme cu acest joc, dar îl socotise prea ușor, ca o șarlatanie, și renunțase la el…

Cel mai mult îi plăcea pe insulă singurătatea în care se afla. Nu era nevoit să poarte conversații cu nimeni, nu trebuia să aibă grijă de soarta cuiva și era stăpân pe timpul său, înconjurat de mii de cărți valoroase – unele tipărite în alte secole.

Și totuși, curios, nu simțea nevoia să le atingă ca altădată, să le mângâie coperțile și să le admire litera aleasă pentru tipar. Se întâmplau lucruri inexplicabile cu el de când sosise aici, începea să nu se mai recunoască, de parcă începuse să devină o altă ființă.

Ce mai făceau Axinia, gemenele – una cu aluniță pe obrazul stâng, sau drept, nu mai ținea minte, mereu le confunda când erau îmbrăcate la fel – și ginerele pirpiriu? În continuare se simțea culpabil, sentimentul de vinovăție i se exacerbase. Nu-și găsea nicio scuză pentru comportamentul mizerabil pe care-l avusese față de ei. Spera ca Rică să-și fi asumat cu toată responsabilitatea rolul de cap al familiei și să aibă grijă de toți.

Prințul Mîșkin nu i-ar fi lăsat de izbelițe, punând mai presus interesele sale față de cele ale lor. Nu i-ar fi păsat dacă aceștia ar fi meritat sau nu atenția lui, s-ar fi făcut luntre și punte să nu le lipsească nimic, așa cum avusese grijă de Nastasia Filippovna. O, nu, el, Petru nu era capabil de o asemenea bunătate, de atâta compasiune față de cei mai slabi și mai urgisiți, îi trădase pe cei pentru care ar fi trebuit să aibă o infinită milă, nu se sacrificase pentru ei, purtându-și crucea care îi fusese încredințată, fugise de răspundere ca un laș.

Poate că totuși Necunoscutul se ținuse de cuvânt, îi vizitase sau îl trimisese pe Igor să le dea vești despre bibliotecarul pensionar, inventând vreun motiv plauzibil pentru această dispariție intempestivă, lăsându-le cadouri și bani, însoțindu-și darurile cu cele mai potrivite vorbe, cu încurajări pornite din inimă, pentru a nu leza sensibilitatea celor părăsiți în mod iresponsabil, de un ipochimen ademenit de perspectiva fabuloasă de a

petrece săptămâni în solitudine, în mijlocul cărților divinizate.

Dar dacă Necunoscutul uitase de promisiune?

În cazul acesta, Petru era bun de blamat în public, de bătut cu pietre ca în Antichitate, de crucificat ca și cel căruia îi purta numele, cu capul în jos, o, nu, asta ar fi fost o blasfemie, cum să se compare cu întemeietorul Bisericii?, cel mai potrivit sfârșit i-ar fi fost într-o arenă romană, unde să fie sfâșiat de lei, de tigri, zdrobit în picioare de elefanți.

Incertitudinea aceasta legată de soarta celor rămași acasă îl înnebunea, în capul său se învălmășeau din nou scene din cărți, auzea din nou glasurile unor eroi de o bunătate ieșită din comun – ale lui Bezuhov, Jean Valjean, doctorul Bovary, care nu se răzbunaseră pe cei care le făcuseră rău, dimpotrivă, îi iertaseră, încercaseră să-i salveze și să le arate că pot trăi și într-un alt fel.

Era tot mai convins că plecarea lui se datora întâmplărilor prin care trecuse, pe care le pitise în subconștient, întâlnirea cu Necunoscutul fiind un catalizator care le scosese la suprafață în toată mizeria lor. Era tot mai sigur că fugise ca să le facă în ciudă unor ființe sărmane care nu meritau a fi judecate – de pildă, ce știau ele ce valoare au cărțile în ochii unora, din moment ce au fost capabile să le înstrăineze? Dacă se gândea bine, prințul Mîșkin și-ar fi vândut el însuși biblioteca și le-ar fi dat banii.

Cel mai mult îi era rușine de bunica lui, Clara Dulca. Auzise de ființe ca Maica Tereza, Teresa de Avila și alte sfinte care se sacrificaseră pentru semenii lor. Dar acelea erau parcă imateriale, nu le văzuse și nu le auzise, știa numai de faptele lor miraculoase, de cuvintele lor alinătoare. Dar bunica lui fusese o ființă în carne și oase, îl purtase în brațe, îl mângâiase, îl povățuise cu un glas de o blândețe cum nu avea să mai audă niciodată, nici măcar de la mama și tatăl lui.

Avea vreo șase ani când, într-o seară, o descoperise în grădinița din fața căsuței ei din chirpici. Mai întâi crezuse că îl aștepta, ascunsă, pe el, ca să se joace. Când a auzit cum geme încetișor, chiar și el, un copilandru, a priceput că e vorba de altceva. Când s-a apropiat și mai mult, a văzut-o plină de sânge.

— Adu-mi o cană mare cu apă și niște cârpe! Te rog!

S-a repezit să aducă toate cele cerute. Bunica a udat cârpele și a început să-și șteargă de pe față, de pe brațe, sângele închegat.

— Ce s-a întâmplat?

I-a răspuns cu glas șovăitor:

— Am căzut și m-am lovit.

A ajutat-o apoi să intre în mica lor casă și să se culce pe patul acoperit cu lăvicere țesute de ea la războiul din șopron – o, ce miraculos agregat, cum mai așeza el firele de diverse culori, unul lângă altul, prin acționarea vatalei și mânuirea suveicii! Oricine a întrebat-o cum de-a ajuns în starea aceea a primit același răspuns:

— Am căzut și m-am lovit.

După mulți, mulți ani aflase adevărul – bunicul, în întâmpinarea căruia îi plăcea să alerge cu inocența specifică puilor de om, era o brută care se încăiera la beție cu oamenii din sat, umbla după femei la oraș, cheltuindu-și banii cu ele, iar când venea acasă își lua nevasta la bătaie.

Tot mai târziu a aflat o întâmplare care l-a îngrozit.

Într-o noapte, Mama Clara era singură acasă. Niște bubuituri teribile s-au auzit spre dimineață. A dat să deschidă ușa și să se repeadă în curte, dar n-a reușit – mai multe scânduri bătute în cuie blocau ieșirea. A alergat atunci la cele două ferestre – și acestea fuseseră astupate cu panouri de lemn. A început să strige după ajutor – n-a auzit-o nimeni, vecinii dormeau, erau cele mai dulci ore ale somnului.

Pe la amiază, cineva și-a dat seama de ce i se întâmplase Mamei Clara și a eliberat-o. Imediat s-a dus la grajd, având o bănuială. Nu mai găsise nici cele două vaci, nici calul, nici căruța, iar din șopron hoții luaseră războiul de țesut și ce lucruri li se păruseră a fi mai de preț.

Ancheta polițistului din sat nu rezolvase nimic.

Când, după vreo săptămână, s-a întors acasă din haimanalâcul lui, Sache Dulca a tăbărât cu pumnii pe femeie, acuzând-o de lipsă de vigilență.

De-abia după mulți ani, la beție, râzând în hohote, bătându-se cu mâinile pe burtă, povestise unor amici de

pahar, la fel de turtă ca și el, cât de ingenios fusese furându-se singur, pentru a face rost de banii pe care îi datora cuiva.

Când Petru a mai crescut, îndrăznise s-o întrebe:

— De ce nu l-ai părăsit?

Ea l-a mângâiat.

— Fiecare trebuie să ne purtăm crucea. Dragul meu, așa mi-a fost scris.

Și s-a cufundat în lectura *Noului Testament* – era ferfeniță de atâta citit, Mântuitorul părându-i-se, poate, bărbatul la care visase toată viața și nu avusese parte de el.

Dar ce grijă avusese de Petru după ce Cosmin și Aliseia înfundaseră pușcăria! Îi spăla și-i călca hainele, încât arăta mereu ca scos din cutie, îi gătea bunătățile care îi plăceau cel mai mult, îl încuraja spunându-i să nu-i pese de ce se vorbea pe la spatele lui în legătură cu părinții săi. Nu se ajungeau cu banii, dar nu-l lăsase să vândă apartamentul – „nu-l vinde, când o să ai o familie o să-ți prindă bine", „familia mea ești tu", „până într-o zi, dragul meu, până într-o zi…"

Venind într-o seară de la facultate, o găsise așezată pe scaunul ei favorit, cu brațe, ca un jilț, la masa din sufragerie, îmbrăcată cu singura rochie bună pe care o avea, neagră, cusută de mâna ei. Mai înainte se spălase și-și aranjase părul, se dichisise cum n-o mai făcuse niciodată. Atunci avusese încă o confirmare a puterilor oculte pe care le deținuse această femeie, își presimțise până și moartea și se pregătise să dea ochii cu ea. Îi lăsase scris tot ce trebuia să facă pentru a o îngropa creștinește, îi lăsase și bani pentru sicriu, pentru popă, pentru pomana cerută de datină, bani pe care îi economisise privându-se de orice bucurie.

Amintirea Mamei Clara îl răscolise peste măsură, începuse să-l doară capul, nu mai ținea minte unde văzuse medicamentele, când în sfârșit le găsi luă trei pilule, nici nu știa sigur dacă erau chiar cele trebuincioase, reuși să-și facă un ibric mare cu ceai și se târî la canapeaua din bibliotecă, pe care o alesese drept pat. Acolo zăcu vreo câteva zile, gemând cuprins de febră, bântuit de coșmaruri, delirând. Îl zări pe Ghilgameș plângând moartea lui Enkidu, avu parte de viziunea bătăliilor dintre ahei și troieni pentru frumoasa

Elena, o văzu pe locasta cum se sinucide și pe Oedip scoțându-și ochii, făcu din nou cunoștință cu tribulațiile Antigonei, participă la banchetele lui Trimalchio, auzi cornul lui Roland la Roncevaux, se cutremură de soarta bătrânului Lear, a lui Britannicus, a călugăriței lui Diderot, urmări zbaterile lui Rastignac, Oliver Twist, Ivan Denisovici, Lafcadio, Julien Sorel, ale sărmanului Dionis, Vitoriei Lipan, Alexandru Gavrilescu și mulți alții. Și, ca în *Aleph* al lui Borges, avu imaginea lor simultană, nu într-o succesiune pe epoci, sau în vreo altă ordine.

Viziunile pe care le avu îl înspăimântară, văzu mese care își schimbau locul între ele, cărți care se rostogoleau din rafturi și se răsfoiau singure, capete care cădeau însângerate din tablouri, candelabre care se smulgeau din tavan și aterizau cu vuiet pe parchet, draperii trase de mâini nevăzute, lăsând să se vadă schelete, sfeșnice care pluteau prin aer, scaune așezate ca pentru un concert, pe care tronau solemni clovni, curteni care se duelau până când își străpungeau piepturile, doamne sulemenite grețos, smulgându-și una alteia bijuteriile… Auzi zgomot de armuri pe care cineva le târa hohotind prin holuri și coridoare, vacarmul unor bătălii purtate cu suliți și halebarde, prăbușiri de coloane… De câteva ori zări și fantoma bătrânului Hamlet, trecând netulburată prin haosul din jurul lui, și ținând un deget la gură…

Nici măcar Woland n-ar fi putut pune la cale o asemenea reprezentație apocaliptică.

Mai visă și multe cuvinte, fraze, în toate limbile pe care le știa, toate din cărțile citite, aparținând unor personaje, sau versuri, multe versuri, dacă unii nu se mai puteau opri spunând bancuri, el putea recita sute de poezii, încântat de sonoritatea vorbelor pe care Heraclit le considera „umbre” ale lucrurilor, ca imaginile arborilor, munților reflectați în apa unui râu, ce se mai înșelase înțeleptul din Antichitate, în vremea lui nu se știa despre arbitrariul semnului lingvistic…

Când în sfârșit se trezi, văzu cum prin fața canapelei se furișa un gândac, de parcă ar fi fost un reziduu al delirului său, un Gregor Samsa după metamorfoză.

Se întrebă: oare și el era în coșmarul cuiva și-l chinuia pe acela? Cum i se înfățișa, ce vorbe rostea?

Pe birou zări drăcușorul din teracotă. Rânjea parcă și mai batjocoritor. Cine-l adusese aici de la parter? Nu-și aducea aminte să fi pus mâna pe el.

Era complet sleit, cu nervii tociți, pierduse total noțiunea timpului, nu mai știa cât zăcuse, nu mai știa de când era pe insulă și câte zile mai erau până la sosirea Necunoscutului. Îl îngrijora lipsa medicamentelor pe care le lua de zeci de ani – din fericire nu se manifestaseră încă semnele crizei care îl îngrozea și care-i putea fi fatală.

Lucru de mirare – nu-i mai păsa că nu se apucase încă de lucru, aidoma unui școlar resemnat să ia mereu note proaste, pentru că nu-și făcea lecțiile. Fusese cuprins de lene, ar fi vrut să petreacă toată ziua în pat, să nu facă nimic, nu mai cunoscuse așa ceva niciodată, el, care la 6 dimineața era în picioare.

Binecuvântată fii, lene!, își zise el în gând cu nevinovăție. Numai cei care nu te cunosc și te enumeră printre păcatele capitale nu știu ce minunată ești. Leneșii au dus lumea mai departe. Inventatorii au fost cele mai trândave ființe. Pentru ca să nu se obosească mergând pe jos sau cu calul au născocit mașini, avioane. Pentru ca să nu ostenească tocând carne sau curățind legume au creat roboții de bucătărie. Pentru ca să nu mai stea aplecați la muncile câmpului au împânzit ogoarele cu tractoare, semănători, combine. Și câte și mai câte n-au mai imaginat împinși de la spate de lene! Ea merită un elogiu, nu o condamnare.

Dar lenea lui era sterilă, trebuia să scape cât mai curând de ea.

Cât zăcuse se mai trezise din când în când, hrănindu-se doar cu biscuiți și cu ceai. Acum i se făcuse cu adevărat foame. Își oferi un ospăț pantagruelic cu friptură, cârnați și cartofi prăjiți, din care nu lipsi pâinea – cam dura coacerea ei în aparatul din bucătărie. Culmea, nu se sătură, așa că desfăcu la întâmplare mai multe borcane și conserve dându-le aproape gata conținutul, mâncă gem cu lingura, înghiți hulpav pișcoturi, ciocolată, era hămesit cum nu mai fusese niciodată și înfulecă fără să se simtă îndestulat și fără să i se facă rău. Își prepară și o supă de linte – mâncarea

săracului în anii ’50, acum lintea se aducea din străinătate și n-o găseai în orice magazin, și era și mai scumpă decât odinioară.

Se opri abia atunci când simți că pocnește și se uită la masa din bucătărie care arăta ca după un ospăț cu mulți participanți. I se făcu rușine de acest dezmăț culinar lipsit de noimă și se grăbi să strângă toate resturile și să le arunce la gunoi.

După un asemenea chiolhan stropit cu multe pahare cu suc crezu că o să doarmă ne-ntors. Și totuși, se trezi în toiul nopții, simțind că se sufocă. Aerul devenise irespirabil, deschidea larg gura, ca un pește pe uscat, o duhoare cumplită venea pe fereastra deschisă, parcă întreaga casă fusese coborâtă într-o hazna, sau ajunsese în tenebrele guvernate de Marele înșelător, acesta adora miasmele puturoase.

De-abia după câteva minute își veni în fire și-și dădu seama ce se întâmplase.

Un dihor trecuse în goană pe sub fereastră, marcându-și teritoriul cu mirosul lui pestilențial, ca un avertisment. Mesajul era limpede – niciun intrus n-are voie să calce pe această insulă, inoportunii să facă bine să plece, hai, valea!

În curând aerul se primeni și el adormi la loc.

Dimineața, învigorat, își luă toiagul și o porni din nou spre culmea cea mai înaltă a insulei. Pășea ca un profet care conducea mulțimi spre ținuturi îmbietoare, încurajându-le cu pilde despre oameni îndrăzneți și perseverenți. În urma lui nu era, însă, nimeni, nici măcar dihorul care se socotea și el stăpân pe acest teritoriu.

În unele locuri ierburile mai păstrau umezeala datorată ploii care căzuse și de care nu avusese știre. Pe drum întâlni convoaie de furnici, legiuni de vaci ale Domnului, buburuze, lăcuste și roiuri de fluturi. Altădată nu le-ar fi băgat în seamă – acum le cercetă cu luare aminte, încercând să înțeleagă ce scop are forfota lor, ca și Sfântul Francisc cel interesat de formele cele mai umile ale vieții.

Fără să vrea stârni un cuib de viespi și una dintre ele îi înfipse acul în lobul urechii drepte.

Durea al naibii!

În fața lui, la vreun metru, o furnică roșie căra o sămânță.

Până când el va ajunge în locul în care se afla acum mica insectă, ea va mai străbate cinci centimetri.

Și el, Petru, va străbate distanța asta. Dar furnica va fi și mai departe.

N-o va ajunge niciodată.

Mișcarea e o iluzie.

Îl lăsă în pace pe Zenon – paradoxurile lui nu-i alungau durerea de la ureche. I-ar fi trebuit puțină sare, ca să se frece în locul suferind, așa cum îl învățase Mama Clara – însă nu avea la îndemână.

Găsise într-un sertar un binoclu de teatru și îl luase cu el. Al cui era? Ce căuta acolo? Ce spectacole fuseseră vizionate cu ajutorul lui? Părea o moștenire de familie, sau cumpărat de la un târg de antichități. Nu avea cine știe ce performanțe, dar după ce îl puse la ochi și îi reglă lentilele reuși să vadă mult mai departe.

De data asta marea nu mai era pustie. Un iaht ancorase la câteva sute de metri de insulă. De la depărtare părea de un alb imaculat. Nu se aventurase mai în apropiere, probabil că adâncimea mării nu-i permitea sau echipajul avea alte planuri.

Nu, nu era asta.

De-abia cu ajutorul lentilelor care măreau zări, din loc în loc, stânci care abia se iveau din valuri, ca niște balize.

O vreme nu se întâmplă nimic.

Apoi, o barcă fu coborâtă la apă, cu doi ocupanți în ea. Odată motorul pornit, începu să spintece valurile din jurul iahtului, dându-i de câteva ori ocol, în vreme ce de pe punte câțiva inși făceau semne.

După aceea o porni drept spre golful deasupra căruia se afla el. Încet, ca și cum cel care stătea la cârmă ar fi dorit să evite orice ciocnire cu vreunul dintre colții aceia stâncoși.

Speriat, se trase în spatele unui copac, ca să nu fie văzut.

Zâmbi – nimeni n-avea cum să-l zărească. Se culcă, totuși, la pământ, urmărind barca. Era tot mai aproape și stârnea valuri în urma ei. La proră era și un nume – DRAKE.

Nu mai simțea durere în locul unde îl înțepase viespea.

Soarele strălucea puternic pe bolta fără nori, mirosea a ierburi încinse, totul părea amorțit, parcă așteptând să se producă un miracol.

Barca ajunse la țărm iar cei doi ocupanți, sărind în apa până la genunchi, o traseră pe plajă.

Erau un băiat și o fată, arătau cu puțin peste douăzeci de ani, amândoi blonzi și foarte frumoși. Râdeau – i-ar fi plăcut să le audă glasurile. Parcă erau doi zei tineri.

Petru reglă încă o dată lentilele, ca să-i vadă mai bine.

Din câteva mișcări, fata își scoase tot ce avea pe ea. Și băiatul rămase gol.

Oricât de jenat era, nu-și putea desprinde privirea de la ei.

Începură să alerge pe nisip, încercând să se prindă unul pe altul. Din când în când se opreau, se îmbrățișau, se sărutau, după care își continuau goana în zig-zag.

Băiatul încercă să se cațere pe peretele stâncos care străjuia plaja. Se apucă de tufișuri, își vârî picioarele în niște crăpături, dar nu reuși să înainteze decât vreo cinci metri. Fata strigă la el și temerarul alpinist renunță la ascensiune.

Intrară în apă, se stropiră unul pe altul, până când începură să înoate în diferite stiluri. Acum păreau două viețuitoare marine fericite de a-și fi regăsit mediul în care se simt în largul lor.

Ieșiră din mare îmbrățișați – prin binoclu vedea cum picăturile de apă de pe trupurile lor străluceau în culorile curcubeului. Se întinseră unul lângă altul pe nisip, ea cu fața în sus, el aplecat deasupra ei. Avuseseră totuși grijă să se adăpostească în spatele unei stânci, ca nu cumva cineva de pe iaht să observe ce fac.

Începu s-o sărute fără grabă, pe păr, pe frunte, pe ochi, pe gură, coborând spre sâni, la buric, tot mai jos, până când buzele îi atinseră degetele de la picioare și refăcură traseul în sus.

În tot acest timp trupul fetei rămase nemișcat.

Se așeză peste ea și de-abia atunci începură amândoi să se unduiască încet, cu delicatețe, ca și cum o mișcare prea bruscă ar fi spulberat clipa de magie în care erau cufundați.

Petru nu-și putea dezlipi ochii de la ei.

În curând preludiul lent se transformă într-o încleștare teribilă a trupurilor, ca și cum cei doi ar fi dorit să refacă ființa primordială, despre care vorbise Platon. Când el era deasupra, când ea, se rostogoleau, se țineau unul de altul, se priveau în ochi, ca și cum ar fi dorit să-și afle cele mai mărunte secrete.

În cele din urmă frenezia lor luă sfârșit și rămaseră întinși, mână în mână, privind la cerul care părea ochiul imens al divinității care guvernează întregul Univers.

Se hârjoniră din nou pe plajă, înotară iarăși, apoi se îmbrăcară și împinseră barca în larg. În curând, ambarcațiunea fu urcată pe iaht și vasul își ridică ancora, pierzându-se în zare.

Mult timp după aceea Petru mai rămăsese întins în ierburi, cu lacrimile curgându-i pe obraji. Nu mai văzuse niciodată o scenă de o asemenea frumusețe și candoare, iar tot ce trăise câteva nopți alături de cea care-i scosese la mezat biblioteca îi păru mizerabil, vulgar, grețos, oribil – nu reușea să găsească un cuvânt exact care să descrie împreunarea unor creaturi într-o mlaștină scârboasă…

Câteva zile munci în bibliotecă de dimineața până noaptea târziu, încercând să nu se mai gândească la scena văzută prin binoclu. Oare cei doi zei blonzi aveau să mai revină în golful care acum marca prin nume descinderea lor miraculoasă? „Golful zeilor” – ce alegere toponimică inspirată! Sau făcuseră doar un popas, ademeniți de peisajul mirific al insulei? Încotro se îndreptau acum? Aveau să mai oprească în locuri asemănătoare?

La capătul mai multor zile de lucru epuizant își oferi un răgaz pentru a-și evalua strădania. Era o picătură într-un ocean. În ritmul ăsta n-avea să termine nici în doi ani. Simțea, însă, că-i pasă tot mai puțin. Ce-avea să-i facă Necunoscutul? O să-l certe? O să-l trimită pe continent, însoțit de cele mai proaste referințe, pentru ca nimeni să nu-l mai angajeze? La contract ar trebui prevăzută și o clauză de confidențialitate, ca să nu pățească un astfel de pocinog. Sau îl va ține prizonier până își va duce la capăt treaba?

Memoria începea să-i joace feste.

Nu mai ținea minte cum se intitula romanul în care un erou ajunsese captivul unui trib din junglă. Șeful

micii comunități descoperise prin bagajele lui o *Biblie*. Din clipa aceea trebuise să le citească zilnic din Cartea Sfântă sălbaticilor care îl ascultau cuprinși de evlavie. Nu i se mai dăduse drumul să plece acasă… Rămăsese ostatic pentru a face cunoscut Cuvântul Domnului departe de lumea civilizată.

Dar oare își dorea să revină la arțăgoasa Axinia, la obraznicele gemene, la ginerele care-și dădea aere de mare meseriaș? Dacă i-ar propune Necunoscutului să-l lase pentru totdeauna pe insulă? S-ar ocupa și de bibliotecă, ar planta și o livadă de portocali, ar face măslinii să rodească și ar cultiva și viță-de-vie. Ar cere în schimb doar adăpost și puțină mâncare – fiind un om de afaceri versat, gazda lui și-ar da seama imediat ce economii ar putea face, nemaifiind nevoit să angajeze echipe de întreținere, numai transportul lor reprezentând o cotă parte însemnată din cifra de afaceri.

Da' de unde! Când e vorba de o mare avere, o astfel de reducere a cheltuielilor nici nu s-ar simți.

Se uită la rafturile înșirate pe zeci de metri. Cine aranjase cărțile așa, chipurile fără noimă, le așezase potrivit propriilor sale criterii. Ele exprimau sufletul lui, preferințele lui. Cu siguranță că ar fi găsit rapid orice volum ar fi căutat. Nici biblioteca lui Petru nu respectase Clasificarea Zecimală. Asta era bună pentru bibliotecile cu mai multe volume și cu mulți funcționari și frecventate asiduu. Oricare dintre ei trebuia să fie capabil să ofere cititorilor cărțile solicitate în cel mai scurt timp. Da, acolo erau necesare cataloage, fișe, ordine desăvârșită. Nu și aici.

Dar dacă Necunoscutul era, de fapt, un Binefăcător care, dintr-un capriciu, îi oferise șansa de a trăi câteva săptămâni departe de marasmul vieții lui cotidiene? În cazul ăsta, aranjarea bibliotecii nu era decât un pretext pentru a nu-l jigni, închipuindu-și că i s-a dat ceva de pomană, așa cum el îl omenise cu zece lei pe cerșetorul acela – acum cât timp?

Pe măsură ce se gândea la varianta asta, i se părea tot mai plauzibilă. Asta explica și graba cu care fusese adus aici, ca nu cumva să aibă timp să se răzgândească.

Ajutat de memoria sa fabuloasă, îi fu ușor să pună cărțile pe rafturile de unde le luase. Aduse și cutiile de carton de la subsol și le umplu la loc. Chiar și volumele

ridicate de pe parchet le așează în devălmășia în care le găsise. În bibliotecă totul părea să arate ca în ziua în care sosise aici.

Se hotărî să aștepte în liniște sosirea Necunoscutului. Nu trebuia să-i fie teamă, nu dăduse foc la casă, nu spărsese vesela, nu scrijelise mobila. Consumase doar câteva conserve și băuse câteva sucuri. A… Mai erau și câteva plicuri de ceaiuri. Și sticla de vin rămasă tot fără dop pe terasă. N-avea decât să-i întocmească o notă de plată. Oricât de piperată ar fi, va putea s-o achite din pensie, în ciuda protestelor Axiniei.

Și totuși, mai rămânea problema transportului și a hainelor. Acestea și carburantul costaseră mult, mai ales costumul. Dar și acesta putea fi restituit la magazin, sau vândut.

Iar statuia Minotaurului putea fi readusă în poziție verticală.

Nu, nu trebuia să-i fie frică de nimic. Mai mult, ar trebui să-l întâmpine pe plajă cu o pancartă pe care să scrie BINE AȚI VENIT!

Zări caseta cu filmul la care se uitase și-l apucă brusc un frison.

Necunoscutul semăna cu bărbatul îmbrăcat în costum negru care rostea din când în când cu un glas sonor *Je gagne toujours*! Nu era obișnuit să piardă. Cum avea să reacționeze?

Dacă insula asta ar fi a lui, a fostului bibliotecar Petru Dulce, totul ar străluci de curățenie, totul ar fi ordonat, hățișurile ar dispărea, potecile n-ar mai fi greu de găsit, în locul pomilor uscați ar fi plantați unii care să dea roade, pretutindeni ar fi flori înmiresmate. În câteva luni de trudă decorul ar fi de nerecunoscut, ar semăna cu exterioarele fermecătoare din filmul realizat după scenariul lui Alain Robbe-Grillet.

Oare cum se simte cineva care stăpânește o insulă? Cu siguranță, o astfel de posesiune îți dă un fantastic sentiment de împlinire.

Asta-i bună, acum a ajuns să-și pizmuiască angajatorul! Și, culmea, nu găsise alte cuvinte prin care să-și exprime invidia decât o parafrazare a unor propoziții din *Uzina vie* de Alexandru Sahia, schița proletcultistă pe care o buchisise ani la rând la școală, i

se împuiase capul cu ea până devenise alergic doar când îi auzea titlul.

Piei, Satană, cu tentațiile tale! *Panarufa! Panarufa! Hârşti! Harşti!*

Într-o noapte îl trezi zgomotul unui elicopter. Se repezi la fereastră și-l văzu cum se îndepărtează. Era elicopterul care avea misiunea să urmărească ridicarea unui steag pe catargul de pe terasă? Era un altul? Mai trecuse și în alte nopți?

Nu știa ce dată era și totuși se apucă să țină o evidență a zilelor trecute. La asfințitul soarelui trăgea o linie.

Toate ceasurile și pendulele din casă arătau ora 9:25. De două ori pe zi indicau ora exactă.

Timp de o săptămână reciti pe îndelete *Doctor Faustus.* Oare creația glacială a compozitorului Adrian Leverkühn prevestea și ea „iarna spiritului”? Apoi se cufundă în *The Go-Between* al lui L.P. Hartley – îi plăcuse la nebunie când îl citise prima oară în românește, văzuse și filmul. Luă din raft și *Histoires insolites* de Villiers de l'Isle Adam. De la acesta sări la câteva volume de versuri ale lui Leopardi (*Il sabato del villaggio* îi plăcea într-o vreme la nebunie!), Verlaine (*Chant d'automne* – îl știa pe de rost), și o traducere în română din suedezul Lars Gustafsson (poemul care începea cu versul „Era o toamnă excesiv de blândă” i se părea a fi capodopera lui).

Reciti și poemele lui Garcia Lorca. Și un volumaș de Evtușenko.

Ceva lipsi din aceste ceasuri de zăbavă în preajma cărților – ceva ce altădată îi provoca încântarea.

Iar viteza lui la citit nu mai era aceeași – parcurgea mai încet paginile, ca și cum ar fi înțeles mai greu sensul cuvintelor, descoperi că începuse să-și miște buzele în timp ce citea, ca unul care abia învăța să silabisească.

Și nu avea nicio dorință să deschidă o carte nouă – și erau destule volume pe care le vedea pentru prima oară, odinioară își dorise să le parcurgă – zadarnic îi făceau cu ochiul *L'uomo delinquente* al lui Lombroso, *L'autre monde ou les États et Empires de la Lune* de Cyrano de Bergerac, *Manhattan Transfer* de John Dos Passos, nu-i venea să le scoată din rafturi.

Simți din nou nevoia să iasă din casă. Ceasurile de lectură trecuseră ca și cum ar fi avut de executat o corvoadă.

De data asta coborî pe plaja unde aterizase elicopterul. Rămas în slipul găsit într-una dintre genți, începu să alerge în zig-zag pe nisip. Se opri după câteva minute rușinat – părea că vrea să imite joaca tinerilor pe care îi văzuse nu demult în partea cealaltă a insulei. N-avea însă nimic din agilitatea și exuberanța lor. Părea un urs bătrân pe care un dresor se căznea zadarnic să-l învețe să danseze.

Bătrânii! Acest lux pe care și-l permisese de la o vreme natura, îngăduindu-le oamenilor să trăiască mai mult decât odinioară. Însinguraţi, neputincioși, înăcriți, sau bravând printr-o vestimentație și o comportare nepotrivită vârstei lor, unii așteptându-și sfârșitul cu spaimă, alții cu indiferență, cu toții rememorându-și zilele vieții, regretând că nu gustaseră mai multe clipe de fericire, din grabă, din neștiință.

Gândi: doar trupul îmbătrânește, nu și sufletul.

Ei, aș! Dacă sufletul s-ar materializa, ar arăta ca un pergament urât, pe care generații de copiști au scris, răzuind semnele lăsate de cei de dinaintea lor. Un palimpsest ininteligibil, fără valoare.

Gândi: bătrânețea e un dar pentru cei care toată viața au fost ocupați, ori au trăit frenetic, și acum au răgazul să se analizeze și să se cunoască exact așa cum au fost și cum au ajuns.

Se corijă imediat: da' de unde, bătrânețea este o boală, hai să-i spunem pe nume, celulele în care palpita viața își reduc treptat-treptat activitatea, nu mai au energia necesară funcționării la parametri optimi, până când totul intră în amorțire și se sună sfârșitul programului, gata, totul s-a închis.

Oare lui ce sfârșit i se rezervase? Îl înnebunea gândul c-ar putea deveni o legumă, dus la azil, vegetând într-un scaun cu rotile până își va da duhul.

Și pe urmă ce va urma, o îngropăciune cu preoți în odăjdii scumpe, psalmodind despre deșertăciunea vieții și amintind că suntem făcuți din țărână și în țărână ne-ntoarcem?

El ar fi vrut să se evapore ca o picătură sub razele soarelui, fără să lase nicio urmă a trecerii sale prin lume.

Petru Dulce? N-am auzit niciodată de el, nu-i înregistrat în Cartea vieții, unde figurează toți oamenii, de la primul și până azi, și vor fi consemnați în continuare, până la sfârșitul zilelor.

Se bucură, încă o dată, că nu avea urmași, nu-l va blestema nicio progenitură pentru că-i lăsase moștenire un nume de tot râsul, neamul Dulce se va stinge odată cu dispariția lui, nicio pagubă…

Covrigul pe care îl aruncase pe nisip în prima zi dispăruse.

Culese o piatră netedă și făcu „oglinda”. Piatra sări pe suprafața apei de cinci ori, înainte de a se cufunda. Surâse mulțumit – își păstrase îndemânarea de altădată.

Se apucă să culeagă scoici. Unele erau mari cât palma. După câteva clipe se plictisi și le puse grămăjoară lângă un pietroi. Poate că vor fi bucuria cuiva care le va găsi cândva.

Luă un băț și îl înfipse în nisip. În jurul lui trasă un cerc. Scrise cu degetul în interiorul circumferinței cifre romane de la I la XII. Acum avea un ceas solar.

Se răzgândi. Viața pe insulă nu putea să se desfășoare după ceasuri diferite. Smulse bățul și-l aruncă.

Apoi desenă o limbă de ceas mică, și una mare, marcând ora 9:25.

Intră în apa limpede și caldă și înaintă până când aceasta îi ajunse la brâu. Atunci se cufundă cu totul și începu să dea din brațe și din picioare. Nu mai înotase din tinerețe, dar înotul, ca și mersul pe bicicletă, nu se uită. Așa afirmă toată lumea și adeverim c-așa și e. Porni în *crawl,* trecu la *brass,* apoi la *indiana*, un stil inventat de culegătorii de perle, care alunecau rapid pe o singură parte. Iuți la început, mișcările îi deveniră în curând lente. Se uită spre țărm – se îndepărtase prea mult și se întoarse făcând pluta pe spate. Peștișori multicolori se apropiau curioși de el, apoi fugeau în toate direcțiile, speriați de orice mișcare a lui.

Mai rămase în valurile care clipoceau leneș, amintindu-și de un joc din copilărie: prindea apa în pumn și o elibera ca și cum ar fi fost jetul unei fântâni arteziene. Încercă și acum să o înalțe cât mai sus, dar nu mai avea dexteritatea de odinioară. Dacă înotatul nu se uită, altele sunt sortite să se piardă.

Își luă hainele sub braț și urcă panta greoi – obosise, nu mai făcuse atâta mișcare de multă vreme. Intră la întâmplare într-una dintre băile de la parter și se uită în oglindă. Dacă l-ar fi studiat Lombroso sau un adept al acestuia, l-ar fi catalogat urgent printre cei cu tendințe de ucigaș. Îi crescuse barba cu o viteză la care nu se așteptase, mai întâi i-ar trebui un foarfece ca s-o dea jos și de-abia după aceea putea folosi lama, părul cenușiu de pe cap îi ajungea până la umeri. Ochii îi erau înfundați în orbite. Pielea îi era albă, așa cum se vede pe pântecele peștilor. Pe mâini i se zbârcise. La picioare îi apăruseră primele semne de varice. I se făcu scârbă de el. Ca să nu se mai vadă, se vârî grabnic sub duș. După numai un minut îl opri și puse un dop la cadă, potrivind apa de la robinet, apă în care turnă diverse săruri găsite pe o policioară – nu mai făcuse o baie de ani mulți. Rămase acoperit de spuma parfumată, picotind, până când începu să tremure. De-abia atunci ieși din cadă, se șterse cu un prosop plușat și îmbrăcă un halat.

În casă erau vreo treizeci de casete cu filme – în zece zile le văzu pe toate. Ieși din bibliotecă de-abia după al douăzecelea răsărit de soare de când începuse să numere zilele.

Nu era decis în ce direcție să meargă. În cele din urmă se hotărî să o ia în sus. Se sprijinea în toiag, tot cu el își croia drum printre bălării, așa cum procedează sud-americanii cu *macetele* lor, când străbat hățișurile junglei.

Stârni roiuri de țânțari ascunși aici ziua. Unii i se încurcară în păr.

Și-atunci el blândul, blajinul, milostivul, omenosul, pașnicul deveni o fiară. Începu să lovească scos din minți și tot mai înfierbântat ierburile, pomișorii, tufișurile, pradă unei mânii inexplicabile, stârnite fără veste. Parcă în el intrase un duh necurat și-i poruncea cum să acționeze, ca o marionetă în mâinile unui păpușar dement.

În câteva minute culcă la pământ tot ce era în jurul său.

Când se liniști, se așeză pe un pietroi și privi descumpănit la prăpădul pe care îl făcuse. Nu pricepea ce-l apucase.

Luă unul dintre pomișorii smulși din pământ și încercă zadarnic să-l înfigă la loc.

Pe o rază de câțiva metri, o vreme n-avea să crească nimic.

Se ridică și o porni din nou la drum, cu inima cuprinsă de jale și de remușcări, dar nu ajunse până în vârf. Tot rotindu-și toiagul în față, potrivit obiceiului său, la un moment dat lovi în gol și abia reuși să-și mențină echilibrul. Dăduse de-o grotă de care nu avusese știre.

Intrarea era îngustă, de-abia reuși să pătrundă prin ea. Grota avea cam trei metri înălțime și o suprafață de vreo cincizeci de metri pătrați. Dacă ar fi fost pirat, aici și-ar fi îngropat comorile, iar apoi ar fi trântit o lespede în deschizătura prin care un om mai voinic s-ar fi strecurat cu greu.

Nereușind să vadă mare lucru, ieși la lumină. Trebuia să revină cu o lanternă dacă vroia s-o cerceteze cu de-amănuntul. Numai așa, ca să-i treacă timpul, nu se aștepta să descopere ceva interesant.

Zăbovi câteva clipe ca să scape de pânzele de păianjen care i se încurcaseră în păr. Palmele i se acoperiseră de o substanță lipicioasă. Și le șterse pe scoarța unui pin negru. Tălpile sandalelor deveniseră lunecoase de la mâzga de pe jos. Și le curăță cu un bețigaș. Își scutură de praf și tricoul și pantalonii.

Deodată se simți cuprins de neliniște, de parcă n-ar mai fi fost singur ca și până acum. Se uită jur-împrejur. Nimeni. Și totuși, ar fi putut jura c-a văzut umbra cuiva. Intrarea în grotă parcă eliberase un duh ascuns acolo, care acum îl supraveghea dușmănos, pregătindu-se să-l atace, fiindcă-i încălcase teritoriul… Aici să fie culcușul dihorului? Își va elibera din nou miasmele otrăvitoare?

„Villiers de l'Isle Adam”, își spuse. „Nu-i bine că l-am recitit într-un astfel de spațiu. A-nceput să mă bântuie. Era cât pe-aci să reiau și *Hruba și pendula* a lui Poe. Asta ar mai fi lipsit. N-aș mai fi dormit multe nopți. Iar *Îngropat de viu* m-ar fi pus pe butuci.”

Vru mai întâi să se întoarcă, apoi se răzgândi și o luă în continuare în sus. Dar acum plantele pe care le atingea păreau a fi brațele cuiva care vroia să-l oprească din drum, din spatele copacilor se ițeau umbre, ochi neprietenoși îl scrutau de pe stânci, șoapte se auzeau de

sub pietre, mirosea a pucioasă, și un zăngănit ca de lanțuri răsuna când dintr-o parte, când din alta, iar în gură simțea un gust amar, ca și cum ar fi mestecat o frunză de brusture.

Fulgere globulare țâșneau pe neașteptate de sub pietre, îi dădeau ocol și apoi se pierdeau deasupra mării.

„Am halucinații, o singurătate ca asta te poate duce la balamuc, e de mirare cum Edmond Dantes a mai rămas întreg la minte după ce a stat într-o izolare deplină șapte ani. Eu sunt aici doar de câteva săptămâni și deja se pare c-am luat-o razna.

Iar cineva parcă mă supune la probe, ca să vadă cum reacționez și dacă merit postul de bibliotecar.

De fapt, nu m-am înscris la niciun concurs, eu sunt cu alte treburi pe-aici, le duc la bun sfârșit și apoi plecarea!, n-am nevoie de niciun post, oricât de bine ar fi remunerat."

Nu-și luase binoclul, dar, ajuns în vârf, n-avu ce vedea, nu era nici un iaht de lux, nici o barcă despicând cu iuțeală apa, și nici doi tineri frumoși ca niște zei îndrăgostiți. Observă, însă, în zare, cum se strâng nori negri, amenințători, îndreptându-se în viteză spre insulă, ca și cum o furtună cum n-a mai fost trebuia s-o facă să dispară în adâncurile de unde se ivise, o sancțiune divină fără echivoc.

Ultimii metri până în casă îi străbătu în salturi, pentru că dintr-odată începuse să toarne cu găleata. Era un întuneric să-l tai cu cuțitul, deși mai era până la apus. În curând însă bezna fu sfâșiată de lumina fulgerelor și trăsnetelor. Tunetele răsunau ca într-un război purtat cu multe piese de artilerie. Vântul se izbea cu putere de geamuri, spulbera frunzele copacilor, le rupea crengile.

Și, pentru prima oară, târziu în noapte, auzi zgomotul valurilor chiar și prin ferestrele închise.

Nu putuse adormi decât spre dimineață. Stihiile se dezlănțuiseră cu o furie la care nu se așteptase. De-abia în zori se potoliseră. Părea incredibilă urgia iscată din senin în ajun, când vedea acum soarele strălucind îmbietor.

Ieși imediat din casă pentru a evalua pagubele. Un pin fusese rupt de la jumătate, câteva tufe fuseseră scoase din pământ, ierburile fuseseră puse jos sub torenții de ploaie revărsați din cer.

Pe plaja Omaha, mormane de alge încâlcite zăceau împrăștiate pretutindeni. Nisipul ud se acoperise de și mai multe cochilii de scoici. Cele pe care le strânsese el dispăruseră. Iar puțin mai departe de locul unde aterizase elicopterul se zărea o barcă răsturnată.

O luă la fugă într-acolo cu inima bătând nebunește. Nu cumva sub ea zăcea trupul cuiva, rănit sau chiar mort?

Nu era nimeni. Atunci unde se aflau ocupanții bărcii? Se înecaseră? Bântuiau pe insulă în căutarea unui ajutor?

Începu să strige din răsputeri.

— Hei! Unde sunteți?

Ecoul care ajunse la el era un amestec de sunete din care nu se înțelegea nimic.

Încercă și în engleză.

— *Where are you?*

Niciun răspuns.

După o vreme se lăsă păgubaș, îl durea în gât de cât țipase.

Se duse la barcă și se opinti s-o întoarcă. Nu reuși. Atunci căută un par zdravăn printre crengile smulse și adună și câteva pietroaie. Vârî parul sub ambarcațiune, o ridică puțin, imediat introducând sub ea un bolovan. Repetă de mai multe ori operațiunea asta. Cricul improvizat își dovedi, până la urmă, eficiența.

Se uită în barcă. Vâslele erau fixate în niște legături de pe fundul ei, motorul intact nu fusese pus în funcțiune. Sub cele două bănci erau veste și colaci de salvare. Nu fusese folosită pentru o situație de urgență. Și nu părea să fi suferit vreo stricăciune.

Era o ambarcațiune nouă, frumoasă, bună pentru navigat.

Cel mai probabil furtuna o smulsese de pe vreun vas, fără ca echipajul să bage de seamă sau să poată interveni. Nu putea proveni de pe iahtul văzut în urmă cu câteva zile. Acela se numea DRAKE. Barca pe care o găsise astăzi se numea ARROW. Același nume era inscripționat și pe colacii de salvare.

Navigare necesse est. Aceasta era deviza din vechime. Acum avea și un mijloc de transport. Se gândise să-și facă el însuși o plută, dar ar fi fost doar o cârpeală, n-ar fi reușit să realizeze un produs fiabil, iar

să cari cu ea o bibliotecă era o iluzie, Doamne! ce prostie îi trecuse prin minte, cum să-și jefuiască Binefăcătorul! Dacă în urmă cu o zi fusese cuprins de neliniști, acum soarta îi surâdea, îi trimitea o ambarcațiune cu care să umble în jurul insulei, ca s-o cunoască mai bine, ajungând și pe cealaltă plajă. Și, în caz de nevoie, ar fi putut ieși în larg, pentru a cere ajutorul unui vas.

Însă trebuia s-o pună la adăpost, pentru ca valurile să n-o târască înapoi, spre zarea de unde venise. Încercă s-o împingă, dar abia o clinti. Atunci mai aduse câțiva pari și improviză o sanie pe care barca alunecă mult mai ușor, trăgând la edec, ca în tabloul lui Repin. O ascunse la adăpostul unor stânci. Din casă aduse câteva frânghii și o legă de niște țăruși bătuți în pământ.

Lucrase multe ceasuri, era istovit, dar și bucuros, cum rareori fusese în viață, ca și scriitorul din *Zorba Grecul* care descoperise, datorită unui tip fabulos, freamătul existenței, cu învățături mai importante decât cele ascunse în pacea bibliotecilor. Nu-și mai folosise mâinile puternice ca să întoarcă file gingașe de carte. Înfipsese țăruși, cioplise pari cu securea, cărase bolovani, își încovoiase spinarea trăgând o greutate pe o sanie improvizată, ca sclavii egipteni la construcția piramidelor.

Și totuși, din când în când, îl cuprindea neliniștea. Din când în când, se simțea supravegheat.

Ceasul de pe plajă fusese măturat de valuri. Îl refăcu și mai mare, și mai frumos, împodobindu-i cadranul cu scoici.

De două ori pe zi – ora exactă.

Așezat pe o movilă de nisip se uita la soarele care dispărea la orizont. Se mai sfârșise o zi, a cincizecea de când începuse să le țină socoteala, numărându-le ca soldații nerăbdători să fie lăsați la vatră.

Necunoscutul nu dăduse niciun semn de viață.

Deodată văzu ceva ce n-ar fi putut zări decât dacă un vârtej l-ar fi ridicat printre norii răzleți și pufoși.

Văzu insula în mijlocul mării, de o formă aproape rotundă, cu un perete vertical acolo de unde răsărea soarele, și cu o pantă domoală în partea dinspre apus.

Văzu plaja îngustă unde fusese debarcat și golful unde se zbenguiseră cei doi tineri.

Limbile de nisip nu se uneau, erau despărțite de mormane de roci.

Văzu casa înconjurată de o vegetație care părea mai puțin încâlcită de la înălțime.

Văzu marea în nesfârșirea ei.

Dar nu văzu vreo altă bucată de pământ, oricât își încordă privirea.

Ce se mai întâmplase prin alte părți? Aceeași existență guvernată de lupta pentru supraviețuire? Alte masacre, alte pierderi inutile de vieți? Orașe în ruine, incendii, cadavre pe străzi?

Atâta suferință, atâta durere…

La fiecare douăzeci-treizeci de ani oamenii căpătau alte obiceiuri de viață decât cele ale generațiilor anterioare. Se îmbrăcau după o altă modă, aveau alte gusturi literare și artistice, vorbeau altfel, mai repezit și mai vulgar, se entuziasmau și se înfiorau de alte lucruri și, de la o vreme, citeau din ce în ce mai puțin.

Ținuți în ignoranță ca să fie mai ușor manipulați, ar fi spus Necunoscutul.

Parcă periodic planeta își schimba proprietarii.

Dar nici planeta nu mai era aceeași – continentele migrau, apropiindu-se din nou unul de altul, calota polară pierdea munți întregi de gheață, stratul de ozon era tot mai subțire, specii de păsări și de animale dispăreau, în locul lor, însă, nu apăreau altele noi.

Oare rămăsese singurul locuitor al planetei? Până când? În ce scop fusese cruțat? Pentru a o popula din nou? Dar nu era nicio femeie lângă el. Și era deja prea bătrân ca sămânța lui să mai rodească, doar patriarhii din *Biblie* deveneau tați și la o sută de ani.

Fusese ales ca un martor al sfârșitului lumii? Și când va dispărea și el ce se va mai întâmpla?

După sute și mii de milioane de ani, Universul își va încetini goana în toate direcțiile și va începe să se adune, galaxie lângă galaxie, stea lângă stea, planetă lângă planetă, până când totul va încăpea din nou într-o coajă de nucă, așa cum prevestesc savanții?

Nu se va mai ști nimic de Homer, de Arhimede, de Leonardo, de Newton, de Shakespeare, de Rembrandt, de Beethoven, de Einstein…

Atunci de ce-a mai fost nevoie ca ei să apară? Numai ca să facă o vreme suportabilă viața într-un

Univers indiferent, care se dilată și se contractă după o lege imposibil de înțeles?

Să fie Legea asta cea mai puternică forță, care guvernează după bunul ei plac?

O Lege pe care n-a promulgat-o nimeni?

…Fusese cât pe-aci să se rostogolească de pe movila de nisip pe care ațipise…

Câteva zile lâncezise prin casă, uitându-se din nou la filme. Ceasuri întregi petrecu răsfoind un album dedicat lui Gaudi – iată un arhitect care trebuie să fi fost pe placul Necunoscutului. Alteori se uitase pe fereastră, în speranța că va vedea pe cer apărând un elicopter. Din când în când coborâse pe plajă ca să-și admire barca pe care i-o trimisese marea. Pe catargul de pe terasă ridicase de multe zile un cearșaf în chip de steag. Flutura zadarnic atunci când se stârnea o pală de vânt.

Începuse să fie îngrijorat.

E drept, avea provizii din belșug, nu-i era teamă că o să facă foamea. Dar ceva nu era în regulă.

Ca să-și alunge neliniștile și să-și ocupe timpul, urcă la grotă înarmat cu o lanternă. Din pricina furtunii, înăuntru era și mai multă umezeală decât data trecută. În mâzga de pe jos zăceau câteva vrăbii moarte. Probabil că vântul le izbise de stânci, le rănise, și acestea cu ultimele puteri, se refugiaseră aici unde își găsiseră sfârșitul.

Nu era nimic de văzut în această văgăună creată de capriciul naturii. Ciocăni pereții – nu răsunară a gol, făcându-te să bănuiești încăperi secrete, tixite cu comori.

I-ar fi plăcut să găsească o astfel de comoară? Ce întrebare! Cui nu i-ar plăcea să dea peste cufere vechi pline cu bani de aur, cu giuvaieruri, cu diamante și smaralde și rubine și alte pietre prețioase, în care să-ți îngropi mâinile până la cot, să le iei în palme și să le răsfiri printre degete, bucurându-te de sclipirea lor, cine n-ar jindui să descopere sipete cu inele, lănțișoare, brățări, cercei din argint! Vânzând o singură nestemată de asta poți trăi regește un an.

Incredibil! Petru Dulce, omul care se pensionase înainte de vreme pentru a-și ajuta o colegă, pierzând o mulțime de bani, era acum asediat de ideea unei îmbogățiri neașteptate. Nu era lucru curat, și de asta primul care își dădu seama fu însuși modestul

bibliotecar, care își scutură pletele cu stupefacție, îndată alungându-și din minte perspectiva de a deveni un Rotschild.

Înainte de a pleca, mai cercetă încă o dată pereții plini de umezeală. De data asta zări ceva care îi atrase atenția – câteva litere de-o palmă, acoperite cu mucegai.

MCMXC

Ce însemnau literele astea? Inițialele unor nume?

Dar dacă nu erau litere? Dacă erau cifre romane?

1990

Combinația de la un safe? De la alarma unei case? Anul 1990? Sau cineva dorise să-și aducă aminte scrierea cifrelor romane și le scrijelise ca pe un exercițiu de memorie?

Ieși clipind din pricina luminii orbitoare a soarelui. N-avea chef de dezlegat enigme de tipul celor din *Codul lui DaVinci*, o făcătură bună pentru distrat amatorii de șarade, o citise și el, dorind să afle de ce stârnise o asemenea vâlvă. Iar cei care se înfricoșaseră de virulentul atac împotriva Vaticanului nu cunoșteau *Evanghelia după Isus,* incendiarul roman al lui José Saramago, care prezenta un Dumnezeu lacom și nemilos, avid de o putere incomensurabilă. O carte admirabil scrisă, de o duritate împinsă la extrem, care, dacă ar fi apărut în Evul Mediu, l-ar fi trimis pe autor direct pe rug, fără să mai compară în fața Tribunalului Inchiziției – ce bine că s-a publicat într-un timp mai prietenos cu scriitorii!

De fapt, nu era de mirare: portughezul scrisese o diatribă despre un Creator abstract, în timp ce americanul pusese la îndoială o instituție a oamenilor, scormonind într-un viespar unde era și luptă pentru supremație, și aroganță a omniscienței.

Străbătu doar câțiva pași și avu parte de o altă surpriză.

Ca de obicei, își făcea loc prin hățișuri cu vajnicul lui toiag. La un moment dat, acesta culcă la pământ un lăstăriș care, pentru o clipă, lăsă la iveală o lespede. Lăstărișul reveni la poziția inițială și lespedea fu din nou acoperită.

Petru simți imboldul de a trece mai departe. Și totuși, se opri, se aplecă și îndepărtă rămurelele verzi care acopereau lespedea.

Era din beton, avea cam doi metri pe un metru, iar pe ea era gravată o cruce.

Niciun nume. Niciun an.

Folosindu-se de cuțitul pe care îl ținea în buzunar, curăță lespedea de noroiul uscat. Nu mai apăru nimic altceva.

Cine alesese un loc de veci în mijlocul bălăriilor, al lăstărișurilor? De ce? Fusese cumva dinadins săpat aici, pentru a nu fi găsit și profanat? În sicriu fusese pusă și o comoară care trebuia protejată? Și cine zăcea îngropat în acest mormânt? Un bărbat? O femeie? Cum murise? Necunoscutul știa de existența acestei lespezi?

Îl durea capul de atâtea întrebări.

Se uită din nou cu atenție la ea. Nu părea nouă, dar nici nu data de multe decenii. Pe alocuri se înverzise. Nu avea nicio crăpătură. Intemperiile încă nu-și începuseră eroziunea.

Se opinti, încercând s-o ridice. Nu reuși. Se lăsă păgubaș, după ce își rupse o unghie. Urlă ca din gură de șarpe. Era un fleac ce pățise, față de caznele la care fuseseră supuși unii în beciurile Inchiziției, ale polițiilor secrete. Și totuși, îi venea să se zvârcolească pe pământ, ca să-și mai aline durerea. Oare cum induraseră schingiuirile cei cărora li se zdrobiseră degetele în ușă, fuseseră arși cu fierul roșu, trași pe roată?

După ce se mai liniști, mai făcu o încercare să mute lespedea din locul ei. Tot zadarnic. Dar, chiar dacă ar fi izbutit, n-ar fi avut curajul să deschidă un sicriu. Dacă, într-adevăr, dedesubt era un coșciug.

O șopârlă se furișă de sub o piatră și dispăru printre picioarele lui. Unduirea ierburilor îl ajută să-i urmărească drumul.

Săpă în jurul lespezii și de-abia atunci își dădu seama că e imensă. Avea o grosime de peste o jumătate de metru. Un bloc de beton. Cineva dorise să se asigure că nimeni nu va tulbura liniștea celui care odihnea sub el. Doar cu un utilaj puternic a putut fi adus aici. Tot doar un utilaj performant l-ar putea urni din loc.

Și totuși, s-ar fi putut realiza placa de beton chiar în locul unde Petru o descoperise, fără să mai fie nevoie de utilaje. Nu era mare lucru să amesteci nisip cu ciment și pietriș, turnând apoi apă până obțineai consistența dorită.

De ce atâta grijă pentru ceva ce, până la urmă, fusese abandonat, lăsat în părăginire? Dispăruse cel care executase lucrarea, nu mai apucase acesta să comunice altcuiva secretul locului, lăsându-i instrucțiuni imperative de a-l apăra de asaltul vegetației?

De ce era nevoie de un bloc de beton de asemenea dimensiuni ca lespede de mormânt? Dedesubt era altceva care trebuia protejat? Nu cumva blocul era chiar mormântul și trupul fusese pus în el ca într-un sarcofag închis ermetic?

Ciocăni în el – nu suna a gol.

Îi reveniră în minte literele sau cifrele din grotă.

MCMXC.

1990?

De neînțeles.

Și totuși, mai zărise literele astea undeva, pe cotorul unei cărți din bibliotecă. Nu le luase în seamă, privirea îi alunecase indiferentă, și se oprise la alte titluri, mai ispititoare.

O porni în goană spre casă, urcă în fugă treptele și își conteni alergatul doar când ajunse în fața rafturilor.

Unde zărise cartea cu titlul acela enigmatic? Nu-și mai aducea aminte.

Nu-l ajută o examinare rapidă a titlurilor. Trebuia să o ia metodic, din aproape în aproape.

Petrecu ceasuri întregi în bibliotecă. Luă carte cu carte, se cățără pe scară pentru a ajunge la rafturile de sus, aprinse toate luminile ca să vadă mai bine, deși în general se îngrijea să facă economie la curent. Căută și în spatele volumelor, ca să se asigure că nu căzuse acolo. Se uită în cutiile de pe jos, pe masă, în toate ungherele încăperii, ca nu cumva să pățească precum eroii lui Poe din binecunoscuta lui povestire *Scrisoarea furată.* Zadarnic. Probabil obosise și nu mai putea fi destul de atent.

Căutările lui ar fi fost un eșec total, dacă n-ar fi dat peste o cărticică despre care auzise pentru prima dată în ziua în care făcuse pactul cu Necunoscutul.

La lectura como una peña a Părintelui Ignacio avea mai puțin de o sută de pagini în ediția în spaniolă din 1827 și părea a fi o culegere de predici și profeții. În scurta prefață nesemnată se preciza că Părintele trăise la sfârșitul secolului al XV-lea și fusese ars pe rug pentru

ereziile sale înainte de a împlini 40 de ani. Dusese o viață austeră, colindând prin Spania, Franța și Italia, împărtășindu-și opiniile prin piețe, prin taverne, pe la colțuri de stradă. Nu-l asculta mai nimeni, nu-și crease prozeliți, mulți îl considerau nebun, îl batjocoreau, îl alungau cu pietre, el însă își vedea netulburat de apostolatul lui, se ducea prin alte părți ca să-și împărtășească învățăturile, unde i se făcea o primire asemănătoare.

Petru se apucă să citească și, după primele pagini, se înfioră.

Predicile Părintelui Ignacio erau diatribe de o duritate fără egal împotriva cărților.

Îl avea ca țintă predilectă pe Gutenberg, învinovățit pentru că perfecționase tiparul și, astfel, contribuise la multiplicarea a numeroase volume, care în alte condiții ar fi fost mai puține, deoarece truda copiștilor era greoaie și, de aceea, lipsită de randament.

Ca și cum ar fi fost beneficiarul unei epifanii, el descria în cuvinte inspirate exact ce se întâmplase în secolele care urmaseră după moartea lui: o expansiune inimaginabilă a Galaxiei Gutenberg, o perioadă în care tipografiile tipăriseră sute și sute de milioane de volume, întreg globul fiind invadat de librării, biblioteci, anticariate.

Or, în concepția predicatorului lipsit de audiență, asta însemna un sacrilegiu. Cufundându-se în lectură, oamenii uitau de lucrarea cea mai minunată a lui Dumnezeu – realitatea înconjurătoare. Cărțile ofereau un surogat otrăvit al acesteia.

Atâta vreme cât se scrisese pe tăblițe de lut, pe papirusuri, pe pergamente, primejdia nu fusese atât de mare. Puțini aveau acces la ele, și mai puțini puteau descifra textele.

Într-o altă predică Părintele schița și imaginea unei planete cotropite de cărți. Acestea trebuiau interzise, arse, tipografiile, editurile, librăriile, bibliotecile și anticariatele trebuiau rase de pe suprafața Pământului. Cuvintele folosite erau de o vehemență rară – dacă ar fi avut miros, ar fi impregnat aerul cu pucioasă, dacă s-ar fi materializat în instrumente de tortură, ar fi ars în carne vie.

Ca să-i descurajeze pe toți cei care doreau să citească, lectura trebuia să devină ceva neplăcut, respingător, o pedeapsă, sau o rușine.

Se gândise și la niște soluții ca să se atingă scopul pentru care pleda: de pildă, impregnarea paginilor cu substanțe urât mirositoare și rele la gust, astfel încât, atunci când le apropiai de nas, să ți-l mute din loc, iar când îți umezeai degetele ca să întorci filele, să simți usturimi în gură și greață, să-ți piară cheful de orice carte.

Și, deoarece cititul presupunea o retragere în ambianțe unde nimic nu tulbura lectura, ea era asemuită plăcerilor solitare la care se mai dedau unii, fiind, prin urmare, blamabilă, un păcat imposibil de mărturisit.

Cea mai mare grijă o manifesta față de copii. Aceștia trebuiau de mici feriți de lectură, îndepărtați cu strășnicie de orice loc în care erau adăpostite cărți. Și care era cel mai mare dușman al lecturii? În concepția Părintelui – jocul. Prin urmare, pleda pentru inventarea a cât mai multor jocuri, care să-i țină pe copii angrenați în alte ocupații…

Mare-i grădina Ta, Doamne, își spuse Petru după ce termină de citit cărțulia. Nu-i de mirare c-au aprins vreascuri sub el. Invenția lui Gutenberg transformase *Biblia* în bestsellerul tuturor timpurilor! Cum ar fi renunțat Vaticanul la principalul său instrument de propagandă, luând în seamă rătăcirile unui nebun?

Și totuși, existaseră sceleraţi care înălțaseră în piețe ruguri din cărți.

Și totuși, existaseră demenți care interziseseră cărți – avusese și el o carte, *Publicații interzise,* apărută în 1948, în care Arghezi, Eminescu, Blaga erau socotiți nedemni de a fi citiți în orânduirea nou instaurată.

Dar câte cărți au fost falsificate smulgându-li-se pagini de către cenzura din toate secolele! Chiar și scrierile biblice suportaseră un astfel de tratament.

Își aminti de cartea lui Ray Bradbury, *451 Fahrenheit.* Tulburătoare viziune. 451 de grade Fahrenheit. Temperatura la care arde hârtia.

Până și biblioteca lui Don Quijote fusese pusă pe foc.

Iar Peter Kien și-o incendiase singur.

Fără să vrea, începu să îngâne:

„Hai, copii, la joc!
Cărțile pe foc!…”

Versurile astea parcă le scrisese nebunul de la sfârșitul veacului al XV-lea.

Și totuși, avusese o intuiție formidabilă.

„Hai, copii, la joc!…”

În timpul vieții, Părintele Ignacio nu avusese adepți. Aceștia apăruseră de-abia după cinci veacuri.

Inventatorii a mii și mii de jocuri, care îi țineau pe copii în fața computerelor, în timp ce cărțile zăceau necitite, și îi făceau să-și dorească un *Play Station* în casă.

Jocurile erau mai pasionante. Lectura devenise o pedeapsă.

Profeția se împlinise.

Culmea! Ideile Părintelui Ignacio se păstraseră de-a lungul secolelor cu ajutorul realizării lui Gutenberg. O ironie a sorții.

Dar dacă Părintele avea dreptate și el, Petru, se închina unui idol mort, la altarul căruia nu mai aducea nimeni ofrande? Oare nu se afla în situația egiptenilor din Antichitate cărora faraonul Akenathon le interzisese să mai adore divinitățile venerate până la urcarea lui pe tron, înlocuindu-le cu Athon, singurul zeu acceptat, legiferând astfel monoteismul? Fără doar și poate, de frica pedepselor, supușii săi respectaseră porunca regală, dar pe ascuns îi slăveau tot pe zeii cărora li se închinaseră generații și generații – Amon-Ra, Anubis, Horus… Nu, nu se putea compara cu acești oameni din vechime, el nu era în clandestinitate, nu trebuia să se ascundă prin catacombe, ca primii creștini, parlamentele lumii încă nu elaboraseră legi împotriva celor prinși cu o carte în mână, contra lor nu se instituiseră sancțiuni financiare severe și alte măsuri punitive, dar gruparea din care făcea parte se împuțina pe zi ce trecea, căpăta dimensiunile unei secte cu practici rușinoase, lectura fiind considerată o pierdere de vreme, neaducătoare de profit.

Era prea răvășit de gândurile provocate de cartea Părintelui Ignacio, ca să mai pornească în căutarea misteriosului tom cu titlul MCMXC.

Se duse să se-ntindă pe canapea.

În timpul somnului, fu asaltat din nou de coșmaruri.

La un moment dat auzi un cor bărbătesc care intona începutul *Carminei Burana* a lui Carl Orff:

O Fortuna, velut luna
statu variabilis
semper crescis aut descrescis;
vita detestabilis.
Nunc obdurat et tunc curat
Iudo mentis aciem;
egestatem, potestatem
dissolvit ut glaciem.

Curând văzu pâlcuri de călugări care coborau pe plajă dintr-o puzderie de corăbii de lemn. În mâna stângă aveau câte o lumânare aprinsă, în dreapta țineau câte o carte. Erau îmbrăcați în rase aspre, de culoare maro, glugi le acopereau chipurile. Urcau în șiruri lungi spre grota la intrarea căreia ardea un foc. Când ajungeau în dreptul lui aruncau cărțile în vâlvătăi, acestea întețindu-se pe măsură ce tot mai multe pagini erau cuprinse de flăcări – pălălaia dogorâtoare măsura câțiva metri.

Continuând să cânte, bărbații intrau, rând pe rând, în grotă. Cum de încăpeau atât de mulți? Semănau cu șobolanii pe care îi alunga cu vrăjile ei Mama Clara. *Panarufa*! *Panarufa*! *Hârşti*! *Harşti*!

I se păru apoi că melodia răsuna de undeva de dedesubt, din subterane de care n-avea cunoștință, din galerii întortocheate, pierzându-se în pântecele Pământului, tot mai departe, până când dispăru în văgăuna stâncoasă și ultimul călugăr, și nu se mai auzi niciun murmur…

A doua zi își continuă cercetările. Luă din nou rafturile la rând, examinându-l pe fiecare cu cea mai mare atenție.

Tot cotrobăind așa, era cât pe-aci să cadă de pe scară când, spre uimirea lui, un corp de bibliotecă începu să se rotească lent și cu un zgomot abia perceptibil, în jurul unui ax, lăsând liberă o intrare. Îi luă doar câteva clipe ca să pătrundă în spațiul de care nu avusese știre.

Încăperea era de dimensiunile apartamentului său de trei camere. Un birou mare în mijloc, un scaun cu brațe, asemănător unui jilț. Într-un colț – două fotolii și o măsuță rotundă. Șomoioage de praf se adunaseră pe parchet. Echipa de serviciu n-avusese acces aici.

Pe peretele din față se afla un tablou de mari dimensiuni. Reprezenta o tânără doamnă îmbrăcată într-o rochie de epocă. Vru să se uite la el mai de aproape. Un fâșâit ușor îi atrase atenția. Corpul de bibliotecă începuse să gliseze la loc.

Dintr-un salt se repezi la deschizătura pe unde intrase. Reuși să iasă în ultima clipă. Inima îi bătea cu putere.

Fusese pe punctul de a rămâne prizonierul încăperii secrete.

Se uită la corpul de bibliotecă revenit în poziția inițială. Îmbinarea cu corpurile din stânga și din dreapta lui era perfectă. Nimic nu te făcea să bănuiești o intrare. Câte taine mai ascundea casa asta?

De fapt, încă din primele zile, de când urcase pe terasă, avusese o bănuială. Încăperea care adăpostea cărțile ar fi trebuit să fie mai mare. Lipsea ceva. Dar uitase curând de nedumerirea pe care o avusese.

Se sui din nou pe scară și dibui locul unde se afla mecanismul care declanșa deplasarea corpului de bibliotecă. Era un simplu buton, pe care îl atinsese din întâmplare. Îl acționă din nou. Rafturile începură să se rotească din nou în jurul unui ax.

De data asta așteptă în prag să vadă ce se întâmplă. Cam după vreo cinci minute corpul de bibliotecă reveni la loc.

I se făcuse foame. Amână orice investigație și se duse în bucătărie. Mâncă în fugă. Era copleșit de descoperirea pe care o făcuse. Uitase până și de nebunul Părinte Ignacio.

Trebuia să găsească o soluție pentru a cerceta pe îndelete ambianța pe care o descoperise. Pentru asta trebuia să aibă mintea limpede, așa că trase, mai întâi, un pui de somn, deși nu obișnuia să doarmă după-amiaza.

Când se trezi, mai ciuguli ceva. Apoi luă securea și ieși din casă.

Se întoarse ținând în mâini un ciot de lemn, tăiat dintr-un buștean găsit într-un hățiș. Cu ajutorul lui fixă corpul de bibliotecă, pentru ca să permită în permanență intrarea și ieșirea. Vreo jumătate de oră urmări rezultatele invenției sale. Era bine, nu mai exista pericolul de a rămâne blocat în camera în care tabloul părea să fie cel mai interesant obiect.

Amână studierea lui, deoarece observă o ușă întredeschisă, care dădea într-o odaie mai mică unde se aflau o canapea largă, un scrin cu ornamente complicate și un frigider. Mai era și un casetofon pe o etajeră și câteva zeci de casete. Apăsă o clapetă și îndată îl învălui minunata *Barcarolă* a lui Offenbach. Pereții erau complet goi. Nici aici nu era vreo fereastră. Totuși, nu se simțea miros de aer închis, un sistem de ventilație ascuns pe undeva împrospătând atmosfera.

Praful se răsfăța în voie și aici.

Mai era și o sală de baie. Pe niște etajere – teancuri de prosoape de diverse dimensiuni.

Aduse un aspirator de la subsol și, în câteva minute, îndepărtă praful și din camera mare, și din cea mică.

Deschise, rând pe rând, sertarele scrinului. Într-unul din ele era un pistol. Îl închise la loc, îngrozit.

Încă o amintire din copilărie de care uitase.

În anii ’50, când s-a desființat armata de cavalerie, caii au fost duși la gospodăriile colective care tocmai se înfiripau cu un entuziasm prefăcut, sau pe la diverse instituții care aveau nevoie de ei – pe vremea aceea încă se mai circula cu șareta. Cei mai bătrâni au fost trimiși la abatoare. Au ajuns salam. Mult mai târziu a aflat că însuși tătucul Stalin dăduse ordinul ca oștirea să renunțe la cai. Tancurile făcuseră mai multe ravagii în război decât trupele care îi foloseau.

Școala la care învăța primise un cal pentru fermă. Era alb, frumos, puternic. Încă din prima seară a sărit gardul și s-a dus glonț înapoi la unitatea de unde fusese luat. Evident, a fost recuperat și n-a mai fost lăsat liber. Însă nimeni nu îndrăznea să se apropie de el – dădea din copite, scutura din cap, fornăia. Era nărăvaș, de parcă ar fi crescut în sălbăticie.

Și totuși, pe el îl lăsa să se apropie, să-i mângâie pielea lucioasă, să-i pună mâna pe bot. Se lăsa pe paiele

din grajd, el se așeza alături, și-și lipea capul de-al lui. Nu zăbovea așa mai mult de-un ceas – îi era frică să nu-i descopere cineva. Într-o zi l-a dezlegat – nu suporta să-l vadă umilit. În aceeași seară a sărit din nou gardul și s-a dus la cazarmă. Desigur, în zori a fost readus.

Într-o noapte a scăpat din nou din grajd. Gardul, însă, fusese înălțat, n-a mai reușit să-l sară. A rămas înfipt în scândurile acelea ascuțite la vârf. Cu cât se zbătea mai aprig, cu atât se înfigea mai mult, ca în niște țepe. Bietul de el, avea niște dureri cumplite, cu burta spintecată, dar nu scotea niciun vaier. Se uita cu ochii înspăimântați la oamenii care se agitau în jurul lui, neștiind ce să facă.

Până la urmă l-au chemat pe ofițerul care îl avusese în îngrijire. Acesta l-a mângâiat câteva clipe și l-a sărutat. Calul se uita la el cu speranță, parcă avea din nou puteri. Apoi, cu lacrimi în ochi, ofițerul și-a scos pistolul, l-a îndreptat spre armăsarul alb și a apăsat pe trăgaci.

De fapt, de atunci Petru nu s-a mai jucat „de-a războiul” și n-a mai contribuit la înflorirea industriei de armament meșterind din lemn săbii, puști, pistoale. În ziua aceea a avut prima criză. Și de atunci a rămas cu o frică de arme, oriunde le-ar fi văzut…

După ce își alungă din minte scena dureroasă din copilărie, se postă în fața tabloului. Era realizat în maniera unui maestru de odinioară. Semăna cu o pânză pe care, cu siguranță, o mai zărise. A cui?

Se repezi în bibliotecă și începu să răsfoiască albumele de artă. Erau zeci și zeci. Giotto, Velázquez, Tintoretto, Caravaggio, Rafael, Vermeer… De-abia după mai multe ceasuri descoperi ceea ce căuta.

La belle ferronnière!. O lucrare atribuită lui Leonardo da Vinci. Expusă la Louvre.

Cum zisese Necunoscutul? „Sunt lucrări ale lui Leonardo care îmi plac mai mult.” Ceva pe-aproape, nu-și mai aducea aminte cu exactitate.

Cu albumul în mâini se întoarse în încăperea secretă. Chipul tinerei din tablou era identic cu al tinerei pictate de Leonardo.

Amândouă purtau rochii grele, dintr-o catifea stacojie. La gât aveau lungi lănțișoare delicate. Părul întins pe cap, cu cărare la mijloc, le acoperea urechile.

Pe frunte aveau bentițe cu o bijuterie de culoarea rochiei. Ochii mari, căprui păreau triști. Gura senzuală, nasul drept și bărbia bine conturată. Era mai frumoasă decât Mona Lisa și mai misterioasă.

Asemănările se opreau aici.

Lucrarea lui Leonardo era un portret. Mâinile femeii nu se vedeau. Tabloul din casa Necunoscutului prezenta o tânără din cap până în picioare. Rochia aproape mulată pe corp, și nu largă, cum se purta odinioară, susținută de o crinolină, ajungea până la pantofii cu catarame pe care îi purta. În mâna dreaptă ținea un trandafir alb, aproape veșted. Cealaltă atârna într-un gest care exprima oboseală și resemnare.

După cum citi în album, *La belle ferronnière* avea și un alt titlu în lumea artei: *Portretul unei necunoscute.* Unii experți, însă, o identificaseră ca fiind soția unui meșter în feronerie, devenită metresa lui Francisc I. Bărbatul înșelat se infectase în mod voit cu sifilis, pentru a transmite regelui boala și a se răzbuna. O poveste incredibilă, pe gustul romanticilor.

De câteva minute, din încăperea alăturată se auzeau melodii interpretate la pian de Richard Clayderman.

Din când în când trăgea cu ochiul la corpul de bibliotecă pe care îl proptise, de teamă ca nu cumva să se închidă și să-l sechestreze fără mâncare și fără apă.

Se mai uită odată la tabloul atârnat de perete. Își trăsese un scaun ca să-l contemple în voie. Era o copie reușită. Dar care era rostul ei? De ce nu fusese respectată viziunea genialului maestru – dacă el fusese cu adevărat autorul?

Și totuși, mai erau mici deosebiri pe care nu le văzuse de la început. În primul rând, fața femeii pictate de Leonardo era mai plinuță.

De-abia acum observă și altceva ce trecuse cu vederea. La încheietura mâinii stângi tânăra purta un mic ceas de aur.

Artistul contemporan nu dorise să falsifice o lucrare faimoasă. Pictase având un model în fața lui, care semăna cu o femeie care trăise într-un alt veac. Luase de la aceasta numai podoabele și veșmintele.

Își dădu seama și unde anume se realizase pictura la care se uita. Chiar în încăperea în care se afla.

Parchetul cu lamele subțiri, cu modele din loc în loc, era inconfundabil.

Se chinui să vadă ce oră arăta ceasul de la mâna femeii.

Ora 9:25.

Tresări.

Se uită din nou atent, minute în șir, până i se împăienjeniră ochii. Își aduse și o lupă, cercetând vopselele folosite la realizarea tabloului.

N-ar fi băgat mâna în foc, dar în opinia lui, imaginea ceasului fusese pictată mai târziu decât restul pânzei. Culorile erau mai vii.

Ce însemna asta?

După un Necunoscut, acum apăruse și o Necunoscută. Și un pistol. Iar el era și mai mult în ceață.

Și, pentru prima oară în viață, se îndrăgostise.

Îi era rușine – se știa urât, bătrân, incapabil să rostească replici spirituale. Oricâte romane de dragoste citise, nu știa vorbe tandre.

Măcar Don Quijote pornise de la realitate, metamorfozând, în imaginația lui, o țărăncuță îngălată într-o domniță cu haruri alese.

Însă el, Petru Dulce, se îndrăgostise de o tânără pe care n-o văzuse niciodată. Îl fascinau ochii ei mari, iscoditori și puțin triști, ar fi dorit să-i mângâie fruntea boltită, să-i simtă gustul buzelor.

Nu întâlnise niciodată o femeie atât de frumoasă și enigmatică. Sau poate că, trăind doar în lumea ficțiunilor, nu băgase de seamă cine trecea pe lângă el.

Muzica nu se mai auzea, era noapte și simțea în piept acea arșiță dulce și, totodată, dureroasă, despre care vorbesc poeții în versurile lor. Acel *non so che.*

Adormi chiar pe scaunul pe care stătea.

Avu parte de cel mai frumos vis din viața lui.

Auzi din nou *Barcarola* și se pomeni dansând cu *La belle ferronnière.* Nu mai era mătăhălos, greoi, împiedicat, se mișca ușor în ritmul muzicii – un pas înainte, unul înapoi – conducându-și cu grație partenera. Îmbrăcase o redingotă, pe dedesubt purta o cămașă cu jabou, pe cap avea o perucă, pantalonii strânși sub genunchi lăsau să se vadă ciorapii de mătase și pantofii cu catarame strălucitoare. Porniseră să danseze în încăperea secretă, se avântaseră apoi în bibliotecă,

unduindu-se, rotindu-se, făcându-și reverențe, urcând și coborând scările, fără să obosească, parcurgând coridorul șerpuitor de la etajul unu, zâmbindu-și întruna, până când ajunseseră în dormitorul cel mare. Aici se sărutaseră, după care începuseră să-și scoată hainele unul altuia, încet, înnebunitor de încet, aruncându-le pe jos într-o grămadă informă. Se întinseseră goi în patul cu baldachin, îi desfăcuse părul roșcat, lumina straniu pe perna albă, și începuse s-o mângâie și s-o sărute, așa cum îl văzuse pe plajă pe zeul blond procedând cu zeița lui, dar cu și mai multă delicatețe, cu și mai multă grijă de a nu tulbura, printr-un gest nepotrivit, clipele de vrajă învăluitoare. O vreme, ea rămăsese supusă în brațele lui, după care preluă inițiativa, și-i acoperi trupul cu sărutări, până când nu mai rezistară nici unul, nici altul și devenită o singură ființă înfiorată de o plăcere nemăsurată care îi cutremură din creștet până-n tălpi.

Se trezi lac de transpirație și încă buimac de visul care ar fi vrut să continue la nesfârșit. Soarele era sus pe cer.

Se uită rușinat la tablou. Se ridică de pe scaunul pe care înțepenise și se duse în bibliotecă.

Porni din nou să caute cartea cu misteriosul titlu MCMXC. Îi luă câteva ore ca să dea de ea. Într-adevăr, căzuse în spatele altor cărți. O descoperi, însă, abia spre seară. Titlul era scris cu o cariocă doar pe cotor.

N-o deschise imediat. Nu mâncase nimic toată ziua, așa că își pregăti, mai întâi, câteva sandviciuri cu salam, pe care le mâncă într-o clipă, bând și câteva pahare cu apă minerală.

Apoi se duse în bibliotecă și răsfoi cartea. De fapt, nu era o carte. Cele mai multe pagini erau albe, ca și cum ar fi fost un rebut dintr-o tipografie.

Se uită la pagina de gardă. Cineva scrisese cu pixul aceleași litere enigmatice.

Urmau câteva pagini acoperite cu un scris elegant.

Nu știu dacă e bine sau nu să povestesc de ce și cum am ajuns aici. S-ar putea ca însemnările mele să cadă în mâini nepotrivite și să-i facă rău bărbatului pe care îl iubesc și care mi-a salvat viața. Datorită lui am aflat ce înseamnă să te dăruiești total și ce înseamnă să primești totul de la altcineva. El mi-a creat această oază

în care mă simt ocrotită. Pentru mine şi numai pentru mine. El m-a înconjurat cu discuri, filme şi cărţi. Chiar dacă pe această insulă pe care a botezat-o cu numele meu mai poposesc şi alţii, nimeni nu mă vede şi nici nu ştie de existenţa mea. Stau ascunsă în încăperea secretă şi citesc când vin străini cu diverse probleme. De-abia aştept ca intruşii să plece – cei care asigură aprovizionarea, partenerii de afaceri care petrec aici o zi-două, calculând, întocmind proiecte, raportând despre stadiul unor lucrări. A renunţat la toţi cei care aveau grijă de casă – grădinar, bucătăreasă, menajeră. Doar atunci când rămânem numai noi doi cunosc fericirea deplină. Înotăm, citim, ascultăm muzică, ne uităm la filme, facem dragoste… Ne ducem pe terasă şi privim stelele… Uneori nu ne spunem nimic. Alteori, ne luăm vorba din gură unul altuia, amuzându-ne de toate nimicurile.

Cumplit e doar atunci când pleacă. Din când în când, n-are încotro şi trebuie să plece la mari depărtări. Număr zilele şi nopţile până la întoarcerea lui. Închid toate uşile, ferestrele, pentru ca să nu mă trezesc în casă cu vreun inoportun care a rătăcit drumul pe mare şi caută adăpost şi ajutor. Baricadez cu mobile uşa de la intrare – pentru ea nu există o cheie, el râde de spaimele pe care le am, mă asigură că nimeni nu-mi ştie ascunzişul…

Dar tot mi-e frică. N-am crezut că o să-mi fie vreodată atât de frică. Câteodată sunt paralizată ca o antilopă în ghearele unui leu. Nu mai pot reacţiona. Nu mai pot gândi. Îmi aştept sentinţa şi sfârşitul.

Ziua aceea mi-a schimbat viaţa. Şi după atâta timp îmi apare în coşmaruri scena aceea teribilă. Aud zgomotul unor bocanci în urma mea, în urechi îmi răsună ţipete furioase „N-o lăsa să-ţi scape!” „Pune mâna pe putoare!”, şi simt transpiraţia greţoasă a celor care se apropie, se apropie, până mă înşfacă de păr şi mă trântesc la pământ. Îi văd rânjind satisfăcuţi, bestii cu chip negru, venite din adâncurile Infernului, au înşfăcat prada, acum trebuie s-o căsăpească, să dea un exemplu.

Sunt cuprinsă de oroare când îmi amintesc, dar dacă aş povesti tot ce mi s-a întâmplat ar fi ca o exorcizare a Răului pe care l-am cunoscut. În

singurătatea în care trăiesc aici uneori, scrisul ar fi ca un reazem.

Numai să nu atrag pericolele asupra iubitului meu. Asta ar trebui să-mi fie cea mai mare grijă… Mai mare decât aceea provocată de gândul că nu voi pleca de aici niciodată…

Pe următoarele pagini era același text în engleză, franceză, spaniolă, germană, rusă, portugheză, italiană, scris tot de mână. La femeia asta să se fi referit Necunoscutul când vorbise despre o persoană poliglotă? Rândurile pe care le citise îi aduceau aminte de Mariana Alcoforado, și ea trăise izolată, într-o abație. Oare de aceea îi plăceau omului obișnuit să câștige mereu *Scrisorile unei călugărițe portugheze*?

Petru nu mai pricepea nimic.

Avea de-a face cu o confesiune? Era începutul unui roman abandonat? În orice caz, textul nu-l scrisese femeia din tablou. Autoarea rândurilor pe care le citise n-avea cum să pozeze cuiva, din moment ce nimeni nu știa de existența ei.

Doar dacă… Doar dacă nu cumva însuși Necunoscutul o pictase… În cazul acesta putea și el exclama ca personajul din *L'Année dernière à Marienbad: Je gagne toujours.*

Dar el, el, Petru, se simțea trădat. Aspirase la ceva ce aparținea altcuiva…

Treceau zile, treceau săptămâni și Necunoscutul nu dădea nicio veste. Petru nu le mai ținea socoteala. Era apatic și resemnat. Bântuia prin casă, ca printr-un muzeu, examinându-i exponatele, se ocupa de curățenie, colinda pe insulă, ocolind zona în care descoperise grota și lespedea, croia poteci prin hățișuri, vegeta pradă melancoliei, pe plajă, înota. Uneori era o căldură insuportabilă, transpirația curgea pe el când ieșea din casă.

Atunci își aducea aminte o scenă pe care o văzuse în tinerețe.

Într-o iarnă, se plimba la întâmplare pe străzi, sub o ninsoare magică, de poveste. Decorul era parcă imaginat de un scenograf cu o fantezie bogată. Fulgii uriași care cădeau de ore și ore metamorfozaseră orașul, îi ascunseseră toate urâțeniile sub un strat pufos de omăt.

Deodată, a zărit venind din față un alai. Prin perdeaua de nea care cădea fără întrerupere, abia într-un târziu a deslușit ce era cu straniul convoi.

Prin zăpadă călcau apăsat șase elefanți, probabil ai unui circ venit să dea o reprezentație. Mergeau încet, unul după altul, fără să bage de seamă nimic din ce e în jurul lor, drept prin mijlocui drumului. Niște ființe calme și înțelepte, descinse dintr-un tărâm fabulos, care transformau noaptea aceea de iarnă într-o feerie de neuitat.

Întâmplător, erau mulți trecători pe trotuare. La început s-au oprit uimiți de spectacolul neobișnuit la care asistau. Apoi, cu toții, dintr-un impuls spontan, au început să aplaude, și-au continuat să bată din palme până când ultimul elefant s-a pierdut în zare…

Ninge pe elefanți. Alt titlu potrivit pentru o povestire…

De cărți însă nu se mai atingea. Uneori îi mai venea în minte un titlu, dar începuse să uite nume de personaje și acțiunile lor.

Mai uimitor era altceva – visa mai des ca odinioară, ca și cum cineva încerca să ia legătura cu el și n-avea alt mijloc de comunicare. Din nefericire, nu reușea să descifreze aceste mesaje cu interpretări multiple, doar un psihiatru l-ar fi putut lămuri, de unde să-l ia, n-avea la îndemână nici măcar o carte de tălmăcit vise, o fi fost vreuna prin bibliotecă, n-avea însă chef să scotocească după ea.

O dată visă că insula prinde viață și se transformă într-un cetaceu care o pornește agale pe mări și oceane. După câteva nopți, în somn îi apăru Necunoscutul, îmbrăcat în haine de saltimbanc și distrând spectatorii la circ, aidoma pehlivanului motan Behemoth cel cu falnice mustăți de cavalerist. Altă dată văzu cum o mână de uriaș coboară din cer, înșfacă insula ca pe un pietroi și o azvârle hohotind în spațiu. Iar într-o după-amiază, în timp ce dormea iepurește în fotoliu, auzi zgomot de ciocane și zări cum soldați în mantale negre țintuiau pe cruci sute și sute de bărbați, femei și copii. Vaietele răstigniților răsunau până în largul mării. Mirosea înțepător a sânge. Soarele se grăbea să apună, ca și cum n-ar fi dorit să lumineze o asemenea cruntă priveliște.

Petru se agita printre soldați, ce-au făcut oamenii ăștia, de ce au fost osândiți, care e vina lor?, nu-i răspundea nimeni, nu-l băga nimeni în seamă, ca și cum nici n-ar fi existat și-ar fi devenit un abur, fiecare avea ceva presant de făcut, se agăță atunci de mantaua unuia, mai-mai să i-o rupă, mai-mai să-l dărâme, și-i puse aceleași întrebări, militarul furios vru mai întâi să-l împungă cu sulița, în cele din urmă izbucni în râs, ha!, ha!, vrei să știi de ce sunt osândiți? da, asta vreau, ei bine, o să afli, spune-mi, au săvârșit cel mai mare păcat, care e acela?, nenorociții ăștia au citit prea mult, cum? din pricina asta? Da, de asta, i-am prins prin biblioteci, i-am vânat ca pe niște șobolani, i-am legat fedeleș și i-am adus aici, să-și primească pedeapsa, atunci de ce nu sunt și eu printre ei?, de ce să fii?, fiindcă sunt un cititor pătimaș, cum te numești?, Petru, Petru Dulce, imediat consult catastiful ăsta și-ți dau răspunsul pe loc, avem situațiile la zi, suntem perfect organizați, stai să mă uit, Petru Dulce ai zis?, da, așa am zis, ce, nu m-ai auzit?, ei bine, așa cum bănuiam, nu figurezi în baza noastră de date ca un mare cititor, e o greșeală, și eu am citit mii de cărți, crucificați-mă și pe mine, vezi-ți de drum, nu ne mai încurca, noi nu facem greșeli și nu răstignim la întâmplare, sau când vrea unul sau altul, și-acum dă-mi pace, omule, nu vezi că am treabă?

Într-adevăr, soldații aveau mult de lucru, stropeau bârnele și trupurile de pe ele cu un lichid inflamabil, apoi, cu șomoioage aprinse în vârful sulițelor, le dădeau foc, vaietele se auzeau și mai sfâșietor, în curând întreaga insulă era o plantație de cruci în flăcări care se vedeau de departe, iar Petru se zguduia de plâns, fusese refuzat, respins, ca în tinerețe la recrutare…

Într-o dimineață își aduse aminte de sticla uitată pe terasă. Nu urcase acolo decât în prima și a doua zi.

Furtuna aceea devastatoare o zburase de pe masă și o făcuse fărâme. Strânse cioburile cu atenție, ca să nu se taie, și le puse într-o pungă. Culese de pe jos și cutia de chibrituri deformată de ploaie, nu mai aveai cum să te joci cu ea. Apoi se apropie de brâul de piatră.

Își roti privirea peste peisajul acum familiar. Nimic nu-l mai incita, nimic nu-i mai stârnea curiozitatea. Totul i se părea tern și nu-i mai provoca fiori de emoție.

Deasupra crestei de unde îi văzuse pe cei doi tineri se roteau câțiva pescărușI. În curând dispărură și ei.

Păsările îi aduseră aminte de înregistrarea de la sfârșitul casetei cu *L'Année dernière à Marienbad*. Și în imaginile acelea filmate cu stângăcie se vedeau niște pescărușI.

După ce aruncă la gunoi punga cu cioburi, neavând ce face, colindă iarăși prin casă, încercând să retrăiască înfiorarea de care fusese cuprins atunci când cunoscuse pentru prima oară acest decor. Zadarnic, nu-l mai mișca nimic, așa că se duse în bibliotecă.

Își puse caseta cu *L'Année dernière à Marienbad*, derulând-o până la locul de unde începea filmarea de pe insulă.

Oare frumoasa din tablou mânuise aparatul?

De data asta se uită cu mai multă atenție, ca și cum privind imaginile ar fi putut să se apropie de ființa ei și s-o cunoască mai bine.

Deodată tresări, ca și cum un declic îi îngăduise să aibă o revelație. Derulă înapoi câteva secvențe, apoi apăsă pe *Play* și, la un moment dat, îngheță imaginea.

Stătea în fața televizorului uitându-se cu luare-aminte la ecran, pradă unei agitații inexplicabile.

Vedea ceva ciudat, o incongruență, dar nu era sigur. Se șterse la ochi și se duse mai aproape de ecran.

Putea fi o creangă, dar putea fi și o armă. Și se mai zărea și conturul unui chip de bărbat cu o șapcă pe cap.

Dacă nu cumva totul era o iluzie, un joc al luminilor și al umbrelor, o fantasmă creată pentru a-și ocupa timpul.

Scena îi aducea aminte de celebra fotogramă din filmulețul atât de mediatizat al lui Abraham Zapruder, bărbatul care înregistrase asasinarea lui Kennedy în Piața Dealey din Dallas.

În pelicula cineastului amator, pe o colină înverzită, în spatele unui gard, se zărea silueta unui om care avea condiții ideale să tragă în președinte, fără a-l vedea cineva. Numai din întâmplare ajunsese să fie surprins în acel filmuleț.

Ancheta oficială îl incriminase doar pe Lee Harvey Oswald, care trăsese dintr-un depozit de manuale școlare, respingând existența unui alt lunetist, deși se vorbise mult despre acel „glonț magic", cu o traiectorie

dubioasă, care îl lovise și pe președinte, și pe guvernatorul Connoly, înfigându-se apoi într-un accesoriu al mașinii care îi transporta.

Memoră detaliile imaginii de pe ecranul televizorului și urcă din nou pe terasă. Se uită spre creastă, dar nu recunoscu nici un reper – vegetația arăta altfel.

Derulă din nou caseta, înainte și înapoi; chiar înainte de scena în care se zărea omul cu arma apărea imaginea unui pomișor. Între timp, acesta crescuse.

Ridică pe terasă un șezlong în poziție verticală și îl sprijini cu două scaune. În poziția asta era cam de înălțimea unui om de statură medie. Îl mută vreo jumătate de metru spre stânga. Acum se afla cu aproximație în locul unde fusese persoana care filmase.

Se mai uită la cadrul încremenit pe ecran. După aceea își luă toiagul și se duse spre creastă. Se opri în zona pomului care în film arăta pipernicit. Acum era un viguros măr sălbatic.

Se uită în jos. Șezlongul era perfect vizibil. Oricine s-ar fi aflat pe terasă ar fi devenit o țintă ideală pentru un lunetist.

Ce-avea de făcut acum, la atâția ani de la întâmplare?

Se așeză în genunchi și începu să caute pe pământ urmele celui care pândise la adăpostul hățișurilor. Era prima naivitate din investigațiile lui – trecuse prea mult timp de atunci, căzuseră ploi, n-avea cum să mai găsească urme de pași.

Dacă acolo, cândva, fusese într-adevăr un om cu o armă.

Se culcă la pământ și-și continuă căutarea. Centimetru cu centimetru, meticulos, fără grabă, smulgând buruieni, cercetând prin desișuri după vreo bucată de stofă agățată în vreun spin, după vreo brichetă pierdută, după mucuri de țigări – ce prostie, dacă ar fi fost vreodată acolo s-ar fi topit de mult în pământ.

Se îndepărtase de mărul pe care și-l luase ca reper. În plete i se încâlciseră pânze de păianjen, își umpluse hainele de praf, se urzicase groaznic, mâinile i se acoperiseră de bășici, își zgâriase obrazul într-un ciot și acum sângera, era cât pe-aci să-și rupă din nou o

unghie – cea care i se rupsese în urmă cu multă vreme se refăcuse.

Se înhămase la o nebunie fără sorți de izbândă. Ar fi trebuit o echipă de experți pentru o astfel de muncă, având truse speciale, știind exact după ce să se uite.

Și, deodată, simți sub palma dreaptă ceva metalic. Chiar și el, care nu făcuse armata, știu imediat peste ce dăduse. Cămașa unui glonte ieșea pe jumătate din pământ.

Își ridică triumfător trofeul. Se uită la el, fără să știe ce să facă în continuare. N-avea cum să-și dea seama nici cu ce tip de armă se trăsese și nici când anume. Ruginise și abia se mai vedea unde lovise percutorul, pentru a expedia glonțul ucigaș.

Îngenunche din nou, căutând cu obstinație, în dreapta, în stânga… Nu mai găsi nimic. Dar lui îi era de-ajuns. Aflase. În urmă cu mai mulți ani, pe această insulă de basm, fusese comisă o crimă.

Mai mult ca sigur, asasinul venise cu o barcă până în Golful Zeilor. Escaladase peretele vertical, având echipament de alpinist, și se ascunsese în tufișuri, pândind apariția fetei care obișnuia să-și bea cafeaua pe terasă. Era, fără doar și poate, un profesionist, angajat de către cineva care știa unde s-ascunde fata și-i cunoștea și obiceiurile.

Ora 9:25?

Unul dintre partenerii Necunoscutului să fi aflat întâmplător de ascunzătoarea fetei și să fi purtat vorba mai departe cu inconștiență? „Ha, ha, ha! Amicul nostru are o amantă. N-o poate vedea nimeni. O ține ca pe o cadână într-un harem.”

La un pahar de băutură se spun multe.

Sau cineva a avut misiunea specială de a afla unde se ascunde? Venise pe insulă sub un pretext oarecare și obținuse informația râvnită.

Dar de ce trebuia să moară femeia asta tânără?

Și de ce Necunoscutul o îngropase în taină, și apoi nu mai călcase niciodată pe insulă?

Mai mult, îi șterse orice urmă a trecerii prin această casă. Nimic nu amintea de existența unei stăpâne a locului.

Cu excepția tabloului.

Ar fi putut s-o fotografieze, s-o filmeze. A preferat s-o imortalizeze pe o pânză. Nu oricine ar fi identificat persoana reală.

Sau poate că fotografiile, filmele există. Ascunse aici sau în alte reședințe ale magnatului. Sau conservate sub o anumită lespede cu o cruce pe ea.

Oare când o găsise zăcând pe terasă? După o revenire dintr-una dintre călătoriile lui? Totuși, nu era obligatoriu ca el să fi fost plecat. În casa asta cu multe încăperi, n-aveai cum să știi ce se întâmplă în fiecare loc.

Ora 9:25.

Din păcate, ora nu apărea pe casetă.

Jocul de puzzle începea să prindă contur. Tânăra din tablou scrisese rândurile acelea de început de jurnal. Ce-o oprise să-l continue? Teama de a nu-i face vreun rău iubitului ei? Ce rău i-ar fi putut face unui om cu puterea lui, cu multe relații, cu o avere de nabab?

Ei da, au mai fost cazuri de oameni puternici, cu multe relații, cu averi de nabab care au eșuat lamentabil.

Nu cumva textul se frângea brusc pentru că autoarei, într-o zi anume, la ora 9:25, dimineața sau seara, mai curând dimineața, pe lumină, i se curmase viața?

Încântarea pe care o simțise venind aici dispăruse. Nici vorbă de frenezia de care se lăsase cuprins la început. Degeaba își croise planuri și făgăduise îndeplinirea lor – se alesese praful de ele. Nu-l mai interesau. Se considera liber de contractul care nici măcar nu fusese încheiat și legalizat, rămânând la stadiul unei simple înțelegeri verbale, al unui *gentlemen's agreement*, și de-abia aștepta să plece la Axinia, la gemene, la îngâmfatul de ginere. Într-adevăr, lângă ei totul era sordid, grețos, dar măcar putea fi lesne de priceput. N-avea dreptate John le Carré, degeaba îi acordase credit atâta amar de vreme, mai curând descoperi sensuri în întâmplările vieții decât în invențiile literare, ambiguitatea lor provenind de la imprecizia cuvintelor, incapabile încă să definească exact ceea ce ne înconjoară, al doilea sistem de semnalizare mai are nevoie de multe îmbunătățiri.

Îi era dor să mai stea alături de Elena, în mica bibliotecă unde lucrase, și chiar și în bucătăria unde

mirosurile i se impregnau în haine, dar fără să aibă o carte în mâini, o, nu, de-acum încolo fără cărți, vă zic „Adio!” oriunde v-ați afla…

Obosit de vălmășagul de gânduri, se duse să se întindă puțin. Dar nu ațipi pe canapeaua pe care și-o alesese ca loc de odihnă în nopțile petrecute în această casă care ascundea taine înfricoșătoare. De data asta se culcă în patul matrimonial, cu baldachin, în care până și trupul său uriaș părea stingher, jinduind culpabil la o reeditare a visului cu *La belle ferronnière* – nu mai trebuia să-i spună așa, modelul lui Leonardo fusese o dezmățată, o aspirantă la mângâieri regale, iubita Necunoscutului trebuia să poarte alt nume, La Belle…

Adormi imediat și avu deodată viziunea insulei care își modifica, pârâind, dimensiunile, se dilata, devenea uriașă, cât un continent acoperit de câmpii, dealuri și munți, străbătut de râuri și fluvii, populat cu milioane de oameni, trăind în mii și mii de sate și orașe, și toți i se închinau lui ca unui stăpân absolut, atotputernic, un despot ascuns într-un palat colosal, păzit de gărzi înarmate până-n dinți și de o înfricoșătoare poliție secretă. El stabilea regulile de viață din acest teritoriu, fără să dea nimănui socoteală, în funcție de stările lui umorale, de azi nu mai mâncați carne decât o dată pe lună, pâinea, zahărul și uleiul se vor da pe cartelă, de altfel toate alimentele vor fi raționalizate, mâncând mai puțin veți fi mai sănătoși, ăsta-i sloganul epocii de aur, temperatura în apartamente nu va depăși zece grade iarna, apă caldă va fi doar o oră sâmbăta, iluminatul public este o risipă și se renunță la el, în locuințe curentul electric se întrerupe după ora 22, fiecare proprietar de mașină va avea dreptul la 20 de litri de benzină pe lună, cine nu vrea să-i fie ascultat telefonul își poate rezilia abonamentul, dar nu poate scoate microfoanele instalate în casă, pe străzi vor fi cât mai multe camere de supraveghere, perchezițiile și controalele sunt autorizate să aibă loc în orice moment al zilei sau al nopții, delațiunile împotriva opozanților și cârtitorilor vor fi recompensate cu cinci litri de benzină în plus sau, la alegere, cu un kilogram de carne, nu vor apărea cărți decât despre mine, în tiraje de masă, fiecare familie fiind obligată să cumpere măcar un exemplar, alte cărți sunt interzise, televizorul va transmite două ore

pe zi și numai emisiuni consacrate mie, emisiuni care să-mi slăvească faptele izvorâte din dorința de a-mi vedea poporul fericit, radioul va transmite non stop discursurile mele, în paginile ziarelor și revistelor se vor publica numai fotografii cu mine și articole despre mine, pe stadioane nu vor mai fi întreceri sportive, acolo se vor organiza numai manifestații în cinstea mea, în spectacole grandioase se vor intona cântece despre mărețele mele realizări, se vor recita poezii care îmi vor glorifica numele de conducător brav și înțelept, fiecare cetățean va semna un angajament de fidelitate față de mine și fiecare va avea implantat un cip ca să i se știe orice mișcare, EU, SUPREMUL, EU, PETRU DULCE decretez toate acestea pentru binele tuturor, celui căruia nu-i convin aceste măsuri i se garantează prin Constituție dreptul de a protesta – va fi arestat, anchetat, judecat și împușcat, costul gloanțelor fiind suportat de către rude…

Se trezi lac de transpirație și fugi ca din pușcă din patul faraonic – numai el putea fi vinovat de imaginarea unor astfel de planuri demențiale de mărire, de o trufie nețărmurită. Era îngrozit, un coșmar mai înfiorător ca ăsta nu avusese nicicând. Nu se visase niciodată într-o postură de lider care decide pentru alții, mai ales unul cu puteri dictatoriale, cu drept de viață și de moarte asupra supușilor, îi spusese răspicat Necunoscutului că nu-l interesase și nu-l va interesa niciodată să fie „în fruntea bucatelor”. Și nu știa nici măcar cum trebuie să arate cea mai bună dintre lumile posibile, mulți se îmbătaseră cu apă rece scriind despre așa ceva, inclusiv Tommasso Campanella în *Civitas Solis,* Thomas Morus în faimoasa lui lucrare *Utopia,* acesta din urmă închipuise mai curând o organizare totalitară a unei comunități decât una care să proclame libertatea ca fiind esențială pentru împlinirea oamenilor, mulți alții înainte de ei și după ei s-au împăunat c-au descoperit soluția pentru a elimina antagonismele sociale, pentru a armoniza interesele individuale cu cele colective, niște prostii, niște gogomănii care s-au soldat cu vărsări de sânge oriunde s-au pus în aplicare, n-a existat și nu va exista niciodată o societate perfectă, oricât se va chinui omenirea să inventeze una…

Ei, dragă Petru, ai mai trecut un hop, nu te-a încântat deloc ipostaza în care te-ai aflat în vis, ai respins-o cu oroare, ai rezistat și la alte ispite de când ai fost debarcat pe plaja Omaha, tu nu ți-ai dat seama, dar pe insula asta ai fost pus la încercare, o, nu! nu te-a testat nimeni în vederea obținerii unui post, așa a fost doar cursul întâmplărilor, ai dat probe ca eroii din basme, ca eroii din mitologie – neprețuite Heracle, azi cureți grajdurile lui Augias, mâine te lupți cu leul din Nemeea, poimâine ucizi hidra din Lerna –, te-ai confruntat cu cele șapte păcate capitale – iubirea de argint, desfrânarea, pizma, lăcomia, mânia, lenea, trufia și toate te-au scârbit, spre lauda ta, și chiar dacă nu ți-ai făcut treaba pentru care ai venit aici, ești de admirat, ne pare rău că nu ne poți auzi, dar noi te aplaudăm…

De fapt, furat de imaginație tu ai vrut să vezi cum te-ai simți în postura lui Harpagon, Cassanova, Danglars, Falstaff, Frank Machin, Oblomov, Supremul, și nu ți-a plăcut, o!, deloc nu ți-a plăcut, dar asta am mai spus-o deja… Prin urmare, probele ți le-ai inventat singur.

Stătea abătut în bibliotecă, răvășit de coșmarul care îi curmase somnul, și nu știa ce să facă în continuare, pământul pe care se afla era un loc rău, păcătos, blestemat, sălaș de comploturi împotriva oricui se hazarda să trăiască aici, trebuia să scape urgent din captivitate, din atracția amenințătoare, cât mai avea mințile întregi și încă nu se atentase la viața lui, până acum primise destule avertismente pe care le tratase cu ușurință, avea dreptate Maestrul lui Bulgakov să se refugieze într-un balamuc, ca și Fizicienii lui Dürrenmatt, când ești într-un ospiciu nu te mai bagă nimeni în seamă, te consideră inofensiv, trecut pe linie moartă, o legumă zăcând într-un scaun cu rotile.

Fugise dintr-un spațiu neprietenos, cu speranța de a descoperi un altul, ocrotitor, dar se înșelase.

Îi părea rău că insula nu-i prevăzută cu un fermoar de la un capăt la altul; își închipuia că, trăgându-l, ar descoperi în adâncuri o foială de demoni care puneau la cale noi și noi blestemății, fierbând în cazane buruieni care să-i amețească pe oameni cu miresmele lor, pentru a fi mai ușor de ținut sub control…

Chiar dacă nu văzuse fantoma fetei ucise bântuind prin bibliotecă, prin celelalte încăperi, și nu-i auzise noaptea bocetul sfâșietor prin hățișuri, sângele ei vărsat cerea răzbunare, până în clipa în care ucigașul nu va fi pedepsit, pe insulă nu va fi pace și armonie, iar larii și penații nu-și vor recâștiga puterea de a veghea la buna rânduială din casă.

Când Necunoscutul îl întrebase ce-și dorește, se prefăcuse a nu-l fi auzit. Cum putea să-i spună despre visul său de a avea un „Atelier de reparat zilele”? L-ar fi crezut nebun. Dar el și-ar fi dorit puterea unui vrăjitor plin de bunătate, a lui Gandalf din *Stăpânul inelelor,* de pildă, astfel încât, la sfârșitul fiecărei zile, să poată îndrepta tot ce fusese greșit, urât, violent, în desfășurarea ei, imprimând alt curs întâmplărilor, guvernat de bucurii și fericire.

Holden Caulfield ar fi vrut să supravegheze copiii care se jucau într-un lan de secară și să-i prindă dacă, din neatenție, ajungeau pe marginea unei prăpăstii, fiind pe punctul de a se prăbuși. El, Petru, și-ar fi dorit cu mult mai mult.

Acum avea prilejul să îndrepte, ca un taumaturg, lucruri care o luaseră razna și provocaseră o moarte violentă și nevindecabile răni sufletești supraviețuitorilor. Trebuia să povestească unor oameni competenți și dedicați profesiei lor ceea ce aflase pe insulă. Cu siguranță, se va declanșa o anchetă, se vor interoga martori, se va face expertiza probelor – avea cămașa glonțului, avea și caseta cu *L’Année dernière à Marienbad*, și începutul de jurnal purtând acel titlu sibilinic. Probe grele la un dosar despre o crimă ignorată de ani și ani. Va fi un caz care va stârni multă vâlvă până va fi rezolvat și vinovații vor fi pedepsiți, da-da, își dorea din răsputeri ca nimeni dintre ei să nu scape de osândă…

Dar dacă nu existase nicio întâlnire cu vreun Necunoscut, nicio insulă, nicio clădire ca un labirint, nicio bibliotecă aproape la fel de mare ca a lui Eco, niciun tablou al unei tinere enigmatice, niciun asasinat inexplicabil, și totul era doar o ficțiune în care devenise și el participant, fiindcă se aventurase cu deliciu și candoare, potrivit obiceiului său, în fascinantul joc al plăsmuirilor, însă cu mai multă imprudență ca altădată?

Să-și fi perfecționat atât de mult capacitatea de a pătrunde într-o carte și să fi reușit să se amestece printre eroii săi cu o asemenea abilitate, să fi izbutit să comunice cu ei atât de firesc și să-și fi asumat cu o asemenea naturalețe întâmplările istorisite, încât nimeni nu i-a observat impostura, toți crezându-l de-al lor, de-al casei, un protagonist legitim al poveștii? Cum de i s-a permis această intruziune totală într-un alt univers decât acela în care a văzut lumina zilei, ce-au păzit gardienii care veghează ca personajele să nu migreze dintr-un tom în altul – ce haos ar fi în biblioteci dacă s-ar petrece astfel de deplasări, alandala, de mulțimi! –, interzicându-le mai cu seamă accesul oamenilor în carne și oase, impuri și nedemni, oricând gata să năruie eșafodajul unei narațiuni prin simpla lor prezență rebarbativă?

Într-un moment de lipsă de luciditate să fi uitat calea de întoarcere în lumea reală? Oare acum se afla de fapt instalat într-un roman din care nu mai putea evada, umblând brambura de colo-colo în căutarea unei ieșiri – undeva trebuie să fie o ușă, o fereastră, o poartă prin care să se strecoare –, zbaterile lui disperate contribuind și mai mult la absorbirea lui în imaginar, așa cum se petrece cu un ins nimerit într-o mlaștină și a cărui agitație plină de spaimă îl afundă și mai mult în noroi?

Da, da, avea dreptate Maestrul lui Bulgakov să se refugieze într-un balamuc, ca și Fizicienii lui Dürrenmatt, când ești într-un ospiciu nu te mai bagă nimeni în seamă, te consideră inofensiv, trecut pe linie moartă, o legumă zăcând într-un scaun cu rotile…

Era limpede, dacă nu va reuși să scape din captivitatea acestor pagini însemna că va rămâne prizonierul unei scrieri pe care habar n-avea cine o așternuse pe hârtie și a cărei acțiune i se revelase fragmentar, cu țârâita, cu pipeta, numai unui eventual cititor al ei oferindu-i-se viziunea de ansamblu.

Îi era rău din nou din pricina atâtor frământări. Nimic din ceea ce i se întâmplase pe stradă după ce văzuse luna aceea de un purpuriu amenințător nu i se mai părea sigur. În acele momente febra își atinsese apogeul… Cât timp trecuse de-atunci? Să-l fi atacat și pe el „ceața cerebrală” din *Reluarea* lui Robbe-Grillet și aceasta să-i fi jucat un renghi în perceperea a toate câte

sunt în jur? Să fi primit și el o misiune secretă ca și H.R., comportându-se abulic, aidoma acestuia, ca o marionetă încăpută pe mâinile unui păpușar ageamiu?

O săptămână se zbătu ca pe ghimpi, se perpeli ezitând, șovăind, nemaiînțelegând unde se află de fapt, neștiind ce cale s-apuce. Până la urmă își zise: fie ce-o fi, oriunde s-ar găsi avea să plece, își va încerca norocul, n-avea nimic de pierdut. Îl citise pe Alain Bombard care traversase de unul singur Oceanul Atlantic într-o barcă pneumatică, de ce n-ar reuși și el să ducă la bun sfârșit o călătorie pe mare – de data asta cuvântul periplu era potrivit. Nu mai avea ce aștepta. Zadarnic flutura cearșaful pe catarg, foșnind deja zdrențuit în bătaia vântului, de nicăieri nu venea niciun elicopter. Fusese uitat sau, poate, se întâmplase altceva. O tulburare a evenimentelor programate e oricând posibilă. Suntem la voia destinului, oricât ne-am crede stăpânii lui, rareori se împlinesc până și planurile de pe o zi pe alta.

Își spuse: acum e momentul.

Își spuse: trebuie să-mi înving orice frică.

Da, trebuia să pornească în larg. Nu se putea să nu întâlnească un vas la bordul căruia să urce, sau să ajungă pe un țărm populat. Fiecare oră pe care o petrecea pe insulă i se părea de nesuportat.

Cu multe eforturi aduse barca pe plajă, folosindu-se tot de o sanie improvizată, până în locul unde o găsise după cumplita furtună. Cără în ea bidoane cu apă și coșuri cu provizii. La cât de puțin mânca, hrana trebuia să-i ajungă pentru multe zile. Luă și câteva canistre cu motorină. În cazul în care va rămâne fără combustibil, va da la vâsle.

Își puse la mână o busolă pe care o găsise într-un sertar. Dădu o raită prin toată casa stingând toate luminile. În încăperea secretă zăbovi câteva clipe în fața tabloului, ca și cum ar fi cerut o binecuvântare, ca marinarii care, când pleacă în călătorii lungi, asistă în biserică la o slujbă consacrată lor. Îndepărtă opritoarea și aștepta revenirea corpului de bibliotecă la loc. Aruncă într-un tufiș butucul pe care îl cioplise cu atâta dibăcie. Se uită la cărțile care stăteau tot în dezordine pe rafturi. Îi era indiferentă și așezarea lor, și puțin îi păsa și de ceea ce scrie în ele. Le simțea străine și mincinoase. Începuse să-i dea dreptate Părintelui Ignacio. Călugărul

itinerant nu era chiar nebun și nu meritase o moarte atât de îngrozitoare. Iar oamenii i se înfățișau acum la fel de prețioși ca și cuvintele, ca și personajele, mai mult chiar decât acestea din urmă.

Coborî, fără să se grăbească, la etajul întâi, apoi la parter. Aici, puse la loc pe etajeră drăcușorul din teracotă, despre care nu știa cum ajunsese în bibliotecă, nu mai rânjea batjocoritor, acum părea umil și surâdea fățarnic. Se îmbrăcă în costumul lui ponosit – slăbise și acum îi venea mai bine. Lucrurile pe care le folosise le puse înapoi în gențile rămase în hol – ar fi trebuit să le spele, dar nu mai avea chef să aștepte să se usuce, spera să-i fie iertată această impolitețe. Deasupra lor îndesă cu grijă și celelalte obiecte de îmbrăcăminte pe care le adăpostise câteva luni într-un dulap și nu le purtase.

Trase în urma lui ușa de la intrare, asigurându-se că-i bine închisă.

La lumina lunii și a lanternei contură cât mai vizibil în nisip ceasul cu limbile indicând ora 9:25.

Se căzni mult până împinse în apă barca încărcată, udându-se până la brâu. În cele din urmă aceasta începu să plutească, legănându-se ușor. Se urcă în ea și, după trei încercări, motorul porni.

Chiar atunci apărură primele raze ale soarelui. Marea era liniștită, reflectând lumina ca o oglindă de mari proporții.

Mai avea timp să se răzgândească.

Își zise: nimic n-ar putea să mă întoarcă din drum.

Se hotărâse să meargă spre sud, numai spre sud. Mai reduse din viteză ca să consume mai puțin combustibil și ținu cârma astfel încât să nu se abată de la direcția pe care își propusese s-o urmeze. Din când în când se uita la busolă.

Insula pe care locuise câteva luni devenea tot mai mică în zare, dihorul putea fi liniștit, teritoriul îi aparținea de-acum în exclusivitate. În curând dispăru cu totul. Era în mijlocul mării.

Îl trecu un fior.

Nu-i era frică de moarte. La anii lui nu se aștepta să mai trăiască mult. Se obișnuise cu gândul apropiatei sale dispariții. Însă pentru prima dată ar fi vrut să lase ceva în urmă. La Belle trebuia răzbunată. Îi datora asta măcar pentru acel vis minunat.

Ce scrisese Alain Bombard în *Naufragiat de bunăvoie*? Disperarea este cel mai mare dușman al navigatorului solitar, nu foamea și setea și condițiile meteorologice. Prin urmare, trebuia să se țină tare, să nu se-afunde nicicând în depresii.

Motorul bărcii păcănea ca un mecanism bine reglat.

Se uită în apă. Pești de toate mărimile însoțeau barca, de parcă aceasta le-ar fi fost o călăuză spre o țintă demnă de încredere. Din când în când se vedea și umbra lungă a unui răpitor care se furișa gata să atace. Atunci, ca la un semnal, celelalte viețuitoare o zbugheau în toate direcțiile și-și căutau ascunzători.

Unele, însă, nu scăpau.

Necunoscutul dixit: cu toții suntem ori victime, ori prădători.

La vreo cincizeci de metri, trei delfini se hârjoneau. Săreau din apă și cădeau înapoi pleoscăind, înotau mult prin adâncuri și reapăreau în locuri în care nu te așteptai.

Zări în înălțimi un cârd de păsări care zburau în formație. Gâște? Rațe sălbatice? Rând pe rând, cele de la coadă le înlocuiau pe cele obosite din față, care despicaseră până atunci aerul. Erau capabile să zboare mulți kilometri fără să se oprească, astfel încât nu putea aprecia, cu ajutorul lor, dacă uscatul era aproape.

Se întunecase și opri motorul. Ziua mâncase niște sandviciuri. Acum se mulțumi cu niște biscuiți și bău apă.

Cerul era împânzit de stele. Era, însă, un tablou mincinos. Multe dintre ele dispăruseră demult, terminându-și sursa de energie, sau se ciocniseră cu alți aștri, provocând explozii colosale, echivalentul a mii de bombe atomice. Ceea ce se înfățișa ochilor lui era lumina pe care o avuseseră odinioară și care străbătuse spații incomensurabile, hăuri înghețate, până a putea fi văzută de pe Pământ.

Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem și nu e…

Oare undeva, la milioane de kilometri depărtare, erau ființe care se uitau pe bolta cerească, întrebându-se dacă sunt singure în Univers? Nu cumva printre ele erau unele care ne analizau ca pe niște experimente dintr-un laborator construit cu multe milenii în urmă? Din ce

erau alcătuite acele făpturi nepământene? I-ar fi plăcut să le știe vaporoase, translucide, diafane, să nu amintească de materia greoaie și perisabilă a omului, capabile să zboare prin ceruri ca personajele din tablourile lui Chagall, o, ce spectacol încântător ar oferi!

Până acum își pusese rareori astfel de întrebări. De cele mai multe ori scrutase înălțimile numai ca să vadă dacă va ploua sau va fi vreme frumoasă. Universul cărților i se păruse mai vast și mai interesant. Acolo nu erai niciodată singur.

Carul Mare, Carul Mic… Din păcate nu știa să le localizeze în puzderia de stele și să se orienteze după Steaua polară, de multă vreme un bun prieten al navigatorilor.

Un corp luminos străbătu în viteză bolta cerească – probabil un satelit fusese repoziționat.

Se sprijini de cârmă și, legănat de valuri, adormi.

De câteva ori tresări speriat – nu luase un felinar pe care noaptea să-l atârne aprins în vârful unei prăjini, ca să-i semnaleze prezența în întuneric, pentru ca nu cumva vreun vas de mare tonaj să-l izbească și să-l facă fărâme sub greutatea lui.

Dimineața verifică dacă nu se abătuse de la cursul pe care și-l stabilise. Deviase puțin. Câteva manevre simple cu vâslele și barca se îndreptă din nou spre sud. Verifică nivelul motorinei și goli o canistră în rezervor. După aceea porni motorul. Duduia fără să dea rateuri care să-l îngrijoreze.

Mai trecu o zi, și încă una, și încă una… Totul era de o monotonie plăcută. Dacă înainte nu trecea nicio oră fără să-și aducă aminte de un personaj și să converseze cu el, cordial sau în contradictoriu, acum devenise interesat de culorile schimbătoare ale mării, de direcția din care adia vântul, de peripețiile prin care treceau vietățile din apă. Și își închipuia ce minunate senzații trăiesc probabil cei care scriu.

Poate de aceea scriitorul pe care îl zărise în librărie privea atât de mândru în jur, fără să-i pese că nimeni nu se înghesuia să-i ceară un autograf.

A cincea zi se sfârși, tot fără nimic neobișnuit. Oprise motorul și se pregătea să se culce, când în zare pâlpâiră niște luminițe.

Erau prea jos ca să fie stele.

Se frecă la ochi pentru a vedea mai bine. Nu era nicio iluzie. Și atunci trase un chiot de bucurie.

Erau luminile unui oraș.

Porni din nou motorul, încercând să ajungă mai repede la țărm. Izbutise. El, prizonierul de-o viață al cărților, reușise să iasă învingător într-o încercare la care se supusese singur, ca în copilărie, când dormea pe pietre și se spăla cu apă rece ca gheața. Și el era îndreptățit să exclame: *Je gagne toujours*!

Luminile se vedeau tot mai puternice, își putea închipui forfota din acel oraș, șuvoaiele de mașini, restaurantele cu muzică veselă, perechile de îndrăgostiți bântuind pe țărm, familiile strânse în fața televizoarelor, mamele culcându-și copiii, nani, nani, puișor…

Unde ești, albăstrelule? Tu mi-ai cântat tot așa.

Simți o strângere de inimă.

Opri motorul și rămase pe gânduri. Din nou avea o dilemă. Nu se așteptase la ea.

Ce să caute el printre oamenii aceia? Ce să le spună? Cum ar putea ei să înțeleagă tot ce trăise pe o insulă care, la urma-urmei, nici nu era așa departe de continent? Cum ar putea-o pricepe pe La Belle, neasemuita, incredibila La Belle? I-ar emoționa sfârșitul ei tragic? S-ar năpusti cu toții în căutarea unui criminal odios? Ar răzbuna-o? Sau ar da nepăsători din umeri, văzându-și în continuare de treburile lor?

Și de el, Petru, ce se va alege? Se va întoarce la Axinia, va aștepta ca fetele adoptate cu atâta pripă și lipsă de discernământ să-i facă o droaie de nepoți, alții și alții își vor disputa televizorul, canapeaua, va ajunge să doarmă pe scaunul din bucătărie, dacă nu cumva, între timp, s-o fi vândut și acela, cu siguranță s-a vândut pentru a mai câștiga spațiu.

Vreme de-un ceas rămase pe loc, cumpănind, examinând soluțiile pe care le avea de a ieși din impas. Apoi porni motorul și manevră încetișor cârma.

Întoarse spatele acelor lumini îmbietoare și o luă spre nord. Știa ce trebuie să facă.

Povestea pe care o trăise trebuia scrisă. Numai cuvintele înșiruite pe-o pagină aveau darul să exprime sentimentele intense pe care le cunoscuse timp de câteva luni. Femeia din tablou trebuia să învie și să trăiască în paginile unei cărți, nu să fie o prezență banală în filele unui dosar din cine știe ce comisariat de poliție.

Victimă a unei crime cu autor necunoscut.

Da, da, va locui pentru vecie cu La Belle într-o poveste, va petrece alături de ea zile și nopți, nimeni nu-i va putea despărți vreodată, relațiile dintre eroii unei narațiuni sunt indestructibile, nu se destramă după cum vor unii și alții. Va avea grijă de ea, îi va face toate voile, ca unei zeițe frumoase și blânde, fără să aștepte vreo recompensă, mulțumindu-se doar s-o contemple, bucurându-se când îi aude pașii, sau îi simte răsuflarea cu aromă de piersică în apropierea lui.

Era dator să lase o mărturie și despre Cosmin cel vrednic și nenorocos, și despre Aliseia, femeia cu ochi de culoarea cerului deasupra unor munți într-o zi senină, și, mai ales, despre Mama Clara, icoana vieții lui.

Îl cuprinse o dorință năvalnică de a ajunge cât mai repede în biblioteca de pe insulă și de a se instala la minunatul birou cu picioare modelate în forma unor labe de leu. Va pune două coli în mașina de scris și miracolul se va produce, degetele lui vor alerga pe claviatură fără ezitare, țac!, țac!, țac!, o pagină, țac! țac!, țac!, altă pagină.

Avea în cap începutul, cunoștea și urmarea, mai rămânea să se hotărască asupra deznodământului, acesta vine de la sine, nu trebuie să-ți bați capul cu el, se configurează din faptele relatate anterior, ele te împing implacabil spre final, deseori acesta e altul decât cel pe care și l-a imaginat inițial autorul, uneori te și întrebi care mai e rostul lui în nașterea unei narațiuni, e ca și cum ar fi doar un mesager al textului care își are propria lui viață, un scrib care transcrie după dictare, un intermediar anodin.

Povestea acestui bărbat începe, ca orice poveste, cu un prim cuvânt, aşternerea lui pe coala de hârtie șterge coala de *având darul de a atrage alte şi alte cuvinte, care i se alătură, incitate* șterge incitate, pune altceva, pune interesate *de proiectul ce se conturează; se*

ordonează într-un text, treptat-treptat totul căpătând un sens, o logică care evită cacofonia, pune coerență *n-au mai existat niciodată. Ca printr-un miracol, vocabularul limbii în care se scrie este cuprins de un freamăt,* „Ai auzit? Cineva a-nceput o nouă carte!”, „Ei nu zău! Despre ce e vorba?”, „Nu știu, tocmai încerc să aflu.”, „Hai să ne interesăm împreună, poate e loc și pentru noi.”, „Hai!”. *Unele cuvinte se înghesuie țanțoșe să iasă în față, să fie selectate,* șterge selectate, pune alese *se autopropun cu insolență, chiar dacă nu sunt necesare, ca niște inși dând din coate la o coadă ca să apuce* șterge apuce pune înșface *mai repede produsele râvnite…*

Știa și cine se făcea vinovat pentru că amânase zeci de ani întâlnirea cu scrisul. *Al treilea foc.* Ce titlu superb, Necunoscutul avea dreptate, povestirea merita să fie scrisă!

Era obosit, dar nu dormi toată noaptea, cuprins de o agitație cum nu mai cunoscuse, simțind cum îi cresc puteri de care n-avusese știre. Ca să reziste efortului bău mult nes.

Și totuși, trebui să și doarmă. Ațipi în bătaia soarelui, doar în pantaloni, cu picioarele goale, și se trezi cu o groaznică durere în tâmple. În febra pregătirilor de plecare nu luase niciun medicament cu el, nici o șapcă de pus pe cap, ce bună ar fi fost acum pălăria lui cu boruri late, unde s-o fi rătăcit sau pierdut?

Se terminase și motorina și trebui să treacă la vâsle. Noroc că marea era în continuare liniștită. Înainta însă greu, înspre nord.

Je gagne toujours…

Jocul era de o simplitate uimitoare. Trebuia întotdeauna să ai grijă ca suma bețelor de chibrit de pe două rânduri să fie egală cu suma bețelor de pe celelalte rânduri.

Un joc la care era ușor să câștigi, dacă știai șmecheria asta.

El va câștiga, însă, un altul – cel mai important joc al vieții sale. El, Zaharniță, Acadea, Sugar…

Dacă ar mai fi avut combustibil, deja ar fi ajuns la destinație. Așa, trebui să îndure chinurile iadului, îi era tot mai rău, fața arsă, pieptul cu pielea jupuită,

picioarele umflate, palmele însângerate de datul la rame… O vedea însă pe La Belle ca o fantasmă prin aer, șoptindu-i cu blândețe: „Încă un efort, iubitule, și vom fi din nou împreună.”

Nu, cuvântul „iubitule” era în plus. Șterge „iubitule”, pune altceva. Sau nu pune nimic. *La belle ferronnière* o fi fost însetată de aventuri galante, însă fata din tabloul de pe insulă îi fusese credincioasă Necunoscutului. Nu se putea insinua, ca un fante de duzină, în neasemuita și tragica lor poveste de iubire.

„Încă un efort, și vom fi din nou împreună.”

Prieteni. Numai prieteni… Doar atât putem fi. Așa cum a fost cu Elena – ce-o mai fi făcând singură în bibliotecă, s-o fi întrebând de ce nu mai trece s-o vadă și să citească în preajma ei?

Ei, a venit vremea ca noi, povestitorii, să ne facem preparativele de plecare, să ne punem lucrurile în valiză și să ne luăm rămas-bun. Am fost mai mulți pentru a-l prezenta pe eroul nostru din mai multe unghiuri, am scociorât sistematic prin biografia lui, pentru a fi la curent cu mai multe dintre faptele sale, ca niște martori cât mai demni de încredere. Cu unele dintre ele am fost de acord, pe altele le-am dezaprobat. Desigur, nici între noi n-a fost o armonie deplină.

Mai mulți povestitori, mai multe păreri.

Și mai multe stiluri.

Unii poate ne vor certa, așa cum Miguel de Unamuno l-a admonestat pe Cervantes, învinovățindu-l că nu și-a înțeles eroul. Alții poate că vor fi mai îngăduitori cu noi.

Mai mulți cititori, mai multe păreri.

Mărturisim că hotărârea lui Petru de a se întoarce pe insulă ne-a luat prin surprindere, chiar ne-a descumpănit, am început să discutăm între noi derutați, în contradictoriu, neștiind ce trebuie să facem în continuare ca să ieșim din impas.

Altfel ne-am fi imaginat sfârșitul poveștii sale.

Ni l-am închipuit revenind glorios acasă, ca după o expediție ieșită din comun, demnă de un erou de epopee. Axinia, gemenele, ginerele l-ar fi primit cu brațele deschise, implorându-i iertarea plângând, cuprinși de remușcări, ca și nepoata, chelăreasa, preotul, bărbierul la

sfârșitul îndrăgitului roman *Iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha.* Femeia care refuzase să-i poarte numele, iar acum era mândră să și-l treacă în cartea de identitate, s-ar fi zbătut ca o leoaică și i-ar fi recuperat biblioteca, și ar fi comandat pentru ea rafturi cu mult mai trainice și mai funcționale. I-ar fi rezervat numai lui canapeaua din sufragerie și ar fi vegheat să nu-i lipsească nimic, l-ar fi răsfățat ca pe un copil mare, nu, nu așa, ca pe un zeu cumsecade întrupat într-un pământean. L-am fi văzut citind fericit acolo alte sute și sute de cărți, nederanjat de nimeni, toți din casă pășind în vârful picioarelor și vorbind mai mult în șoaptă, renunțând la vizionarea unor seriale de duzină și la ascultatul de manele. L-ar fi vizitat uneori pe Arin Leuben care și-ar fi reluat *biznisul* în încăperi somptuoase, la parterul unei clădiri numai beton și sticlă, anticariatul având acum o firmă vizibilă de departe. Alteori ar fi trecut încărcat cu pachete de bunătăți și medicamente pe la Elena și mama ei – în căsuța lor de la marginea orașului cunoscuse întotdeauna pacea și armonia. Poate că s-ar fi dus și pe la proprietarul insulei care-i prilejuise o aventură senzațională, desigur, fără să-i caute pricină, fără dorință de gâlceavă, doar ca să se intereseze ce s-a întâmplat de n-a putut să-și țină promisiunea, acel *gentleman's agreement* perfectat cu o oarecare pripă într-o noapte atât de specială, și ar fi inițiat el, de data asta, ample și instructive dezbateri despre Marele înșelător, bând poate și din excelentul rom jamaican, dacă între timp nu s-o fi terminat sticla. Până când, ajuns la vârsta patriarhilor, înconjurat de nepoți iubitori și drăgălași, într-o zi ar fi adormit senin, cu o împăcare deplină în suflet, ținând în mâini nemuritoarea carte a lui Cervantes, și nu s-ar mai fi trezit niciodată, jelit de toți cei care l-au cunoscut și l-au prețuit.

Din păcate, doar basmele au un astfel de deznodământ.

Nu ne-am putut face ascultați când a acceptat oferta neobișnuită a Necunoscutului de a locui pe o bucată de stâncă aflată în mijlocul mării. Nici acum n-avem posibilitatea de a-l convinge că iarăși greșește, persistând în eroare cu îndărătnicie. Deseori personajele refuză să se supună autorilor, devin recalcitrante, o iau

pe propriile lor căi, degeaba strigi după ele, hei, alo, unde te duci? se fac că nu te aud.

Uneori, a povesti ceva e o pedeapsă, o caznă, dacă nu ești suficient de autoritar cu eroii.

Prin urmare, așa cum Universul, după miliarde și miliarde de ani, se va sfârși, se va aduna din nou în acea *singularitate* imposibil de închipuit cu puterea minții umane, așa și narațiunea care îl are ca protagonist pe Petru Dulce, brav bibliotecar transformat în nesăbuit navigator, se apropie de final din punctul nostru de vedere, al povestitorilor – poate nici n-am fost mai mulți, poate totul a fost un truc literar, ca să dăm o mai mare greutate textului, *E pluribus unum*. În vocabularul pe care l-am folosit începe să se așternă liniștea, ca într-o sală de teatru după ce reprezentația a luat sfârșit, și aplauzele nu mai răsună, și luminile se sting una după alta. Doar câteva cuvinte au mai rămas la datorie, doar de ele mai e nevoie pentru a pune punct, cu amărăciune, poveștii noastre, celelalte au trecut la odihnă, s-au retras ca tramvaiele în depouri după o zi de muncă.

Chiar dacă, uneori, ne-am mai stropșit la el, ne doare despărțirea de Petru Dulce, ne-a încântat compania lui, a fost o onoare să-i urmărim tribulațiile, și-i mulțumim că ne-a ales pe noi ca să i le așternem pe hârtie, cum ne-am priceput mai bine…

Paradoxal, sau nu, de fapt personajele îi aleg pe cei care să le spună povestea, îi caută în stânga și-n dreapta, tu ești ocupat, tu ești amator de comicării, tu preferi genul lacrimogen, în schimb tu ești pe placul nostru, vin când li se năzare, vin și noaptea la tine, te scoală și din somn dacă dormi, lasă somnul, hai, la treabă!, și încep să-ți istorisească prin ce au trecut, fără să țină cont că te împovărează cu atâta durere, atâta suferință pe care le-au cunoscut, trebuie să fii tare ascultându-i, ca un duhovnic versat, de aceea Elena n-ar fi rezistat la o asemenea încercare, mai ales că are propriile sale angoase, în curând își va pierde cu siguranță postul.

Atâta durere, atâta suferință…

Parafrazându-l pe Flaubert, putem declara și noi cu mâna pe inimă: *Petru Dulce c'est nous*!

Acum, la despărțire, îi spunem eroului nostru în limba care l-a încântat întotdeauna cu sonoritățile ei un

simplu *VALE*!, și ne-ascundem prin colțuri, ca să nu ne vadă nimeni cum ne ștergem o lacrimă…

Într-o noapte, se stârni un vânt rece a cărui forță crescu rapid în intensitate. I se făcu frig, își puse pe el și cămașa și haina. De-abia mai putea controla barca, încercând să despice valurile cu ea. Îi vuiau urechile, era amețit, iar furtuna se dezlănțui tocmai în momentul în care se simțea mai rău. Barca se zguduia, trosnea, pârâia din încheieturi, încărcătura ei căzu în mare, dezlegându-se din chingi. Așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească – pe insulă nu mai avusese coșmarurile acelea cu cohorte de motocicliști, acum îi auzea din nou, zgomotele agregatelor lor îl înnebuneau iarăși… și totuși se încăpățâna să nu se abată de la drum, verificând periodic cadranul fosforescent al busolei. Cu părul lung, cu o barbă deasă și încâlcită, arăta ca o ființă scăpată din captivitate, ca o dihanie ieșită din adâncuri, sau ca Ahab în luptă cu monstrul pe care visase să-l captureze întreaga viață, sau ca bătrânul Santiago încercând să-și ducă trofeul la țărm. Bolborosea, țipa, înjura, nu mai era el, împătimitul cititor, cu trăiri delicate, cu o sensibilitate exacerbată, politicos și blând, cu vorbă molcomă. Era un alt om, un răzvrătit cu sufletul sfâșiat, un rebel imposibil de strunit, biciuit de ploaia rece, cu hainele ude și zdrențuite, și le rupse și mai mult, și le scoase, ca și cum l-ar fi împiedicat în mișcări, pradă celei mai cumplite crize pe care o avusese vreodată. Rămas gol, își convulsiona trupul în atitudini nefirești, hohotea, e clar, delira, își pierduse mințile, își ridica pumnii amenințând marea, cerul, pământul care nu se arăta, agita toiagul pe care îl luase cu el, ca amintire, lovea cu el năluci pe care doar el le vedea. Fulgerele luminau făptura asta hidoasă, parcă scăpată din adâncuri și pe care însuși Poseidon o urmărea s-o readucă sub ascultare. Tunetele bubuiau, ca și cum în înălțimi s-ar fi desfășurat o încleștare la fel de aprigă precum cea de pe mare, ca și cum în ceruri ar fi izbucnit o răzmeriță, o încercare de a răsturna puterea legitimă de până atunci și de a instaura o alta, frauduloasă, zeii aruncând unii în alții cu proiectile care explodau și luminau lăcașurile din văzduh unde stăteau ascunși, pretinzând cu lăcomie doar jertfe, cât mai multe jertfe din partea oamenilor înfricoșați și neputincioși,

păsări, miei, tauri, înjunghiați pe altare, puși apoi pe ruguri, astfel încât să sfârâie, să se topească grăsimile, și fumul să urce pentru a-i îmbuna, alții solicitând ca ofrandă copii, spintecați cu pumnale, luați de picioare și loviți cu capetele de stânci, sau aruncați de vii în prăpăstii, supraviețuitorii, printre care și părinți, sau alte rude, dansând cu frenezie și implorând mila stăpânilor de sus, ca să se îndure și să oprească o ploaie de săptămâni, o secetă de luni de zile, sau să-i alunge pe cotropitorii care îi trecuseră prin foc și sabie.

Atâta durere, atâta suferință…

Legănarea continuă îi provocă greață, n-avu încotro și se aplecă peste marginea bărcii, încleștându-se de lemnul ud și lunecos, și începu să verse, dar în mare nu curseră rămășițele unor mese frugale, cu groază văzu cum elimină cărți, sute și mii de cărți, ca din pântecele unui Leviathan, pagini scrise de Homer, de Shakespeare, de Dostoievski și Tolstoi, de mii și mii de alți autori – Eschil, Sofocle, Euripide, Virgiliu, Ovidiu, Plaut, Cicero, Chaucer, Boccaccio, Principesa de Clèves, Diderot, Hugo, Georges Sand, Giraudoux, Stendhal, Turgheniev, Flaubert, Hamsun, Sienkiewicz, Pavese, London, Eco, Galsworthy, Proust, Dos Passos, Rousseau, Faulkner, Waugh, Grass, Musil, Gogol, Ibsen, Dürrenmatt, Camus, Soljenițîn, Conrad, Joyce, Eliade, Gracq, Feuchtwanger, Forster, Șolohov, Dreiser, Kadare, Twain, Mahfuz, Calvino, Frisch, Henry Miller, Gide, Nabokov, Durrell, D'Anunzio, Maupassant, Andric, Bandello, Goethe, Hoffmann, Zola, Rebreanu, De Coster, Moravia, Jünger, Werfel, Sartre, Anatole France, Șukșin, Simone de Beauvoir, Vonnegut, Henry James, Mauriac, Pasternak, Segall, Chateaubriand, Amos Oz, Fowles, Maugham, Kerouac, Sabato, Marquez, Butier, Kästner, Krleza, Smollett, Goytisolo, Trollope, Lawrence, ale căror scrieri le devorase în bulimia lui nătângă, crezând că asta era realitatea în care trebuia să trăiască, ascunzându-se de oameni și ferindu-se să devină protagonistul unor întâmplări, sau să ia aminte la ce li se întâmpla altora. Ele îl storseseră de vlagă, îl manipulaseră ca pe o marionetă, îl inhibaseră ținându-l departe de masa de scris, interzicându-i să devină, dintr-un consumator nesățios, vorace, un creator.

Marea se umpluse de cărți expulzate din măruntaiele lui, ca după o intoxicație gravă, pluteau purtate de talazuri, se izbeau una de alta, într-o bătălie mai grandioasă decât cea descrisă de Swift, barca se hurduca atunci când trecea peste ele, ca o căruță când dă peste pietroaie pe drum, dar el tot mai avea în străfundurile lui alte și alte volume, de care scăpa de parcă i-ar fi dat cineva un vomitiv, marea arăta ca un imens *vomitorium* cu miros respingător, iată și un șuvoi grețos din cărțile sovietice pe care le fetișizase în copilărie, numai un Hyeronimus Bosch ar fi putut surprinde pe pânză această scenă înspăimântătoare, morbidă și, totodată, grotescă… Zări, la un moment dat, și o pagină cu un desen reprezentând un cavaler în armură, cu o figură prelungă și tristă, așa cum fusese imaginat de Gustave Doré… Don Quijote care îi schimbase viața, care îl amăgise ca și pe cel care și-l alesese scutier… Acum îl socotea cel mai mare dușman pe care îl avusese vreodată, îl acuza ca un procuror inflexibil, pentru că îi deturnase existența, într-o vară pe care o considerase magică.

Iar din toate aceste tomuri, unele ferfenițite de atâta citit, răsunau vaietele, strigătele după ajutor, țipetele tuturor personajelor amenințate să se înece, să dispară pentru totdeauna, recunoștea unele glasuri, din cauza furtunii nu-i distingea pe toți, bolboroseau înghițind apă, auziți-i pe frații Karamazov cum se mai lamentează, ha! ha!, pe Madame Bovary, ducele de Salina, Ifigenia, Richard al III-lea, Ana Karenina, Apostol Bologa, Meursault, Ivan Denisovici, Rastignac, Leopold Bloom, Lolita, Ladima, Chen, pieriți, ticăloșilor! Moll Flanders, Dorian Gray, Javert, Therese Raquin, Jivago, Ostap Bender, Joseph K., Švejk, Swan, Tyll Eulenspiegel, Jane Eyre – ce poame mi-ați fost, cum m-ați mai înșelat!… Nu-i băgați în seamă, nu le aruncați niciun colac de salvare, sunt niște impostori, n-au pic de demnitate, se încaieră ca să se salveze, se agață unii de alții, se cațără unii peste alții, se prind cu mâinile de marginile bărcii, pfui! pe ăștia îi admirăm? *Panarufa*! *Panarufa*! *Hârști*! *Harști*! Înapoi, jigodiilor, o să vă zdrobesc mâinile cu toiagul, na! și na! și na!, tu cine ești, năsosule? Cyrano de Bergerac? Na! Dar tu, năpârcă? Scarlett O'Hara? E și mâine o zi? Nu și pentru tine, na și ție! Dar tu,

dolofanule? Pickwick? Na!, na-vă la toți, să vă săturați să mai smintiți lumea și s-o-ndepărtați de lucrarea cea mai minunată a lui Dumnezeu, realitatea care ne înconjoară, e de-ajuns să contempli într-o noapte senină infinita împletire de ghirlande luminoase de pe cer, ca să te cutremuri de atâta frumusețe, pe care n-o găsești decât în creațiile Lui, nicăieri în altă parte, ce-i aiureala aia cu o *singularitate* fără dimensiuni și cu o energie infinită din care să apară, printr-o colosală explozie, miliarde și miliarde de corpuri cerești, o teorie născocită ca să-L detroneze pe El, să-L minimalizeze, asta e imposibil, e o încercare sortită eșecului, așa că hai, copii, la joc, cărțile pe foc, sau, mai bine, hai cu ele în apă, în străfundurile mărilor și oceanelor, nu sunt bune nici de mâncare la pești.

Și dacă pe de o parte scăpa de balastul livresc, pe de altă parte, în mintea lui învolburată de gânduri bezmetice își făceau loc întâmplări, evenimente, nume de oameni întâlniți sau de care doar auzise, acum își aducea aminte până și numele amărâtului acela de prim-ministru, totul se reactiva cu o viteză uluitoare în „micile lui celule cenușii" din creier, amorțite până atunci, aflate într-o stare de vinovată somnolență. Tot ceea ce refuzase să rețină se ascunsese în tainițele memoriei și acum revenea în forță, cruzimile bunicului său, suferințele Mamei Clara, torturile la care fuseseră supuși părinții săi înainte de a cădea secerați de gloanțele unui pluton de execuție, scrisoarea de reabilitare a lor, venită după mulți, mulți ani, prin care erau exonerați de orice tangență cu jaful de care fuseseră acuzați, ajungând, prin petecul acela de hârtie cu antet, cu parafă și semnătură indescifrabilă, din vinovați – inocente victime colaterale ale unei întâmplări tragice, ne scuzați, ne scuzați, ne scuzați, se mai întâmplă și erori în mecanismul de funcționare a justiției, *Panarufa*! *Panarufa*! *Hârști*! *Harști*! Își aducea aminte de înăbușirea revoltei de la Budapesta, din 1956, de tancurile sovietice patrulând prin Praga în 1968, de Jan Palach, studentul ceh care își dăduse foc în semn de protest, de Papa Ioan Paul al II-lea cu al său zguduitor „Nu vă fie frică!", dar și de evenimente mai recente, ca manifestația din Piața Tienanmen, din 1989, unde un alt tânăr se postase calm înaintea tancurilor, le barase

mișcarea cu trupul său firav, de parcă ar fi fost indestructibil, din cel mai tare oțel, așteptând să se ciocnească, așteptând să se ciocnească, nu, nu s-au ciocnit, monștrii de metal s-au oprit, comandanții lor neavând curajul să-l zdrobească sub șenilele uruitoare… În memorie îi reveneau zilele sângeroase din decembrie ’89 din România, blestematele și fioroasele mineriade, înfricoșătorul *nine eleven,* atentatele din metroul londonez, din trenurile de la Madrid, războaiele din Afganistan și Irak…

„Ce mai faci, albăstrelule?”

Își aduse aminte de tot ce trăise, de tot ce pătimise.

Atâta durere, atâta suferință…

…Un val mai înalt decât toate celelalte ajunse barca din urmă, o ridică așa cum se ridică pe o platformă un produs pentru a fi admirat la o expoziție, apoi o lăsă să cadă într-un hău întunecat, acoperind-o și pe ea, și pe sărmanul cu mințile rătăcite care se chinuia să ajungă la țărm, mânuind o singură vâslă.

PARTEA A TREIA

ANCHETA

— Ce mama dracului e asta?

Întrebarea inspectorului-șef Demetrios Papanicolau nu primi niciun răspuns.

— N-auziți ce vă-ntreb?

Chiar dacă tonul îi era amenințător, toți cei aflați în încăpere rămaseră în continuare tăcuți, privind neputincioși unii la alții și dând din umeri, cuprinși de oroare. Doar bărbatul de la biroul din mijlocul încăperii stătea în continuare nemișcat, ca și cum ar fi prezidat întâlnirea și, prin atitudinea sa reținută, solemnă, invita la calm și dialog civilizat.

În afară de ei și de inspector, în cameră se mai aflau trei persoane, care păreau să nu știe ce să facă.

— Băga-mi-aș!! Cine e ăsta? Ce mă-sa caută aici?

Inspectorul-șef arătă acuzator cu degetul spre insul așezat pe un scaun în fața unei mașini de scris. Stătea țeapăn, de parcă n-ar fi fost obișnuit să poarte costume Armani.

În condiții normale, acesta ar fi trebuit să se recomande singur, mai ales dacă dorea să conducă într-adevăr întrunirea. Dar nimic nu era normal în ambianța asta. Iar răbufnirile criminalistului sporeau încordarea de care erau cuprinși toți.

Detectivul-sergent Kostas Danos își luă inima în dinți și răspunse spășit, știind că vorbele lui vor stârni alte valuri de înjurături din partea șefului său.

— Încă nu știm.

Explozia de mânie nu se lăsă mult așteptată.

— Vă foiți pe-aici de o zi întreagă și n-ați aflat încă nimic! O să vă mănânce câinii după ce ies la pensie!

Nu era o amenințare în vânt. Corpolentul inspector-șef își depusese, de vreo săptămână, cererea de pensionare. De aproape un an nu se simțea bine. Se balona chiar și după o masă frugală, îl durea burta aproape zilnic și de aceea lua pastile cu pumnul. Degeaba. Se liniștea pentru două-trei ore, apoi o lua de la capăt, înghițind alte hapuri – i se păreau scârboase, aveau un puternic gust mentolat. Și acum îl cuprinsese o

criză, îi venea să se încovoaie de durere, făcea mari eforturi să se poată concentra la cazul ăsta, care din start promitea să le dea bătaie de cap. „Trebuie să las dracului totul și să-mi văd de sănătate, dacă nu vreau să dau în primire înainte de termen. Trebuie să mă duc la doctori, oricât de șarlatani i-aș crede. Numai să-mi aprobe cererea dobitocii ăia de șefi ai mei, să nu încerce cumva să mă convingă să mai rămân, pentru că n-ar ști, chipurile, ce să se facă fără mine, n-ar avea pe cine să numească în locul meu. Pe dracu', cimitirele sunt pline de oameni de neînlocuit!"

La început nimeni nu dădu atenție fâșâitului ușor care se auzea de câteva clipe. Chiar dacă era ocupat să facă fotografii, Kostas Danos fu primul care văzu cum intrarea în camera asta aproape goală începea să fie acoperită de un corp de bibliotecă aflat până atunci, într-o altă poziție. Se repezi ca să-și vâre pantoful în deschizătura care se micșora implacabil, dar ajunse prea târziu. Începu să bată cu pumnii, apoi să lovească și cu picioarele în lemnul gălbui, de culoarea peretelui, fixat pe spatele rafturilor.

— Hei! Deschideți!

Șeful izbucni într-un râs fără veselie.

— Iată-ne închiși ca într-un cavou. Ca Radames cu Aida. O să avem tot timpul din lume să ducem la bun sfârșit ancheta asta. Mai greu o să fie cu transmiterea rezultatelor…

Demetrios Papanicolau era înnebunit după operă. Dar în Heraklion, chiar dacă era cel mai important oraș din Creta, rareori avea prilejul să asculte la Teatrul „Kazantzakis" vocile unor cântăreți faimoși. De aceea, cumpăra DVD-uri pe care erau înregistrate celebre spectacole de operă. Din când în când se mai ducea și la Atena. Deplasarea până acolo și biletul la Opera din oraș îl decavau, dar după ce se întorcea din urbea cu nume de zeiță era alt om pentru câteva zile – nu se mai înfuria din te miri ce, înjura mai puțin. Subalternii se și gândeau să pună mână de la mână și să-l trimită, măcar o dată la două-trei săptămâni, în capitală, să-și facă damblaua, și să-și asigure astfel un trai mai puțin stresant. Operațiunea primise și un nume de cod, „Cheta pentru liniște", însă nimeni nu îndrăznise s-o pună în aplicare, dacă ar fi descoperit-o, criminalistul ar fi tras mai întâi

un răcnet care ar mai fi fisurat puțin clădirea Comisariatului de Poliție, iar după aceea ar fi dizolvat Secția Omucideri, i-ar fi trimis pe toți să dea din mâini prin intersecții, la dirijat circulația.

În curând, intrarea fu deblocată. În prag erau doi puștani în uniformă de poliție, cu fețele roșii și încurcați.

Kostas Danos îi apostrofă mai dur decât o făcea de obicei, ca și cum ar fi vrut să-și descarce toți nervii pe ei, după ce fusese și el mustruluit mai înainte.

— Deștepților! Ați uitat să puneți o opritoare ca să nu fim închiși aici!

Imediat, cei doi aduseră o măsuță, blocând rotirea în jurul unui ax a unui corp de bibliotecă din cealaltă încăpere, mișcare care îngăduia accesul în camera unde se afla inspectorul-șef. Cei doi de-abia absolviseră Academia de Poliție, participau pentru prima oară la o anchetă, erau vizibil emoționați, nu știau cum să se facă utili. Rămaseră în prag, așteptând noi ordine.

Danos izbucni din nou.

— N-aveți treabă? Cercetați casa! Răscoliți toată insula! Marș!

Răcorit, se întoarse lângă șeful lui. Imediat acesta îl repezi.

— Ce te dai așa mare sculă?

Detectivul-sergent se pleoști dintr-odată. Păru și mai pirpiriu decât era în realitate.

— Danos!

— Ordonați!

— S-a mișcat ceva din camera asta?

— Până azi, doar domnul avocat Nikos Cristodulo și cu mine am intrat aici.

— Ați lăsat urme pe parchet.

Danos se scărpină în cap încurcat.

— Da. Dar nu mai erau alte urme, așa că n-are relevanță. Am fost foarte atent. Și n-am mutat nimic din loc. Și am purtat mănuși.

— N-are relevanță, îl îngână criminalistul, folosind de data asta un ton mai blând – simțea din nou dureri, își mușcă buzele ca să nu geamă. Scoase din buzunar flaconul cu pastile – era gol. Vru să-l izbească de perete, dar se abținu în ultima clipă.

— Vreți să vă aduc niște mănuși?

— Ce să fac cu ele? Doar nu crezi că am chef să răscolesc prin rahatul ăsta!

Înaintă până la biroul acoperit de praf la care stătea bărbatul. Acesta era îmbrăcat într-un elegant costum gris-fer, acoperit și el de praf, iar cravata îi era frumos înnodată. Mâinile și le ținea pe brațele unui scaun ca un jilț. Barba deasă îi ajungea până la piept, părul de culoarea cenușii îi trecea dincolo de umeri. Ațintea peretele din fața lui, ca și cum acolo s-ar fi aflat ceva ce numai el vedea.

— L-ați controlat prin buzunare?

Kostas Danos ridică din umeri neputincios.

— Nu.

Sprâncenele stufoase ale criminalistului se zbârliră și mai mult.

— Cum așa? Sunteți de comă!

Detectivul-sergent simți că-i vine apa la moară. Răspunse cu o vădită satisfacție în glas.

— Buzunarele sunt cusute, așa cum vin costumele din fabrică. Dar le-am pipăit, nu par să conțină nimic.

Fără să vrea, Papanicolau își duse mâna stângă la buzunarul de sus al sacoului său – nici acesta nu era descusut.

— Să le descoaseți, ca să fim siguri. Niciun act de identitate rătăcit pe undeva? O legitimație?

— Nimic, nimic, nimic.

— Vreo amprentă?

— Nema. Totul e acoperit de praf.

— Cine dracu' ești, amice? Ce cauți aici îmbrăcat într-un costum Armani?

Întrebarea inspectorului-șef rămase fără răspuns.

Medicul legist Andreas Apostolidis se apropie și el de birou. Era singurul care purta echipamentul recomandat pentru cercetarea unei scene a crimei – un combinezon de culoare albastră, iar pe cap o bonetă cu elastic, de aceeași culoare și din același material special, mai rezistent decât părea la prima vedere.

— Îmi dați voie și mie?

Îi disprețuia pe toți cei care tratau cu superficialitate locul unde avusese loc o moarte suspectă. Oricât li se preda la Academie, mulți habar n-aveau câte chestii lăsa în urmă un ucigaș – fibre, amprente, secreții. Tuturor le recomanda să-l citească

măcar pe Jeffery Deaver, celebrul autor american de thrillere. Lincoln Rhyme, anchetatorul din cărțile acestuia, avea un adevărat cult pentru analizarea probelor descoperite la locul unor fapte criminale. Le înșiruia pe o tablă, astfel încât în orice moment putea să aibă o viziune completă a lor.

Deseori îi mușcruluia pe tinerii aspiranți la titlul de criminalist.

— Măi flăcăi, ați auzit de Edmond Locard?

Flăcăii nu auziseră.

— M-așteptam. Hai să vă citesc despre el. „E un francez. Născut în 1877. El a fondat Institutul de Criminalistică al Universității din Lyon. El a formulat *principiul de schimb al lui Locard.* Omul considera că, de fiecare dată când două ființe umane intră în contact, ceva este transmis celeilalte și invers. Poate fi praf, sânge, celule ale pielii, murdărie, fibre, reziduuri metalice." V-am citat exact dintr-un roman al lui Deaver, *Colecționarul de oase.* Poate vă stârnesc curiozitatea și mai puneți și voi mâna pe-o carte. Datorită acestui schimb despre care vorbește tipul, îi putem prinde pe ucigași. De aceea ar trebui să aveți mai multă grijă când vă aflați la locul unde s-a comis o crimă. Dar, la urma-urmei, de ce mă bag eu unde nu-mi fierbe oala? Eu am meseria mea, voi o aveți pe a voastră.

Referirile la Deaver și Locard ale lui Andreas Apostolidis ajunseseră și la urechile lui Papanicolau.

— Ei da, ce să zic, mare brânză! Mă doare-n cur de francezul ăsta! Și să nu vă prind cu cărți polițiste în mână, că vă belesc! Toate sunt niște tâmpenii. N-au nicio legătură cu viața reală. Dacă vreți să deveniți criminaliști cu adevărat, vă trebuie cât mai multă experiență. Numai asta contează. Și intuiție. Asta bate orice prostie pretins științifică a lui Locard.

Chiar dacă refuza cu îndârjire să se echipeze ca Andreas Apostolidis, inspectorul-șef îl respecta mult pe omulețul care se apropia și el de vârsta pensionării și făcuse întotdeauna o bună echipă cu el.

— Te rog, Andreas! E al tău.

Mai întâi, medicul legist se uită cu atenție la bătrânul înțepenit pe scaun, ca și cum și-ar fi dorit să obțină o imagine de ansamblu. Era de mirare – nu răspândea acel miros caracteristic oricărui cadavru intrat

în putrefacție. E drept, trecuse destulă vreme de când își dăduse ultima suflare. Pielea pergamentoasă care îi acoperea oasele feței mai păstra încă ridurile din jurul ochilor.

După ce-l cercetă din priviri, îl atinse cu mâinile înmănușate, delicat, ca și cum n-ar fi vrut să-l deranjeze. Îi examină barba și părul, i se uită în găvanele ochilor, îl descheie la haină ca să pipăie cămașa dintr-o țesătură fină, cercetă și ce se afla dedesubtul ei. Se vârî și sub masă, ridicându-i pantalonii deasupra șosetelor, și îi palpă picioarele descărnate, vârâte în niște pantofi eleganți.

Când se ridică, pe chipul său nu se putea citi nimic.

— Ei?

La rândul lui, Andreas Apostolidis își respecta colegul, chiar dacă, în atâția ani de când lucrau împreună, nu reușise să-l determine să acționeze ca la carte. Totuși, cu toate că era repezit și coleric, inspectorul-șef rezolvase multe cazuri complicate, nu dăduse niciodată rateuri, într-o vreme era considerat o legendă, de la un timp o lăsase mai moale, ce-o fi cu el, deh, ce să fie, bătrânețea, altă explicație nu-i.

— Trebuie să avem răbdare. Vorbim după ce îi fac autopsia. Nu vreau să fac vreo greșeală.

Inspectorul-șef era însă nerăbdător ca întotdeauna. Glasul îi deveni rugător.

— Totuși, o primă impresie…

Prima impresie a lui Andreas Apostolidis era întotdeauna confirmată de autopsie.

— Nu pare a fi o crimă.

— Atunci ce dracului e? A făcut infarct?

— Nu.

— L-a otrăvit cineva? S-a otrăvit singur?

— Dacă ar fi fost vorba de otravă, mâinile i-ar fi fost cuprinse de convulsii. Individul, însă, arată destins, liniștit. Mai că-mi vine să folosesc cuvântul „fericit”.

Într-adevăr, nimic din atitudinea bărbatului nu exprima groaza de care e cuprins un om care simte că va muri. Lui Papanicolau îi aduse aminte de *Scribul* din Egipt. Aceeași atitudine de calm și de împlinire, ca și cum tocmai terminase realizarea unei opere măreț.

— E uriaș!

— Ar fi fost bun la „Panathinaikos!”

Criminalistul nu gustă gluma lui Kostas Danos, nu numai din pricina faptului că el era fan al echipei de baschet din Pireu, „Olympiakos”. Se uită cu ochi crunți la detectivul-sergent. Cum naiba se pricopsise cu un asemenea specimen ca ajutor? Care mai avea și un tic nesuferit – întorcea capul când la dreapta, când la stânga, de parcă ar fi asistat la multe meciuri de tenis de masă.

O, dacă ar fi fost aici Lukas Akakis! Bătrânul Lukas! Singurul prieten pe care îl avusese încă din școală. Împreună se înscriseseră la Academia de Poliție, absolvind cu medii apropiate, amândoi își aleseseră locuri de muncă în orașul Heraklion de pe insula Creta, ca să rămână împreună, amândoi fuseseră propuși pentru a conduce Secția Omucideri, rămânând la latitudinea lor să decidă care va fi șef și care adjunct. Până la urmă trăseseră la sorți cine să ocupe postul, după ce fiecare încercase să-l convingă pe celălalt c-ar fi mai potrivit pentru funcția asta. Zece ani lucraseră împreună după aceea și nicio clipă Lukas nu simțise că prietenul lui i-ar fi superior ierarhic. Fusese o singură deosebire între ei – Demetrios Papanicolau nu-și întemeiase o familie. De un an de zile mai apăruse una: Lukas își dormea somnul de veci într-un cimitir de la marginea orașului, ucis într-un schimb de focuri cu o bandă de traficanți de droguri. Cineva le vânduse pontul despre o incursiune solitară a acestuia pe teritoriul lor, iar ei îl pândiseră și-l doborâseră, ca să răzbune toate pierderile suferite din pricina lui. Nici până azi nu descoperise cine-l vânduse pe prietenul său.

Ca să-și alunge durerea provocată de amintirea lui Lukas, izbucni din nou:

— Dacă infarct nu e, otravă nu e, atunci de ce pana mea a murit? L-a înțepat vreo insectă din alea care provoacă moartea instantaneu și nu lasă nicio urmă?

Apostolidis nu era obișnuit să i se vorbească pe tonul ăsta, dar se prefăcu a nu-i observa iritarea. Răspunse sec:

— Vrei să știi de ce-a murit? Asta vrei?

— Despre ce mama dracului vorbim? Sigur că asta vreau!

— Bine, atunci îți spun: a murit de foame!

— Cum?

— Mai mult ca sigur că asta e cauza morții. Îți voi trimite raportul într-o zi, două. Poate mai mult, am o deplasare de făcut. O să vezi c-așa e.

— Incredibil!

Medicul legist aruncă o privire obosită în jurul lui.

— Ei, eu o șterg. O să-l iau pe domnul ca să-mi țină de urât pe drum.

Arătă în direcția bărbosului îmbrăcat în costum Armani.

Kostas Danos zbieră:

— Aduceți o targă!

Apostolidis se uită cu jale la el.

— O targă? Ce vrei să faci cu targa?

— Să-l cărăm pe ăsta.

— Măi băiatule, stai blând! N-ai cum să-l pui pe o targă, e înțepenit, doar dacă îi zdrobești oasele îl poți întinde la orizontală.

Kostas Danos înghiți în sec, privindu-l pierit.

— Atunci?

— Atunci cheamă doi flăcăi zdraveni să-l ia cu scaun cu tot.

— Cu scaun cu tot?

Încă nerevenindu-și din uluială, detectivul-sergent urlă din nou:

— Kios! Mirzaki! La mine!

Cei doi proaspăt absolvenți ai Academiei intrară în fugă, era nevoie de ei, ce șansă, se aflau în miezul unor evenimente cruciale.

— Luați scaunul ăsta! Cu tot cu „pacient”. Duceți-l în elicopter. Fiți atenți să nu-l scăpați pe jos, că pe urmă aveți de-a face cu mine…

Băieții se opintiră sub povara grea. De-abia o urniră. Trebui și Danos să-i ajute.

Porniră pășind cu atenție. Păreau că deschid o procesiune într-o zi de sărbătoare, când statuia unui sfânt e scoasă din biserică și purtată prin oraș, în triumf, în urma ei îmbulzindu-se mulțimea cu flori în mâini, cântând cu patos imnuri de slavă.

Masa care sprijinea corpul de bibliotecă fu dată deoparte, pentru a face loc straniului convoi. Apoi Apostolidis o readuse în aceeași poziție.

— Domnilor, mi-a făcut o deosebită plăcere! Salutare!

— Să nu ne lași aici!, strigă Papanicolau după el.

— În maximum trei ore elicopterul e înapoi.

Anchetatorul se întoarse la biroul de unde fusese luat necunoscutul. Se vedeau urmele pe care le lăsase scaunul pe parchet.

Pe birou se afla o mașină de scris *Consul* în care era o coală de hârtie. Ba nu, erau două, una peste alta, fără indigo între ele, puse așa ca să atenueze forța loviturilor când se bătea un text, menajând literele, sporindu-le durata de viață. Însuși Papanicolau, care nu folosea computerul, proceda la fel când întocmea vreun raport la vechea lui mașină de scris *Olivetti*. Acest amănunt i-l făcu dintr-odată simpatic pe necunoscutul care tocmai fusese scos din încăpere.

Fără să atingă nimic, anchetatorul îl strigă pe Kostas:

— Vino aici! În ce limbă e scrisă porcăria asta?

Detectivul-sergent se uită îndelung la textul bătut la mașină care acoperea cam o jumătate de pagină. Într-un târziu rosti cu prudență:

— O limbă romanică.

— Zău? Care anume?

— Aduce a italiană, dar nu e. Nici franceză – n-are accente și nici sedile sub „c”. Spaniolă? Semnele de exclamare și de întrebare ar trebui să fie nu numai la sfârșitul frazelor, ci și înaintea lor. Mai curând e portugheză.

— Sigur?

Kostas își pierdu dintr-odată semeția cu care vorbise.

— Nu știu, Patroane, zău că nu știu.

— O fi scrisoarea lui de adio?

În dreapta mașinii era un teanc de vreo 200-250 de coli. Pe prima dintre ele erau scrise cu litere mari doar două rânduri.

— Cla-ra Dul-ca, silabisi anchetatorul. Ăsta pare a fi un nume. Ia vezi dacă pe celelalte mai e scris ceva.

Kostas Danos le răsfoi cu atenție. Toate erau acoperite cu un text bătut la două rânduri.

— Cred că individul a copiat o carte.

— De unde știi?

— Colile astea n-au nicio ștersătură.

— Da? Și unde e cartea? Nu văd niciuna pe-aici. Toate sunt dincolo, în bibliotecă.

— Atunci o fi scris-o chiar el.

Papanicolau se burzului din nou.

— Fără să aibă nevoie de nicio corectură? I-a dat drumu' așa, dintr-o suflare, la foc automat? Chiar și cei mai mari scriitori mai au scăpări, mai revin asupra textului…

— O mai fi avut o variantă înainte de asta.

— Și unde e?

— A distrus-o.

Criminalistul ridică din umeri.

— Nu spune căcaturi! Clara Dulca nu-mi pare a fi un nume de bărbat.

— Asta cam așa e. Dar titlul e ceva cu o insulă.

Chiar dacă durerea din burtă nu-l slăbea, inspectorul-șef încercă să se calmeze și să fie binevoitor.

— Kostas! Nu ești chiar așa de fleț.

— De, Patroane, mai știm și noi câte ceva, răspunse detectivul-sergent înfiorat de plăcere, fără să fie, totuși, foarte convins, că lauda nu fusese, de fapt, o batjocură.

Pe birou se aflau și mucurile câtorva zeci de lumânări. Ceara cursese pe tăblia de un maro închis.

— Se pare că amicul nostru a rămas, la un moment dat, fără lumină.

— Și nu există nicio fereastră.

— Curios, foarte curios! Cine dracu o fi? Și de ce-i la țol festiv?

O tuse seacă se auzi în încăpere. Cei doi bărbați priviră cu surprindere la avocatul Nikos Cristodulo de care uitaseră cu totul. Acesta îi urmărise până atunci dintr-un colț, mutându-se de pe un picior pe altul și distrându-se în sinea lui de spectacolul pe care îl oferise foiala polițiștilor. Avea ce să povestească amicilor săi și acum înțelegea de ce în țară infracționalitatea era în creștere.

— De mine mai aveți nevoie?

Papanicolau îi răspunse mieros:

— Imediat, domnu' avocat. Doar să mai aruncăm o privire.

— Cum doriți… Dar, să știți, mă cam grăbesc.

Ca și cum nu l-ar fi auzit, conducătorul anchetei își îndreptă atenția asupra altor obiecte din încăpere – nu mai erau decât o măsuță rotundă cu două fotolii, iar pe un perete un tablou care înfățișa o femeie tânără, îmbrăcată într-un costum de epocă.

— Frumoase muieri mai erau altădată!, remarcă Danos și fluieră admirativ.

Papanicolau zise în sinea lui: „Vai de tine și de tine!" – el observase micul ceas de la mâna stângă a fetei.

— Hai să vedem ce e și dincolo!

În mica încăpere alăturată era o canapea pe care se aflau o pernă, un cearșaf, o pătură și o pijama. Totul era strâns frumos, precum cazarmamentul într-o zi de inspecție. Mai erau și un scrin și un radiocasetofon. Frigiderul de lângă perete era gol. Nici aici nu era vreo fereastră.

Kostas controlă sertarele scrinului. Când îl trase pe ultimul, tresări.

— Patroane, aici e un pistol!

Criminalistul se apropie și aruncă o privire. Imediat pufni cu dispreț.

— Doamne, cu ce ți-am greșit?

Luă cu o batistă pistolul și-l îndreptă spre Kostas.

— Stai blând, Patroane!

Papanicolau apăsă, însă, pe trăgaci. La capătul țevii se ivi o flacără albăstruie.

— Sărace Kostas, sărace! N-ai mai văzut până acum brichete în formă de pistol?

Ticul lui Kostas se accentua subit.

— Una care să arate exact ca un Glock n-am văzut.

Inspectorul-șef apăsă pe clapeta PLAY a radiocasetofonului. Imediat uită de durerea de burtă auzind binecunoscuta *Barcarolă* a lui Offenbach.

— Trebuie să ascultăm ce e pe casetă, se scuză el. Poate fi vreo înregistrare importantă.

În baie zăceau, claie peste grămadă, mulți saci de plastic, plini și legați la gură. De-abia aveai loc să te miști din pricina lor.

— Ia vezi ce-i în ăștia!

Danos dezlegă sfoara unuia dintre ei. Un miros pestilențial se răspândi îndată, mutându-le nasurile din loc.

— Căcat! Închide-l!

Danos execută ordinul, după ce aruncase înăuntru o scurtă privire.

— Sunt sticle, borcane, cutii de conserve, farfurii de plastic și resturi de mâncare.

Papanicolau păru dintr-odată că stă ca pe ghimpi.

— Continuă să fotografiezi fiecare colțișor. Eu o să stau de vorbă cu domnul avocat. Trage cu urechea și la aparat – poate pe casetă nu e numai muzică. După ce termini, ia blestematul ăla de manuscris, sau ce naiba o fi, și sigilează încăperea.

— Iau și coala din mașina de scris?

Privirea inspectorului șef fu mai grăitoare decât orice vorbă.

— Bine, bine, iau și coala aia, zise iute Kostas Danos, preîntâmpinând o nouă furtună…

Stăteau față în față, în două fotolii din bibliotecă. De-abia acum Papanicolau se uită cu atenție la avocat. N-avea mai mult de șaizeci de ani, purta ochelari cu rame de aur, un ceas Rolex și un costum de firmă, pantofi comozi, cu tocul jos.

Oare câte mii de euro câștigă pe zi? Papanicolau de-abia se abținu să nu-l întrebe direct.

Numai de-al dracului își mângâie sacoul pe care îl purta de câțiva ani. Nu se învrednicise nici măcar să-i descoase buzunarul ăla. Celălalt se prefăcu a nu-i observa gestul.

— Domnule Cristodulo, să începem cu începutul.

— Cu el să începem.

— De ce ați venit aici? Din întâmplare?

— Nu, iată cum stau lucrurile… Cel mai important client al meu a fost domnul Sakis Pascalidy. Proprietarul insulei pe care ne aflăm.

Inspectorul-șef de-abia se stăpâni să nu fluiere ușor de uimire. Hârșit în multe, celălalt își dădu seama ce efect avusese dezvăluirea asta și zâmbi imperceptibil.

— Da, Sakis Pascalidy, repetă avocatul cu aroganță.

— Armatorul?

— Armatorul, bancherul, proprietarul unei uzine de automobile, al unui combinat siderurgic, al unei rafinării, dezvoltatorul imobiliar, filantropul… De fapt, având o activitate atât de complexă, casa mea de

avocatură se ocupa mai ales de afacerile dânsului, timpul nu ne permitea să onorăm și cererile altor clienți. Încheiam contracte, rezolvam litigii, deschideam și închideam firme, acordam consultanță…

— Mare păcat că s-a pierdut. Am auzit că avea o minte strălucită, și era și un om cumsecade.

— Era ca pâinea caldă. Și știa să facă bani. Avea un formidabil talent de a-i înmulți. Și era cinstit. Nu se băga în afaceri oneroase, oricât de mare profit i-ar fi adus. Nimeni n-a avut ce să-i reproșeze vreodată. Nu și-a făcut averea dând țepe.

Tăcură amândoi, gândindu-se fiecare la altceva. Papanicolau derula în minte secvențele pe care le văzuse la toate televiziunile, în care reporteri precipitați anunțau lumii tragicul sfârșit al miliardarului Sakis Pascalidy într-un accident de elicopter. Cât trecuse de-atunci? Mai bine de un an, dacă nu cumva aproape doi.

— Nu mai țin minte unde s-a petrecut accidentul.

— Chiar deasupra mării. Elicopterul în care se afla se îndrepta spre insula asta.

— Ca să vezi…

— Soarta… Nu mai fusese de mult aici. Intenționa să-și ia o vacanță mai lungă. Vroia să facă și niște transformări.

— Când ați vorbit ultima oară cu el?

— Cu o zi înainte de accident. La telefon. După câte mi-a spus în ziua aia, avea gânduri mari cu insula asta. Nu l-am priceput prea bine, mi-a dat de înțeles că proiecta să fondeze aici un fel de complex cultural, în care să adune elite mai puțin știute din toate domeniile literaturii și ale artei, urma să mai discutăm despre asta…

Papanicolau părea să-l asculte fără prea multă atenție. Fruntea lui încrețită îl arăta muncit de gânduri.

— Tabloidele au insinuat la vremea aia că ar fi putut fi vorba de o mână criminală.

Avocatul pufni cu dispreț.

— Tabloidele! Tabloidele inventează vrute și nevrute numai ca să se vândă. A fost un nenorocit de accident. Mai țineți minte ce s-a întâmplat cu un *Concorde* în 2000? Cel mai frumos avion din câte s-au construit vreodată începuse manevrele de decolare. Un cauciuc de la trenul de aterizare a explodat, nimerind pe

o lamelă de titan căzută pe pistă de la o altă aeronavă. Aparatul s-a ridicat, dar o bucată din cauciucul ăla păcătos a lovit rezervorul de combustibil și l-a fisurat, și a rupt și un cablu electric, care a început să producă scântei. Trenul de aterizare n-a mai putut fi retras, *Concorde*-ul n-a mai reușit să ia înălțime și s-a înfipt, în flăcări, într-un hotel de lângă Paris. Vedeți ce înseamnă ghinionul? Au murit peste o sută de oameni în accidentul ăla stupid, din pricina unei blestemate de lamele de titan.

Inspectorul-șef îl privi cu admirație.

— Ce bine informat sunteți!

Celălalt nu-i răspunse.

— Atâta vreme cât elicopterul n-a fost recuperat, e posibil să planeze orice suspiciune.

Cristodulo începu să râdă.

— Asta-i bună! Un ofițer de poliție să creadă în teoria conspirației! Chestia asta merge la marele public! Numai marele public crede în fantasmagorii de genul ăsta. Nu, domnule Papanicolau, a fost un accident. Ceva a cedat, un șurub, vreo piuliță, vreun circuit electric… Cine poate ști? Sau a fost, pur și simplu, o eroare de pilotaj. Se mai întâmplă și de-astea.

Polițistul își înghiți vorbele pe care ar fi dorit să le rostească.

— Să continuăm.

— Mda… Domnul Sakis Pascalidy își făcuse de mulți ani testamentul. Acesta trebuia să se deschidă la șase luni de la moartea sa. Nu mai înainte.

— Și?

— Am așteptat șase luni și l-am deschis. Nu știam ce conține, nu-l întocmisem noi.

O brumă de amărăciune se ghici în tonul său. Totuși se învioră îndată.

— Noi am fost desemnați executori testamentari.

— În fața cui a fost deschis testamentul? În fața rudelor?

— Domnul Sakis n-avea nicio rudă. Crescuse la un orfelinat. De aceea, au fost de față doar reprezentanți ai autorităților și noi, avocații… Totul a fost de o transparență deplină.

— Și?

— Și-a lăsat toată averea unor instituții care veghează la respectarea libertății și democrației. Domnul Pascalidy a fost un campion al luptei pentru libertatea de exprimare, pentru apărarea drepturilor civice. Mai rar un miliardar preocupat ca nimeni să nu sufere din pricina vreunei nedreptăți.

„Filantrop și după moarte”. Papanicolau văzuse într-un ziar titlul ăsta, dar nu-l luase în seamă, socotindu-l o simplă găselniță jurnalistică.

— Toate conturile trebuiau golite și banii dirijați spre instituțiile pe care le indicase. Toate proprietățile, navele, uzinele trebuiau să fie vândute și tot ceea ce se obținea pe ele trebuia să urmeze același curs. Nu uitase de orfelinatele prin care trecuse și de copiii străzii.

Își trase răsuflarea.

— Evident, nu se puteau vinde pe te miri ce.

Ți s-ar fi micșorat comisionul, gândi sarcastic Papanicolau, căruia avocatul îi era din ce în ce mai antipatic, fără a-și putea explica de ce.

— Am lăsat mai la urmă Insula Boedic.

— Sigur așa-i zice?

— Da.

— N-am găsit-o pe hartă.

— Nici nu-i de mirare. E o biată stâncă. Pe hărți mai detaliate figurează.

— Nu-i chiar așa mică.

— Mda, poate, însă e primejdioasă. Navele o ocolesc.

— De ce?

— În jurul ei, pe mulți kilometri, apa are o adâncime mică. E pericol ca vasele să se împotmolească în bancuri de nisip dacă trec prea aproape de ea. Și mai sunt și multe stânci ascunse sub apă.

Domnul Cristodulo părea să aibă cunoștințe și în domeniul navigației. Papanicolau își păstră remarca pentru el, nu vroia să sporească tensiunea dintre ei.

— Și de ce ați lăsat-o mai la urmă?

Cristodulo începu să explice pedant.

— E greu să-i găsești un cumpărător. De-abia acum câteva zile am dat de cineva interesat. Un arab. Putred de bogat. Înainte de a-i prezenta insula, m-am gândit să fac o vizită aici, ca să pot vorbi în cunoștință de cauză. Mai ales că trebuia să fac și ceva special.

— N-ați mai vizitat-o niciodată?

Avocatul avu o urmă de șovăială în glas.

— Ba da, o singură dată, când i-am adus niște acte la semnat domnului Sakis. Acum mulți ani.

— Cumpărătorul pe care l-ați găsit o să ia și toate câte sunt în casă? Sunt o grămadă de lucruri.

— N-am de unde să știu.

— În încăperile astea s-ar putea organiza un muzeu.

— Asta cam așa e.

— Deci?

— Bineînțeles, am venit aici cu un elicopter. Am aterizat pe plajă. Din prima clipă mi-am dat seama că s-a întâmplat ceva.

Inspectorul-șef se uită întrebător la el.

— Când am coborât din elicopter am dat de resturile unei bărci.

Și polițistul le văzuse, nu le dăduse atenție, crezând că bucățile de lemn zăceau acolo de multă vreme. E drept erau doar câteva, unele deja putrezite, n-avusese de ce să ia aminte la ele, mai ales că nu le socotise rămășițele unei ambarcațiuni.

— Scuzați-mă o clipă!

Se repezi în încăperea în care Kostas Danos tocmai își strângea aparatul de fotografiat.

— Pe casetă nu e decât muzică.

— Dacă ai terminat du-te pe plajă. E o barcă sfărâmată acolo. Pune-i pe băieți să strângă resturile alea. Vârâți-le în saci – le luăm cu noi.

— Tot ce găsim?

— Băga-mi-aș – n-ai auzit ce-am zis?

Se reîntoarse la avocat. Era din nou lapte și miere.

— Ați spus că trebuia să faceți ceva special. Ce anume?

— Vedeți, îmi lăsase o scrisoare alături de testament. În ea îmi indica locul unde se afla butonul care acționa mecanismul ce deplasa un corp de bibliotecă, permițând intrarea în încăperea aia.

O arătă nonșalant cu mâna.

— Și?

— Trebuia să iau tabloul pe care l-ați văzut pe perete.

Criminalistul se uită la el cu mirare.

— Și ce să faceți cu el? Să-l duceți la un muzeu?

— Să-i dau foc.

— Cum?

În burtă parcă i se rotea din nou un sfredel.

— Da, să-i dau foc pe plajă. Pe plaja pe care ați văzut-o. La ora 9:25 dimineața trebuie să-l arunc în flăcări. Nu contează în ce zi a săptămânii.

— Uluitor! De ce?

Avocatul ridică neputincios din umeri și rămase tăcut.

— Bun. Ați ajuns aici. Ce-ați făcut în continuare?

— Am intrat în casă și am controlat peste tot. Nu mi s-a părut a fi nimic nelalocul lui.

— Ați cercetat peste tot?

— Da. De la subsol până la terasă.

— Și nu v-a atras nimic atenția.

— Nu. Ba da. Lumina era întreruptă. Am verificat tabloul electric – săriseră niște siguranțe.

Fără să vrea, Papanicolau își ridică ochii spre plafonul înalt. Uriașul candelabru avea toate becurile aprinse.

Avocatul îi surprinse privirea.

— A fost un fleac să restabilesc circuitele.

În clipa aceea, unul dintre tinerii polițiști – Kios? Mirzaki? – se arătă în capul scărilor, încercând să spună ceva. Papanicolau îi făcu furios semn să plece și acesta dispăru în viteză.

— Mai departe.

— Am căutat butonul despre care mi se scrisese. Am apăsat pe el. Am văzut cum un corp de bibliotecă se mișcă. Am rămas în pragul încăperii – fusesem avertizat că acesta revine singur în poziția inițială după cinci minute. Și atunci l-am văzut pe bărbosul care stătea la birou. Vă închipuiți ce spaimă am tras! Parcă întâlnisem o fantomă. Și eram și singur, pilotul rămăsese la aparat.

Într-adevăr, gândi polițistul, trebuie să fi fost ceva înfricoșător, dar nu știa de ce nu-i venea să-și compătimească interlocutorul.

— L-ați mai văzut vreodată?

— Chiar dacă l-aș mai fi văzut, cum să-l recunosc în halul în care era?

— S-a conservat, totuși, destul de bine.

— N-am cunoștințe de peste doi metri.

— A pomenit de el în scrisoare domnul Sakis Pascalidy?

— Nu.

— Nici în ziua în care ați vorbit cu el ultima dată?

— Nici atunci.

— Prin urmare, n-aveți idee cine e și ce căuta acolo?

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Curios, foarte curios. Ce-ați făcut în continuare?

— Ce era să fac? Am lăsat să se închidă intrarea la camera aia și am zbughit-o la elicopter. Eram cuprins de spaimă. Cum am ajuns în Heraklion am anunțat poliția.

— Ați procedat foarte bine.

De data asta Kostas Danos se ivi în capul scărilor.

— Ce e?

— Patroane, băieții au găsit o grotă.

— Ceva interesant în ea?

— Nimic.

— Ați strâns resturile alea?

— Care resturi?

— Ale bărcii, tu-i maica mă-sii!

— Da.

— Atunci șterge-o! Venim și noi imediat. Luați și sacii ăia de plastic cu sticle și cutii de conserve goale și duceți-i la laborator. Poate se găsește ceva deosebit în ei.

Detectivul-sergent nu se dădu dus.

— Ce mai e, fir-ar a dracului de treabă?

— Patroane, băieții au dat și de o lespede. Are o cruce pe ea.

— Un mormânt?

— Așa se pare.

Papanicolau se întoarse spre avocat.

— E cineva îngropat aici?

— Habar n-am.

Ca să nu mai fie luat în colimator, Kostas o luă în fugă pe scări.

Polițistul îl cercetă cu atenție pe avocat. Acesta se ridicase din fotoliu și se plimba cu mâinile la spate prin fața rafturilor cu cărți.

— Domnule Cristodulo, ce credeți despre istoria asta?

Interlocutorul lui se așeză din nou și se uită ostentativ la ceas.

— Mie mi se pare ceva foarte simplu. Un nefericit a ajuns cu barca pe insula asta, adus de vreo furtună. A dat peste încăperea secretă și a rămas blocat acolo.

— Deh…

— Altă explicație nu văd.

Papanicolau mai vroia să-l întrebe ceva, dar se răzgândi în ultima clipă.

— Ei, s-a făcut târziu. Trebuie să plecăm. Vă întoarceți la Atena?

— Da. Chiar în noaptea asta. M-aș bucura dacă am ajunge mai repede la Heraklion. N-aș vrea să pierd cursa.

Se ridicară amândoi în picioare.

— V-aș ruga să ne lăsați toate numerele de telefon la care puteți fi găsit. S-ar putea să fie nevoie să vă mai punem niște întrebări.

— Oricând, cu plăcere.

— Și anunțați-ne dacă plecați din țară.

— Fără dar și poate.

Șovăi o clipă.

— Cât o să dureze ancheta?

— Cine știe?

— La sfârșitul ei o să pot lua tabloul acela?

Papanicolau nu-i răspunse. Se uită scrutător la el.

— O cunoașteți pe femeia din pictură?

Avocatul izbucni în râs.

— Ca s-o fi cunoscut ar fi trebuit să mă nasc în urmă cu multe secole!

Alt dobitoc, își zise criminalistul în sinea lui.

— Are vreo valoare pânza asta?

— Nu știu nici cine a pictat-o, nici pe cine reprezintă. Nu știu nimic despre tabloul ăsta. Nu l-am mai văzut niciodată. Habar n-am dacă e valoros sau nu.

— Așa să fie.

— Așa e. Deci…

— La sfârșitul anchetei puteți să luați tabloul și să faceți ce vreți cu el.

— Nu ce vreau eu. Trebuie să respect dorința domnului Sakis.

Pentru prima oară și avocatul ridicase tonul. Inspectorul-șef nu-l luă în seamă. Își strigă ajutorul.

— Kostas!

Nu-i răspunse nimeni.

— Dumnezeii și Cristoșii! Nu-i nimeni când ai nevoie de ei. Kostas!

Detectivul-sergent apăru gâfâind.

— La ordin!

— Lasă doi băieți pe insulă.

— Înțeles. Kios și Mirzaki. Or să moară și ei de foame! De, obiceiul locului… Când mai venim aici să nu uităm să aducem niște lespezi și pentru ei. Cunosc un pietrar care nu ia mult.

Polițistul se uită cu durere la el.

— Istețule! Am avut eu grijă. Elicopterul le-a adus mâncare pentru două zile. Spune-le să nu dea iama prin sticlele din casă.

— O să le zic că le-ați numărat.

— Bună idee! Dacă vreuna e lipsă la apel, jar mănâncă. Așa să le zici. Când o să vin mâine, o să le număr din nou.

Nu veni, însă, nici a doua zi, nici în a treia. Nu mai călcă pe insulă niciodată, așa că nu văzu cu ochii lui nici grota și nici lespedea cu cruce, mulțumindu-se doar să se uite la ele așa cum apăreau în fotografiile lui Kostas, descărcate în laptopul detectivului-sergent.

După ce se întorsese de pe insulă se dusese direct acasă. Se zvârcolise toată noaptea, pradă unor dureri de burtă cum nu mai avusese nicicând. Pastilele nu-și mai făceau efectul, organismul lui nu mai reacționa la ele.

Îi ura pe doctori, nu fuseseră în stare să-l salveze pe Lukas, și totuși n-avu încotro, dimineața se duse din zori la spital. Așteptă plin de nervi la coadă până când fu chemat în cabinetul unui tinerel îmbrăcat în pantaloni și bluză de un alb ca laptele. Cum află cu ce se ocupă, acesta renunță la indiferența afișată până atunci.

— Domnule Papanicolau, de ce nu i-ați spus asistentei cine sunteți? N-ați mai fi stat la rând.

Polițistul era plin de draci, avea treabă, o mie de probleme pe cap, tocmai acum trebuise să-l apuce criza asta cumplită?

— Faceți ce trebuie să faceți și să terminăm mai repede. Parcă am un pietroi în burtă. Dați-mi un hap, dați-mi ceva. Nu mai suport. Îmi vine să-mi iau zilele.

Consultația dură puțin, tinerelul era priceput, s-a prins rapid ce avea, notă câteva cuvinte într-un registru,

vorbi în șoaptă la telefon, și-l însoți până la ușă, încercând să-și ascundă privirea compătimitoare.

— Trebuie să faceți o colonoscopie.

— O colonoscopie? Ce dracului mai e și asta?

— O să vedeți. Profesorul Souriadi vă așteaptă mâine dimineață. Duceți-vă acasă, dar mai întâi treceți pe la farmacie și luați o cutie de Fortrans. Conține patru plicuri cu un praf alb. Îl dizolvați în patru litri de apă. Până la miezul nopții trebuie să beți tot.

Îi scrise pe o filă ruptă dintr-un carnețel ce anume trebuia să ceară de la farmacie. Papanicolau îndoi hârtia și vru s-o introducă în buzunarul de sus al sacoului. Își aduse aminte că nu-l descususe. O puse în portofel.

— Vorbiți serios? Patru litri de apă?

— Da.

— Eu nu beau atâta nici într-o săptămână.

— Foarte rău.

— La ce-i bun Fortrans-ul ăsta?

— Curăță colonul. O să mergeți cam des la baie.

— Și-or să mă lase durerile?

— Nu-i pentru așa ceva.

Polițistul mulțumi, dar își șopti în barbă:

— Fortrans! Asta e nume de medicament? Parcă ar fi vorba de un pișăcios de cavaler medieval.

Îi era prea rău ca să mai treacă pe la secție, și mai avea de luat și praful ăla dizolvat în apă, așa că se duse direct acasă, mergând mai mult încovoiat și ținându-se cu mâinile de burtă.

Papanicolau locuia într-un bloc situat chiar pe faleză. Apartamentul de două camere avea, împreună cu baia și bucătăria, cam optzeci de metri pătrați. Era mult spațiu pentru un om singur, și părea și mai mult, pentru că nu-și luase decât mobilierul strict necesar. Ferestrele îi ofereau o priveliște splendidă a mării. Deseori se uita la ambarcațiunile care acostau sau plecau de la cheu și asculta muzică. Se zărea un du-te-vino continuu pe apă. Era o încântare să contempli acest spectacol ascultând *Madama Butterfly*.

Ajuns acasă, își prepară băutura recomandată și o puse în patru sticle de un litru, agitându-le bine, potrivit instrucțiunilor. Primul pahar i se păru un cocteil de untură de pește, sirop de tuse și uzo fără alcool. De-abia de la al treilea nu-i mai veni să vomite.

Își uitase închis telefonul mobil. Imediat ce-l deschise i se auzi soneria. Pe ecran era afișat numele lui Kostas.

— Cum te simți, Patroane?

— Ca un rahat în ploaie. Zi! Ce-ai făcut?

— Am trimis o echipă de cinci oameni pe insulă. Or să perie…

— Of, Cristoase! Te sun eu înapoi.

Închise și de-abia apucă să ajungă la baie și să se așeze pe closet. Fortrans-ul începuse să-și facă efectul cu o violență la care nu se așteptase.

Ușurat, îl sună pe detectivul-sergent.

— Ce spuneai cu periatul ăla?

— Or să perie tot terenul și toată casa. Dar nu știu ce-ar mai putea găsi după ce-am fost noi ieri. Zău așa.

— Parcă eu știu?

— Și mai e ceva.

— Ce?

— Nu știu dacă o să fii de acord.

— Zi mai repede, că trebuie să închid.

— Deseară retrag toți oamenii de pe insulă. Am făcut bine?

— Bine, paștele și grijania!

Închise și o tuli din nou la baie.

După ce termină prima sticlă, îi veni să stea numai pe closet. N-apuca să se așeze în pat sau într-un fotoliu și simțea imediat o furnicătură sub noadă. Ca să nu riște să facă pe el, de la un timp se duse la baie înainte de a avea senzația aia ca o gâdilitură. Își luă cu el și o carte, dintre multele pe care le avea despre cântăreți de operă. Ca un făcut, cât stătea acolo pândind declanșarea eliberatoare, nu se întâmpla nimic. Era însă destul să facă doar câțiva pași spre dormitor și îl și apuca din nou, din ce în ce mai năprasnic.

Pentru a fi mai expeditiv, se dezbrăcă în pielea goală.

Își puse *Bărbierul din Sevilla,* în speranța că o muzică mai jucăușă o să-i rărească scaunele. Degeaba. Însă când încercă și cu Wagner, efectul fu de-a dreptul dezastruos. Reveni la Rossini.

După amiază se auzi soneria de la intrare. Tocmai ațipise, obosit după noaptea nedormită și acțiunea frenetică a Fortrans-ului. Prin vizor îl zări pe Kostas.

Ridicase lanțul de siguranță și începuse să acționeze yala, când își dădu seama că e în pielea goală. Alergă să-și pună pijamaua și deschise ușa nervos.

— Ce dracu' vrei? Arde pe undeva?

Îi făcu, totuși, loc să intre.

— Te-am sunat, Patroane, da' n-ai răspuns.

Papanicolau se uită la mobil.

— Băga-mi-aș, s-a descărcat!

Îl puse în priză și-și invită subalternul să ia loc. Se așeză și el pe un fotoliu, sprijinindu-se de brațele lui, ca să ia un start cât mai rapid și eficient în caz de nevoie.

— Ce s-a întâmplat?

— Textul ăla…

— Care text?

— Textul de pe insulă… ăla semnat Clara Dulca…

— Aha! Ce-i cu el?

— L-am arătat unuia, altuia prin secție. L-a văzut și Amenia Maltopol.

— Sunt încântat că l-a văzut și ea, dar luminează-mă naibii: cine e Amenia Maltopol?

— Aia mică… Băgăcioasa aia roșcată.

Criminalistul se chinui să-și aducă aminte despre cine vorbea Kostas. A, da! Era o polițistă mică de statură, roșcovană, cu o tunsoare băiețească, mereu cu zâmbetul pe buze, care se băga ca musca-n lapte în treburi care uneori n-o priveau.

— Și? Ce-a zis mucoasa?

— A recunoscut limba.

— Bravo!

— E vorba de română.

— Uite-al dracului!

— Ei i se pare că-i un roman.

— L-a tradus?

— Când, Doamne iartă-mă, să-l traducă? Are aproape trei sute de pagini.

— Mai puțin. Atunci când e gata? În trei zile? În patru? Zi-i să nu frece mangalu' și să-i dea bice!

— Fata…

— Ține-ți vorba, că vin imediat!

O zbughi în baie sub ochii căscați cât cepele ai lui Kostas. Se întoarse radios peste câteva minute. Își reluă aceeași poziție de așteptare încordată.

— Zi cu fata!

— Fata rupe doar câteva vorbe în românește. N-are cum să traducă. Dar mi-a venit o idee.

— Să notăm ziua asta în calendar…

Kostas simți un nod în gât.

— Dacă e vorba de un roman, de ce să nu-l ducem la o editură? Ăștia cunosc traducători gârlă.

Papanicolau îl privi cu admirație.

— Măi Kostas, ai început să mă uimești!

Și sticla a doua era pe sfârșite. Își mai turnă un pahar din licoarea scârboasă. Numai cât îi vedea aspectul îi venea să verse. Și mai avea atât de mult de băut…

— Ce bei, Patroane?

Nu pricepea nimic – lângă fotoliu șeful lui își aliniase patru sticle de plastic de un litru. Una era goală, cu pereții mânjiți de o substanță stranie, două erau pline cu un lichid de o culoare dubioasă. A patra mai avea cam un pahar pe fund.

— Ambrozie. De-aia din care beau zeii. Vrei și tu?

— Nu, mulțumesc, nu-mi plac băuturile dulci.

— Atunci ai vrea mai curând o bere? A? Ce zici de-o bere? Nu-i așa c-ar fi bună?

— O, ce idee… O bere ar pica la țanc. Îmi iau singur din frigider. Mulțam frumos!

Ochii inspectorului-șef ieșiră din orbite.

— Doar să fiu pe năsălie ca tu să bei azi bere în casa mea! Auzi! Eu mă chinui cu leșia asta și el să se umfle cu bere! Ce ziceai cu editura?

Kostas înghiți în sec, dând din cap la stânga și la dreapta.

— Îl cunosc pe directorul Editurii „Artemis”. Atanasie Pantelimon. A mai lucrat pentru noi. Să-i duc lui manuscrisul?

— De, știu eu ce să zic? Pare cam anapoda chestia asta… Las’ că afli ce-o să zic după ce mă întorc.

Polițistul se repezi iarăși la baie. Kostas îl urmări uluit – nu-l știa așa sprinten, cu un asemenea fuleu, și cu un finiș de-a dreptul impresionant. Dar ce era acest misterios du-te-vino, cu o frecvență de care n-avusese știre până acum?

Când se întoarse, inspectorul-șef se așeză la locul lui, mai relaxat.

— Mda, e gingașă povestea… Dactilograma aia poate fi o probă vitală. Cum s-o dăm pe mâna unui străin?

Criminalistul se mișcă puțin, ca și cum ar fi simțit nevoia să parcurgă o nouă cursă la baie, însă fusese doar o alarmă falsă. Oftă, cuprins de încântare, dar rămase tot încleștat de brațele fotoliului.

Kostas nu mai putu rezista.

— Ce-i Patroane, te-ai stricat la burtă?

Vorbele lui declanșară o veritabilă explozie.

— Să-i belesc pe toți ăia care pun întrebări tâmpite! Nu, domnule detectiv-sergent, nu m-am stricat la burtă. M-am stricat la minte, pentru că tot felul de imbecili nu-mi dau pace și îmi numără rahații. Ei bine, da, m-a apucat cufureala! Du lumii vestea asta! Să nu uiți să-i spui și Amenlei Maltopol, sau cum dracu' o cheamă. Neapărat! Să afle chestia asta din sursă sigură. Și da, nu cumva să-l treci cu vederea pe Atanasie Pantelimon. Să-l informezi! Poate publică o carte. Un studiu despre poziția corectă pe scaunul de la closet!

Pe chipul subalternului nu apăru nicio grimasă de supărare. Demult devenise imun la izbucnirile șefului său. Numai de nu i-ar plesni într-o zi inima.

Continuă discuția ca și cum n-ar fi auzit nimic.

— Orice-am face, n-avem încotro, trebuie s-o dăm la tradus. Că-i vorba de o editură, că angajăm un traducător, tot un drac e.

— Hmm! Corect.

— Și o să coste. Nimeni nu lucrează pe gratis.

— Mai ales în ziua de azi, când Guvernul ne-a tăiat al cincisprezecelea salariu. Dacă am vrut să fim bugetari… Asta e! Dar negociază la sânge.

— Am loc de-ntors. Editura „Artemis" n-o duce prea bine. E în pragul insolvenței.

— Ei, nu zău? Cu-atât mai bine. Ține-te tare!

— Prin urmare, am mână liberă?

— Da.

— În cazul ăsta, Patroane, sănătate! Eu mă car.

— Nu te mai conduc. Trage ușa după tine. Yala se-nchide singură.

N-apucă să-i mai răspundă la salut, fiindcă era deja în baie.

A doua zi dimineață se duse la clinica unde lucra profesorul Souriadi.

De data asta aşteptă doar câteva minute. Imediat ce din cabinetul profesorului ieşi un alt pacient, o asistentă, toată numai zâmbet, îl pofti înăuntru.

Profesorul Souriadi vorbea şoptit, de-abia îl auzeai. Era cam de vârsta lui Papanicolau, mic de statură, chel şi slab ca un ţâr, cu o figură de om blajin şi răbdător.

— Aţi mai făcut vreodată o colonoscopie?

— Niciodată.

— După cincizeci de ani bărbaţii ar trebui să-şi facă anual o colonoscopie. Mai ales cei cu munci stresante.

— Când o să mai am cincizeci de ani, o să ţin seama de asta.

Profesorul era prea binecrescut ca să-i ia în seamă bombănelile. Îi spuse pe un ton blând, ca de bunicuţ:

— Duceţi-vă în cabină, dezbrăcaţi-vă complet şi puneţi-vă chiloţii pe care îi găsiţi acolo.

Poliţistul intră în cabină şi se dezbrăcă, pufnind în continuare. Când îşi puse chiloţii confecţionaţi dintr-o hârtie albastră mai groasă, descoperi la spatele lor un capac. Bănui o neregulă. Se uită în stiva de unde-i luase – toţi erau la fel.

— Ce modă mai e şi asta? O fi pentru poponari?

Profesorul îl aştepta împreună cu asistenta.

— Întindeţi-vă pe masă.

Poliţistul se căţără cu greutate şi se întinse pe spate.

— Nu aşa. Staţi pe-o parte.

Se conformă, în timp ce cu coada ochiului îl urmărea pe profesorul care îşi pusese nişte mănuşi chirurgicale. După cei îndepărtă capacul de la chiloţi îl unse cu o alifie în locul atât de solicitat cu o zi înainte.

— Ei! Ce faceţi?

Profesorul nu-i răspunse. Se aşeză pe un scaun şi potrivi monitorul unuia dintre aparatele care îl înconjurau. Apoi luă un cablu la capătul căruia era fixat un dispozitiv ca un capişon.

Pe Papanicolau îl apucară toţi dracii. Se ridică, vrând să se dea jos de pe masă.

— Doar nu vreţi să mi-l băgaţi în cur!

— În rect, domnule Papanicolau, în rect. N-are niciun rost să fim vulgari. E şi aşa multă urâţenie în

lume. De ce s-o facem și mai urâtă vorbind murdar? Și stați liniștit. Nu doare. O să simțiți doar un mic disconfort. Unii nu-l suportă și apelăm la anestezie. Când se trezesc, o zi umblă ca beți. Vreți anestezie? Vă fac. Dar după ce terminăm o să trebuiască să mai rămâneți două-trei ore întins într-o rezervă, până vă dezmeticiți.

— Mai bine fără. Am treabă.

— Dacă vreți, vă puteți uita pe ecran la ce transmite camera pe care o voi introduce în colonul dumneavoastră.

— Da, ca să mi se întoarcă stomacul pe dos!

— Da' de unde! Totul e foarte curat. Ați fost cuminte, ați băut tot Fortrans-ul. Mai rar așa pacient ascultător.

— Și m-am că… și m-am dus la baie de o mie de ori!

…Peste o oră, polițistul stătea îmbrăcat în fața profesorului. Acesta își pierduse volubilitatea.

— Ei! Cum stau? E… grav?

Vrusese să spună nasol, dar se abținuse. Scurtul discurs al profesorului îl intimidase, îl pusese pe gânduri.

— Sincer?

— Ca de la bărbat la bărbat.

— Nu e bine. Nu e bine deloc. Am prelevat niște probe de țesut pentru biopsie și le-am trimis la laborator. Am cerut examinarea lor urgentă. Dar n-au cum să vină înapoi cu un alt rezultat decât acela pe care îl văd acum.

— Prin urmare?

— Prin urmare, trebuie să vă operați. Într-o lună, maximum într-o lună și jumătate. Ați venit pe ultima sută de metri. Dacă mai întârziați, nu vă mai recomandam așa ceva. Nu se mai putea face nimic.

Polițistul nu se pierdu cu firea.

— Dacă nu mă duc la cuțit…

— Dacă nu vă operați, deznodământul fatal va fi în șase-opt luni.

— Iar dacă mă operez – scap.

— Nimeni nu poate să vă garanteze asta. Cancerul la colon e o boală tare păcătoasă. Poate recidiva oricând.

Criminalistului îi veni să facă haz de necaz.

— Și-așa-i rău, și-așa nu-i bine…

— Eu vă recomand să vă operați. Cunosc un chirurg excelent.

— Măcar scap de chimioterapie?

— Va trebui să faceți vreo trei luni.

— Prin urmare, pot să-mi vând pieptenele. Ei, nu-i nimic. Și-așa cam stă degeaba.

— De ce? Nu-i obligatoriu să rămâneți fără păr pe cap.

— Am să mă rad pe cap chiar azi, ca Bruce Willis, ca să mă obișnuiesc de pe-acum.

— O să vă stea foarte bine. Nu amânați prea mult operația.

— Nu, nu… Mulțumesc, domnule profesor, pentru sinceritate.

— Multă baftă!

După o zi de post îi era o foame cumplită – se duse într-un birt de pe faleză și mâncă o doradă în sare. Bău și o bere la draft – i se păru chiar ambrozie după licoarea puturoasă din ziua anterioară. Apoi se plimbă prin oraș, uitându-se la vitrine, la mașini, la oameni… Dacă lucrurile mergeau prost, era posibil ca peste un an să nu mai poată vedea nimic din toate astea. Va fi lângă Lukas, dar după el nu va plânge nimeni.

Întâlni în cale o frizerie. Nu era niciun client în încăperea în care mirosea puternic a loțiuni, creme și parfumuri.

Îl luă în primire un frizer bătrân care se ploconi în fața lui și-l invită pe un scaun.

— Radem barba?

— Radem părul de pe cap.

Nici măcar când acesta îi luă prosopul de la gât nu se uită în oglindă. Tot timpul ținuse ochii închiși, în urechi răsunându-i aria lui Figaro interpretată de Herman Prey: *Figaro qua, Figaro là, Figaro su, Figaro giu…*

Intră într-un mic magazin unde se vindeau CD-uri și DVD-uri cu muzică clasică. Cum îl văzu, vânzătorul îi ieși în întâmpinare frecându-și mâinile bucuros.

— Domnul Papanicolau… Ce plăcere să vă văd! Mai să nu vă recunosc. Vă stă foarte bine noul *look*. Ei, ați nimerit la țanc. Tocmai am primit un DVD cu *Otello*. Interpreți unul și unul. Mario del Monaco, Tito Gobbi…

— Îl iau.

Își închisese telefonul în timpul colonoscopiei. Când îl deschise văzu mai multe apeluri nepreluate.

Mai întâi îl sună pe Andreas Apostolidis. Acesta îi răspunse vesel.

— Pe unde umbli, bătrâne? Te-am căutat de la prima oră. Am vești pentru tine.

— Ia zi!

— Am avut dreptate: individul a murit de foame.

— Când s-a întâmplat asta?

— Acum vreo șase luni. Poate ceva mai mult. Dar n-am văzut niciodată un caz ca ăsta. Tipul parcă a fost mumificat. Să juri că l-am scos dintr-o piramidă a egiptenilor unde a stat într-un sarcofag. Poate temperatura din camera aia a produs fenomenul ăsta. Poate ventilația din încăpere… Poate lipsa mâncării…

— Andreas… Cât rezistă un om fără mâncare? Eu am stat nemâncat o zi și mi-a venit să mă urc pe pereți.

— Depinde de multe… De greutate… De metabolism…

— Cât rezistă?

— Două-trei săptămâni. Dar un chinez a rezistat…

— Chinezii nu se pun. Ăștia sunt obișnuiți să rabde.

— Să mai știi, fără apă, după o săptămână te cureți.

— Nu mai vreau s-aud de apă! Mulțumesc, Andreas!

Se abținu să-l întrebe dacă îi zdrobise individului oasele pentru a-l întinde pe masa de autopsie.

Unul dintre apeluri era de la Kostas. Se hotărî să meargă la birou, așa că nu-l mai sună.

Sediul Poliției era într-o clădire veche, cu interioare triste. Parchetul scârțâia la orice pas, pereții nu mai văzuseră de multă vreme o zugrăveală, pe jos era plin de chiștoace.

De obicei trecea ca o furtună printre subalternii înfricoșați ca nu cumva să calce pe bec și lui să-i sară țandăra. De data asta păși agale, dădu mâna cu toți cei pe care îi întâlni, schimbă cu unii și câteva vorbe, interesându-se de familiile lor, de locul unde își petrecuseră vacanța, sau unde intenționau să meargă în concedii, lăsându-i cu gura căscată, și din pricina noii sale înfățișări, și din cauza noului său fel de a-i aborda.

Intră în biroul lui – o cămăruță neaerisită și întunecoasă. Îl chemă pe Kostas prin interfon. Acesta se ivi pe ușă imediat. Tresări când îl văzu ras pe cap, dar întrebă altceva.

— Cum te simți, Patroane?

— Mai bine.

Detectivul-sergent îl privi uimit – de obicei, la întrebarea asta criminalistul răspundea invariabil: „Ca un rahat în ploaie."

— Patroane, mi-a venit o idee!

Kostas aștepta să i se răspundă: „Așa ceva nu se poate", „Mira-m-aș", „Hai, uimește-mă!", sau alte expresii care îl făceau să se simtă ca un vierme.

De data asta criminalistul răspunse binevoitor:

— S-auzim.

Încercând să nu pară surprins, Kostas începu să vorbească. Pe măsură ce rostea cuvintele, era tot mai înflăcărat.

— Mi-ai spus să fac fotografii pe insulă. Am fotografiat mobilele, rafturile din bibliotecă, am luat cadre și din exterior… Bineînțeles, am pozat și portretul din camera aia secretă.

— Și?

— Mai demult am creat un progrămel care poate identifica mii de chipuri.

— Adică?

— Dacă eu încarc o poză în computer, programul îmi spune cine e persoana respectivă. Mă rog, cu condiția să fie cunoscută, să existe într-o bază de date de pe undeva.

— Fantastic!

— Am introdus și poza tabloului. Sincer să fiu, nu-mi puneam mari speranțe c-o să reușesc ceva. Și totuși, într-o secundă am aflat cine e.

Criminalistul se uită la el curios.

— Și cine e?

— *La belle ferronnière.* Un tablou de Leonardo da Vinci.

— O copie, vrei să zici.

— Da, o copie. Nu, nu o copie. Leonardo a pictat-o pe…

— Individa are legătură cu ancheta noastră? Vrei s-o citezi ca martor?

— Glumești, Patroane! Lasă-mă să-ți explic. Cu programelul meu am dat și peste persoana care a pozat pentru tabloul din insulă.

— Zău?

— Ține-te bine, Patroane! E Sara Doreanu.

Numele nu-i spunea nimic lui Papanicolau.

— Și, mă rog, cine e Sara Doreanu asta?

Din nou Kostas rămase perplex. Mai încasase o lovitură. Șeful lui nu spusese, cum obișnuia, „Cine, măsa, e Sara Doreanu asta?”, sau ceva similar.

— A fost printre cei care au condus marea manifestație din Piața Universității din București în 1990. O mai ții minte? A vuit presa de pe toată planeta atunci. Fata a fost cea mai vehementă. Rea de gură. Afurisită. Când lua cuvântul în balconul de la Universitate se strângea lumea puhoi. Era și frumoasă, și deșteaptă. Întotdeauna avea un trandafir alb în mână. Vorbea nu știu câte limbi. Era asistentă la Facultatea de Limbi Străine.

— Era?

— Când au năvălit minerii în Piața Universității, pe ea au urmărit-o în special. Au vrut să-i taie capul cu securea.

Papanicolau își aduse aminte de chipul frumos din tablou și se înfioră.

— Cu securea?

— Exact.

— Și de ce au vrut s-o omoare?

— Declarase la radio, în ziua în care au năvălit minerii și i-au bătut cu bâtele pe bucureșteni, că are un document care dovedește cine i-a chemat pe cei cu lămpașe și îl va da în vileag. Un document incendiar. Și mai avea ceva, mult mai…

— Ce?

— Ca să înăbușe manifestația-maraton, autoritățile au încercat s-o compromită. Zile la rând au lansat tot soiul de zvonuri – demonstranții se drogau, erau agenți străini, primeau câte o sută de dolari pe zi ca să stea în Piață… Au fost infiltrați foști securiști care provocau încăierări, incendiau mașini… spărgeau ferestre… se agățau de trecătorii de pe stradă… devastau sediile unor instituții… KGB-ul n-a fost nici el străin de ceea ce s-a petrecut acolo. Sara Doreanu deținea o arhivă cu

documente, fotografii, casete video și audio despre tot ce se petrecuse timp de o lună în Piața Universității și despre instigatorii sub acoperire.

— Și?

— Cunoștea mai multe limbi. Vroia să traducă textele și să le prezinte organismelor internaționale. Era charismatică, vorbea convingător, ar fi avut un succes fulminant. Puterea de la București ar fi primit o lovitură zdravănă. De aceea trebuia redusă la tăcere.

Vădit interesat de ceea ce-i spunea subalternul său, Papanicolau vroia să afle urmarea.

— Cum a scăpat?

— A salvat-o cineva care a ieșit din hotelul Intercontinental – e un hotel de lângă Piața Universității. L-a dat de-a azvârlita pe cel cu securea, a mai împărțit niște pumni ca un luptător profesionist, a înșfăcat-o pe fată și a dus-o în hotel. De-atunci, nimeni n-a mai văzut-o.

Inspectorul se uită gânditor la el.

— Sakis Pascalidy?

— Posibil. I-am citit biografia – a obținut nu știu ce centură la judo.

— Și despre fată nu se mai știe nimic?

— Nimica-nimicuța. Parcă a înghițit-o pământul.

— Sau poate a ajuns pe o insulă și s-a pitit acolo.

— Nu-i exclus. În orice caz, multă vreme a circulat un zvon în lumea interlopă: cine îi va lua gâtul va primi un milion de dolari.

Papanicolau se uită cu admirație la el.

— De unde ai aflat toate astea?

— De pe internet, Patroane. De pe internet. Găsești o groază de chestii acolo. A trecut multă vreme de la manifestația asta. Au ieșit la iveală o sumedenie de informații. Fiecare știe o frântură de adevăr și o postează pe site-uri, pe blogul personal, pe Facebook și pe alte rețele de socializare… Totul e să ai răbdare și să pui cap la cap ceea ce afli. Fiecare informație despre ce s-a petrecut acolo, în 1990, e groaznică, dar când vezi ansamblul, e de-a dreptul înfricoșător.

Site, blog, Facebook, rețele de socializare… Habar n-avea cu ce se mănâncă toate astea. Până nu demult ar fi spus „rahaturile astea”.

— Dar cum de-ai înțeles chestiile astea? Doar nu știi limba română!

— Informații am găsit și în engleză și în franceză. Pe cele din română le-am citit cu ajutorul unui program de traducere automată de pe computer.

— E-te-te! Au inventat și așa ceva?

— Ăhă, de când… Nu-i chiar grozav dar, cât de cât, te poți descurca.

Dintr-odată simți din nou gheara aia în burtă. Dar o altă durere i se părea mai puternică. Pentru prima oară se vedea așa cum e: un șef ciufut, bolnav, depășit de tineri, care își mai redacta rapoartele la mașina de scris și n-avea habar încotro o luase lumea, și de-abia rupea câteva vorbe în engleză.

Arăta complet dărâmat, de parcă ar fi dat cu capul într-un stâlp de beton.

— Ce-i, Patroane, iar îți vine să te duci la…

Dădu din cap în direcția toaletei de pe coridor. Papanicolau se prefăcu a nu-l auzi. Strănută sonor – începuse să-i fie frig la cap, în clădire era cam răcoare.

— Sănătate!

— Mulțumesc! Dar cum ți-a venit ideea că tabloul reprezintă pe cineva din ziua de azi?

— Patroane, îți râzi de mine? Mă jignești! Parcă dumneata n-ai observat cesulețul pe care îl purta femeia la mâna stângă!

Papanicolau înghiți în sec și nu mai zise nimic. Secretara îi aduse un plic. Înăuntru era raportul medicului legist. Nu erau multe completări la informațiile pe care le primise deja la telefon de la Apostolidis.

— E foarte interesant ce mi-ai spus, dar s-o lăsăm în pace pe Sara Doreanu. Noi avem pe cap o altă anchetă. Când e gata traducerea aia?

— În vreo două săptămâni.

Kostas așteptă zadarnic să audă o înjurătură.

— Cazul jefuitorului de biserici ortodoxe în ce fază mai e?

Kostas își dădu o palmă peste frunte.

— Idiotul de mine! Cu asta trebuia să încep. Am frecat-o la rece! Fir-aș al naibii de tâmpit! Am luat-o în barbă!

Inspectorul-șef se uită sever la el.

— N-are niciun rost să fim vulgari. E și așa multă urâțenie în lume. De ce s-o facem și mai urâtă vorbind murdar?

Dacă n-ar fi stat pe un scaun, Kostas s-ar fi prăbușit la podea. Un pumn în nas l-ar fi descumpănit mai puțin. Se holbă la șeful lui și abia reuși să îngaime:

— Patroane, ți-e bine?

— Ce te-a apucat? N-am nimic. Zi cu hoțul.

Tânărul polițist își reveni de-abia într-un târziu.

— L-au prins băieții. I-au întins o cursă și a căzut în ea ca un papagal. I-au găsit ascunzătoarea unde aduna oseminte de sfinți și martiri, sfeșnice, icoane, odăjdii, cărți bisericești vechi, așchii din crucea pe care a fost răstignit Hristos…

Kostas izbucni în râs.

— Dacă ai aduna toate bucățile astea de lemn păstrate prin biserici, ai avea destulă cherestea pentru ca să crucifici toată populația globului.

— Nu râde de credința unor oameni.

Detectivul-sergent redeveni serios.

— Individul a turnat toată rețeaua de români care se ocupa cu valorificarea obiectelor furate.

— Bine lucrat!

Din nou Papanicolau simți un junghi în inimă. Era înconjurat de tineri plini de energie și de idei, cu inițiativă, însetați să se afirme și să folosească tehnici de investigație moderne, iar el îi trata cu aroganță, cu dispreț, ca pe niște imbecili, de la înălțimea scaunului său și a unor reușite de care nu-și mai aducea nimeni aminte. Îi îndemna, ca un nătâng, să-și bată joc de metodele lui Andreas Apostolidis și de *Principiul lui Locard.* Era limpede, venise momentul să se retragă, să nu le mai stea în cale, înainte ca ei să devină blazați, neîncrezători în forțele lor, lipsiți de speranța de a obține funcții pe potriva înzestrării și pregătirii pe care o aveau, nu din dorința de a ajunge mai sus, cu lefuri mai bune, ci pentru a aplica nestingheriți ceea ce știau.

— Isteți, românii ăștia…

— Asta nu-i nimic, Patroane. Ai timp să-ți spun o istorie?

— N-am timp, da’ zi!

— O echipă de rugby a românilor a ajuns în Scoția, la nu știu ce meci.

— Ei, și?

— Stai să vezi. Sportivii ăștia au fost cazați într-un motel. În fiecare cameră era un aparat în care, dacă băgai fise, caloriferele se încălzeau.

— Aha!

— Trei zile au stat românii acolo. Afară frig, în camere stăteai în tricou. Iar în aparate nicio fisă.

— Cum așa?

— Proprietarul s-a prins că e ceva necurat. Când ăștia și-au strâns catrafusele, le-a spus: „Bine, m-ați păcălit, dar cum? Spuneți-mi ca să nu mai pic de fraier și altă dată”.

— Și i-au spus?

— Băieți-salon. Au zis tot. Proprietarul a rămas mut când a aflat ce metodă au folosit ca să aibă căldură.

Inspectorul-șef devenise curios.

— Ce metodă?

— Au pus apă în capacele de la bere și le-au băgat în congelator. Așa au obținut fise exact de dimensiunea și greutatea potrivite pentru a fi introduse în fanta aparatelor.

— Hai că-i tare!

Kostas era bucuros că-și vedea șeful binedispus. Acesta însă redeveni imediat sobru.

— Mai spune-mi ceva…

— Da, Patroane.

— Cum stați cu cheta?

Pe detectivul-sergent îl apucă tremuriciul. Își întoarse disperat privirea când la stânga, când la dreapta, mai repede ca de obicei. Nu-și mai găsea cuvintele.

— Cheta… ă… Care… chetă?

— Cheta aia… Cum i-ați spus? A da, „Cheta pentru liniște”.

Mai întâi Kostas se îngălbeni la față, apoi se înroși, după care deveni vânăt, se înnegri, stabilindu-se într-un final la o nesănătoasă culoare verzulie. Mâinile i se încleștară pe genunchi, ca în zilele în care urca într-o mașină condusă de către Amenia Maltopol, nelipsită concurentă la raliurile pe care le organiza poliția.

Lui Papanicolau i se făcu milă de el și-i făcu semn să plece.

— Las’ că vorbim altă dată.

Kostas se ejectă pe ușă ca din carlinga unui avion în flăcări.

…În sfârșit, într-o dimineață, primi traducerea manuscrisului găsit pe insulă. Se închise în birou și ordonă să nu-l deranjeze nimeni. Își prepară un nes într-un pahar mare – automatul de cafea de pe hol îșidăduse obștescul sfârșit, fără să-l regrete nimeni. Toți așteptaseră să-l audă pe Marele șef descărcându-și furia, înjurând și lovind cu picioarele în aparat. Degeaba stătuseră la pândă pe coridor, prefăcându-se că se află într-o pauză de țigară. Spre dezamăgirea lor, nu se întâmplă nimic, grandiosul spectacol n-avu loc, plecați acasă, ați plătit biletul degeaba.

Așezat la birou, se apucă să citească, fără să ia aminte la zgomotele din clădire, care altădată l-ar fi enervat la culme. După trei ore ridică ochii de pe paginile ieșite dintr-o imprimantă cu tonerul pe sfârșite.

Se așteptase ca manuscrisul să ofere cheia enigmei. Lectura acestuia îl băgase și mai mult în ceață. Și îl tulburase, chiar dacă era o traducere făcută în pripă.

Își chemă secretara și îi spuse să facă o copie a celor peste două sute de pagini. Apoi o întrebă dacă, din întâmplare, Kostas se afla la serviciu. Era pe teren, urmărea un pont despre niște proxeneți, spusese că se întoarce după amiază.

— Dafina, te rog să pui copia asta într-un plic și să i-o dai când se întoarce.

— Da, Patroane.

— Și nu-mi mai spune „Patroane”. Habar n-ai ce mă irită chestia asta.

— Da, Patroane!

Dafina ieși pe ușă complet uluită. „Te rog.” Așa ceva nu mai auzise de la el. Și lucrau împreună de peste douăzeci de ani.

După ce primi înapoi originalul, îl puse în plicul în care acesta venise de la editură. Apoi ieși din birou ținându-l sub braț.

— Peste o oră voi fi acasă. La revedere!

Dafina rămase înmărmurită și fără glas. De-abia după ce ușa se închise în urma lui răspunse șoptit:

— La revedere!

Se duse pe jos până la clinica aflată în apropiere și-l căută pe profesorul Souriadi. Acesta îl primi imediat și

nu avu nicio remarcă văzându-l ras pe cap.

— Din păcate, laboratorul a confirmat diagnosticul pe care vi l-am pus.

Glasul profesorului exprima un sincer regret.

— Dați-mi de știre când vă hotărâți să vă operați. V-am spus, pot să vă recomand un chirurg foarte bun.

— Mulțumesc frumos.

— Și nu uitați: orice întârziere poate fi fatală.

— Am reținut.

Se duse acasă fără să se mai gândească la încercarea care-l aștepta. Parcurse drumul pe un traseu ocolit, dorind parcă să mai simtă freamătul de pe străzile înguste, aspirând ațâțat aromele orașului, încântându-se de culorile lui.

La urma-urmei, ce avea să i se întâmple? O să aibă un colon cu douăzeci-treizeci de centimetri mai scurt. Nu se murea din asta.

Cunoștea extraordinara poveste a unui bărbat din Heraklion care își operase apendicele. De fapt, avea să sufere de un rău mult mai mare. În urma intervenției chirurgicale se declanșase o infecție imposibil de ținut sub control. Bărbatului trebuise să i se amputeze un picior, apoi și celălalt. Acum se mișca purtat de niște proteze de titan. Mâini artificiale îi înlocuiseră brațele afectate de boala stranie de care suferea. I se mai scosese și un rinichi, i se tăiase și o bucată din stomac, alta din colon și alta din ficat, înăuntrul lui se montaseră diverse aparate care preluaseră unele dintre funcțiile vitale ale organismului său. Din pricina lor, detectoarele de metale de la aeroporturi piuiau de cum se apropia de ele. Acum se pregătea de un implant al unei inimi artificiale. Papanicolau îi spunea „omul tot mai puțin”, care parcă dorea să demonstreze greșita alcătuire a ființei umane, care se poate dispensa de unele organe fără să-i fie afectată capacitatea de a se comporta normal. Îl văzuse de multe ori pe terasele de pe faleză – mânca fripturi în sânge mânuind cu dexteritate furculița și cuțitul, bea vinuri roșii, spunând în același timp și bancuri, râzând și el cu gura până la urechi, întotdeauna în jurul lui oamenii se strângeau ca la urs, cum de-și mai păstra buna dispoziție molipsitoare era o enigmă…

De data aceasta citi manuscrisul pe îndelete, încercând să fie atent numai la detaliile semnificative

pentru anchetă, făcându-și câteva însemnări într-un carnețel.

DE VERIFICAT ÎN ROMÂNIA

A existat sau există un bibliotecar cu numele Petru Dulce?

Dacă există, a părăsit acesta, în ultimii ani, România?

A existat sau există o scriitoare Clara Dulca?

DE VERIFICAT PE INSULĂ

Există în grota de-acolo, zgâriate pe un perete, literele MCMXC?

Sub lespedea aceea e îngropat cineva? De cerut aprobare pentru o eventuală deshumare.

De cercetat de către experți locul unde îl plasează Petru Dulce pe prezumtivul ucigaș.

ALTE INVESTIGAȚII

Unde sunt caseta, cămașa glontelui și începutul de jurnal?

Se poate descoperi proveniența bărcii ale cărei resturi s-au găsit pe insulă?

Iahtul DRAKE a trecut pe lângă Insula Boedic la un moment dat?

De cerut părerea lui Atanasie Pantelimon: ce crede, paginile traduse sunt sau nu o ficțiune?

Se pot obține planurile de zbor de acum un an și jumătate-doi ale elicopterului lui Sakis Pascalidy? De cercetat în special zilele de sfârșit de săptămână din aprilie.

Ultima observație n-o mai notă. Asta nu însemna că nu-i acorda importanță. Trebuia să se afle dacă Sakis Pascalidy se întâlnise vreodată cu Petru Dulce.

Asta era cel mai greu.

Caută acul în carul cu fân.

La orele unsprezece noaptea avea conturat un plan de acțiune. Altădată l-ar fi sunat pe Kostas și după miezul nopții. De data asta, preferă să aștepte dimineața pentru a discuta cu subalternul lui și a-i transmite ordinele.

Își îmbrăcă pijamaua și se duse la culcare.

Nu adormi imediat, dar nu de grija operației la care trebuia să se supună în curând. A doua lectură a manuscrisului îl impresionase și mai mult, acționase asupra lui mai mult chiar decât știrea despre boala de

care suferea. Rareori citise ceva mai zguduitor. Din pricina acestor pagini viața sa i se păru și mai anostă, o înșiruire plicticoasă de evenimente oarecare, comune – existența unui funcționar conștiincios, lipsit, însă, de aspirații înalte. Chiar dacă, din când în când, se refugia în muzica de operă, el n-avea să cunoască niciodată profunzimea trăirilor lui Petru Dulce, reprezentant al unei lumi la crepuscul. În preajma acestuia totul era smuls din monotonia cotidianului, alături de el visai, vedeai ce e dincolo de aparențe, lumea își dezvăluia tainele, căpăta alte dimensiuni. În schimb, pe niciun scriitor nu l-ar atrage să-l descrie pe el, deși e ditamai inspectorul-șef, sau pe hiperactivul Kostas, sau pe Andreas, oricât de bun profesionist ar fi, sau pe zeloșii Kios și Mirzaki… Nici măcar pe fâșneața Amenia Maltopol. Cu toții erau niște inși suficienți, cu orizont mărginit, cu frământări mărunte, cu zbateri fără o miză importantă, fixați, ca într-un insectar, în realul de o banalitate înfiorătoare…

Informațiile începură să vină una câte una, încet, dar aproape fiecare zi aducea ceva nou.

O nouă echipă fusese trimisă pe Insula Boedic. Dacă nu ar fi avut iarăși o criză, ar fi însoțit-o și Papanicolau.

— Așa e, Patroane, în grota aia sunt zgâriate pe unul dintre pereți literele despre care pomenește manuscrisul. Cei care le-au văzut primii nu le-au acordat importanță. Le-au socotit niște mâzgăleli.

Kostas se uită la inspectorul-șef. Acesta părea absorbit de ceva ce numai el vedea într-un colț al încăperii.

Continuă cu mai mult curaj.

— Nu s-a găsit nimic pe creasta aia. Timp de trei zile s-a răscolit pământul, palmă cu palmă. Am participat și eu la cercetări, ca să mă asigur că nu se face o treabă de mântuială.

Din nou nicio reacție din partea celuilalt.

— Am pierdut o groază de timp răscolind prin bibliotecă, prin sertare, prin orice cotlon, ce mai, în toată casa. Vreo doi s-au rătăcit pe coridorul ăla afurisit de la etajul unu. De-abia i-am recuperat, făcuseră spume la gură de furie. N-am dat însă nici de jurnal, nici de caseta aia, nici de cămașa glontelui.

De-abia acum Papanicolau își întoarse privirea spre el.

— Mă așteptam. Petru Dulce le-a luat cu el. S-au pierdut pe drumul de întoarcere, în timpul furtunii.

— Dacă or fi existat în realitate. Dacă nu sunt o pură invenție de scriitor. Dacă Petru Dulce a fost într-adevăr pe insulă. Dacă nu cumva e doar un personaj dintr-o carte. Știi ce cred, Patroane?

— S-auzim.

— Un individ a ajuns cu barca pe insulă. A rămas închis în camera aia. Ca să-și omoare timpul s-a apucat să scrie o istorie pe care a semnat-o cu numele altcuiva.

Criminalistul nu-l contrazise. Deja era interesat de altceva – dar mai întâi își controlă buzunarul de la piept al sacoului, din nou uitase să-l descoasă.

— Cum e cu lespedea aia?

— Băieții au scormonit pe lângă ea. Pare a fi, într-adevăr, un bloc de piatră greu. N-au îndrăznit să sape prea mult. Dacă până la urmă se dovedește a fi un mormânt, oricine ridică lespedea aia înfundă pușcăria, profanatorii nu sunt bine văzuți. Ne trebuie o aprobare. Neapărat!

— O să mă ocup eu. Altceva?

— În sacii ăia cu sticle goale de apă, cutii de conserve și borcane s-au găsit coli bătute la mașină și făcute bucăți. Romanul ăla a mai avut o versiune.

— Prin urmare, ai avut dreptate.

Kostas își spuse în gând: de, ne mai prindem și noi de câte ceva.

— Un sac era plin de lenjeria intimă pe care o purtase individul și de cămăși. Iar într-un tufiș am dat de bucata aia de lemn despre care se vorbește în manuscris. „Opritoarea."

— Asta-i tot?

— Da. Ba nu. Barca aia sfărâmată…

— Ce e cu ea?

— N-am mai găsit niciun indiciu din care să-i aflăm proveniența.

— Dar v-ați interesat să vedeți dacă există un vas cu numele ARROW?

Kostas își mușcă buzele de ciudă. Cum de nu se gândise la asta? Oricât îl luau peste picior unii și alții,

bătrânul nu era ramolit, și arăta mai tânăr de când își răsese părul de pe cap, chiar îi stătea bine.

— O să caut în catalogul navelor.

Tocmai atunci sună telefonul fix. Inspectorul-șef ridică imediat receptorul. Ascultă câteva clipe și rosti calm:

— Fă-mi legătura, te rog.

Așteptă câteva clipe.

— Bună ziua, domnule Atanasie Pantelimon. Gând la gând cu bucurie. Sunteți telepatic. Vroiam să vă căutăm și noi. Mulțumim pentru ajutorul pe care ni l-ați acordat.

Îndepărtă puțin receptorul de ureche – celălalt vorbea și prea mult, și prea tare.

Reuși să plaseze și el câteva cuvinte.

— A, nicio problemă, traducerea a fost satisfăcătoare. Pe noi ne-a interesat să fie cât mai exactă. Da, înțeleg, altele sunt exigențele când e vorba de o traducere literară. E nevoie de mai multă finețe.

Celălalt mai spuse ceva.

— Fiți fără grijă, o să urgentez plata. Dar știți cum e la stat… Trebuie multe aprobări.

Vroia să-l mai întrebe ceva, nu mai ținea minte ce. A, da…

— Vă rog să-mi mai spuneți ceva. O pagină era scrisă doar pe jumătate. Ce era pe ea?

Din nou ascultă cu un calm care nu-i era caracteristic.

— Înțeleg. Era finalul romanului. Nici vorbă de vreo scrisoare de adio. Cum?

Timp de vreo cinci minute își ascultă interlocutorul fără să-l întrerupă și fără să dea vreun semn de enervare.

La sfârșitul convorbirii spuse, apropiindu-și din nou receptorul de ureche:

— E o propunere interesantă. O să mă gândesc la ea. Dar… știți, e o anchetă în curs… Nu pot să vă dau încă un răspuns. Ținem legătura. Vă salut și, încă o dată, vă mulțumesc.

Puse receptorul în furcă și rămase pierdut în gânduri. Kostas ardea de nerăbdare să afle ce se discutase.

— Ce-a vrut?

— A, ne-a dat un răspuns înainte de a-l întreba noi. Consideră manuscrisul o ficțiune. I-a plăcut. Vrea să-l publice. Ne cere acordul. Ce zici?

— Imposibil!

— Ai auzit, asta i-am spus și eu. E probă la dosar.

Se uită în carnețelul cu însemnările pe care și le luase în timpul lecturii manuscrisului.

— Hm… pe plajă s-a găsit conturul unui cadran de ceas?

Tot el își răspunse rapid.

— Nu… L-au șters ploile.

— Așa e.

— Românii au dat vreun semn de viață?

Kostas pufni în râs.

— Ăștia se mișcă mai greu chiar și decât noi. I-am bombardat cu e-mail-uri, dar până acum n-am primit ca răspuns decât vagi asigurări în legătură cu „disponibilitatea lor de a coopera”. Numai noi s-avem limbă de lemn?

— Tot e ceva. Ei, cam asta e tot. Ba nu. Ăia erau români?

— Care? Ăia cu capacele? Rugbiștii?

— Ăia care furau de prin biserici. Ăia cu așchiile.

— Și unii, și alții erau români.

— Ă, vezi dacă asta nu ne poate ajuta să primim mai repede datele de la București. Promite-le ceva la schimb.

Kostas se crispă – cum de nu se gândise el la asta? Nu se ridică de pe scaun. Părea frământat, nu știa cum să spună ce-avea pe suflet. În cele din urmă își luă inima în dinți.

— Patroane, nu te supăra pe mine…

— De ce să mă supăr?

— Mă întreb… Toată lumea se întreabă…

— Ce se întreabă toată lumea?

— De ce nu mai freci podelele cu noi… De ce nu te mai înfurii ca altădată… De ce nu-ți mai sare țandăra dintr-un fleac… Parcă ai fi alt om. Zău așa!

— Mai știi…

— În orice caz, erai mai simpatic până acum câteva săptămâni. Asta e concluzia la care am ajuns toți.

Papanicolau izbucni în râs.

— Ați făcut voi o ședință și ați ajuns la concluzia asta? Cine-a condus-o? Amenia Maltopol?

— Ai ghicit, Patroane! Chiar ea. Dar ascultă la mine: ai ajuns să semeni cu Cosmin.

— Care Cosmin?

— Cosmin Dulce. Personajul din manuscris. Nici el nu înjura.

Papanicolau îl ațintì cu o privire imposibil de descifrat.

— Dacă ți-aș spune „Marș de-aici!" ai fi mulțumit?

Kostas țâșni de pe scaun împins parcă de-un resort. Înainte de a închide ușa în urma lui, mai apucă să rostească:

— Fericit, Patroane, de-a dreptul fericit! În al nouălea cer!

Zilnic apăreau alte cazuri la orizont, unele erau soluționate rapid, altele erau în curs de rezolvare. Doar ancheta despre Insula Boedic trena.

Într-o luni, exact cu o săptămână înainte ca Papanicolau să se interneze în spital, Kostas năvăli în biroul lui.

— Patroane, am dat de iahtul DRAKE. Aparține unui industriaș suedez. Erik, fiul acestuia a fost într-o croazieră pe Mediterana în urmă cu vreun an – un an și ceva. Împreună cu gagica lui. Au poposit în mai multe locuri. Habar n-au dacă au fost și pe Boedic. Le-am descris insula, dar zic că nu-și aduc aminte nimic și că toate insulele arată la fel. N-a fost chip să mă-nțeleg cu ei.

— Poate că se jenează să-și aducă aminte, ținând cont de ce-au făcut acolo.

— Aș! Sunt suedezi, n-au nicio jenă, ăștia se dezbracă și în public când o iau pe ulei.

Marți îi mai aduse o veste.

— Am dat și de căpitanul vasului ARROW. Parcurge de trei ori pe săptămână ruta Pireu-Heraklion și retur. Cară mărfuri. Cam dubios individul. Mi-a confirmat că a pierdut o barcă, dar n-a putut să precizeze în ce zi sau noapte anume. Când și-au dat seama de dispariția ei, probabil că lipsea de mai multă vreme.

Într-o vineri, Dafina băgă capul pe ușă, cu aceeași sfiiciune dintotdeauna.

— Domnul comisar-șef vă roagă să treceți pe la el.

Manolis Gheorghiadis fusese detașat de curând în Heraklion. Nu se acomodase cu viața din Creta. O socotea monotonă, lipsită de orizont. O fundătură pentru cineva care abia împlinise patruzeci de ani și visa la freamătul Atenei, la provocările profesionale din capitală, la anchete spectaculoase, decisive pentru o carieră de top. Nu ascundea că își folosea toate relațiile pentru a scăpa din orașul care i se părea insuportabil. Se săturase și de albul caselor pe care le vedea când avea treburi prin sate – avea senzația că mestecă bucăți de cretă.

— Dragă Demetrios, am auzit că intri în spital. Sper că nu-i nimic grav. Sper din toată inima.

— A, vreau să fac niște analize. De la o anumită vârstă…

— La orice vârstă sunt binevenite…

Comisarul-șef începu să deseneze cu un creion bine ascuțit romburi, cercuri, pătrate într-un bloc-notes. Părea să fi uitat de vizitatorul său. Acesta aștepta fără să se impacienteze să afle de ce fusese chemat.

În sfârșit, Gheorghiadis își ridică ochii din desenele lui.

— Demetrios, cum merge ancheta?

— Care anchetă?

— Ei, aia cu Insula Boedic.

Papanicolau își încreți fruntea – era pentru prima oară când îl întreba despre cazul ăsta.

— Merge ca melcul.

Celălalt începu din nou să deseneze diverse figuri geometrice. De-abia într-un târziu i se adresă din nou inspectorului-șef, fără să se uite la el, cu un glas care semăna mai mult cu o șoaptă.

— Ca melcul?

— Da. Sau ca o broască țestoasă care n-are chef s-ajungă acasă.

— Aha… Ar fi bine ca în continuare să meargă la fel. Ca să folosesc un termen muzical – *Lento*. Ca aria *In fernem Land* a lui Lohengrin.

Papanicolau se crispă surprins. Nu atât recomandarea pe care o făcuse comisarul-șef îl contraria, cât referirea la o lucrare muzicală. Nu-l știa pe Ghiorghiadis un fan al operei.

— N-are nicio șansă să capete un ritm mai vioi. Prea multe elemente necunoscute, prea mult mister.

— Mda…

Comisarul-șef era vădit stânjenit. Liniile pe care le trasa pe coala de blocnotes deveneau din ce în ce mai strâmbe.

Lui Papanicolau i se făcu milă de el.

— Pot să mă retrag?

Gheorghiadis tresări. Mișcarea bruscă rupse vârful creionului.

— Desigur, desigur… Multă sănătate! A! Ai făcut o cerere de pensionare. Va fi analizată mai sus…

Bomba cea mare sosi sâmbătă. Venise la birou ca să lase în ordine toate dosarele de care aveau să se ocupe subalternii săi. Ca și comisarului-șef, tuturor le spusese că va intra în spital pentru un control de rutină.

Kostas năvăli pe ușă – Dafina nu era la serviciu.

— Patroane, n-o să-ți vină să crezi, dar au răspuns românii! Ce bine că ești aici, ca să afli! Chestia aia cu hoțul din biserici a funcționat. Au devenit mult mai cooperanți.

În mâna dreaptă ținea mai multe coli de hârtie scoase la imprimantă.

— Poftim!

Inspectorul-șef se uită la ele cu indiferență.

— Fă-mi un rezumat!

Kostas îl privi cu mirare, dar se supuse.

— La întrebarea dacă există o scriitoare pe nume Clara Dulca răspunsul e negativ. Au luat legătura cu Uniunea Scriitorilor, cu toate revistele literare importante, cu editurile… Nimeni n-a auzit de ea.

Celălalt continua să așeze niște hârtii în dosare.

— Partea tare acum urmează. Da, Petru Dulce a fost un bibliotecar din București. Căsătorit, cu doi copii. Ar fi împlinit anul ăsta 65 de ani.

De-abia acum Papanicolau își ridică privirea.

— Ar fi împlinit?

— Ar fi împlinit, dacă n-ar fi dat o mașină peste el. Moarte instantanee. E îngropat în cimitirul – o clipă, să mă uit pe hârtie – a, da, în cimitirul Sfânta Vineri. Ce zici de asta, Patroane?

— Când s-a-ntâmplat?

— Acum vreun an și jumătate.

— Mda. Prin urmare, n-ar fi avut cum să ajungă pe insula Boedic.

— Iar asta înseamnă că pe mumificatul ăla nu-l cheamă Petru Dulce.

— Cam așa ceva.

— Atunci cine a scris textul ăla?

O hârtie se încăpățâna să nu încapă într-o țiplă. Papanicolau rămânea însă impasibil.

— Cine a scris textul acela, Patroane?

— Cum cine? Clara Dulca.

— Și s-a inclus și pe ea ca personaj?

— De ce nu? O simplă stratagemă literară. Autorii de azi folosesc multe trucuri care să le asigure audiența.

Kostas se sprijini cu palmele de biroul zgâriat, ars de chibriturile aruncate cu neglijență în scrumiere, pe vremea când Papanicolau fuma, se lăsase de mult, detectivul-sergent își mai aducea aminte cât mai înjurase criminalistul în primele luni de abstinență…

— Domnule inspector-șef, nu vă bateți joc de mine. Și-așa simt că-mi plesnește capul.

— Ia o pastilă. Ei, asta e tot?

Indiferența din glasul criminalistului îl înmărmuri. Nu cumva… Nu cumva românii deja îl înștiințaseră? Era imposibil. Doar el, Kostas Danos, ținuse legătura cu ei.

Se dezumflase cu totul. Luându-și inima-n dinți, mai făcu o ultimă încercare.

— Și dacă, totuși, pe insulă s-a comis o crimă?

— Ce crimă?

— Dacă manuscrisul ăla relatează corect despre omorârea unei femei?

Inspectorul-șef rămase placid.

— Și unde-i cadavrul?

— Poate fi sub lespedea aia…

— Oare? Sub lespedea aia nu e nimic. Dar ce-i cu tine? Te-ai răsucit? Asta-i culmea! Înainte susțineai altceva.

Detectivul-sergent nu-și ascunse dezamăgirea fiindcă trebuia să se dea bătut. Îl crezuse altfel pe șeful său.

— Ce facem în continuare?

— Ce să facem? Încercăm să descoperim identitatea individului și ce căuta pe insulă. Restul e o

fantasmagorie. N-a fost nicio crimă. Atanasie Pantelimon are dreptate – totul e o ficțiune. E manuscrisul cuiva care a naufragiat pe insula Boedic și a avut ghinionul să dea peste încăperea aia secretă, rămânând acolo prizonier. Ca să-și omoare timpul, ca să nu se plictisească și ca să-și astâmpere frica, a scris o poveste. Sau a bătut la mașină una pe care o citise și îi plăcuse. Și avocatul Nikos Cristodulo susține varianta asta. Eu am o încredere oarbă în ce spun avocații. Sunt frecați de viață mai dihai decât noi.

— A rămas prizonier după ce și-a cărat tone de provizii acolo! Și lumânări!

— Poate nu vroia să bată drumul până la bucătărie și cămară…

— Îmbrăcat într-un costum Armani…

— De ce nu? E un costum foarte frumos.

Kostas se uită la el neîncrezător.

— Glumești, Patroane!

— Nu-mi arde de glumă! Fii atent la mine!

— Ordonați!

Glasul lui Papanicolau căpătase asprimile de odinioară.

— Nu uita că ești înlocuitor la comandă! Tu rămâi la butoane. Ai grijă să nu miște nimeni în front!

— Înțeles!

Kostas salută regulamentar și ieși pe ușă. Atitudinea inspectorului-șef îi intriga. Se comporta ca și cum ar fi descâlcit cazul. Atunci de ce nu le spunea și lor? Sau era altceva la mijloc și-i aburea pe toți?

Rămas singur, Papanicolau ridică receptorul și formă un număr. I se răspunse imediat.

— Ei, ai aflat ceva?

Ascultă răbdător câteva minute ce i se comunica de la capătul celălalt al firului.

— Prin urmare, în ziua respectivă, elicopterul personal al lui Sakis Pascalidy a fost înregistrat cu un zbor Heraklion-Insula Boedic și înapoi. Mulțumesc.

Se uită la ușa pe care ieșise detectivul-sergent. Dacă intervenția chirurgicală va fi un fiasco, el îi va lua locul. Și nimic nu se va schimba. Aceiași pereți triști, aceleași coridoare pline de chiștoace, aceeași gălăgie prin birouri, aceeași cafea mizerabilă la un automat ieșit demult din garanție.

Numai el nu va mai fi să vadă și să audă ceea ce-l enervase ani la rândul. Va fi lângă Lukas Akakis.

Duminică, Papanicolau se duse la Knossos. Afară era rece, nu veniseră prea mulți turiști. Se uită la ruinele palatului pe care îl descoperise Sir Arthur Evans, un vestigiu al culturii minoice, pe care arheologul îl reconstituise folosind materiale originale. Altădată s-ar fi gândit la labirint, la Minotaur, la Ariadna, la Tezeu. O compozitoare din România, Liana Alexandra, chiar scrisese o operă, *În labirint,* pe un libret cu o intrigă polițistă. Ascultase un CD cu înregistrarea lucrării și îl uimise cantabilitatea ei învăluitoare, tristețea luminoasă pe care o exprima.

Acum gândurile lui se îndreptau în altă parte.

Petru Dulce… Un om formidabil. Un detectiv fără patalamale de specialitate de la nu știu ce Academii de Poliție, fără a fi auzit vreodată de *Principiul lui Locard.* A pus cap la cap câteva detalii și a înțeles cum s-a comis o crimă care ar fi rămas neștiută pentru vecie. Ar fi putut să se salveze. Ar fi putut să se întoarcă la el acasă. A revenit pe insulă și s-a sechestrat de bună voie în încăperea aceea secretă, ca să nu-l distragă nimic de la lucru, fără nicio carte care să-l tenteze s-o citească, dorind să lase în scris ceea ce avea de spus. Îmbrăcat într-un costum Armani, în semn de respect pentru meseria de literat. A preferat să lase o confesiune care putea să fie interpretată și ca o invenție literară. Mai durabilă decât orice relatare seacă în fața unor polițiști obtuzi și plictisiți, înăcriți de rutină. Mai emoționantă. Mai plină de învățăminte. Devenind, astfel, scriitorul care refuzase toată viața acest statut și, dispărând, apoi, în spatele operei sale, semnate cu numele altcuiva, într-un ultim act de generozitate, fiindcă o carte bună e mai importantă decât omul din carne și oase care a creat-o. Jos pălăria, domnule Bibliotecar! Ne-ai dat tuturor o lecție exemplară!

A doua zi se prezentă la spital. Odată formele de internare completate, o soră cu mult chef de vorbă îl conduse într-o rezervă cu un singur pat. În curând porni să colinde la rând cabinetele pentru analize de urină, de sânge, pentru controlul inimii…

Între două analize îl sună pe Atanasie Pantelimon – mai vorbiseră de câteva ori în săptămânile care

trecuseră de la prima lor conversație, își știau acum numerele de mobil. Editorul era numai lapte și miere. Inspectorul-șef n-avea însă chef de logoreea lui siropoasă.

— Voi fi scurt, sunt așteptat undeva. V-am sunat doar ca să vă comunic un lucru care vă interesează. Poliția își dă acceptul în legătură cu solicitarea dumneavoastră. Puteți publica oricând manuscrisul pe care v-am rugat să-l traduceți.

— O, mii de mulțumiri! În cazul ăsta nici nu mai e nevoie de un onorariu pentru doamna care i-a făcut traducerea brută. Suportăm noi cheltuielile… Desigur, pentru publicare o să mai revedem textul…

— V-am spus, sunt foarte grăbit…

— O clipă, o clipă! Aș putea primi un acord în scris?

Prudent, vulpoiul bătrân!

— Desigur. O să vă contacteze adjunctul meu.

Vru să închidă, dar își aduse aminte de ceva.

— Am o curiozitate: sub ce nume veți publica romanul?

Celălalt păru sincer uimit.

— Cum adică sub ce nume? Clara Dulca. Dacă autoarea apare cumva de undeva, n-o să avem probleme. Ah! Ce promovare va fi! „Manuscris găsit pe o insulă!” Chiar azi o să convoc marketingul…

— Și titlul?

— *Insula cărților.* Titlul de pe prima pagină a manuscrisului. Noi respectăm voința autorilor. Noi…

— La revedere, domnule director!

Imediat îl sună pe Kostas. Nu mai părea supărat după ultima lor discuție.

— La ce spital ești, Patroane? Când putem să te vizităm?

— Cum adică să mă vizitați? Ce, am ajuns exponat de muzeu? În cazul ăsta ar trebui să cumpărați bilete de intrare… Ascultă aici! Trimite-i lui Atanasie Pantelimon o adresă prin care ne exprimăm acordul ca Editura „Artemis” să publice manuscrisul găsit pe insulă. Ai grijă ca hârtia să aibă antet și ștampilă. O semnezi tu.

— Cum?

— Am vorbit limpede.

— Dar…

— Niciun dar. Mai vorbim.

Operația fusese programată pentru miercuri.

Se trezise ca în oricare altă dimineață în care n-ar fi avut de făcut nimic deosebit. Cu o oră înainte de a fi condus în blocul operator sună telefonul. Se uită pe ecran. Număr ascuns. De-abia după ce soneria se mai auzi de cinci ori se hotărî să răspundă.

— Bună dimineața! Aici Spiridon Leontopos, hă!, hă!

De uimire, era să scape telefonul din mână.

— Bună… dimineața!

Nu mai vorbise cu Spiridon Leontopos de la absolvirea Academiei. Era din categoria cățărătorilor însetați de funcții. Acum era mai-marele polițiștilor din țară. Și avea șanse să ajungă în curând ministrul Justiției.

— Am auzit că te operezi. Foarte bine, trebuie să avem grijă de sănătatea noastră. Am vrut să-ți spun multă baftă!

— Mulțumesc.

Hai că era tare! Știa despre operație. Nu vorbise despre ea cu nimeni în afară de medici.

Episodul i se părea halucinant. De când atâta interes față de un amărât de inspector-șef din provincie?

— Ești pregătit? Trebuie să fii. Te știu curajos. Hă!, hă!…

De unde mă-ta ai scos-o și pe asta? Iartă-mă, profesore Souriadi!

— Ei, îți țin pumnii… A, mai vroiam să-ți spun ceva. Ați solicitat o aprobare pentru o deshumare pe nu știu ce drac de insulă… Cred că vă pripiți. Argumentația cererii e cam slabă. Ar trebui să renunțați la ideea asta. Ce zici? Ascultă sfatul unui om hârșit.

Papanicolau rămase mut.

— Alo! Alo!

— Vă ascult.

— Au apărut niște zvonuri care m-au pus pe gânduri. Am în față un tabloid care scrie despre Piața Universității din București și alte baliverne. De unde și până unde se fac conexiuni între ce s-a petrecut pe insula aia amărâtă și niște întâmplări de acum mulți ani, de prin alte locuri? Noi suntem profesioniști, nu credem în teoria conspirației.

— Evident.

Oare cine nu-și ținuse gura în Secția Omucideri pe care o conducea? Se confrunta cu un nou caz de ventilare a unor informații de uz intern? Prin minte îi defilară câteva nume. Se opri la Amenia Maltopol. Ea era, cu siguranță! Gură-spartă! Găsise un prilej de a fi în centrul atenției. Între două raliuri vorbise cu vreun jurnalist, ca să-și dea importanță.

— Așa! E bine pentru multe părți să uitați de cererea asta. Și nu e vorba numai de-ai noștri. Înțelegi? Nu numai de-ai noștri. E ceva mult mai mare.

— Pricep.

— Zău așa! Ai vorbit cu Gheorghiadis despre asta?

— Da.

— Foarte bine! Sigur, nu pot să-ți ordon, nu mă bag în treburile voastre, dar te știu om de înțeles. De ce să vă bateți capul cu fleacuri? Uite, lângă mine e și avocatul Nikos Cristodulo. Te apreciază foarte mult. Zice că te salută cu tot dragul.

— Transmiteți-i omagiile mele.

— Și el ar vrea să se încheie mai repede ancheta asta. Are un client pentru insulă, n-ar vrea să-l piardă. Un magnat rus.

Un magnat rus? Hmm! Interesant. Parcă era vorba de unul arab.

— Și dânsului cazul ăsta i se pare lipsit de interes. Nu știu multe amănunte, din câte am priceput ați găsit un vagabond care a dat ortul popii în casa lui Pascalidy, hă!, hă! Doar n-o să te faci de râs dându-i mai multă importanță decât merită. Ei! Ce zici? Nu clasa cazul, Doamne-ferește! Scoate-l, doar, de pe lista de priorități.

— O să fac ce trebuie făcut.

— Bravo! Atunci îți urez din nou mult noroc. Să te înzdrăvenești cât mai repede. După aia, aș vrea să ne vedem. Cât mai curând. Când ajungi în Atena, neapărat să mă cauți. Am auzit că te duci la Operă. Și mie îmi place opera. Ar fi grozav ca, într-o seară, să mergem împreună. Desigur, dacă n-o să fiu ocupat. Chiar așa! Apoi, o să ieșim la un restaurant, o să mâncăm și o să bem ceva… Nu prea mult, balamalele au cam ruginit, hă!, hă! O să ne amintim de tinerețe…

— E o propunere de reținut.

— Stai, nu închide! Gheorghiadis va pleca în curând din Heraklion. Ce-ai zice dacă i-ai lua locul? Hă, hă, nu-i o idee bună? Evident, dacă lucrurile se vor aranja așa cum am vorbit…

Formidabil! O promovare! La ce s-au gândit ca să-i astupe gura! Și totul spus pe șleau, fără nicio rușine…

— Mulțumesc, dar nu mai am forțe pentru un astfel de post. De altfel am făcut o cerere de pensionare.

— Fii serios, mai gândește-te, mai e nevoie de tine, ești greu de înlocuit! Ei, la revedere și pe curând. Sănătate, hă, hă…

Părea deja anesteziat după discuția asta. Funcția de comisar-șef. La schimb cu un vagabond într-un costum Armani… Ce troc!

Uluit de telefonul pe care îl primise, uită să-l sune pe Kostas și să-i spună să înceteze investigațiile, sau măcar să le lase mai moale. Lento. Andante. Molcom.

Nici nu simți înțepăturile injecțiilor care i se făcură pentru a-l adormi.

Anestezistul se aplecă deasupra lui. Un chip bărbos. Părul de pe cap ras. O privire de gheață.

— Numărați invers, începând de la zece. Rar. Cât mai rar. Începeți!

— Zece…

Îi apăru în minte figura lui Sakis Pascalidy. La banii lui, ar fi putut ușor înscena dispariția unui om mai important decât Petru Dulce. Totuși, cu toată averea pe care o avea, nu reușise să-și protejeze viața. Ca și Kostas, îi cercetase și el CV-ul – un an la un Institut de Arte Plastice. Renunțase, era cu mult mai înzestrat într-o altă direcție.

— Nouă…

Petru Dulce în scaunul din încăperea secretă. Purtat apoi la elicopter ca într-o procesiune triumfală. O ieșire din scenă magnifică, imperială, demnă de finalul unui spectacol de operă grandios. O imagine de neuitat. Unul dintre marii cititori ai planetei. Un personaj de carte. Un martir în viața de zi cu zi. Nu numai atât. Și un scriitor cum n-a crezut că poate fi. Doar Sakis Pascalidy și pilotul elicopterului știau de prezența lui pe insulă. Și Igor. Toți trei, însă, muriseră în accident. N-apucaseră să spună nimănui unde se afla.

— Opt…

Sara Doreanu. A scăpat de secure, o palmă de pământ a fost botezată cu numele ei, a trăit clipe extraordinare lângă omul iubit, dar n-a scăpat de glontele unui lunetist. Cu siguranță, în blocul acela de pe insulă care o acoperă se află ascunse, ca într-o capsulă a timpului, dovezi incendiare. Ele îl incriminează pe cel care a chemat minerii la București. Dezvăluie și amestecul KGB în povestea asta. Ar fi în stare să pună la bătaie toată colecția lui de discuri c-așa e. Magnatul rus poate distruge toate probele. Dacă nu cumva le va folosi ca șantaj.

— Șapte…

Spiridon Leontopos. Un șef al poliției care trage sforile… În folosul cui? Ce întrebare! Numai și numai în folos personal. Dar și el e marioneta cuiva. Ca oricare altul.

— Șase…

Atanasie Pantelimon. Un editor șiret. O să-și relanseze afacerea publicând manuscrisul care îi căzuse în mâini ca o mană cerească. O să scape cu fața curată din insolvență.

— Cinci…

Kostas Danos. Un tânăr polițist ambițios. Unul ca el s-ar bate până-n pânzele albe pentru reușita unei anchete. N-ar lăsa nimic în coadă de pește. Noua generație. Nesăbuită în acțiuni. N-a dat încă de pragul de sus, ca să se încovoaie. Mai are timp. Până la urmă, sistemul îi încovoaie pe toți. Sau îi suprimă, ca pe Lukas Akakis.

Număra din ce în ce mai greu, limba începuse să-i amorțească.

— Patru…

Nikos Cristodulo. Un avocat uns cu toate alifiile. Știe tot, controlează tot. Acum are de lichidat un imperiu financiar. Va avea grijă să nu iasă în pierdere. Un executor testamentar abil poate face să dispară multe hălci gustoase în propriile sale conturi.

— Trei…

După cum spusese chiar el, mai fusese pe Insula Boedic. Cum de-i scăpase din gură porumbelul ăsta?

Și-l închipuie aprinzând un foc pe plaja de pe insulă. Îl vede ascunzându-și cu greu un zâmbet triumfător. Se uită la Rolex – 9:25. Îl zărește aruncând în

flăcări portretul unei femei incredibil de frumoase, condamnând-o astfel la o a doua dispariție.

Mintea îi era din ce în ce mai încețoșată. Nu mai ajunse cu numărătoarea la doi. Îl cuprinsese panica. Oare câtă încredere putea avea în medicii ăștia? Nici nu se uitase bine la ei. Doar la anestezistul cu privirea de oțel.

Nu-și descususe buzunarul de la sacou nici până-n ziua de azi. O să mai aibă prilejul s-o facă?

Ăsta îi fu ultimul gând.

septembrie-noiembrie 2013

PRECIZĂRI

Am scris această carte în bucătărie, singurul loc din casă unde pipa mea nu deranjează pe nimeni.

Prin urmare – mulțumiri Doamnei mele Manuela, băieților mei George și Mihnea care au umblat mai puțin la frigider și au acceptat ca mâncarea să se gătească la ore târzii din noapte. Sper că nu i-am înfometat prea tare.

Am purtat această carte în minte vreme de doi ani, poate chiar mai mult. Îi știam personajele, întâmplările prin care trebuiau să treacă, dialogurile dintre ele. Nu reușeam să găsesc, însă, un răgaz pentru a mă așeza în fața laptopului și a scrie, deși ardeam de nerăbdare, simțeam că lucrul va merge ușor, ceea ce s-a și adeverit.

De aceea, mulțumesc colegilor mei de redacție, în special lui Alexandru Arion, pentru că, la un moment dat, timp de câteva săptămâni, s-au prefăcut a nu avea nevoie de mine și m-au lăsat să fiu doar în atmosfera acestui roman.

Multe dintre întâmplările lui sunt reale, prin unele am trecut chiar eu. Și unele dintre personaje au existat în carne și oase – evident, le-am schimbat numele, i-am înzestrat cu alte fizionomii.

Cu toate acestea, narațiunea mea este o ficțiune, de la început până la sfârșit, și nimeni n-ar trebui s-o considere o cronică a unor fapte adevărate. De pildă, vă asigur că în Heraklion, un oraș în care m-am simțit bine ori de câte ori l-am vizitat, nu există un comisariat de poliție așa cum l-am descris eu.

În orice caz, se pare că o străbunică de-a mea a fost o magiciană recunoscută în satul ei. Cel puțin așa acreditează un manuscris rămas de la părinții mei, Aglaia și Gheorghe, în care este înregistrată istoria familiei Arion.

Singurul personaj care este pomenit cu numele său real este profesorul doctor Iuliu Hațieganu. El a salvat-o pe mama mea din episodul cu militarii sovietici, petrecut la Sibiu.

Dacă n-ar fi fost un om curajos și de omenie, poate că paginile pe care le-ați citit n-ar mai fi fost scrise.

Insula Boedic nu există, o căutați zadarnic pe hartă. Nici măcar Insula Sara – deși, cine știe, poate cândva, în viitor, un pământ ivit din ape va purta acest nume. Mă înscriu de pe-acum pentru un sejur acolo, dacă prețul nu va fi prohibitiv.

Mulțumiri și doamnei Raluca Man, redactor-șef la revista *Biblioteca*. Informațiile pe care mi le-a furnizat m-au ajutat să prezint dintr-o sursă de încredere Clasificarea Zecimală Universală, un fir al Ariadnei în labirintul care este orice bibliotecă publică.

În urmă cu treizeci de ani, într-o noapte memorabilă, i-am citit integral lui Alex. Ștefănescu primul meu roman. *Atac în bibliotecă.* Romanul a apărut cu o impresionantă recomandare din partea criticului și istoricului literar.

De data aceasta mi-am permis să-i trimit *Insula cărților* în format electronic – din păcate nu mai suntem tineri ca să petrecem împreună ceasuri de neuitat. A citit manuscrisul și din nou a avut generozitatea de a compune un text care să-i introducă pe cititori în imaginarul narațiunii mele. Mulțumesc, Alex!

O ultimă precizare, deși nu știu dacă asta interesează pe cineva: cei patru ani pe care i-am petrecut în redacția *Revistei bibliotecilor,* primul meu loc de muncă, au fost cei mai frumoși ani din tinerețea mea, pentru că serviciul acesta mi-a îngăduit să citesc mult și să intru în numeroase lăcașuri din țară unde sunt adăpostite cărți. Ei da, mi-ar fi plăcut să lucrez într-o bibliotecă, fie ea și una mică, de cartier. Totuși, nimeni nu trebuie să mă confunde cu protagonistul acestui roman. De pildă, spre deosebire de acesta, eu am fost un pasionat jucător de baschet, și-mi place și-acum să mai arunc mingea la coș, în compania băieților mei.

Și o rugăminte: nu mă întrebați în legătură cu „iarna spiritului" despre care vorbește Marguerite Yourcenar. N-aș ști ce să vă răspund.

Și totuși…

Cu puțin timp înainte ca *Insula cărților* să plece la tipar, colegul Pompiliu Laurențiu Dumitrescu mi-a semnalat o știre impresionantă.

Într-o duminică, la Riga, 14.000 de persoane au format un lanț uman de 2 kilometri, ajutând la mutarea într-un nou sediu a comorilor adăpostite în depozitele Bibliotecii Naționale Letone. Sfidând gerul de –12 grade Celsius, bărbați și femei – printre ei, bătrâni și copii –, și-au dat din mână în mână pachetele cu cărți, manifestându-și astfel dragostea pentru lectură și încrederea în viitorul Galaxiei Gutenberg.

Noua clădire a Bibliotecii Naționale Letone, îmbrăcată în plăci din sticlă și oțel inoxidabil, are forma unui munte cu o coroană în vârf.

Locuitorii din Riga au numit-o, inspirat, Castelul Luminii…

GEORGE ARION
insula cărților

„N-am crezut că o să-mi fie vreodată atât de frică. Câteodată sunt paralizată ca o antilopă în ghearele unui leu. Nu mai pot reacționa. Nu mai pot gândi. Îmi aștept sentința și sfârșitul. Ziua aceea mi-a schimbat viața. Și după atâta timp îmi apare în coșmaruri scena aceea teribilă. Aud zgomotul unor bocanci în urma mea, în urechi îmi răsună țipete furioase «N-o lăsa să-ți scape!», «Pune mâna pe putoare!», și simt transpirația grețoasă a celor care se apropie, se apropie, până mă înșfacă de păr și mă trântesc la pământ. Îi văd rânjind satisfăcuți, bestii cu chip negru, venite din adâncurile infernului, au înșfăcat prada, acum trebuie s-o căsăpească, să dea un exemplu.”

George Arion – *Insula cărților*

„Ca romancier polițist, Arion descinde din marii romancieri americani.”

Fănuș Neagu

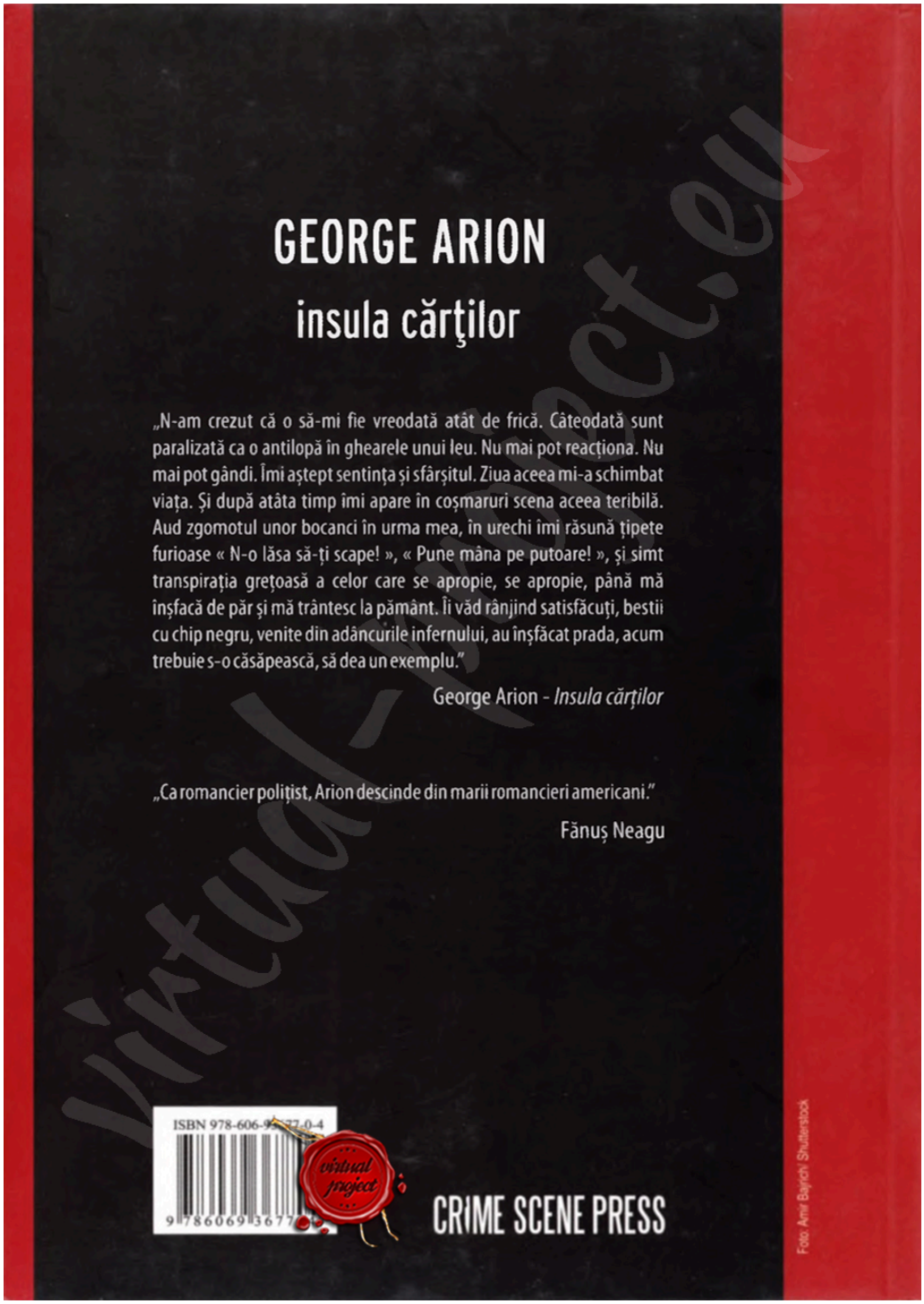
GEORGE ARION
insula cărţilor
„N-am crezut că o să-mi fie vreodată atât de frică. Câteodată sunt paralizată ca o antilopă în ghearele unui leu. Nu mai pot reacționa. Nu mai pot gândi. Îmi aștept sentința și sfârșitul. Ziua aceea mi-a schimbat viața. Și după atâta timp îmi apare în coșmaruri scena aceea teribilă. Aud zgomotul unor bocanci în urma mea, în urechi îmi răsună țipete furioase « N-o lăsa să-ți scape! », « Pune mâna pe putoare! », și simt transpirația grețoasă a celor care se apropie, se apropie, până mă înșfacă de păr și mă trântesc la pământ. Îi văd rânjind satisfăcuți, bestii cu chip negru, venite din adâncurile infernului, au înșfăcat prada, acum trebuie s-o căsăpească, să dea un exemplu."
George Arion - *Insula cărților*
„Ca romancier polițist, Arion descinde din marii romancieri americani."
Fănuș Neagu
ISBN 978-606-9
9 786069 3677
virtual project
CRIME SCENE PRESS
Foto: Amir Bajrichi/ Shutterstock

virtual-project.eu

Table of Contents

Sunetul literaturii bune
PARTEA ÎNTÂI
    AI GRIJĂ CE-ȚI DOREȘTI!
PARTEA A DOUA
    „CE MAI FACI, ALBĂSTRELULE?”
PARTEA A TREIA
    ANCHETA
PRECIZĂRI

Table of Contents

Sunetul literaturii bune 5
PARTEA ÎNTÂI 15
AI GRIJĂ CE-ȚI DOREȘTI! 17
PARTEA A DOUA 116
„CE MAI FACI, ALBĂSTRELULE?” 118
PARTEA A TREIA 228
ANCHETA 230
PRECIZĂRI 284